

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ
Π. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Καλλιθέᾳ Γυμνασίου

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ

(ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ, ΕΥΑΓΟΡΑΣ, ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ)

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΓΔΟΗ

Αντίτυπα 1000

Άριθ. ἔγκριτικῆς ἀποφάσεως 44.429/15.256
12 Αὐγούστου 1932

Τιμᾶται μετὰ βιβλιοσήμου καὶ φόρου Δραχ. 39.20
Βιβλιόσημον καὶ φόρος ἀναγκαστικοῦ διατέλους Δραχ. 13.40

Άριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 106940
3/10/40

ΑΘΗΝΑΙ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
ΟΔΟΣ ΤΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 9 ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
1940

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ

Π. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Καλλιθέᾳ Γυμνασίου

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ

(ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ, ΕΥΑΓΟΡΑΣ, ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ)

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΓΔΟΗ

Αντίτυπα 1000

Άριθ. ἑγκριτικῆς ὀποφάσεως 44.429 /— 15.256
12 Αύγου

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 9 ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1940

Αρ. 19204

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως.

ΤΥΠΟ· ΜΥΡΤΙΔΗ ΨΑΡΡΩΝ 2—ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Περὶ ρήτορικῆς.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν τὸ φυσικὸν χάρισμα νὰ παριστοῦν τὰς σκέψεις των ἐντέχνως καὶ ζωηρῶς τόσον ὥστε νὰ συγκινοῦν τοὺς ἀκροατὰς καὶ νὰ παρασύρουν αὐτοὺς εἰς τὴν γνώμην των.

Τοῦτο ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἦτο κτῆμα διλιγων ἀνθρώπων, οἱ δποῖοι διὰ τοῦτο ἐτιμῶντο πολύ. Τοιοῦτοι ἦσαν παρ' Ὁμήρῳ δὲ Νέστωρ, δὲ Ὅδυσσεὺς κ.τ.λ., βραδύτερον δὲ δὲ Σόλων, δὲ Πεισίστρατος, δὲ Θεμιστοκλῆς, δὲ Ἀριστείδης, δὲ Περικλῆς.

Ἡ τοιαύτη ἱκανότης λέγεται ἔμφυτος εὐγλωττία. Ταύτην ἔπερπε νὰ ἔχουν εἰς τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα οἱ πολιτικοί, ἵνα παρασύρουν τὸν λαὸν εἰς τὴν γνώμην των. Ἐπειδὴ δὲ πάντες δὲν εἶχον τὴν ἔμφυτον εὐγλωττίαν προσεπάθουν νὰ τὴν ἀποκτήσουν διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἀσκήσεως. Τοιουτοτρόπως ἥρχισε νὰ ἀναπτύσσεται ἡ ἐντεχνος ρήτορική, ἡ τέχνη τοῦ εὖ λέγειν. Αὕτη τὸ πρῶτον διεμορφώθη εἰς Σικελίαν· πρῶτοι δὲ διδάσκαλοι τῆς ρήτορικῆς ἦσαν δὲ Κόραξ, δὲ δποῖος ὄρισεν αὐτήν, δτι εἶναι πειθοῦς δημιουργός, καὶ δὲ Τισίας, δὲ δποῖος συνέταξε ρήτορικὴν τέχνην. Ἐκ τῆς Σικελίας μετεφυτεύθη ἡ ρήτορικὴ τέχνη εἰς τὰς Ἀθήνας ύπὸ τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου καὶ ἐδιδάσκετο μαζὶ μὲ πολλὰς ἄλλας γνώσεις ύπὸ τῶν σοφιστῶν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἀνήχθη εἰς ἐπιστημονικὴν περιωπὴν ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ Ιδίως πολέμου καὶ ἔξῆς, διότι συνετέ-

λουν πολλοί λόγοι, ώς αἱ συχναὶ δίκαι, αἱ πολιτικαὶ συζητήσεις, ἡ ἐκκλησία τοῦ δῆμου, αἱ πανηγύρεις, αἱ παντὸς εἴδους συγκεντρώσεις καὶ ἡ καθόλου πνευματικὴ ἀκμὴ τῆς πόλεως. "Ενεκα τούτου ἥκμασαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ τρία εἴδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου, τὸ δικανικὸν εἰς τὰ δικαστήρια, τὸ συμβουλευτικὸν εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δῆμου καὶ τὸ πανηγυρικὸν ἡ ἐπιδεικτικὸν εἰς τὰς ἑορτάς, πανηγύρεις καὶ συγκεντρώσεις.

Μεταξὺ τῶν Ἀττικῶν ῥήτορων διεκρίθησαν δὲ Λυσίας, ὁ μέγας ῥήτοροδιδάσκαλος Ἰσοκράτης, δὲ Ἰσαῖος, δὲ Δημοσθένης καὶ ἄλλοι.

Τοὺς ῥήτορικοὺς λόγους οἱ ῥήτορες πρῶτον ἀπήγγελλον καὶ ἔπειτα ἐδημοσίευον ἐπεξεργαζόμενοι καὶ συμπληρώνοντες αὐτούς. Παλλάκις δὲν ἀπήγγελλον ἀλλὰ μόνον τοὺς ἔγραφον ἢ κατὰ παράκλησιν καὶ διὰ τὰς ἀνάγκας ἀλλων (παραινετικοὶ καὶ δικανικοὶ) ἢ ὡς ῥήτορικὰ γυμνάσματα καὶ τοὺς ἐδημοσίευον πρὸς ἀνάγνωσιν.

Β'. Περὶ Ἰσοκράτους.

Βίος τοῦ Ἰσοκράτους. Ὁ Ἰσοκράτης ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 436 π. Χ. Οἱ γονεῖς του Θεόδωρος, Ἐρχιεὺς τὸν δῆμον, καὶ Ἡδυτώ, καίτοι ἐκ τῶν μετρίων πολιτῶν, ἥσαν ἀρκετά εὔποροι καὶ εἶχον ἐργοστάσιον αὐλοποιίας. Ὡς τοιοῦτοι λοιπὸν ἔδοσαν εἰς τὸν οὐρανὸν τῶν δλα τὰ μέσα διὰ νὰ μορφωθῇ τελείως. Πράγματι, κατ' ἀρχὰς ἔγινε μαθητής τῶν σοφιστῶν Γοργίου, Προδίκου καὶ Πρωταγόρου, ἔπειτα δὲ τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, τοῦ δποίου ἢ θήική διδασκαλία τὰ μέγιστα ἐπέδρασεν εἰς τὸν νεαρὸν Ἰσοκράτη.

Ἡλικιωθεὶς ἔγινε ῥήτωρ καὶ ἐσκέφθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν δημόσιον βίον πρὸς ἀπόκτησιν δόξης καὶ πρωτείων, τὰ δποία ἔπειθυμει πολὺ ἀλλὰ ἡ ἀσθενής φωνή του καὶ ἡ ἐκ φύσεως ἀτολμία καὶ δειλία του ἡμπόδιζον αὐτὸν πρὸς τοῦτο ὡς λογογράφος δὲ θά εἶχε μέγιστον ἀντίπαλον τὸν Λυσίαν. Δι' δλα ταῦτα ἀπεφάσισε νὰ γίνη ῥήτοροδιδάσκαλος. Πράγματι ὡς τοιοῦτος ἀπέκτησε καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν καὶ πρωτεῖα.

Κατ' ἀρχὰς ὕδρυσε ῥήτορικὴν σχολὴν εἰς Χίον (393 π. Χ.).

ζενθα είχεν έννεα μαθητάς. Βραδύτερον δὲ ίδρυσε τοιαύτην εἰς "Αθήνας, εἰς τὴν δόποιαν ἐμαθήτευσαν οἱ ἄριστοι τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐκ τῆς δόποιας ἔξηλθον ἔξοχοι ἄνδρες, ιστορικοί, ρήτορες, πολιτικοί καὶ στρατηγοί. Δικαίως δὲ ὡνομάσθη ἡ σχολή του σχολεῖον δλης τῆς Ἑλλάδος, διότι εἰς αὐτὴν ἐμαθήτευσαν ὑπέρ τοὺς 100 νέοι ἔξ δλης τῆς Ἑλλάδος, ἐπλήρωνον δὲ ὡς διδακτρα 1000 δραχμάς ἔκαστος.

Σύζυγον ἔλαβε τὴν χήραν τοῦ σοφιστοῦ Ἰππίου, τὴν Πλαθάνην· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀπέκτησε τέκνα, υἱοθέτησε τὸν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου υἱόν της, τὸν Ἀφαρέα.

"Ως ἄνθρωπος ἦτο δίκαιος, εἰλικρινῆς καὶ φιλόπατρις. Φρονῶν δὲ δτι ἡ ἀνάμιξις τοῦ Φιλίππου εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ἦτο ὡφέλιμος πρὸς πραγματοποίησιν τῆς πολιτικῆς ἐνότητος δλων τῶν Ἑλλήνων, ἐτάχθη μὲ τὴν μερίδα τῶν φιλιππιζόντων· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην (338 π. Χ.) λυπηθεὶς διὰ τὴν συμφορὰν τῆς πόλεως καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἴδῃ τὴν πτῶσιν τῆς πατρίδος του ἐπεζήτησε τὸν θάνατον· πράγματι δὲ ἐπὶ 14 ἡμέρας μὴ ἔγγισας τροφὴν καὶ ποτὸν ἀπέθανε (338 π. Χ.) εἰς ἥλικιαν 98 ἑτῶν. Ἐτάφη δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἐπὶ τοῦ τάφου δὲ ἐστήθη Σειρὴν ὡς σύμβολον τῆς ἐλκυστικῆς χάριτος.

"Ο Ἰσοκράτης ὡς ὥρητοροδιδάσκαλος καὶ συγγραφεύς. Ο Ἰσοκράτης ἐδιδασκε τὴν ὥρητορικὴν ὅχι μόνον θεωρητικῶς ἀλλὰ καὶ πρακτικῶς διὰ γυμνασμάτων· ἐλάμβανε δὲ συνήθως τὰ θέματα τῶν λόγων του ἀπὸ τὴν σύγχρονον ιστορίαν τῆς δλης Ἑλλάδος, τῆς δόποιας τὰ συμφέροντα ἐνέπνεον αὐτόν.

Θεωρῶν τὴν ὥρητορικὴν ὅχι ὡς ἀπλοῦν μέσον πειθοῦς, ὡς οἱ ἄλλοι ὥρητορες, ἀλλὰ κυρίως ὡς μέσον παιδευτικὸν τοῦ ἀνθρώπου, προσεπάθει νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητάς του ὅχι μόνον ἱκανούς εἰς τὸ λέγειν ἀλλὰ καὶ σπουδαίους κατὰ τὰ ἥθη καὶ χρησίμους εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν πατρίδα. Τοσοῦτον δὲ ηδοκίμησεν εἰς τὴν διδασκαλίαν του, ὥστε πάντες ἀναγνωρίζουν αὐτὸν ὡς τὸν μέγιστον ὥρητοροδιδάσκαλον.

"Ο Ἰσοκράτης ἔγραψεν ὑπέρ τοὺς ἔξηκοντα λόγους, ἐκ τῶν δόποιων σώζονται 21 δικανικοί, πανηγυρικοί καὶ συμβουλευτικοὶ ἢ πρὸς ἀσκησιν γεγραμμένοι· ἐπίσης σώζονται ἐννέα ἐπιστολαὶ καὶ ἀποσπάσματα ὥρητορικῆς τέχνης.

Εἰς τοὺς λόγους του ὁ Ἰσοκράτης προτρέπει πανταχοῦ εἰς

δμόνοιαν καὶ ειρήνην καὶ συμβουλεύει τοὺς "Ἐλληνας νὰ ἔνωθοῦν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἔχθροῦ, τῶν Περσῶν.

Γ'. Ἰσοκράτους λόγοι.

'Ενταῦθα ἔρμηνεύονται οἱ τέσσαρες ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκόμενοι λόγοι τοῦ Ἰσοκράτους. Πλὴν τούτων δμῶς σπουδαῖοι ἐπίσης εἶναι ὁ Πανηγυρικός, Φιλιππός, Ἀρχίδαμος, Ἀρεοπαγιτικός, Βούσιρις, Παναθηναϊκός, Πλαταΐκός, κατὰ Σοφιστῶν, περὶ Ἀντιδόσεως κτλ. Αἱ ύποθέσεις τῶν ἐνταῦθα ἔρμηνευομένων λόγων ἔχουν ως ἔξῆς:

I. Πρὸς Δημόνικον (1)

"Ο λόγος οὗτος εἶναι εἶδος παραινετικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς τὸν Δημόνικον, νεάρδον υἱὸν τοῦ ἐν Κύπρῳ ἀποθανόντος φίλου του Ἰππονίκου. Ἀπευθύνει δηλ. πρὸς τὸν Δημόνικον συμβουλάς καὶ δῆγγίας περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν δποῖον πρέπει νὰ ζῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἔχουν αὗται γενικὸν χαρακτῆρα, καίτοι μεταχειρίζεται μόνον τὸ δνομα τοῦ Δημονίκου, εἶναι πολὺ ὠφέλιμοι διὰ πάντα νέον, καθόσον εἶναι ἄρισται ύποδείξεις περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν. Περὶ τοῦ Ἰππονίκου τίποτε δὲν γνωρίζομεν, καίτοι τινὲς διδάσκουν ὅτι ἥτο βασιλεὺς εἴς τινα πόλιν τῆς Κύπρου. Τὸν παρόντα λόγον τινὲς ἀποδίδουν εἰς ἄλλον Ἰσοκράτην ἐξ Ἀπολλωνίας τοῦ Πόντου, μαθητὴν τοῦ μεγάλου ὥρητοροδιδασκάλου Ἰσοκράτους.

II. Πρὸς Νικοκλέα (2).

"Οπως ὁ πρὸς Δημόνικον εἶναι συμβουλευτικός, οὕτω καὶ δ πρὸς Νικοκλέα. Ἄλλα ἔκεινος μὲν περιέχει συμβουλάς καὶ δῆγγίας χρησίμους διὰ πάντα ἀνθρωπον, οὗτος δέ, περιέχων συμβουλάς καὶ δῆγγίας περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν δποῖον ὁ Νικοκλῆς πρέπει νὰ ἄρχῃ, εἶναι χρήσιμος διὰ τοὺς ἄρχοντας. Λέγεται δὲ ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἔπεμψεν ὁ Ἰσοκράτης πρὸς τὸν Νικοκλέα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του Εὐαγόρου, ἀφοῦ ἔλαβε 10 τάλαντα παρὰ τοῦ νεαροῦ βασιλέως.

Πρὸς τὸν αὐτὸν Νικοκλέα ἀπέστειλεν ὁ Ἰσοκράτης δύο

ἀλλούς (Νικοκλῆς, Εὔαγόρας)· καὶ δὲ μὲν ἐπιγραφόμενος Νικοκλῆς εἶναι συμβουλευτικὸς πρὸς τοὺς Σαλαμινίους, ἵνα ὑπακούουν εἰς τὸν βασιλέα τῶν, δὲ δὲ Εὔαγόρας εἶναι ἐγκώμιον τοῦ πατρός του Εὔαγόρου.

III. Εὔαγόρας (9)

‘Ο λόγιος οὗτος χαρακτηρίζεται ύπ’ αὐτοῦ τοῦ Ἰσοκράτους (§ 8 καὶ 11) ώς ἡ πρώτη ἀπόσπειρα πρὸς ἔξυμνησιν τῆς ἀρετῆς ἀποθανόντος συγχρόνου ἀνδρὸς διὰ πανηγυρικοῦ λόγου. ‘Υπόθεσις τοῦ παρόντος λόγου εἶναι δὲ βασιλεύς τῆς Σαλαμῖνος τῆς Κύπρου Εὔαγόρας (405—375 π. Χ.). Οὗτος ἐγεννήθη μακρὰν τῆς Σαλαμῖνος, διότι τὴν ἀρχὴν κατεῖχε τότε ἀρπαξ τις ἐλθὼν ἐκ Φοινίκης. ’Αλλ’ εὐθὺς ως ἥλθεν εἰς ἡλικίαν κατέβαλε τὸν τύραννον καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῶν πατέρων του (405 π. Χ.). ’Αμέσως τότε ἐφρόντισε νὰ προαγάγῃ τὴν πόλιν· ἡ γεωργία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία ἐνεψυχώθησαν, ἡ δὲ ἐκ τούτων οἰκονομικὴ εὐπορία ἔδοσε τὴν εύκαιρίαν εἰς τὸν Εὔαγόραν νὰ προαγάγῃ καὶ τὰ στρατιωτικά. Τόσον δὲ λαχυρὸς ἔγινεν, ώστε τὸ 396 π. Χ., ἐπωφελούμενος ἐκ τοῦ πολέμου τῶν Περσῶν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ ὑπαγάγῃ ὅλην τὴν Κύπρον εἰς τὸ κράτος του. Πράγματι ἐντὸς δλίγου ὅχι μόνον ἡ Κύπρος ἀλλὰ καὶ πολλαὶ πόλεις τῆς Φοινίκης ὑπήκουουν εἰς αὐτόν.

’Αλλὰ ἐπῆλθεν ἡ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη, κατὰ τὴν δποίαν ἡ Κύπρος ὑπήγετο εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν (387 μ. Χ.) ‘Ο Εὔαγόρας δὲν ἀναγνωρίζει αὐτήν· διὰ τοῦτο ἔξερράγη πόλεμος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν Περσῶν. Κατ’ ἀρχὰς δὲ Εὔαγόρας ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, ἀλλὰ κατόπιν ἐπολιορκήθη εἰς τὴν Σαλαμῖνα ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ βασιλέως Ὁρόντα καὶ Τιριβάζου. ‘Ο Εὔαγόρας ἀντέστη ἐπὶ μακρὸν καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέτυχε νὰ εἰρηνεύσῃ ώς ἶσος πρὸς ἶσον μὲ τὸν μέγαν βασιλέα ὑπὸ τὸν δρον νὰ διατηρήσῃ μὲν τὸ βασιλικὸν ἀξιῶμα καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἀλλὰ νὰ ἀφήσῃ ὅλας τὰς κτήσεις του. ‘Η διὰ τοὺς Πέρσας αἰσχρὰ αὕτη συνθήκη ἔγινε τὸ 385 π. Χ,

Δέκα ἔτη βραδύτερον, ἦτοι τὸ 374 π. Χ., ἐδολοφονήθη ὑπό τινος διούλου του, διεδέχθη δὲ αὐτὸν δὲ υἱός του Νικοκλῆς, δ

όποιος ἐπιθυμῶν νὰ τιμήσῃ τὸν πατέρα του προέτρεψε τὸν Ἰσοκράτη νὰ γράψῃ τὸ ἐπικήδειον τοῦτο ἔγκώμιον.

IV. Περὶ εἰρήνης ἢ συμμαχικὸς (8)

Μετά τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362 π. Χ.) οἱ Ἀθηναῖοι προσελκύσαντες πολλαὶ πόλεις καὶ νῆσους ἵδρυσαν ύπό τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν συμμαχίαν ἀξιαν λόγου. Ἐπειδὴ δμως παρεβίασαν τὴν καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν διὰ δὲν θὰ στέλλουν κληρούχους εἰς τὰς συμμαχικὰς πόλεις καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῶν μισθοφόρων σύνηθως ἀποτελούμενοι στρατοὶ αὐτῶν εἰς πλείστας καταπιέσεις παρεξετρέποντο, ἀπεστάτησαν οἱ Βυζάντιοι, οἱ Ῥόδιοι, οἱ Χῖοι καὶ οἱ Κῷοι. Τοιουτοτρόπως ἥρχισεν ὁ κληθεὶς συμμαχικὸς πόλεμος (358—355 π. Χ.). Οἱ Ἀθηναῖοι χάνουν τὸν Χαβρίαν εἰς τὴν Χίον καὶ ἀποκρύονται πανταχοῦ· διὰ τοῦτο ἡναγκάσθησαν ν' ἀναγνωρίσουν τὴν αὐτονομίαν τῶν πόλεων τούτων, μετά τὴν ἀπειλὴν μάλιστα τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν διὰ θοηθῆση τοὺς ἀποστατήσαντας.

Αἱ πρὸς τὰς πόλεις ταύτας περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις ἔδοσαν ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἰσοκράτη νὰ γράψῃ τὸν παρόντα λόγον, εἰς τὸν δόποιον προτρέπει δχι μόνον νὰ εἰρηνεύσουν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας, ἀλλὰ καὶ νὰ δώσουν τὴν αὐτονομίαν καὶ ἐλευθερίαν εἰς πάντας τοὺς συμμάχους μὲ τὴν πεποίθησιν διὰ ἀποκτήσουν μεγαλυτέραν δύναμιν ἀποδίδοντες τὸ δίκαιον εἰς δλας τὰς πόλεις παρὰ ἐπιδιώκοντες τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν. Διὰ τοῦτο δ λόγος ἐπιγράφεται περὶ εἰρήνης ἢ συμμαχικός. ‘Ο παρὼν λόγος δὲν ἀπηγγέλθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου, ἀλλ’ ἀπλῶς ἐξεδόθη μετά τὴν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας συμμάχους εἰρήνην, ἥτοι τὸ 354 π. Χ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

I. ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ (1)

(α') Ἐν πολλοῖς μέν, ὃ Δημόνικε, πολὺ διεστώσας 1
εὐρήσομεν τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τὰς τῶν φαύ-
λων διανοίας, πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς
πρὸς ἄλλήλους συνηθείαις· οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόν-
τας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι, καὶ
τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε, τὰς
δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδὲ ἀν δὲ πᾶς αἰών ἔξαλεί-
ψειεν· ἥγονύμενος οὖν πρέπειν τοὺς δόξης δρεγομένους 2
καὶ παιδείας ἀντιποιούμενους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ
τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν
λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὔνοίας,
σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἰππόνικον συνηθείας· πρέπει
γὰρ τοὺς παῖδας ὕσπερ τῆς οὐσίας οὗτοι καὶ τῆς φι-
λίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν· (β') Ὁρῶ δὲ καὶ τὴν τύ- 3
χην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συν-
αγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παι-
δεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ
δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ. "Οσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς 4
έαυτῶν φίλους τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους συγγράφουσι,
καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν, οὐ μὴν περί γε τὸ κράτι-
στον τῆς φιλοσοφίας διατρέψουσιν· ὅσοι δὲ τοῖς νεωτέροις
εἰσηγοῦνται, μὴ δι' ὃν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς λόγοις
ἀσκήσουσιν, ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων ἥθη σπουδαῖοι πε-
φυκέναι δόξουσι, τοσούτῳ μᾶλλον ἐκείνων τοὺς ἀκούοντας

ώφελοῦσιν, ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦσιν, οἱ δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι.

- 5 Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὑρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὃν χρὴ τοὺς νεωτέρους ὁρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις διμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν· ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν δόδον ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἡδυνήθησαν, ἵσεις οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστι. καλλίος μὲν γὰρ ἦ τὸ χρόνος ἀνήλικον ἢ νόσος ἐμάρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν, ἔξουσίαν μὲν τῇ ὁρμοῦσι παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ὁρμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλειόν τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις οἵσις ἀν ἀκιβδήλως ταῖς διανοίαις συναυξῆθη, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρᾳ δὲ εὐγενείας ἐστί, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστᾶσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν 8 ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη. ὁδίον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἐστιν ἐκ τε τῶν Ἡρακλέους ἄθλων καὶ τῶν Θησέως ἔργων, οἵσις ἡ τῶν τρόπων ἀρετὴ τηλικοῦτον εὐδοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἔργοις ἐπέβαλεν ὥστε μηδὲ τὸν ἄπαντα χρόνον δύνασθαι λήμην ἐμποιῆσαι τῶν ἐκείνοις πεποραγμένων.
- 9 (γ') Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεὶς οἰκεῖον καὶ καλὸν ἔξεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοι λεγομένων οὐ γὰρ δλιγωρῶν τῆς ἀρετῆς οὐδὲ ὁρμοῦ διετέλεσε τὸν βίον, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζε, τῇ δὲ ψυχῇ τὸν κινδύνους ὑπέμενεν. οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἤγάπα, ἀλλ' ἀπέλαυνε μὲν τῶν

παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος· οὐδὲ ταπεινῶς διώκει τὸν ἑαυτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλος ἦν καὶ μεγαλοπρεπής καὶ τοῖς φίλοις 10 κοινός, καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς γένει προσήκοντας· ἥγειτο γὰρ εἶναι πρὸς ἔταιρίαν πολλῷ κρείττῳ φύσιν νόμου καὶ τρόπον γένους καὶ προαιρεσιν ἀνάγκης· ἐπιλίποι δ' ἀν ἡμᾶς δ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαίμεθα, 11 ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβές αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς δηλώσομεν, μεῖγμα δὲ τῆς Ἰππονίκου φύσεως νῦν ἔξενηνόχαμεν, πρὸς διν δεῖ ζῆν σ' ὅσπερ πρὸς παράδειγμα, νόμον μὲν τὸν ἐκείνου τρόπον ἡγησάμενον, μιμητὴν δὲ καὶ ζηλωτὴν τῆς πατρόφας ἀρετῆς γιγνόμενον· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων· ἥγοῦ δὲ μηδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀσκεῖν, ὡς σοὶ σκοπεῖν, ὅπως ἐνάμιλλος γενήσει τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασιν. οὕτω δὲ τὴν γνώμην οὐ δυνατὸν διατεθεῖναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον· τὰ μὲν γὰρ σώματα τοῖς συμμέτοροις πόνοις, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔξεσθαι πέφυκε· διόπερ ἐγώ σοι πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὃν ἂν μοι δοκεῖς ἐπιτηδευμάτων πλεῖστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι.

(δ') Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς μὴ 13 μόνον θύων ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένων· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκαγαθίας τεκμήριον. Τίμα τὸ δαιμόνιον ἀεὶ μέν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως· οὕτω γὰρ δόξεις ἄμα τε τοῖς θεοῖς θύειν καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένειν. Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς οἴους ἀν εὔξαιο περὶ

σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας. Ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων μὴ τὰ πρὸς τὴν ὁώμην ἄλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν· τοῦτο δὲ ἀν ἐπιτύχοις, εἰ λήγοις τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος. Μήτε γέλωτα προπετῆ στέργε μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ 15 ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν. Ἄ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν. Ἐθίζε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν ἄλλὰ σύννουν· διὸ ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθιδῆς, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. Ἡγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρόπειν [χόσμον] αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κοσμεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἥθος· Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἀν τοὺς ἄλλους λάθης σεαυτῷ συνειδήσεις. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνουν, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Τὰς ἥδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἀριστον, ἀνευ δὲ τούτου κάκιστον. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἄν ψευδεῖς ὅσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. Ἄπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων· καὶ γὰρ ἀν παραυτίκα κρύψης, ὕστερον ὀφθῆσει, μάλιστα δὲ ἀν εὐδοκιμοίης, εἰ φαίνοι ταῦτα μὴ πράττων, ἢ τοῖς ἄλλοις ἀν πράττουσιν 18 ἐπιτιμῷης. Ἐὰν δὲς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής· ἢ μὲν ἐπίστασαι, ταῦτα διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἢ δὲ μὴ μεμάθηκας προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις· δομοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενόν τι, ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. Κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοῖαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις καλεπῶς εὐρημένα συμβήσεταιί σοι ὁρδίως μανθάνειν. 19 Ἡγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι κτημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα

τὸν χρόνον παραμένει· σοφία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων ἀθάνατον. Μὴ κατόκνει μακρὰν ὅδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἔνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίῳ καταστῆσαι τὴν αὐτῶν διάνοιαν. Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνουν φιλοπροσήγορος, τῷ λόγῳ δ' εὔπροσήγορος· ἔστι δὲ φιλοπροσήγορίας μὲν τῷ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσήγορίας δὲ τῷ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν. Ἡδέως μὲν ἔχει πρὸς ἀπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθῆσει, τοῖς δὲ φίλος γενήσει. Τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιοῦ πυκνὰς τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν πλησμονὴ γὰρ ἀπάντων. Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἑκουσίοις, ὅπως ἀν δύνῃ καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. "Υφ' ὃν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρόν, τούτων ἐγκράτειαν ἀσκει πάντων, κέρδους, ὁργῆς, ἡδονῆς, λύπης· ἔσει δὲ τοιοῦτος, ἐὰν κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς δι' ὃν εὐδοκιμήσεις ἀλλὰ μὴ δι' ὃν εὔπορήσεις, τῇ δὲ ὁργῇ παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὥσπερ ἀν πρὸς ἑαυτὸν ἀμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσειας, ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, ἐὰν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰκετῶν ἀρχειν, ταῖς δ' ἡδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς πονηροῖς, ἐὰν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς καὶ σεαυτὸν ὡς ἀνθρωπος ὃν ὑπομιμνήσῃς. 22 Μᾶλλον τίσει τὰς τῶν λόγων ἢ τὰς τῶν χρημάτων. παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας τρόπον ὅρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους. Προσήκειν ἦγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥσπερ τοῖς χοηστοῖς πιστεύειν. Περὶ τῶν ἀπορρήτων μηδενὶ λέγε, πλὴν ἐὰν δμοίως συμφέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοί τε τῷ λέγοντι κάκείνοις τοῖς ἀκούουσιν. "Ορκον ἐπακτὸν προσ-

δέχουν διὰ δύο προφάσεις, ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχρᾶς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διασώζων. Ἐνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεῶν διμόσιης, μηδὲ ἀν εὐορκεῖν μέλλης· δόξεις γάρ τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν.

- 24 Μηδένα φίλον ποιοῦ, ποὶν ἀν ἔξετάσης, πῶς κέχοηται τοῖς πρότεροι φίλοις· ἔλπιζε γάρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἶος καὶ περὶ ἔκείνους γέγονε. βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν· διμοίως γάρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἔταιρους μεταλλάττειν· μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων μήτε ἅπειρος εἶναι τῶν ἔταιρων θέλε. τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῆ. περὶ 25 τῶν ορτῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοινοῦ· μὴ τυχῶν μὲν γάρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχῶν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. δοκίμαζε τοὺς φίλους ἐκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γάρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσιμένης τὰς παρ' ἔκείνων δεήσεις, ἀλλὰ 26 αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς· διμοίως αἰσχρὸν εἶναι νόμιζε τῶν ἔχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιίαις καὶ τῶν φίλων ἡττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. ἀποδέχου τῶν ἔταιρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γάρ ἀτυχοῦσι μὲν συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι. τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς 27 τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῆς μηδὲ τούτων ἀπόντων δλιγορεῖν. Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής. ἔστι δὲ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλοπρέπες, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περίεργον. Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτῆσιν ἀλλὰ τὴν

μετρίαν ἀπόλαυσιν. καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων μέν, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἰς τις ἵππων κτήσαιτο καλὸν κακῷς ἴππεύειν ἐπιστάμενος. Πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα 28 κατασκευάζειν ἔστι δὲ χρήματα μὲν τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις, κτήματα δὲ τοῖς κτᾶσθαι δυναμένοις. Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν ἔνεκεν, τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἔκτισαι δύνασθαι καὶ τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον μηδὲν ὑπερβαλλόντως ἀλλὰ μετρίως αὐτὴν ἀγάπα. Στέργε μὲν τὰ 29 παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βέλτιστα. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ή τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποίει καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη. Κακοὺς εὖ ποιῶν δμοια πείσει τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν· ἐκεῖναί τε γὰρ τοὺς διδόντας ὥσπερ τοὺς τυχόντας ὑλακτοῦσιν οἵ τε κακοὶ τοὺς ὡφελοῦντας ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσιν. Μίσει τοὺς κολακεύοντας ὥσπερ τοὺς ἔξαπατῶν· 30 τας· ἀμφότεροι γὰρ πιστευθέντες τοὺς πιστεύσαντος ἀδικοῦσιν. Εἰὰν ἀποδέχῃ τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ φαυλότατον χαριζομένους, οὐχ ἔξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους. Γίγνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας διμιλητικὸς ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν ὅγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν, τὸν δὲ τῶν διμιλητικῶν τρόπον ἀπαντες ηδέως ὑποφέρουσιν. Ομιλητικὸς δ' ἔσει μὴ δύσερις ὃν μηδὲ δυσάρεστος μηδὲ 31 πρὸς πάντα φιλόνικος, μηδὲ πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων ὁργὰς τραχέως ἀπαντῶν· μηδ' ἂν ἀδίκως ὁργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἴκων, πεπανμένοις δὲ τῆς ὁργῆς ἐπιπλήττων· μηδὲ παρὰ τὰ γελοῖα σπουδάζων, μηδὲ παρὰ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χαί-

N. I. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ. Ισοχράτους Λόγοι, Γ' Τάξ. Γυμν.—Ἐκδ. Η' 1940 2

ρων· τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν· μηδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαριζόμενος, ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί, ποιοῦντες μέν, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες· μηδὲ φιλαίτιος ὁν, βαρὺ γάρ, μηδὲ φιλεπιτιμητής, πα-
 32 ροξυντικὸν γάρ· μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας· ἐὰν δὲ ποτέ σοι συμπέσῃ καιρός, ἔξανίστασο πρὸ μέθης· ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθαρῇ, ταῦτα πάσχει τοῖς ἀρμασὶ τοῖς τοὺς ἡνιούχους ἀποβαλοῦσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτόντα τῶν εὐθυνούντων ἥ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας· ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτοχος τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν.
 33 Ἡγοῦ τὴν παιδείαν τοσούτῳ μεῖζον ἀγαθὸν εἶναι τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γὰρ ὁν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτων τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν. Οὓς ἀν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελοῦντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ ψόγος.
 34 / Βουλευόμενος παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων· τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν. Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. Ἡγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὔτυχίαν, παρὰ δ' ἡμῶν αὐτῶν εὐθυνλίαν. Περὶ ὃν ἀν αἰσχύνη παρρησιάσασθαι, βούλει δέ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, κρῶ τοῖς λόγοις ὡς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὗτοι γὰρ τὴν ἐκείνων τε διάνοιαν αἰσθήσει καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις. Οταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς τινὶ συμβούλῳ χρῆσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἕαυτοῦ διώκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκείων οὐδέποτε καλῶς βουλεύεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων. Οὗτοι δ' ἀν μάλιστα

βουλεύεσθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψειας· καὶ γὰρ τῆς ὑγιείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, δταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀναμνησθῶμεν. Μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἥθη καὶ δίωκε 36 τὰ ἐκείνων ἐπιτηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι καὶ ζηλοῦν, ὃστε σοι συμβήσεται παρά τε τῷ πλήθει μᾶλλον εὐδοκιμεῖν καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὔνοιαν βεβαιοτέραν ἔχειν. Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις, ίσχυρότατον μέντοι νόμον ἡγοῦ τὸν ἐκείνων τρόπον ὃσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα τὸν βασιλέα προσήκει θαυμάζειν. Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῷ πρὸς τὰς διοι- 37 κήσεις· ὃν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτῃ, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν. Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων δ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος. Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι μήτε παρίστασο μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἴλα περ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῆς. Παρασκεύαζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν 38 μὲν δυνάμενον, ἀνέχου δὲ τὸ ἵσον ἔχων, ἵνα δοκῆς ὁρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν ἀλλὰ δι' ἐπιείκειαν. Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἀδικον· τοσούτῳ γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, δσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ωφελεῖ, ἡ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκεύαζει, κάκείνων μὲν καὶ τοῖς φαύλοις μέτε- 39 στι, τούτου δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν. Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίας ὑπερέχουσιν. Πάντων μὲν 40 ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σαυτοῦ

- φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς
 ἐν ἀνθρώπου σώματι. Πειρῶ τῷ σώματι μὲν εἶναι φι-
 λόπονος, τῇ δὲ ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν
 δύνῃ τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστη τὰ συμφέροντα.
- 41 Πᾶν δι τι ἄν μέλλῃς ἔρειν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ·
 πολλοῖς γὰρ ή γλωττα προτρέχει τῆς διανοίας. Δύο
 ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἥ περὶ ὅν οἰσθα σαφῶς, ἥ
 περὶ ὅν ἀναγκαῖον εἴπειν· ἐν τούτους γὰρ μόνοις δι λό-
 γος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν
 ή λέγειν.
- 42 Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω
 γὰρ οὔτ' εὐτυχῶν ἔσει περιχαρής οὕτε δυστυχῶν περί-
 λυπος. Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν,
 λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν, γί-
 γνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἐν ἑταίροις ὃν κατάδηλος· ἀτο-
 πον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν,
- 43 τὴν δὲ διάνοιαν φανερὰν ἔχοντα περιπατεῖν. Μᾶλλον
 εὐλαβοῦ ψύγον· ή κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὸν τοῖς
 μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις
 τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν. Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ
 τὴν ὀσφάλειαν· ἐὰν δὲ ποτέ σοι συμβῇ κινδυνεύειν, ζῆτει
 τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ
 μὴ μετ' αἰσχρᾶς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων
 ή πεπρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ίδιον τοῖς
 σπουδαίοις ή φύσις ἀπένειμεν.
- 44 (ε') Καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων
 οὐ πρέπει σοι πρὸς τὴν νῦν παρούσαν ἡλικίαν· οὐδὲ γὰρ
 ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν· ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς
 πραγματείας ἀμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἔξε-
 νεγκεῖν καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα κατα-
 λιπεῖν· τὴν μὲν γὰρ τούτων χρείαν ὁδίως εἰδήσεις, τὸν
 δὲ μετ' εύνοίας συμβουλεύοντα χαλεπῶς εὑρήσεις· δπως

οῦν μὴ παρ' ἔτέρους τὰ λοιπὰ ζητῆσ, ἀλλ' ἐντεῦθεν ὥσπερ ἐκ ταμείου προφέρῃς, φήμην δεῖν μηδὲν παραλιπεῖν ὃν ἔχω σοι συμβουλεύειν.

Πολλὴν δ' ἄν τοῖς θεοῖς χάριν σκοίην, εἰ μὴ δια- 45 μάρτιοι μι τῆς δόξης ἡς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω τῶν μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὐρήσομεν ὥσπερ τῶν σι- τίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίρον- τας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλη- σιάζοντας ἀλλ' οὐ τοῖς νουθετοῦσι. σὲ δὲ νομίζω τού- ναντίον τούτων ἐγγνωκέναι, τεκμηρίῳ χρώμενος τῇ περὶ τὴν ἄλλην παιδείαν φιλοπονίᾳ τὸν γὰρ αὐτῷ τὰ βέλ- στα πράττειν ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν παρακαλοῦντας ἀποδέχεσθαι. μάλι- 46 στα δ' ἄν παροξυνθείης δρέγεσθαι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθοις, δτι καὶ τὰς ἡδονὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνησίως ἔχομεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ ὁρθυμεῖν καὶ τὰς πλη- σμονὰς ἀγαπᾶν εὐθὺς αἱ λύπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπεπή- γασι, τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονεῖν καὶ σωφρόνως τὸν αὐτοῦ βίον οἰκονομεῖν ἀεὶ τὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς καὶ βεβαιοτέρας ἀποδίδωσι· κἀκεῖ μὲν πρότερον ἡσθέν- 47 τες ὕστερον ἐλυπήθησαν, ἐνταῦθα δὲ μετὰ τὰς λύπας τὰς ἡδονὰς ἔχομεν. ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ οὕτω τῆς ἀρετῆς μνημονεύομεν, ὡς τῆς τελευτῆς αἰσθησιν λαμ- βάνομεν· τὰ γὰρ πλείστα τῶν ἀποβαινόντων ἐνεκα δια- πονοῦμεν. (**στ'**) Ἐνθυμοῦ δ' δτι τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέ- 48 χεται τὰ τυχόντα πράττειν· εὐθὺς γὰρ τοῦ βίου τοιαύ- την πεποίηνται τὴν ὑπόθεσιν· τοῖς δὲ σπουδαίοις οὐχ οἴον τε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν ἢ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπι- πλήττοντας· πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἔξαμαρ- τάνοντας ὡς τοὺς ἐπιεικεῖς μὲν φήσαντας εἶναι, μη- δὲν δὲ τῶν τυχόντων διαφέροντας, εἰκότως· ὅπου γὰρ 49 τοὺς τῷ λόγῳ μόνον ψευδομένους ἀποδοκιμάζομεν, ἢ

πού γε τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἐλαττουμένους φαύλους εἶναι φήσομεν. δικαίως δ' ἀν τοὺς τοιούτους ὑπολάβοιμεν μὴ μόνον εἰς αὐτοὺς ἀμαρτάνειν ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἶναι προδότας· ή μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ φίλους ἐνεχείρισεν, οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἀναξίους τῆς 50 ὑπαρχούσης εὐδαιμονίας κατέστησαν. εἰ δὲ δεῖ θνητὸν ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἥγοῦμαι κάκείνους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις μάλιστα δηλῶσαι, πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε, τὸν δὲ διὰ τὴν 51 κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. οἵς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὁρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων 52 σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν· ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν δρῶμεν ἐφ' ἀπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὁρεγομένους οὐδὲν δὲ μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν· μόλις γὰρ ἀν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἀμαρτίας ἐπικρατήσειν.

II. ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ (2)

(α') Οἱ μὲν εἰωθότες, ὡς Νικόκλεις, τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῖν ἐσθῆτας ἄγειν ἢ χαλκὸν ἢ χρυσὸν εἰργασμένον ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων κτημάτων, ὃν αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰσίν, νμεῖς δὲ πλουτεῖτε, λίαν ἔδοξαν εἶναι μοι καταφανεῖς οὐ δόσιν ἀλλ' ἐμπορίαν ποιούμενοι καὶ πολὺ

τεχνικώτερον αὐτὰ πωλοῦντες τῶν ὄμοιογούντων καπηλεύειν· ἡγησάμην δ' ἂν γενέσθαι ταύτην καλλίστην δωρεὰν 2 καὶ χρησιμωτάτην καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐμοί τε δοῦναι καὶ σοὶ λαβεῖν, εἰ δυνηθείην δρίσαι, ποίων ἐπιτηδευμάτων ὀρεγόμενος καὶ τίνων [ἔργων] ἀπεχόμενος ἄριστ' ἂν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν διοικοίης. τοὺς μὲν γὰρ ἴδιώτας ἔστι πολλὰ τὰ παιδεύοντα, μάλιστα μὲν τὸ μὴ τρυφᾶν ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ τοῦ βίου καθ' ἑκάστην βουλεύεσθαι τὴν ἡμέραν, ἐπειθ' οἱ νόμοι, καθ' οὓς 3 ἔκαστοι πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν, ἔτι δ' ἡ παροησία καὶ τὸ φανερῶς ἔξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπλῆξαι καὶ τοῖς ἔχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἀμαρτίαις. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῶν ποιητῶν τινὲς τῶν προγεγενημένων ὑποθήκας ὡς χρὴ ζῆν καταλεοίπασιν. ὥστ' ἐξ ἀπάντων τούτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους γίγνεσθαι. τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτον, ἀλλ' οὓς ἔδει παιδεύεσθαι μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσιν, ἀνουθέτητοι διατελοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν, οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν διμιλοῦσιν. καὶ γάρ τοι κύριοι γιγνόμενοι καὶ χρημάτων πλείστων καὶ πραγμάτων μεγίστων, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς πεποιήκασιν ὥστε πολλοὺς ἀμφισβητεῖν, πότερόν ἔστιν ἄξιον ἐλέσθαι τὸν βίον τὸν τῶν ἴδιωτευόντων μέν, ἐπιεικῶς δὲ πραττόντων, ἢ τὸν τῶν τυραννευόντων ὅταν μὲν γὰρ 5 ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς τιμὰς καὶ τοὺς πλούτους καὶ τὰς δυναστείας, ἵσοθέους ἀπαντες νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὅντας· ἐπειδὴν δ' ἐνθυμηθῶσι τοὺς φόβους καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ διεξιόντες δρῶσι τοὺς μὲν ὑφ' ὧν ἦκιστα χρῆν διεφθαρμένους, τοὺς δ' εἰς τοὺς οἰκειοτάτους ἐξαμαρτεῖν ἡναγκασμένους, τοῖς δ' ἀμφότερα ταῦτα συμβεβηκότα, πάλιν διπωσοῦν ζῆν ἡγοῦνται λυσιτελεῖν

μᾶλλον ἢ μετὰ τοιούτων συμφορῶν ἀπάσης τῆς Ἀσίας βα-
6 σιλεύειν· ταύτης δὲ τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς ταραχῆς αἴτιόν
ἐστιν ὅτι τὴν βασιλείαν ὥσπερ οἰρωσύνην παντὸς ἀνδρὸς
εἶναι νομίζουσιν, ὃ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μέγιστόν
ἐστι καὶ πλείστης προνοίας δεόμενον.

(β') Καθ' ἐκάστην μὲν οὖν τὴν πρᾶξιν, ἐξ ὧν ἂν τις
μάλιστα δύναιτο κατὰ τρόπον διοικεῖν καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ
διαφυλάττειν, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν ἀεὶ πα-
ρόντων ἔργων ἐστὶ συμβουλεύειν· καθ' ὅλων δὲ τῶν ἐπι-
τηδευμάτων, ὃν χρὴ στοχάζεσθαι καὶ περὶ ἀ δεῖ διατρί-
7 βειν, ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν. εἰ μὲν οὖν ἐσται τὸ δῶρον
ἔξεργασθὲν ἄξιον τῆς ὑποθέσεως, χαλεπὸν ἀπὸ τῆς ἀρ-
χῆς συνιδεῖν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν μετὰ μέτρου ποιημάτων
καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων ἔτι μὲν ἐν ταῖς δια-
νοίαις ὄντα τῶν συντιθέντων μεγάλας τὰς προσδοκίας
παρέσχεν, ἐπιτελεσθέντα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδειχθέντα
8 πολὺ καταδεεστέραν τὴν δόξαν τῆς ἐλπίδος ἔλαβεν· οὐ μὴν
ἄλλὰ τό γ' ἐπιχείρημα καλῶς ἔχει, τὸ ζητεῖν τὰ παραλε-
λειμμένα καὶ νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις· οἵ μὲν γὰρ τοὺς
ἰδιώτας παιδεύοντες ἐκείνους μόνον ὠφελοῦσιν· εἰ δέ τις
τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ' ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμ-
φοτέρους ἀν δύνησειε, καὶ τοὺς τὰς δυναστείας ἔχοντας καὶ
τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ὄντας· τοῖς μὲν γὰρ ἀν τὰς ἀρχὰς ἀσφα-
λεστέρας, τοῖς δὲ τὰς πολιτείας πραοτέρας ποιήσειεν.

9 (γ') Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, τί τῶν βασιλεύοντων
ἔργον ἐστίν· ἀν γὰρ ἐν κεφαλαίοις τὴν δύναμιν δλου τοῦ
πράγματος καλῶς περιλάβωμεν, ἐνταῦθ' ἀποβλέποντες
ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μερῶν ἔροῦμεν· οἷμαι δὴ πάντας ἀν
δμολογῆσαι προσήκειν αὐτοῖς πόλιν δυστυχοῦσαν παῦσαι
καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάξαι καὶ μεγάλην ἐκ μι-
κρᾶς ποιῆσαι· τὰ γὰρ ἄλλα τὰ συμπίπτοντα κατὰ τὴν
10 ἡμέραν ἐκάστην τούτων ἔνεκα πρακτέον ἐστίν. καὶ μὴν

ἐκεῖνό γε φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς ταῦτα δυνησομένους καὶ περὶ τηλικούτων βουλευομένους μὴ ὁρθυμεῖν μηδ' ἀμελεῖν ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διακείσονται τῶν ἄλλων· δέδειται γάρ, ὅτι τοιαύτας τὰς βασιλείας ἔξουσιν, οἵας περ ἂν τὰς αὐτῶν γνώμας παρασκευάσωσιν. ὅστ' οὐδενὶ τῶν ἀσκητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶμα γν- 11 μνάζειν ώς τοῖς βασιλεύουσι τὴν ψυχὴν τὴν αὐτῶν· ἀπασαι γὰρ αἱ πανηγύρεις οὐδὲ ἐν μέρος τιθέασι τούτων τῶν ἄθλων, περὶ ὧν ὑμεῖς καθ' ἐκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν. (δ') Ὡν ἐνθυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως δονπερ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις. καὶ μὴ νόμιζε τὴν 12 ἐπιμέλειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις πράγμασι χρησίμην εἰναι, πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίγνεσθαι μηδεμίαν δύναμιν ἔχειν· μηδὲ καταγγῆς τῶν ἀνθρώπων τοσαύτην δυστυχίαν, ώς περὶ μὲν τὰ θηρία τέχνας εὑρήκαμεν, αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἡμεροῦμεν καὶ πλείονος ἀξίας ποιοῦμεν, ἡμᾶς δὲ αὐτοὺς οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ὀφελήσαιμεν, ἀλλ' ώς καὶ τῆς παιδεύσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας μάλιστα δυναμένης τὴν ἡμεράν φύσιν εὔεργε- 13 τεῖν, οὕτω διάκεισθαι τὴν γνώμην, καὶ τῶν τε παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πλησίαζε καὶ τῶν ἄλλων οὓς ἂν δύνη μεταπέμπου, καὶ μήτε τῶν ποιητῶν τῶν εὔδοκιμούντων μήτε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπείρως ἔχειν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατῆς γίγνουν, τῶν δὲ μαθητῆς, καὶ παρασκεύαζε σαυτὸν τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτήν, τῶν δὲ μειζόνων ἀγωνιστήν. διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνασίων τάχιστ' ἂν γένοιο τοιοῦτος, οἷον ὑπερέμεθα δεῖν εἰναι τὸν ὁρθῶς βασιλεύσοντα καὶ τὴν πόλιν ώς χρὴ διοικήσοντα. μάλιστα δὲ ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ παρακληθείης, 14 εἰ δεινὸν ἡγήσαιο τοὺς χείρους τῶν βελτιόνων ἀρχεῖν καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττειν· ὅσφ

γὰρ ἂν ἐρρωμενεστέρως τὴν τῶν ἄλλων ἄνοιαν ἀτιμάσης,
τοσούτῳ μᾶλλον τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἀσκήσεις.

15 (**ε'**) "Αρχεσθαι μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλοντάς τι τῶν δεόντων ποιήσειν, πρὸς δὲ τούτοις φιλάνθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν· οὔτε γὰρ ἵππων οὔτε κυνῶν οὔτ' ἀνδρῶν οὔτ' ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἶόν τε καλῶς ἄρχειν, ἀν μῆτις χαίρῃ τούτοις, ὃν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν. μελέτω σοι τοῦ πλήθους, καὶ περὶ παντὸς 16 ποιοῦ κεχαρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν, γιγνώσκων, δτι καὶ τῶν διλγαρχιῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν αὗται πλεῖστον χρόνον διαμένουσιν, αἴτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος θεραπεύωσιν. καλῶς δὲ δημαγωγήσεις, ἦν μήθ' ὑβρίζειν τὸν ὅχλον ἔτις μήθ' ὑβριζόμενον περιορᾶς, ἄλλὰ σκοπῆς, δπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικήσονται· ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγιστα χρηστῆς πολιτείας ἐστέν.

17 (**στ'**) Τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων κίνει καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα, καὶ μάλιστα μὲν εὑρετής γίγνου τῶν βελτίστων, εἰ δὲ μή, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὁρθῶς ἔχοντα. ζήτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας καὶ σφίσιν αὐτοῖς διμολογουμένους, πρὸς δὲ τούτοις αἴτινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς δὲ διαλύσεις ὡς οἶόν τε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιοῦσιν· ταῦτα γὰρ ἀπαντα προσεῖναι δεῖ τοῖς καλῶς κειμένοις. τὰς 18 μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγουσι, πρὸς δὲ τὰς προθυμότερον ἔχωσιν. τὰς κρίσεις ποιοῦ περὶ ὃν ἀν πρὸς ἄλλήλους ἀμφισβητῶσι μὴ πρὸς χάριν μηδὲ ἐναντίας ἀλλήλαις, ἀλλ' ἀεὶ ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν γίγνωσκε· καὶ γὰρ πρέπει καὶ συμφέρει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀκινήτως ἔχειν περὶ τῶν δικαίων, ὥσπερ τοὺς νόμους τοὺς καλῶς κειμένους. οἰκει 19 τὴν πόλιν ὁμοίως ὥσπερ τὸν πατρῷον οἶκον ταῖς μὲν κα-

τασκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἵν' εὐδοκιμῆς ἄμα καὶ διαρκῆς. Τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπιδείκνυσσο μηδ' ἐν μιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθὺς ἀφανιζομένων ἀλλ' ἔν τε τοῖς προειρημένοις καὶ τῷ κάλλει τῶν κτημάτων καὶ ταῖς τῶν φίλων εὔεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παραμενεῖ καὶ τοῖς ἐπιγνούμενοις πλείονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων καταλείψεις.

Τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποίει μὲν ὡς οἱ πρόγονοι κα- 20 τέδειξαν, ἥγοῦ δὲ θῦμα τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ θεραπείαν μεγίστην, ἃν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιότατον σαυτὸν παρέχῃς· μᾶλλον γὰρ ἐλπὶς τοὺς τοιούτους ἥτοι τοὺς ἰερεῖα πολλὰ καταβάλλοντας πράξειν τι παρὰ τῶν θεῶν ἀγαθόν. (ξ') Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς [τῶν φίλων] τοὺς οἰκειοτάτους, ταῖς δὲ ἀληθείαις αὐταῖς τοὺς εὔνοια- 21 στάτους. φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἥγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τήν τε τῶν φίλων ἀρετὴν καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὔνοιαν καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ κτᾶσθαι καὶ σώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστ' ἃν τις δύναιτο. κήδου τῶν οἴκων τῶν πολιτικῶν, καὶ νόμιζε καὶ τοὺς δαπανῶντας ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σὰ πλείω ποιεῖν· ἀπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν οἴκεια τῶν καλῶς βασιλευόντων ἐστί· διὰ παν- 22 τὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνουν προτιμῶν ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους μᾶλλον ἥτοι τῶν ἀλλῶν ὅρκους. ἅπασι μὲν τοῖς ἔνοις ἀσφαλῆ τὴν πόλιν πάρεχε καὶ πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμον, περὶ πλείστου δὲ ποιοῦ τῶν ἀφικνουμένων μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς ἄγοντας ἀλλὰ τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἀξιούντας· τιμῶν γὰρ τοὺς τοιούτους μᾶλλον παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμήσεις. τοὺς πολλοὺς φόβους ἔξαιρει 23 τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ βούλου περιδεῖς εἶναι τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας· ὅπως γὰρ ἢ ἃν τοὺς ἄλλους πρὸς σαυτὸν διαθῆς, οὕτω καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἔξεις. ποίει μὲν μηδὲν μετ-

δργῆς, δόκει δὲ τοῖς ἄλλοις, δταν σοι καιρὸς ἥ. δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδέν σε λανθάνειν τῶν γιγνομένων, πρᾶος δὲ τῷ τὰς τιμωρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἀμαρτανομένων.

- 24 'Αρχικὸς εἶναι βιούλου μὴ χαλεπότητι, μηδὲ τῷ σφόδρᾳ κολάζειν ἀλλὰ τῷ πάντας ἡττᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας καὶ νομίζειν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀμεινον αὐτῶν σὲ βουλεύεσθαι πολεμικὸς μὲν ἵσθι ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικὸς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν. οὕτως διμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἡττους ὕσπερ ἀν τὰς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἀξιώσειας.
- 25 φιλονίκει μὴ περὶ πάντων, ἀλλὰ περὶ ὅν κρατήσαντί σοι μέλλοι συνοίσειν. φαύλους ἡγοῦ μὴ τοὺς συμφερόντως ἡττωμένους ἀλλὰ τοὺς μετὰ βλάβης περιγιγνομένους. μεγαλόφρονας νόμιζε μὴ τοὺς μείζω περιβαλλομένους ὃν οἷοί τ' εἰσὶ κατασχεῖν, ἀλλὰ τοὺς καλῶν μὲν ἐφιεμένους,
- 26 ἔξεργάζεσθαι δὲ δυναμένους οἵς ἀν ἐπιχειρῶσιν. ξήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κτησαμένους ἀλλὰ τοὺς ἀριστα τῇ παρούσῃ χρησαμένους καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσειν, οὐκ ἐὰν πάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύνων καὶ κακίας ἀρξῆς, ἀλλ' ἀν τοιοῦτος ὧν οἷον χρὴ καὶ πράττων ὕσπερ ἐν τῷ παρόντι μετρίων ἐπιθυμῆς καὶ μηδενὸς τούτων ἀτυχῆς.
- 27 (η') Φύλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βιούλομένους ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας, μηδὲ μεθ' ὃν ἥδιστα συνδιατρύψεις ἀλλὰ μεθ' ὃν ἀριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. ἀκριβεῖς ποιοῦ τὰς δοκιμασίας τῶν συνόντων, εἰδῶς, ὅτι πάντες οἱ μὴ σοι πλησιάσαντες δμοιόν σε τοῖς χρωμένοις εἶναι νομιοῦσιν. τοιούτους ἐφίστη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιγνομένοις, ὃς αὐτὸς τὰς αἰτίας 28 ἔξων ὃν ἀν ἔκεινοι πράξωσιν. πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἀπαν δ, τι ἀν λέγης ἥ ποιῆς ἐπαινοῦντας ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας· δίδου παρηγήσιαν τοῖς εὖ

φρονσῦσιν, ἵνα περὶ ὅν ἀν ἀμφιγνοῆς ἔχης τοὺς συνδοκιμάσοντας· διόρα καὶ τοὺς τέχνῃ κολακεύοντας καὶ τοὺς μετ' εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν. ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ πειρῶ γνωρίζειν ἀμα τοὺς τε λέγοντας, διποῖ τινές εἰσι, καὶ περὶ ὅν ἀν λέγωσιν. ταῖς αὐταῖς κόλαξε ζημίαις τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας αἴσπερ τοὺς ἔξαμαρτάνοντας.

"Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἥττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦθ' ²⁹ ἥγον βασιλικώτατον, ἀν μηδεμιᾶς δουλεύης τῶν ἥδονῶν, ἀλλὰ κρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν. μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῇ προσδέχου μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ' ἐπ' ἔκείναις ταῖς διατοιβαῖς ἔθιζε σαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὅν αὐτός τ' ἐπιδώσεις καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων εἶναι δόξεις. (θ') Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ³⁰ ἀ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἵσ οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν. νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ δέους γιγνομένας, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὅντες μᾶλλόν σου τὴν γνώμην ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσιν. λάνθανε μέν, ἦν ἐπὶ τῷ σοι συμβῇ τῶν φαύλων χαίρειν, ἐνδείκνυσσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα σπουδάζων. μὴ τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίους κοσμίως ζῆν, τοὺς ³¹ δὲ βασιλέας ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γιγνώσκων, ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἥθος διμοιοῦται τοῖς ἀρχουσι. σημεῖον ἔστω σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἀν τοὺς ἀρχομένους δρᾶς εὐπορωτέρους καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν. περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ ³² πλούτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δ' ἀθάνατος, καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητά, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητή, καὶ τὰ μὲν καὶ φαύλοις παραγίγνεται, τὴν δ' οὐχ οἷόν τ' ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας

κτήσασθαι. τρύφα μὲν ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα κόσμοις, καρτέρει δὲ ὡς χρὴ τοὺς βασιλεύοντας ἐν τοῖς ἄλλοι ἐπιτηδεύμασιν, ἵν' οἱ μὲν δρῶντες διὰ τὴν ὅψιν ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν, οἱ δὲ συνόντες διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ὁώμην τὴν αὐτὴν ἔκείνοις γνώ-
 33 μην ἔχωσιν. ἐπισκόπει τοὺς λόγους ἀεὶ τοὺς σαυτοῦ καὶ τὰς πράξεις, ἵν' ὡς ἐλαχίστοις ἀμαρτήμασι περιπίπτης-
 κράτιστον μὲν γὰρ τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν,
 ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν, ἐλλείπειν αἰροῦ καὶ
 μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριότητες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐν-
 34 δείαις ἥ ταῖς ὑπερβολαῖς ἔνεισιν. (ι') Αστεῖος εἶναι πειρῶ
 καὶ σεμνός· τὸ μὲν γὰρ τῇ τυραννίδι πρέπει, τὸ δὲ πρὸς
 τὰς συνουσίας ἀρμόττει. χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων
 ἐστὶ τῶν προσταγμάτων· εὐρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ^{τούς}
 μὲν σεμνυνομένους ψυχροὺς ὄντας, τοὺς δὲ βουλομέ-
 νους ἀστείους εἶναι ταπεινοὺς φαινομένους. δεῖ δὲ χρῆ-
 σθαι μὲν ἀμφοτέραις ταῖς ἴδεαις ταύταις, τὴν δὲ συμφο-
 35 ρὰν τὴν ἕκατέρᾳ προσοῦσαν διαφεύγειν. ὅτι ἀν ἀκρι-
 βῶσαι βουλημῆς ὃν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασι-
 λέας, ἐμπειρίᾳ μέτιθι καὶ φιλοσοφίᾳ· τὸ μὲν γὰρ φι-
 λοσοφεῖν τὰς ὄδούς σοι δεῖξει, τὸ δ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔρ-
 γων γυμνάζεσθαι δύνασθαι σε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι
 ποιήσει.

Θεώρει τὰ γιγνόμενα καὶ τὰ συμπίπτοντα καὶ τοῖς
 36 ἴδιωταις καὶ τοῖς τυράννοις· ἀν γὰρ τὰ παρελληλυθότα
 μνημονεύῃς, ἀμεινον περὶ τῶν μελλόντων βουλεύσει. δει-
 νὸν ἥγοῦ τῶν μὲν ἴδιωτῶν τινὰς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν,
 ἵνα τελευτήσαντες ἐπαινεθῶσι, τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολ-
 μᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, ἐξ ὃν ζῶντες εὐ-
 δοκιμήσουσιν. βούλου τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα
 μᾶλλον ἥ τοῦ σώματος καταλιπεῖν. μάλιστα μὲν πειρῶ
 τὴν ἀσφάλειαν καὶ σαυτῷ καὶ τῇ πόλει διαφυλάττειν.

ἢν δ' ἀναγκασθῆς κινδυνεύειν, αἰροῦ τεθνάναι καλῶς 37
μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχρῶς. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις μέμνησο
τῆς βασιλείας, καὶ φρόντις ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς τι-
μῆς ταύτης πράξεις. (ια') Μὴ περιίδῃς τὴν σαυτοῦ φύσιν
ἄπασαν ἀμα διαλυθεῖσαν ἀλλ' ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος
ἔτυχες, πειρῶ τῆς ψυχῆς ἀθάνατον μνήμην καταλιπεῖν.
μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθι- 38
σθῆς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν. ἄττ' ἀν σοι λογι-
ζομένῳ φοίνηται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει.
δν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις. ἡ τοῖς αὐτοῦ
παισὶν ἀν συμβουλεύσειας, τούτοις αὐτὸς ἐμμένειν ἀξίου.
χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἢ ζήτει βελτίω τούτων. σοφοὺς νό- 39
μιζε μὴ τοὺς ἀκριβῶς περὶ μικρῶν ἐρίζοντας ἀλλὰ τοὺς
εῦ περὶ τῶν μεγάλων λέγοντας· μηδὲ τοὺς τοῖς μὲν ἄλ-
λοις εὔδαιμονίαν ὑπισχνουμένους, αὐτοὺς δ' ἐν πολλαῖς
ἀπορίαις ὅντας, ἀλλὰ τοὺς μέτρια μὲν περὶ αὐτῶν λέ-
γοντας, διμιλεῖν δὲ καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ἀνθρώ-
ποις δυναμένους, καὶ μὴ διαταραττομένους ἐν ταῖς τοῦ
βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως καὶ τὰς συμ-
φορὰς καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἐπισταμένους. (ιβ') Καὶ 40
μὴ θαυμάσῃς, εἰ πολλὰ τῶν λεγομένων ἐστίν, ἡ καὶ σὺ
γιγνώσκεις. οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο παρέλαθεν, ἀλλ' ἡ πιστά-
μην, ὅτι τοσούτων ὅντων τὸ πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων καὶ
τῶν ἀρχόντων οἱ μέν τι τούτων εἰρήκασιν, οἱ δ' ἀκηκόα-
σιν, οἱ δ' ἐτέρους ποιοῦντας ἐιράκασιν, οἱ δ' αὐτοὶ
τυγχάνουσιν ἐπιτηδεύοντες. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς λόγοις
χρὴ τούτοις [τῶν ἐπιτηδευμάτων] ζῆτεῖν τὰς καινότητας, 41
ἐν οἷς οὔτε παράδοξον οὔτ' ἄπιστον οὔτ' ἔξω τῶν νομι-
ζομένων οὐδὲν ἔξεστιν εἰπεῖν, ἀλλ' ἡγεῖσθαι τοῦτον χα-
ριέστατον, ὃς ἀν τῶν διεσπαρμένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων
διανοίαις ἀθροοῖσαι πλεῖστα δυνηθῇ καὶ φράσαι κάλλιστα
περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ κάκεῖνό μοι πρόδηλον ἦν, τὰ συμβουλεύ- 42

οντα καὶ τῶν ποιημάτων καὶ τῶν συγγραμμάτων χρησι-
μώτατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὴν ἥδιστά γ' αὐτῶν
ἀκούουσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ πρὸς τοὺς νουθετοῦν-
τας· καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μέν, πλησιάζειν δὲ βού-
λονται τοῖς συνεξαμαρτάνουσιν ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπου-
43 σιν. σημεῖον δ' ἂν τις ποιήσαιτο τὴν Ἡσιόδου καὶ
Θεόγνιδος καὶ Φωκυλίδου ποίησιν· καὶ γὰρ τούτους
φασὶ μὲν ἀρίστους γεγενῆσθαι συμβούλους τῷ βίῳ τῷ
τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες αἰροῦνται συνδια-
τρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις μᾶλλον ἢ ταῖς ἐκείνων
44 ὑποθήκαις. ἔτι δ' εἴ τις ἐκλέξει τῶν προεχόντων ποιη-
τῶν τὰς καλουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι μάλιστ'
ἐσπούδασαν, δμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας διατεθεῖεν.
ἥδιον γὰρ ἂν κωμῳδίας τῆς φαυλοτάτης ἢ τῶν οὕτω
45 τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσειαν. (ιγ') Καὶ τί δεῖ καθ'
ἐν λέγοντα διατρίβειν; δλως γὰρ εἰ θέλοιμεν σκοπεῖν
τὰς φύσεις τὰς τῶν ἀνθρώπων, εὑρήσομεν τοὺς πολλοὺς
αὐτῶν οὔτε τῶν σιτίων χαίροντας τοῖς ὑγιεινοτάτοις
οὔτε τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καλλίστοις οὔτε τῶν πρα-
γμάτων τοῖς βελτίστοις οὔτε τῶν μαθημάτων τοῖς ὀφελι-
μοτάτοις, ἀλλὰ παντάπασιν ἐναντίας τῷ συμφέροντι τὰς
ἥδονὰς ἔχοντας, καὶ δοκοῦντας καρτερικοὺς καὶ φιλο-
46 πόνους εἶναι τοὺς τῶν δεόντων τι ποιοῦντας· ὥστε πῶς
ἄν τις τοῖς τοιούτοις ἢ παραινῶν ἢ διδάσκων ἢ χρήσιμόν
τι λέγων ἀρέσκειεν; οἱ πρὸς τοῖς εἰρημένοις φθονοῦσι μὲν
τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἀπλοῦς δ' ἥγοῦνται τοὺς νοῦν οὐκ
ἔχοντας, οὕτω δὲ τὰς ἀληθείας τῶν πραγμάτων φεύγου-
σιν, ὥστ' οὐδὲ τὰ σφέτερον αὐτῶν ἴσασιν. ἀλλὰ λυποῦνται
μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζόμενοι, χαίρουσι δὲ περὶ τῶν ἀλ-
λοτρίων διαλεγόμενοι, βούλοιντο δ' ἂν τῷ σώματι κακο-
παθῆσαι μᾶλλον ἢ τῇ ψυχῇ πονῆσαι καὶ σκέψασθαι περὶ
47 τινος τῶν ἀναγκαίων· εὗροι δ' ἂν τις αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς

πρὸς ἀλλήλους συνουσίαις ἢ λοιδοροῦντας ἢ λοιδορουμένους, ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις οὐ βουλευομένους ἀλλ' εὔχομένους. λέγω δ' οὐ καθ' ἀπάντων ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς εἰρημένοις ὅντων. ἐκεῖνο δ' οὖν φανερόν, ὅτι δεῖ 48 τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν ἢ γράφειν τι κεχαρισμένον τοῖς πολλοῖς μὴ τοὺς ὠφελιμωτάτους τῶν λόγων ζητεῖν ἀλλὰ τοὺς μυθωδεστάτους· ἀκούοντες μὲν γὰρ τῶν τοιούτων χαίρουσι, θεωροῦντες δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἄμιλλας ψυχαγωγοῦνται. διὸ καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν καὶ τοὺς πρότους εὑρόντας τραγῳδίαν ὅξιον θαυμάζειν, ὅτι κατιδόντες τὴν φύσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις κατεχρήσαντο πρὸς τὴν ποίησιν. ὁ 49 μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους τοὺς τῶν ἡμιθέων ἐμυθολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις κατέστησαν, ὥστε μὴ μόνον ἀκουστοὺς ἡμῖν ἀλλὰ καὶ θεατοὺς γενέσθαι. τοιούτων οὖν παραδειγμάτων ὑπαρχόντων δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκροωμένους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νουθετεῖν καὶ συμβουλεύειν ἀφεκτέον, τὰ δὲ τοιαῦτα λεκτέον, οἵς δρῶσι τοὺς ὅχλους μάλιστα καίροντας.

(ιδ') Ταῦτα δὲ διῆλθον ἡγούμενος σὲ δεῖν, τὸν οὐχ 50 ἔνα τῶν πολλῶν ἀλλὰ πολλῶν ὅντα τύραννον, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων μηδὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας τῶν ἀνθρώπων ταῖς ἥδοναῖς κρίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρησίμων αὐτοὺς δοκιμάζειν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῶν γυμνασίων τῶν 51 τῆς ψυχῆς ἀμφισβῆτούσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὅντες, καὶ φασιν οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ διὰ τῶν πολιτικῶν, οἱ δὲ δι' ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἔσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας, ἐκεῖνο δὲ πάντες διμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον ἐξ ἐκάστου τούτων φαίνεσθαι βουλεύεσθαι δυνάμενον· χρὴ τοίνυν ἀφέμενον 52
Ν. Ι. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Ἰσοκράτους Λόγοι, Γ' Τάξ. Γυμν.—Ἐκδ. Η' 1940 3

τῶν ἀμφισβητουμένων ἐπὶ τοῦ συνομολογουμένου λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν συμβουλεύοντας, εἰ δὲ μή, καὶ καθ' δλων τῶν πραγμάτων λέγοντας. καὶ τοὺς μὲν μηδὲν γιγνώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκίμαζε· δῆλον γὰρ ὃς διηδὲν ὅν αὐτὸς χρήσιμος οὐδέποτε ἄλλον φρόνιμον ποιήσειε·
 54 τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους δρᾶν πλέον τι τῶν ἄλλων περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεραπευε, γιγνώσκων, ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἀπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν· ἥγοῦ δὲ τούτους μεγίστην σοι ποιεῖν τὴν βασιλείαν, οἵτινες τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλεῖστον ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν.

54 (ιε') Ἐγὼ μὲν οὖν ἡ τε γιγνώσκω παρήγεκα καὶ τιμῶ σε τούτοις οἷς τυγχάνω δυνάμενος· βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ τὰς εἰδισμένας ἀγειν σοι δωρεάς, ἃς ὑμεῖς πολὺ πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων ἡ παρὰ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἵς κανόντες σφόδρα χρῆ καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλείπουσι οὐ κατατρόψεις, ἀλλὰ μείζους καὶ πλείονος ἀξίας ποιήσεις.

III. ΕΥΑΓΟΡΑΣ (9)

(α') Όρῶν, ὦ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πατρὸς οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων ἀλλὰ καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἵππων τε καὶ τριήρων ἀμύλαις, καὶ λείποντες οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ὑπερβολῆν, ἥτις γησάμην Εὐαγόραν, εἴ τις ἐστὶν αἰσθησις τοῖς τετελευτηκόσι περὶ τῶν ἐνθάδε γινομένων, εὔμενῶς μὲν ἀποδέκεσθαι καὶ ταῦτα, καὶ χαίρειν δρῶντα τήν τε περὶ αὐτὸν

ξπιμέλειαν καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἔτι πλείω χάριν ἔχειν ἢ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν, εἴ τις δυνηθείη περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν τῶν ἐκείνω πεπραγμένων· εὑρήσομεν γὰρ τοὺς φιλοτίμους καὶ μεγαλοψύχους τῶν ἀνδρῶν οὓς μόνον ἀντὶ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖσθαι βούλομένους ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν εὔκλετος αἰρουμένους, καὶ μᾶλλον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδάζοντας, καὶ πάντα ποιοῦντας, ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. αἱ μὲν οὖν δαπάναι τῶν μὲν τοιούτων οὐδὲν ἔξ- 4 εργάζονται, τοῦ δὲ πλούτου σημεῖόν εἰσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὅντες, οἱ μὲν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ τὰς τέχνας ἐπιδειξάμενοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐντιμοτέρους κατέστησαν· δὲ λόγος εἰ καλῶς διέλθοι τὰς ἐκείνου πράξεις, ἀείμνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

(β') Ἐχοῦν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν τοὺς 5 ἐφ' αὐτῶν ἀνδρας ἀγαθοὺς γεγενημένους, ἵν' οἵ τε δυνάμειν τὰ τῶν ἄλλων ἔργα κοσμεῖν ἐν εἰδόσι ποιούμενοι τοὺς λόγους ταῖς ἀληθείαις ἔχοντο περὶ αὐτῶν, οἵ τε νεώτεροι καὶ φιλοτίμοτέρως διέκειντο πρὸς τὴν ἀρετὴν, εἰδότες ὅτι τούτων εὐλογήσονται μᾶλλον ὅν ἂν ἀμείνους οφῆς αὐτοὺς παράσχωσιν. νῦν δὲ τίς οὐκ ἀν ἀθυμήσειεν, 6 ὅταν δοῷ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ καὶ τοὺς ἐπέκεινα γενομένους ὑμνουμένους καὶ τραγῳδουμένους, αὐτὸν δὲ προειδῇ, μηδ' ἀν ὑπερβάλλῃ τὰς ἐκείνων ἀρετάς, μηδέ ποτε τοιούτων ἐπαίνων ἀξιωθῆσόμενον; τούτων δ' αἴτιος δὲ φθόνος, φῆ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν· οὕτω γάρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν, ὥσθ' ἥδιον ἀν εὐλογούμενων ἀκούοιεν, οὓς οὐκ ἴσασιν εἰ γεγόνασιν, ἢ τούτων, ὑφ' ὅν εὗ πεπονθότες αὐτοὶ τυγχάνουσιν. οὐ μὴν δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας 7

τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων ἀμελητέον, τοὺς δ' ἄλλους ἐθιστέον ἀκούειν, περὶ ὧν καὶ λέγειν δίκαιόν ἐστιν. ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἵσμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐδιὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας ἀεί τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἔχόντων.

8 (γ') Οἶδα μὲν οὖν, δτι χαλεπόν ἐστιν, ὁ μέλλω ποιεῖν, ἀνδρὸς ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν. σημεῖον δὲ μέγιστον περὶ μὲν γὰρ ἄλλων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λέγειν τολμῶσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὅντες, περὶ δὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς πώποτ' αὐτῶν συγγράφειν ἐπειδή σεν. καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην· τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι· καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἴονται τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους οἵς ἂν βουληθῶσι καὶ περὶ τούτων δηλῶσαι μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξένοις, τὰ δὲ καινοῖς, τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μηδὲν παραλιπεῖν ἀλλὰ πᾶσι τοῖς 10 εἰδεσι διαποιῆσαι τὴν ποίησιν· τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἔξεστι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτὰς τὰς πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστι χρῆσθαι· πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν μετὰ μέτρων καὶ ὄνθιτῶν ἄπαντα ποιουσιν, οἱ δ' οὐδενὸς τούτων κοινωνοῦσιν· ἂν τοσαύτην ἔχει χάριν, ὅστ' ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχῃ κακῶς, ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμειε- 11 τροίαις ψυχαγωγοῦσι τοὺς ἀκούοντας. γνοίη δ' ἂν τις ἐκεῖθεν τὴν δύναμιν αὐτῶν· ἦν γάρ τις τῶν ποιημάτων τῶν εὐδοκιμούντων τὰ μὲν ὀνόματα καὶ τὰς διανοίας καταλίπῃ, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺ καταδεέστερα τῆς δόξης ἥσ τον ἔχομεν περὶ αὐτῶν. ὅμως δέ,

καίπερ τοσοῦτον πλεονεκτούσης τῆς ποιήσεως, οὐκ ὀκνητέον ἀλλ' ἀποπειρατέον τῶν λόγων ἐστίν, εἰ καὶ τοῦτο δυνήσονται, τοὺς ἄγαθοὺς ἀνδράς εὐλογεῖν μηδὲν χεῖρον τῶν ἐν ταῖς φύσαις καὶ τοῖς μέτροις ἐγκωμιαζόντων.

(δ') Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῆς Εὐαγόρου καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος, εἰ καὶ πολλοὶ προεπίστανται, δοκεῖ μοι πρότειν κάμε τῶν ἄλλων ἔνεκα διελθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν, ὅτι καλλίστων αὐτῷ καὶ μεγίστων παραδειγμάτων καταλειφθέντων οὐδὲν καταδεέστερον αὗτὸν ἐκείνων παρέσχεν. διμολογεῖται μὲν γὰρ τοὺς ἀπὸ Διὸς εὐγενεστάτους τῶν ἡμιθέων εἶναι, τούτων δ' αὐτῶν οὐκ ἐστιν ὅστις οὐκ ἀν Αἰακίδας προκρίνειεν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις γένεσιν εὔρησομεν τοὺς μὲν ὑπερβάλλοντας τοὺς δὲ καταδεέστερους δύντας, οὗτοι δ' ἀπαντες δύνομαστότατοι τῶν καθ' αὐτοὺς γεγόνασιν.

(ε') Τοῦτο μὲν γὰρ Αἰακὸς δ' Διὸς μὲν ἔκγονος, τοῦ δὲ γένους τῶν Τευκριδῶν πρόγονος, τοσοῦτον διήνεγκεν, ὥστε γενομένων αὐχμῶν ἐν τοῖς Ἐλλησι καὶ πολλῶν ἀνθρώπων διαφθαρέντων, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὑπερέβαλλεν, ἥλθον οἱ προεστῶτες τῶν πόλεων ἐκετεύοντες αὐτόν, νομίζοντες διὰ τῆς συγγενείας καὶ τῆς εὔσεβείας τῆς ἐκείνου τάχιστ' ἀν εὑρέσθαι παρὰ τῶν θεῶν τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγήν. σωθέντες δὲ καὶ τυχόντες ὃν ἐδείθησαν, ιερὸν ἐν Αἰγίνῃ κατεστήσαντο κοινὸν τῶν Ἐλλήνων, οὕπερ ἐκεῖνος ἐποιήσατο τὴν εὐχήν· καὶ κατ' ἐκεῖνόν τε τὸν χρόνον, ἔως ἦν μετ' ἀνθρώπων, μετὰ καλλίστης ὃν δόξης διετέλεσεν· ἐπειδὴ τε μετήλλαξε τὸν βίον, λέγεται παρὰ Πλούτωνι καὶ Κόρῃ μεγίστας τιμᾶς ἔχων παρεδρεύειν ἐκείνοις· (στ') Τούτου δὲ παῖδες ἦσαν Τελαμῶν καὶ Πηλεύς, ὃν δ' μὲν ἔτερος μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ Λαομέδοντα στρατευσάμενος ἀριστείων ἡξιώθη, Πηλεὺς δ' ἐν τε τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Κεν-

ταύρους ἀριστεύσας καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλλους κινδύνους
 εὔδοκιμήσας Θέτιδι τῇ Νηρέως θυνητὸς ὃν ἀθανάτῳ συ-
 νόκησε, καὶ μόνου τούτου φασὶ τῶν προγεγενημένων
 17 ὑπὸ θεῶν ἐν τοῖς γάμοις ὑμέναιον ἀσθῆναι. (ζ') Τούτοιν
 δ' ἔκατέρου, Τελαμῶνος μὲν Αἴας καὶ Τεῦκρος ἐγενέ-
 σθην. Πηλέως δ' Ἀχιλλεύς, οἱ μέγιστον καὶ σαφέστατον
 ἔλεγχον ἔδοσαν τῆς αὐτῶν ἀρετῆς· οὐ γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶν
 πόλεσι μόνον ἐπρώτευσαν, οὐδὲ ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς κα-
 τῷκουν, ἀλλὰ στρατείας τοῖς Ἑλλησιν ἐπὶ τοὺς βαρβά-
 ρους γενομένης, καὶ πολλῶν μὲν ἔκατέρων ἀθροισθέν-
 18 των, οὐδενὸς δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἀπόλειφθέντος, ἐν τού-
 τοις τοῖς κινδύνοις Ἀχιλλεὺς μὲν ἀπάντων διήνεγκεν,
 Αἴας δὲ μετ' ἔκεινον ἡρίστευσε· Τεῦκρος δὲ τῆς τε τούτων
 συγγενείας ἄξιος καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς χείρων γενόμε-
 νος, ἐπειδὴ Τροίαν συνεξεῖλεν, ἀφικόμενος εἰς Κύπρον
 Σαλαμῖνά τε κατέκησεν, διμόνυμον ποιήσας τῆς πρότε-
 ρον αὐτῷ πατρίδος οὐσης, καὶ τὸ γένος τὸ νῦν βασιλεῦον
 κατέλιπεν.

19 (η') Τὰ μὲν οὖν ἔξ ἀρχῆς Εὐαγόρᾳ παρὰ τῶν προ-
 γόνων ὑπάρξαντα τηλικαῦτα τὸ μέγεθός ἐστιν. τοῦτον
 δὲ τὸν τρόπον τῆς πόλεως κατοικισθείσης κατὰ μὲν ἀρ-
 χὰς οἱ γεγονότες ἀπὸ Τεῦκρου τὴν βασιλείαν είχον,
 χρόνῳ δ' ὕστερον ἀφικόμενος ἐκ Φοινίκης ἀνὴρ φυγάς
 καὶ πιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε βασιλεύοντος καὶ μεγάλας
 20 δυναστείας λαβὼν οὐ χάριν ἔσχε τούτων, ἀλλὰ κακὸς
 μὲν γενόμενος περὶ τὸν ὑποδεξάμενον, δεινὸς δὲ πρὸς
 τὸ πλεονεκτῆσαι, τὸν μὲν εὐεργέτην ἔξεβαλεν, αὐ-
 τὸς δὲ τὴν βασιλείαν κατέσχεν. ἀπιστῶν δὲ τοῖς πε-
 πραγμένοις καὶ βουλόμενος ἀσφαλῶς κατασκευάσασθαι
 τὰ περὶ αὐτὸν τὴν τε πόλιν ἔξεβαρβάρωσε καὶ τὴν νῆ-
 21 σον δληγη βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ κατεδούλωσεν. (θ') Οὕτω
 δὲ τῶν πραγμάτων καθεστώτων καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν

έκεινου τὴν ἀρχὴν ἔχοντων Εὐαγόρας γίγνεται περὶ οὗ τὰς μὲν φήμας καὶ τὰς μαντείας καὶ τὰς ὄψεις τὰς ἐν τοῖς ὑπνοῖς γενομένας, ἐξ ὧν μειζόνως ἂν φανείη γεγονώς ἢ κατ' ἄνθρωπον, αἴρομαι παραλιπεῖν, οὐκ ἀπιστῶν τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἵνα πᾶσι ποιήσω φανερόν, διτι τοσούτου δέω πλασάμενος εἰπεῖν τι περὶ τῶν ἔκεινων πεπραγμένων, ὥστε καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀφίημι τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν διάλυγοι τινὲς ἐπίστανται καὶ μὴ πάντες οἱ πολῖται συνίσασιν. Ἀρέσομαι δ' ἐκ τῶν διμολογουμένων λέγειν περὶ αὐτοῦ.

✓ (ι') Παῖς μὲν γὰρ ὃν ἔσχε κάλλος καὶ δώμην καὶ 22 σωφροσύνην, ἀπερ τῶν ἀγαθῶν πρεπωδέστατα τοῖς τηλικούτοις ἐστίν. καὶ τούτων μάρτυρας ἀν τις ποιήσαιτο, τῆς μὲν σωφροσύνης τοὺς συμπαιδευθέντας τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ κάλλους ἀπαντας τοὺς ἰδόντας· τῆς δὲ δώμης τοὺς θεασαμένους τοὺς ἀγῶνας, ἐν οἷς ἔκεινος τῶν ἥλικιωντῶν ἐκρατίστευσεν. ἀγδὸι δὲ γενομένῳ ταῦτά τε 23 πάντα συνηνέήθη καὶ πρὸς τούτοις ἀνδρία προσεγένετο καὶ σοφία καὶ δικαιοσύνη, καὶ ταῦτ' οὐ μέσως οὐδὲ ὥσπερ ἐτέροις τισίν, ἀλλ' ἔκαστον αὐτῶν εἰς ὑπερβολήν· τοσοῦτον γὰρ καὶ ταῖς τοῦ σώματος καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥσθ' ὅπότε μὲν αὐτὸν δρῶν οἱ τότε βασιλεύοντες ἐκπλήττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι περὶ τῆς ἀρ- 24 χῆς, ἡγουμένους οὐχ οἶόν τ' εἶναι τὸν τοιοῦτον τὴν φύσιν ἐν ἴδιώτου μέρει διαγαγεῖν, ὅπότε δ' εἰς τοὺς τρόπους ἀποβλέψειαν, οὕτω σφόδρα πιστεύειν, ὥστ' εἰ καὶ τις ἄλλος τολμόῃ περὶ αὐτὸὺς ἐξαμαρτάνειν, νομίζειν Εὐαγόραν αὐτοῖς ἔσεσθαι βοηθόν. (ια') Καὶ τοσοῦτον τῆς 25 δόξης παραλλατούσης οὐδετέρου τούτων ἐψεύσθησαν· οὔτε γὰρ ἴδιώτης ὃν διετέλεσεν οὔτε περὶ ἔκεινους ἐξήμαρτεν, ἀλλὰ τοσαύτην διδαίμων ἔσχεν αὐτοῦ πρόνοιαν, διπλας καλῶς λήψεται τὴν βασιλείαν, ὥσθ' ὅσα μὲν ἀναγ-

καὶ οὐκ ἔπειτα παρασκευασθῆναι δι’ ἀσεβείας, ταῦτα μὲν ἔτε-
 26 ους ἔποιξεν, ἐξ ὧν δ’ οἶόν τ’ ἦν δσίως καὶ δικαίως λα-
 βεῖν τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα διεφύλαξεν. εἰς γὰρ τῶν δυνα-
 στευόντων ἐπιβούλευσας τόν τε τύραννον ἀπέκτεινε
 καὶ συλλαβεῖν Εὐαγόραν ἐπεχείρησεν, ἥγονύμενος οὐδὲ
 νήσεσθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ κάκεινον ἐκποδῶν
 27 ποιήσαιτο. διαφυγὼν δὲ τὸν κίνδυνον καὶ σωθεὶς εἰς Σό-
 λους τῆς Κιλικίας οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε τοῖς ταῖς
 τοιαύταις συμφοραῖς περιπίπτουσιν· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι,
 κανὸν ἐκ τυραννίδος ἐκπέσωσι, διὰ τὰς παρούσας τύχας
 ταπεινοτέρας τὰς ψυχὰς ἔχουσιν· ἐκεῖνος δ’ εἰς τοσοῦτον
 μεγαλοφροσύνης ἥλθεν, ὥστε τὸν ἄλλον χρόνον ίδιωτης
 28 ὧν, ἐπειδὴ φεύγειν ἡγαγάσθη, τυραννεῖν φήμη δεῖν. καὶ
 τοὺς μὲν πλάνους τοὺς φυγαδικοὺς καὶ τὸ δι’ ἔτέρων ξη-
 τεῖν τὴν κάθιδον καὶ θεραπεύειν αὐτοῦ χείρους ὑπερεῖ-
 δεν, λαβὼν δὲ ταύτην ἀφορμήν, ἡνπερ χρὴ τοὺς εὔσε-
 βεῖν βουλομένους, ἀμύνεσθαι καὶ μὴ προτέρους ὑπάρχειν καὶ
 προελόμενος ἢ κατορθώσας τυραννεῖν ἢ διαμαρτὸν ἀπο-
 θανεῖν, παρακαλέσας ἀνθρώπους, ὃς οἱ τοὺς πλείστους
 λέγοντες, περὶ πεντήκοντα, μετὰ τούτων παρεσκευάζετο
 29 ποιεῖσθαι τὴν κάθιδον. ὅθεν καὶ μάλιστ’ ἀν τις καὶ τὴν
 φύσιν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν δόξαν, ἵνα εἴχε παρὰ τοῖς ἄλ-
 λοις, θεωρήσειεν μέλλοντος γὰρ πλεῖν μετὰ τοσοῦτων
 ἐπὶ τηλικαύτην πρᾶξιν τὸ μέγεθος καὶ πάντων τῶν δει-
 νῶν πλησίων ὄντων οὕτ’ ἐκεῖνος ἥθυμησεν οὕτε τῶν πα-
 ρακληθέντων οὐδεὶς ἀποστῆναι τῶν κινδύνων ἡξίωσεν,
 ἀλλ’ οἱ μὲν ὥσπερ θεῷ συνακολουθοῦντες ἀπαντεῖς ἐνέ-
 μειναν τοῖς ὀμοιογημένοις, δ’ δ’ ὥσπερ ἢ στρατόπεδον
 ἔχων κρείττον τῶν ἀντιπάλων ἢ προειδὼς τὸ συμβτσό-
 30 μενον οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην. (ιβ') Δῆλον δ’ ἐκ
 τῶν ἔργων ἀποβάς γὰρ εἰς τὴν νῆσον οὐχ ἥγήσατο δεῖν
 γωρίον ἔχυρὸν καταλαβὼν καὶ τὸ σῶμα ἐν ἀσφαλείᾳ κατα-

στήσας περιιδεῖν, εἴ τινες αὐτῷ τῶν πολιτῶν βοηθήσουσιν· ἀλλ' εὔθυνς, ὡσπερ εἶχε, ταύτης τῆς νυκτὸς διελὼν τοῦ τείχους πυλίδα καὶ ταύτῃ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ διαγαγών προσέβαλλε πρὸς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν θιορύθους 31 τοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς γιγνομένους καὶ τοὺς φόβους τοὺς τῶν ἄλλων καὶ τὰς παρακελεύσεις τὰς ἐκείνου τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; γενομένων δ' αὐτῷ τῶν μὲν περὶ τὸν τύραννον ἀνταγωνιστῶν, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν θεατῶν (δεδιότες γὰρ τοῦ μὲν τὴν ἀρχήν, τοῦ δὲ τὴν ἀρετὴν ἡσυχίαν εἶχον), οὐ πρότερον ἐπαύσατο μαχόμενος 32 καὶ μόνος πρὸς πολλοὺς καὶ μετ' ὀλίγων πρὸς ἀπαντας [τοὺς ἔχθρούς], πρὸν ἔλῶν τὸ βασίλειον, [καὶ] τοὺς τ' ἔχθροὺς ἐτιμωρήσατο καὶ τοῖς φίλοις ἐβοήθησεν, ἔτι δὲ τῷ γένει τὰς τιμὰς τὰς πατρίους ἐκομίσατο, καὶ τύραννον αὐτὸν τῆς πόλεως κατέστησεν.

(ιγ') Ἡγοῦμαι μὲν οὖν, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου μνη- 33 σμείην, ἀλλ' ἐνταῦθα καταλίποιμι τὸν λόγον, ὁδίον ἐκ τούτων εἶναι γνῶναι τὴν τ' ἀρετὴν Εὐαγόρου καὶ τὸ μέγεθος τῶν πεπραγμένων· οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι γε σαφέστερον περὶ ἀμφοτέρων τούτων ἐκ τῶν ἔχομένων οἷμαι δηλώσειν.

(ιδ') Τοσούτων γὰρ τυράννων ἐν ἀπαντι τῷ χρόνῳ 34 γεγενημένων οὐδεὶς φανήσεται τὴν τιμὴν ταύτην κάλλιον ἐκείνους κτησάμενος. εἰ μὲν οὖν πρὸς ἔκαστον αὐτῶν τὰς πράξεις τοῦ Εὐαγόρου παραβάλλοιμεν, οὕτ' ἂν δὲ λόγος ἵσως τοῖς καιροῖς ἀρμόσειεν οὕτ' ἂν δὲ χρόνος τοῖς λεγομένοις ἀρκέσειεν· ἦν δὲ προελόμενοι τοὺς εὐδοκιμωτάτους ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν, οὐδὲν μὲν χεῖρον ἐξετῶμεν, πολὺ δὲ συντομώτερον διαλεχθησόμεθα περὶ αὐτῶν.

(ιε') Τῶν μὲν οὖν τὰς πατρικὰς βασιλείας παραλαβόν- 35 των τίς οὐκ ἀν τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους προκρίνειεν; οὐδεὶς γάρ ἐστιν οὕτω ὁρμομός, ὅστις ἀν δέξαιτο παρὰ

τῶν προγόνων τὴν ἀρχὴν ταύτην παραλαβεῖν μᾶλλον ἢ
 κτησάμενος ὅσπερ ἐκεῖνος τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ καταλι-
 36 πεῖν. (*ιστ'*) Καὶ μὴν τῶν γε παλαιῶν καθόδων αὗται
 μάλιστ' εὐδοκιμοῦσιν, ἃς παρὰ τῶν ποιητῶν ἀκούμεν·
 οὗτοι γὰρ οὐ μόνον τῶν γεγενημένων τὰς καλλίστας
 ἡμῖν ἀπαγγέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν καινὰς συν-
 τιθέασιν ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς αὐτῶν μεμυθολόγηκεν, διτις
 οὕτω δεινοὺς καὶ φοβεροὺς ποιησάμενος τοὺς κινδύνους
 εἰς τὴν αὐτοῦ κατῆλθεν ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι πεποίηνται
 διὰ τύχην λαβόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ μετὰ δόλου καὶ
 37 τέχνης περιγενόμενοι τῶν ἔχθρων. (*ιξ'*) Ἀλλὰ μὴν τῶν
 γ' ἐπὶ τάδε γεγενημένων, ἵσως δὲ καὶ τῶν ἀπάντων, Κῦ-
 ρον τὸν Μήδων μὲν ἀφελόμενον τὴν ἀρχὴν, Πέρσαις δὲ
 κτησάμενον καὶ πλεῖστοι καὶ μάλιστα θαυμάζουσιν.
 ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Περσῶν στρατοπέδῳ τὸ Μήδων ἐνίκησεν,
 ὁ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ὁδίως ἄν
 ποιήσειαν ὁ δὲ διὰ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώμα-
 τος τὰ πλεῖστα φαίνεται τῶν προειρημένων διαπραξάμε-
 38 νος. ἐπειτ' ἐκ μὲν τῆς Κύρου στρατηγίας οὖπο δῆλον, διτι
 καὶ τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους ἄν υπέμεινεν, ἐκ δὲ τῶν
 τούτῳ πεπραγμένων ἀπασι φανερόν, διτι ὁδίως ἄν κά-
 κείνοις τοῖς ἔργοις ἐπεχείρησεν. πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν
 δσίως καὶ δικαίως ἀπαντα πέπρακται, τῷ δ' οὐκ εὔσεβθε
 ἔνια συμβέβηκεν ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἔχθροὺς ἀπώλεσε, Κῦρος
 δὲ τὸν πατέρα τὸν τῆς μη τρόδος ἀπέκτεινεν. ὥστ' εἴ τινες
 βούλοιντο μὴ τὸ μέγεθος τῶν συμβάντων ἀλλὰ τὴν ἀρε-
 τὴν τὴν ἐκατέρου κρίνειν, δικαίως ἄν Εὐαγόραν κα-
 39 τούτου μᾶλλον ἐπαινέσειαν, εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲ
 ὑποστειλάμενον μηδὲ δείσαντα τὸν φθόνον ἀλλὰ παρορη-
 σίᾳ χρησάμενον εἰπεῖν, οὐδεὶς οὔτε θνητὸς οὔθ' ἡμίθεο
 οὔτ' ἀθάνατος εὑρεθήσεται κάλλιον οὐδὲ λαμπρότερο
 οὔδ' εὔσεβέστερον λαβὼν ἐκείνου τὴν βασιλείαν. καὶ τού

τοις ἔκείνως ἀν τις μάλιστα πιστεύσειν, εἰ σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσας ἐξετάζειν ἐπιχειρήσειν, ὅπως ἔκαστος ἐτυράννευσεν. φανήσομαι γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν οὕτω περὶ αὐτοῦ θρασέως εἰρηκώς.

(ιη') Εἰ μὲν οὖν ἐπὶ μικροῖς διήνεγκε, τοιούτων ἀν 40 καὶ τῶν λόγων αὐτῷ προσῆκεν ἀξιοῦσθαι· νῦν δὲ ἀπαντεῖς ἀν διμολογήσειαν τυραννίδα καὶ τῶν θείων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον καὶ σεμνότατον καὶ περιμαχητότατον εἶναι. τὸν δὴ τὸ κάλλιστον τῶν ὅντων κάλλιστα κτησάμενον τίς ἀν ὁρτῷ ἢ ποιητῇς ἢ λόγων εὑρετής ἀξίως τῶν περιαγμένων ἐπαινέσειεν;

(ιθ') Οὐ τοίνυν ἐν τούτοις ὑπερβαλλόμενος ἐν τοῖς 41
ἄλλοις εὑρεθήσεται καταδεέστερος γενόμενος, ἀλλὰ πρῶ-
τον μὲν εὐφυέστατος ὡν τὴν γνώμην καὶ πλεῖστα κατορ-
θοῦν δυνάμενος, δῆμος οὐκ ἔχηται δεῖν ὀλιγωρεῖν οὐδὲν' αὐ-
τοσχεδιάζειν περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν
καὶ φροντίζειν καὶ βουλεύεσθαι τὸ πλεῖστον τοῦ χρό-
νου διέτριβεν, ἥγονόμενος μέν, εἰ καλῶς τὴν αὐτοῦ φρόνη-
σιν παρασκευάσειε, δημοίως αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν
ἔχειν, θαυμάζων δ' ὅσοι τῶν μὲν ἄλλων ἔνεκα τῆς ψυ-
χῆς ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν, αὐτῆς δὲ ταύτης μηδὲν
τυγχάνουσι φροντίζοντες. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν πραγμά- 42
των τὴν αὐτὴν διάνοιαν εἰχεν· ὅρῶν γὰρ τοὺς ἄριστα
τῶν ὄντων ἐπιμελουμένους ἔλαχιστα λυπουμένους, καὶ
τὰς ἀληθινὰς τῶν ὁρμυμάδων οὐκ ἐν ταῖς ἀργίαις ἀλλ'
ἐν ταῖς εὔπραγγίαις καὶ καρτερίαις ἐνούσας, οὐδὲν ἀνε-
ξέταστον παρέλιπεν, ἀλλ' οὕτως ἀκριβῶς καὶ τὰς πρά-
ξεις ἤδει καὶ τῶν πολιτῶν ἔκαστον ἐγίγνωσκεν, ὥστε μήτε
τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ φθάνειν μήτε τοὺς ἐπιεικεῖς
ὄντας λανθάνειν ἀλλὰ πάντας τυγχάνειν τῶν προσηκόν-
των· οὐ γὰρ ἔξ ὡν ἐτέρων ἤκουεν οὔτ' ἐκόλαζεν οὔτ'

εἴτιμα τοὺς πολίτας, ἀλλ' ἔξ ὅν αὐτὸς συνήδει τὰς κρίσεις
 43 ἐποιεῖτο περὶ αὐτῶν ἐν τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις αὐτὸν
 καταστήσας οὐδὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην
 προσπιπτόντων οὐδὲ περὶ ἐν πεπλανημένως εἶχεν, ἀλλ':
 οὗτοι θεοφιλῶς καὶ φιλανθρώπως διώκει τὴν πόλιν, ὥστε
 τοὺς εἰσαφικνουμένους μὴ μᾶλλον Εὐαγόραν τῆς ἀρχῆς
 ζηλοῦν ἢ τοὺς ἄλλους τῆς ὑπὲρ ἐκείνου βασιλείας· ἀπαντα
 γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσεν οὐδένα μὲν ἀδικῶν, τοὺς δὲ
 χρηστοὺς τιμῶν, καὶ σφόδρα μὲν ἀπάντων ἄρχων, νο-
 44 μίμως δὲ τοὺς ἔξαμαρτόντας κολάζων· οὐδὲν μὲν συμ-
 βιόλων δεόμενος, διμως δὲ τοῖς φίλοις συμβουλευόμενος
 πολλὰ μὲν τῶν χρωμένων ἡττώμενος, ἀπαντα δὲ τῶν
 ἐχθρῶν περιγιγνόμενος· σεμνὸς ὁν οὐ ταῖς τοῦ προσώ-
 που συναγωγαῖς ἀλλὰ ταῖς τοῦ βίου κατασκευαῖς· οὐδὲ
 πρὸς ἐν ἀτάκτως οὐδ' ἀνωμάλως διακείμενος ἀλλ'
 διμοίως τὰς ἐν τοῖς ἔργοις διμολογίας, ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς
 45 λόγοις διαφυλάττων, μέγα φρονῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύ-
 χην ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δι' αὐτὸν γιγνομένοις· τοὺς μὲν φίλους
 ταῖς εὐεργεσίαις ὑφ' αὐτῷ ποιούμενος, τοὺς δ' ἄλλους
 τῇ μεγαλοψυχίᾳ καταδουλούμενος· φοβερὸς ὁν οὐ τῷ
 πολλοῖς χαλεπαίνειν ἀλλὰ τῷ πολὺ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν
 ὑπερβάλλειν· ἥγονύμενος τῶν ἡδονῶν ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος
 ὑπὲρ αὐτῶν· διλίγοις πόνοις πολλὰς ὁρατώνας κτώμενος
 ἀλλ' οὐ διὰ μικρὰς ὁραθμυίας μεγάλους πόνους ὑπολει-
 46 πόμενος· διλος οὐδὲν παραλείπων ὁν προσεῖναι δεῖ τοῖς
 βασιλεῦσιν, ἀλλ' ἔξ ἐκάστης τῆς πολιτείας ἔξειλεγμένος
 τὸ βέλτιστον, καὶ δημοτικὸς μὲν ὁν τῇ τοῦ πλήθους θε-
 ραπείᾳ πολιτικὸς δὲ τῇ τῆς πόλεως δῆλης διοικήσει, στρα-
 τηγικὸς δὲ τῇ πρὸς τοὺς κινδύνους εὑβούλια, τυραννικὸς
 δὲ τῷ πᾶσι τούτοις διαφέρειν. καὶ ταῦθ' ὅτι προσῆν
 Εὐαγόρα, καὶ πλείω τούτων, ἔξ αὐτῶν τῶν ἔργων ὁρά-
 διον καταμαθεῖν.

(κ') Παραλαβών γάρ τὴν πόλιν ἐκβεβαοβαρωμένην 47 καὶ διὰ τὴν τῶν Φοινίκων ἀρχὴν οὔτε τοὺς Ἑλληνας προσδεχομένην οὔτε τέχνας ἐπισταμένην οὕτ' ἐμπορίῳ χρωμένην οὔτε λιμένα κεκτημένην ταῦτα τε πάντα διώρθωσε καὶ πρὸς τούτοις καὶ χώραν πολλὴν προσεκτήσατο καὶ τείχη προσπεριεβάλετο καὶ τριήρεις ἐναυπηγήσατο καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς οὕτως ηὔξησε τὴν πόλιν ὥστε μηδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων ἀπολελεῖφθαι, καὶ δύναμιν τοσαύτην ἐνεποίησεν ὥστε πολλοὺς φοβεῖσθαι τῶν πρότερον καταφρονούντων αὐτῆς. καίτοι τηλικαύτας ἐπιδό- 48 σεις τὰς πόλεις λαμβάνειν οὐχ οἶόν τ' ἔστιν, ἢν μή τις αὐτὰς διοικῇ τοσούτοις ἥθεσιν οἷοις Εὐαγόρας μὲν εἰχεν, ἐγὼ δ' ὀλίγῳ πρότερον ἐπειράθην διελθεῖν. ὥστ' οὐ δέδοικα, μὴ φανῶ μείζω λέγειν τῶν ἐκείνων προσόντων ἀλλὰ μὴ πολὺ λίαν ἀπολειφθῶ τῶν περοραγμένων αὐτῷ. τίς γὰρ 49 ἀν ἀφίκοιτο τοιαύτης φύσεως, δις οὐ μόνον τὴν αὐτοῦ πόλιν πλείονος ἀξίαν ἐποίησεν ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ὅλον τὸν περιέχοντα τὴν νῆσον ἐπὶ πραότητα καὶ μετριότητα προΐγαγεν; πρὸν μὲν γε λαβεῖν Εὐαγόραν τὴν ἀρχὴν οὕτως ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς εἰχον, ὥστε καὶ τῶν ἀρχόντων τούτους ἐνόμιζον εἶναι βελτίστους, οἵτινες ὡμότατα πρὸς τοὺς Ἑλληνας διακείμενοι τυγχάνοιεν· νῦν δὲ 50 τοσοῦτον μεταπεπτώκασιν ὅσθ' ἀμιλλᾶσθαι μέν, οἵτινες αὐτῶν δόξουσι φιλέλληνες εἶναι μάλιστα, παιδοποιεῖσθαι δὲ τοὺς πλείστους αὐτῶν γυναικας λαμβάνοντας παρ' ἡμῖν, χαίρειν δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τοῖς Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς παρὰ σφίσιν αὐτοῖς, πλείους δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τῶν περὶ τὴν ἄλλην παίδευσιν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διατρίβειν, ἢ παρ' οἷς πρότερον εἰωθότες ἤσαν. καὶ τούτων ἀπάντων οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀν Εὐαγόραν αἴτιον εἶναι προσομοιογήσειεν.

(κα') Μέγιστον δὲ τεκμήριον καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς ὁσιότητος τῆς ἐκείνου· τῶν γὰρ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ τὰς αὐτῶν πατούδας ἀπολιπόντες ἥλθον εἰς Κύπρον οἰκήσοντες, ἥγονύμενοι κουφοτέραν καὶ νομιμωτέραν εἶναι τὴν Εὐαγόρου βασιλείαν τῶν οἷκοι πολιτειῶν. ὃν τοὺς μὲν ἄλλους ὄνομαστὶ διελθεῖν πολὺ ἄν 52 ἔργον εἴη· Κόνωνα δὲ τὸν διὰ πλείστας ἀρετὰς πρωτεύσαντα τῶν Ἑλλήνων τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι δυστυχήσας ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενος ως Εὐαγόραν ἥλθε, νομίσας καὶ τῷ σώματι βεβαιοτάτην εἶναι τὴν παρ' ἐκείνῳ καταφυγὴν καὶ τῇ πόλει τάχιστ' ἄν αὐτὸν γενέσθαι βοηθόν. καὶ πολλὰ πρότερον ἥδη κατωρθωκώς οὐδὲ περὶ ἐνδεικότε πράγματος ἔδοξεν ἀμεινον ἢ περὶ τούτου βουλεύσασθαι 53 συνέβῃ γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Κύπρον καὶ ποιῆσαι καὶ παθεῖν πλεῖστ' ἀγαθά. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔφθασαν ἄλλήλοις πλησιάσαντες καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσαντο σφᾶς αὐτοὺς ἢ τοὺς πρότερον οἰκείους ὅντας ἔπειτα περὶ τε τῶν ἄλλων ὅμονοοῦντες ἀπαντα τὸν χρόνον διετέλεσαν καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως τὴν αὐτὴν 54 γνώμην εἶχον. δρῶντες γὰρ αὐτὴν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις οὖσαν καὶ μεγάλῃ μεταβολῇ κεχρημένην λυπηρῶς καὶ βαρόεως ἔφερον, ἀμφότεροι προσήκοντα ποιοῦντες τῷ μὲν γὰρ ἦν φύσει πατρίς, τὸν δὲ διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας νόμῳ πολίτην ἔπειπόηντο. σκοπουμένοις δ' αὐτοῖς ὅπως τῶν συμφορῶν αὐτὴν ἀπαλλάξουσι, ταχὺν τὸν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι παρεσκεύασαν· ἀρχοντες γὰρ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν εἰς τοῦτο ἀπληστίας ἥλθον, ὥστε καὶ τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιεῖν 55 ἔπειχείρησαν. λαβόντες δ' ἐκεῖνοι τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν βασιλέως ἀπορούντων, ὅ τι χρήσωνται τοῖς πράγμασιν, ἐδίδασκον αὐτοὺς μὴ κατὰ γῆν ἀλλὰ κατὰ θάλατταν ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρό-

Λακεδαιμονίους, νομίζοντες, εἰ μὲν πεζὸν στρατόπεδον καταστήσαιντο καὶ τούτῳ περιγένοιντο, τὰ περὶ τὴν ἡπειρον τούτων καλῶς ἔξειν, εἰ δὲ κατὰ θάλατταν κρατήσειαν, ἀπασαν τὴν Ἑλλάδα τῆς νίκης ταύτης μεθέξειν. ὅπερ συν- 56 ἔβη· πεισθέντων γὰρ ταῦτα τῶν στρατηγῶν καὶ ναυτικοῦ συλλεγέντος Λακεδαιμόνιοι μὲν κατεναυμάχήθησαν καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἤλευθερώθησαν, ἥ δὲ πόλις ἡμῶν τῆς τε παλαιᾶς δόξης μέρος τι πάλιν ἀνέλαβε καὶ τῶν συμμάχων ἡγεμῶν κατέστη. καὶ ταῦτ' ἐπράχθη Κόνωνος μὲν στρατηγοῦντος, Εὐαγόρου δὲ τοῦτο τε παρασχόντος καὶ τῆς δυνάμεως τὴν πλείστην παρασκευάσαντος. ὑπὲρ ὃν ἡμεῖς μὲν αὐτοὺς ἐτιμήσαμεν 57 ταῖς μεγίσταις τιμαῖς καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐστήσαμεν, οὕτε περ τὸ τοῦ Διὸς ἄγαλμα τοῦ σωτῆρος, πλησίον ἔκείνου τε καὶ σφῶν αὐτῶν ἀμφοτέρων ὑπόμνημα καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.

(κβ') Βασιλεὺς δ' οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅσῳ μείζῳ καὶ πλείονος ἄξια κατειργάσαντο, τοσούτῳ μᾶλλον ἔδεισεν αὐτούς· περὶ μὲν οὖν Κόνωνος ἄλλος ἡμῖν ἔσται λόγος· ὅτι δὲ πρὸς Εὐαγόραν οὕτως ἔσχεν, οὐδ' αὐτὸς λαθεῖν ἔξήτησεν. φαίνεται γὰρ μᾶλλον 58 μὲν σπουδάσας περὶ τὸν ἐν Κύπρῳ πόλεμον ἥ περὶ τοὺς ἄλλους ἀπαντας, μείζῳ δὲ καὶ χαλεπώτερον ἔκείνον ἀνταγωνιστὴν νομίσας ἥ Κύρον τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντα. μέγιστον δὲ τεκμήριον· τοῦ μὲν γὰρ ἀκούων τὰς παρασκευὰς τοσοῦτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ τὸ μὴ φροντίζειν μικροῦ δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασίλειον ἐπιστάς. πρὸς δὲ τοῦτον οὕτως ἐκ πολλοῦ περιιδεῶς ἔσχεν, ὥστε μεταξὺ πάσχων εὖ πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν ἐπεχείρησε, δίκαια μὲν οὐ ποιῶν, οὐ μὴν παντάπασιν ἀλόγως βουλευσάμενος. ἡπίστατο μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ 59

τῶν Ἐλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐκ ταπεινῶν καὶ φαύλων πραγμάτων μεγάλας δυναστείας κατεργασαμένους, ἥσθιάνετο δὲ τὴν Εὐαγόρου μεγαλοψυχίαν καὶ τὰς ἐπιδόσεις αὐτῷ καὶ τῆς δόξης καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κατὰ μικρὸν γιγνομένας ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἀνυπέρβλητον 60 ἔχοντα καὶ τὴν τύχην αὐτῷ συναγωνιζομένην· ὥστε οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὁργιζόμενος ἀλλὰ περὶ τῶν μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ περὶ Κύπρου μόνον δεδιώς ἀλλὰ πολὺ περὶ μειζόνων ἐποιήσατο τὸν πόλεμον πρὸς αὐτόν· οὕτω δ' οὖν ὠρμησεν, ὥστε εἰς τὴν στρατείαν ταύτην πλέον ἢ τάλαντα πεντακισχίλια καὶ μύρια κα-
61 τηνάλωσεν (κγ') Ἀλλ' ὅμως Εὐαγόρας πάσαις ἀπολελειμμένος ταῖς δυνάμεσιν, ἀντιτάξας τὴν αὐτοῦ γνώμην πρὸς τὰς οὕτως ὑπερμεγέθεις παρασκευάς, ἐπέδειξεν αὐτὸν ἐν τούτοις πολὺ θαυμαστότερον ἢ τοῖς ἄλλοις τοῖς 62 προειρημένοις. ὅτε μὲν γὰρ αὐτὸν εἴπον εἰρήνην ἄγειν, τὴν αὐτοῦ πόλιν μόνην εἶχεν· ἐπειδὴ δ' ἡ ναγκάσθη πολεμεῖν, τοιοῦτος ἦν καὶ τοιοῦτον εἶχε Πνυταγόραν τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ συναγωνιστήν, ὥστε μικροῦ μὲν ἐδέησε Κύπρον ἄπασαν κατασχεῖν, Φοινίκην δ' ἐπόρθησε, Τύρον δὲ κατὰ κράτος εἴλε, Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέστησε, τοσούτους δὲ τῶν πολεμίων ἀπώλεσεν, ὥστε πολλοὺς Περσῶν πενθοῦντας τὰς αὔτῶν συμφορὰς μεμνῆσθαι τῆς 63 ἀρετῆς τῆς ἐκείνου· τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς τοῦ πολεμεῖν, ὥστε εἰθισμένων τὸν ἄλλον χρόνον τῶν βασιλέων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς ἀποστᾶσι, πρὸν κύριοι γένοντο τῶν σωμάτων, ἀσμενοὶ τὴν εἰρήνην ἐποιήσαντο, λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες 64 τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος· καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν καὶ δόξαν καὶ δύναμιν μεγίστην ἔχόντων κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἀφείλετο τὴν ἀρχήν, Εὐα-

γόρα δὲ πολεμήσας δέκα ἔτη τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν, ὅνπερ ἦν καὶ πρὸν εἰς τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. ὃ δὲ πάντων δεινότατον τὴν γὰρ πόλιν ἦν Εὐαγόρας ἐτέρου τυραννοῦντος μετὰ πεντήκοντ' ἀνδρῶν εἶλε, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην δύναμιν ἔχων οὐχ οἶδε τὸ ἐγένετο χειρώσασθαι.

(κδ') Καίτοι πῶς ἂν τις τὴν ἀνδρίαν ἢ τὴν φρόνη- 65 σιν ἢ σύμπασαν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου φανερώτερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τοιούτων ἔργων καὶ κινδύνων; οὐ γὰρ μόνον φανεῖται τοὺς ἄλλους πολέμους ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἡρώων ὑπερβαλόμενος, τὸν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ὑμνούμενον. οἱ μὲν γὰρ μεθ' ἀπάστης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν μόνην εἶλον, δὲ μίαν πόλιν ἔχων πρὸς ἀπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέμησεν· ὥστ', εἰ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἐγκωμιάζειν αὐτὸν ἡβουλήθησαν, ὅσοι περ ἐκείνους, πολὺ ἄν μεῖζω καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔλαβεν. (κε') Τίνα γὰρ εὖ- 66 φήσομεν τῶν τότε γενομένων, εἰ τοὺς μύθους ἀφέντες τὴν ἀλήθειαν σκοποῦμεν, τοιαῦτα διαπερραγμένον, ἢ τίνα τοσούτων μεταβολῶν ἐν τοῖς πράγμασιν αἴτιον γεγενημένον; ὃς αὐτὸν μὲν ἔξ ίδιάτου τύραννον κατέστησε, τὸ δὲ γένος ἀπαν ἀπεληλαμένον τῆς πολιτείας εἰς τὰς προσηκούσας τιμὰς πάλιν ἐπανήγαγε, τοὺς δὲ πολίτας ἐκ βαρβάρων μὲν Ἑλληνας ἐποίησεν, ἔξ ἀνάνδρων δὲ πολεμικούς, ἔξ ἀδόξων δ' ὀνομαστούς, τὸν δὲ τόπον 67 ἄμικτον ὅλον παραλαβὼν καὶ παντάπασιν ἔξηγριωμένον ἡμερώτερον καὶ πραγότερον κατέστησεν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εἰς ἔχθραν μὲν βασιλεῖ καταστάς, οὗτος αὐτὸν ἡμύνατο καλῶς, ὥστ' ἀείμνηστον γεγενῆσθαι τὸν πόλεμον τὸν περὶ Κύπρου, ὅτε δ' ἦν αὐτῷ σύμμαχος, τοσούτῳ χρησιμώτερον αὐτὸν παρέσχε τῶν ἄλλων, ὥσθ' διολο- 68 γουμένως μεγίστην αὐτῷ συμβαλέσθαι δύναμιν εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κνίδουν, ἡς γενομένης, βασιλεὺς μὲν

ἀπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέστη, Λακεδαιμόνιοι δ' ἀντὶ τοῦ τὴν ἥπειρον πορθεῖν περὶ τῆς αὐτῶν κινδυνεύειν ἡναγκάσθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἀντὶ δουλείας αὐτονομίας ἔτυχον, Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον ἐπέδοσαν, ὥστε τοὺς πρότερον αὐτῶν ἀρχοντας ἐλθεῖν αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν δώσοντας. (**κστ'**) "Ωστ', εἴ τις ἔρωιτό με, τί νομίζω μέγιστον εἶναι τῶν Εὐαγόρᾳ περιφραγμένων, πότερον τὰς ἐπιμελείας καὶ τὰς παρασκευὰς τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους, ἔξ ὧν τὰ προειρημένα γέγονεν, ἢ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἢ τὴν κατάληψιν τῆς βασιλείας, ἢ τὴν δλην τῶν πραγμάτων διοίκησιν, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἀν κατασταίην ἀεὶ γάρ μοι δοκεῖ μέγιστον εἶναι καὶ θαυμαστότατον, καθ' ὃ τι ἀν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν διάνοιαν.

70 (**κξ'**) "Ωστ', εἴ τινες τῶν προγεγενημένων δι' ἀρετὴν ἀθάνατοι γεγόνασιν, οἷμαι κάκετον ἡξιῶσθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, σημείοις χρώμενος, δτι καὶ τὸν ἐνθάδε χρόνον εὔτυχέστερον καὶ θεοφιλέστερον ἐκείνων διαβεβίωκεν. τῶν μὲν γὰρ ἄμιθέων τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ὁνομαστοτάτους εὑρήσομεν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας, Εὐαγόρας δ' οὐ θαυμαστότατος ἀλλὰ καὶ μα-
71 καριστότατος ἔξ ἀρχῆς ὧν διετέλεσεν. (**κη'**) Τί γὰρ ἀπέλιπεν εὐδαιμονίας; δς τοιούτων μὲν προγόνων ἔτυχεν, οἵων οὐδεὶς ἀλλος, πλὴν εἴ τις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐκείνῳ γέγονε, τοσοῦτον δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἀλλων διήνεγκεν, ὥστε μὴ μόνον Σαλαμῖνος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἄξιος εἶναι τυραννεῖν, κάλλιστα δὲ κτησάμενος τὴν βασιλείαν ἐν ταύτῃ τὸν βίον διετέλεσε, θνητὸς δὲ γενόμενος ἀθάνατος τὴν περὶ αὐτοῦ μνήμην κατέλιπε, τοσοῦτον δ' ἐβίω χρόνον, ὥστε μήτε τοῦ γήρως ἀμοιδος γενέσθαι μήτε τῶν νόσων μετασχεῖν τῶν διὰ 72 ταύτην τὴν ἡλικίαν γιγνομένων. πρὸς δὲ τούτοις, ὃ δοκεῖ σπανιώτατον εἶναι καὶ χαλεπώτατον, εὔπαιδίας τυ-

χεῖν ἄμα καὶ πολυπαιδίας, οὐδὲ τούτου διήμαρτεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτῷ συνέπεσεν. καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι τῶν ἔξ αὐτοῦ γεγονότων οὐδὲν κατέλιπεν ἴδιωτικοῖς ὀνόμασι προσαγορεύμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν βασιλέα καλούμενον, τοὺς δ' ἄνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας. ὥστ', εἰ τινες τῶν ποιητῶν περὶ τινος τῶν προγεγενημένων ὑπερβολαῖς κέχρηνται, λέγοντες, ως ἦν θεός ἐν ἀνθρώποις ἡ δαίμων θνητός, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν ὁμηρεῖν.

(κθ') Τῶν μὲν οὖν εἰς Εὐαγόραν πολλὰ μὲν οἷμαι 73 παραλιπεῖν· ὑστερίζω γὰρ τῆς ἀκμῆς τῆς ἐμαυτοῦ, μεθ' ἣς ἀκριβέστερον καὶ φιλοπονώτερον ἔξειργασάμην ἀν τὸν ἐπαινον τοῦτον οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν, δσον κατὰ τὴν ἐμὴν δύναμιν, οὐκ ἀνεγκωμίαστός ἐστιν. (λ') Ἐγὼ δ', ὁ Νικόκλεις, ἡγοῦμαι καλὰ μὲν εἶναι μνημεῖα καὶ τὰς τῶν σωμάτων εἰκόνας, πολὺ μέντοι πλείονος ἀξίας τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας, ἃς ἐν τοῖς λόγοις ἀν τις μόνον τοῖς τεχνικῶς ἔχουσι θεωρήσειν. προκρίνω δὲ ταύ- 74 τας πρῶτον μὲν εἰδὼς τοὺς καλοὺς κάγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν οὐχ οὕτως ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ σώματος σεμνυνομένους ως ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ γνώμῃ φιλοτιμουμένους ἔπειθ' ὅτι τοὺς μὲν τύπους ἀναγκαῖον παρὰ τούτοις εἶναι μόνοις, παρ' οἷς ἀν σταθῶσι, τοὺς δὲ λόγους ἔξενεχμῆναι θ' οἴόν τ' ἐστὶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διαδοθέντας ἐν ταῖς τῶν εὗ φρονούντων διατριβαῖς ἀγαπᾶσθαι, παρ' οἷς κρείττον ἐστιν ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὔδοκιμεῖν· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι τοῖς μὲν πεπλασμένοις καὶ τῆς γε- 75 γραμμένοις οὐδεὶς ἀν τὴν τοῦ σώματος φύσιν ὅμιτώσειε, τοὺς δὲ τρόπους πρὸς ἀλλήλων καὶ τὰς διανοίας τὰς ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνούσας ὁάδιόν ἐστι μιμεῖσθαι τοῖς μὴ ὁραθυμένιν αἰρουμένοις ἀλλὰ χρηστοῖς εἶναι βουλομένοις. (λα') Ὡν ἐνεκα καὶ μᾶλλον ἐπεχείρησα γράφειν 76

τὸν λόγον τοῦτον, ἥγοιούμενος καὶ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου γεγονόσι πολὺ καλλίστην ἀν γενέσθαι ταύτην τὴν παράκλησιν, εἴ τις ἀθροίσας τὰς ἀρετὰς τὰς ἔκείνου καὶ τῷ λόγῳ κοσμήσας παραδοίη θεωρεῖν ὑμῖν καὶ συνδιατοίβειν αὐταῖς. τὸν μὲν
 77 γὰρ ἄλλους προτρέπομεν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἑτέρους ἐπαινοῦντες, ἵνα ξηλοῦντες τοὺς εὐλογουμένους τῶν αὐτῶν ἔκείνοις ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμῶσιν, ἐγὼ δὲ σὲ καὶ τοὺς σοὺς οὐκ ἄλλοτροίοις παραδείγμασι χρώμενος ἄλλοικείοις παρακαλῶ καὶ συμβουλεύω προσέχειν τὸν νοῦν, δπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μηδενὸς ἡττον δυνήσει τῶν
 78 Ἐλλήνων. (**λβ'**) Καὶ μὴ νόμιζέ με καταγιγνώσκειν, ώς νῦν ἀμελεῖς, δτι πολλάκις σοὶ διακελεύομαι περὶ τῶν αὐτῶν οὐ γὰρ οὕτ' ἐμὲ λέληθας οὔτε τοὺς ἄλλους, δτι καὶ πρῶτος καὶ μόνος τῶν ἐν τυραννίδι καὶ πλούτῳ καὶ τρυφαῖς ὅντων φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν ἐπικεχείρηκας οὐδ' δτι πολλοὺς τῶν βασιλέων ποιῆσεις ξηλώσαντας τὴν σὴν παίδευσιν τούτων τῶν διατριβῶν ἐπιθυμεῖν,
 79 ἀφεμένους ἐφ' οἵς νῦν λίαν χαίρουσιν. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ταῦτ' εἰδὼς οὐδὲν ἡττον καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταύτον, δπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν οἱ θεαταί καὶ γὰρ ἔκεινοι παρακελεύονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλὰ τοῖς περὶ τῆς νίκης ἀμιλλωμένοις. (**λγ'**) Ἐμὸν οὖν ἔργον καὶ τῶν ἄλλων φίλων τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν μέλλομέν σε παροξύνειν ὀρέγεσθαι τούτων, ὃνπερ καὶ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν σοὶ δὲ προσήκει μηδὲν ἐλλείπειν ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὴν ψυχὴν ἀσκεῖν, δπως ἀξιος ἔσει καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ώς ἄπασι μὲν προσήκει περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὴν φρόνησιν, μάλιστα δ' ὑμῖν τοῖς πλείστων καὶ μεγίστων κυρίοις οὖσιν.
 81 χρὴ δ' οὐκ ἀγαπᾶν, εἰ τῶν παρόντων τυγχάνειν ὃν ἥδη

κρείττων, ἀλλ᾽ ἀγανακτεῖν, εἰ τοιοῦτος μὲν ὃν αὐτὸς τὴν φύσιν, γεγονὼς δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ Διός, τὸ δὲ ὑπογυιότατον ἐξ ἀνδρὸς τοιούτου τὴν ἀρετὴν, μὴ πολὺ διούσεις καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὅντων. ἔστι δὲ ἐπὶ σοὶ μὴ διαμαρτεῖν τούτων· ἂν γὰρ ἐμμένης τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοσοῦτον ἐπιδιδῆς, ὅσον περ νῦν, ταχέως γενήσει τοιοῦτος, οἶόν σε προσήκει.

IV. ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ Ἡ ΣΥΜΜΑΧΙΚΟΣ (8)

(α') "Απαντες μὲν εἰώθασιν οἱ παριόντες ἐνθάδε ταῦτα μέγιστα φάσκειν εἶναι καὶ μάλιστα σπουδῆς ἄξια τῇ πόλει περὶ ὃν αὐτοὶ μέλλωσι συμβουλεύσειν· οὐ μὴν ἀλλ᾽ εἰ καὶ περὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων ἥρμοσε τοιαῦτα προειπεῖν, δοκεῖ μοι πρόεπειν καὶ περὶ τῶν νῦν παρόντων ἐντεῦθεν ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν ἥρκομεν γὰρ 2 ἐκκλησιάσοντες περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, ἡ μεγίστην ἔχει δύναμιν ἐν τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων καὶ περὶ ὃν ἀνάγκη τοὺς ὁρθῶς βουλευομένους ἀμεινον τῶν ἄλλων πράττειν. τὸ μὲν οὖν μέγεθος ὑπέρ ὃν συνεληλύθαμεν τηλικοῦτόν ἔστιν.

(β') "Ορῶ δὲ ὑμᾶς οὐκ ἐξ ἵσου τῶν λεγόντων τὴν 3 ἀκρόασιν ποιουμένους, ἀλλὰ τοῖς μὲν προσέχοντας τὸν νοῦν, τῶν δὲ οὐδὲ τὴν φωνὴν ἀνεχομένους· καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν ποιεῖτε· καὶ γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον εἰώθατε πάντας τοὺς ἄλλους ἐκβάλλειν πλὴν τοὺς συναγορεύοντας ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις. δὲ καὶ δικαίως ἀν τις ὑμῖν 4 ἐπιτιμήσειεν, ὅτι συνειδότες πολλοὺς καὶ μεγάλους οἴκους ὑπὸ τῶν κολακευόντων ἀναστάτους γεγενημένους· καὶ μισοῦντες ἐπὶ τῶν ἴδιων τοὺς ταύτην ἔχοντας τὴν τέχνην, ἐπὶ τῶν κοινῶν οὐχ διμοίως διάκεισθε πρὸς αὐτοὺς ἀλλὰ κατηγοροῦντες τῶν προσιεμένων καὶ χαιρόντων

τοῖς τοιούτοις αὐτοὶ φαίνεσθαι μᾶλλον τούτοις πιστεύοντες
 5 ἢ τοῖς ἄλλοις πολίταις· καὶ γάρ τοι πεποιήκατε τοὺς ὅγη-
 τορας μελετᾶν καὶ φιλοσοφεῖν οὐ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει
 συνοίσειν, ἀλλ' ὅπως ἀρέσκοντας ἡμῖν λόγους ἐροῦσιν,
 ἐφ' οὓς καὶ νῦν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐρρύηκεν. πᾶσι γὰρ
 6 ἦν φανερόν, ὅτι μᾶλλον ἡσθήσεσθε τοῖς παρακαλοῦσιν
 ὑμᾶς ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς εἰρήνης συμβου-
 λεύουσιν. Οἱ μὲν γὰρ προσδοκίαν ἔμποιοῦσιν, ὡς καὶ τὰς
 κτήσεις τὰς ἐν ταῖς πόλεσι κομιούμεθα καὶ τὴν δύναμιν
 ἀναληψόμεθα πάλιν, ἥν πρότερον ἐτυγχάνομεν ἔχοντες·
 οἵ δ' οὐδὲν τοιοῦτον ὑποτείνουσιν, ἀλλ' ὡς ἡσυχίαν ἔχειν
 δεῖ καὶ μὴ μεγάλων ἐπιθυμεῖν παρὰ τὸ δίκαιον ἀλλὰ
 7 στέργειν τοῖς παροῦσιν, ὃ χαλεπώτατον πάντων τοῖς
 πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἔστιν. οὕτω γὰρ ἔξηρτήμεθα
 τῶν ἐλπίδων καὶ πρὸς τὰς δοκούσας εἶναι πλεονεξίας
 ἀπλήστως ἔχομεν, ὥστ' οὐδὲ οἱ κεκτημένοι τοὺς μεγί-
 στους πλούτους μένειν ἐπὶ τούτοις ἐμέλουσιν ἀλλ' ἀεὶ τοῦ
 πλείονος ὀρεγόμενοι περὶ τῶν ὑπαρχόντων κινδυνεύου-
 σιν. ὅπερ ἀξιόν ἔστι δεδιέναι, μὴ καὶ νῦν ἡμεῖς ἔνοχοι
 8 γενώμεθα ταύταις ταῖς ἀνίαις· λίαν γάρ τινές μοι δοκοῦ-
 σιν ὠριῆσθαι πρὸς τὸν πόλεμον, ὥσπερ οὐ τῶν τυχόν-
 των συμβεβουλευκότων ἀλλὰ τῶν θεῶν ἀκηρούτες, ὅτι
 κατορθώσομεν ἀπαντα καὶ ὁρδίως ἐπικρατήσομεν τῶν
 ἔχθρων. (γ') Χρὴ δὲ τοὺς νοῦν ἔχοντας περὶ μὲν ὅν
 ἵσασι, μὴ βουλεύεσθαι, περίεργον γάρ, ἀλλὰ πράττειν,
 ὡς ἐγνώκασι. περὶ δὲ ὅν δὲν βουλεύονται μὴ νομίζειν
 εἰδέναι τὸ συμβησόμενον, ἀλλ' ὡς δόξῃ μὲν χρωμένους,
 9 ὅτι ἀν τύχῃ δὲ γενησόμενον, οὕτω διανοεῖσθαι περὶ
 αὐτῶν, ὅν ὑμεῖς οὐδέτερον τυγχάνετε ποιοῦντες ἀλλ'
 ὡς οἴόν τε ταραχωδέστατα διάκεισθε· συνεληλύθατε
 μὲν γάρ, ὡς δέον ὑμᾶς ἐξ ἀπάντων τῶν δηθέντων ἐκ-
 λέξασθαι τὸ βέλτιστον, ὥσπερ δ' ἡδη σαφῶς εἰδότες, ὃ

πρακτέον ἔστιν, οὐκ ἐθέλετ’ ἀκούειν πλὴν τῶν πρὸς ἡδο-
νὴν δημηγορούντων. καίτοι προσῆκεν ὑμᾶς, εἴπερ ἡβού- 10
λεσθεὶς ζητεῖν τὸ ἐν τῇ πόλει συμφέρον, μᾶλλον τοῖς ἐναν-
τιουμένοις ταῖς ὑμετέραις γνώμαις προσέχειν τὸν νοῦν
ἢ τοῖς καταχαροῦμένοις, εἰδότας, ὅτι τῶν ἐνθάδε παρι-
όντων οἱ μὲν ἀ βούλεσθε λέγοντες ὁρδίως ἔξαπατῶν δύ-
νανται, τὸ γὰρ πρὸς χάριν ὁρθὸν ἐπισκοτεῖ τῷ καθορᾶν
ὑμᾶς τὸ βέλτιστον, ὑπὸ δὲ τῶν μὴ πρὸς ἡδονὴν συμβου-
λευόντων οὐδὲν ἂν πάθοιτε τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἔστιν ὅπως 11
ἄν μεταπεῖσαι δυνηθεῖν ὑμᾶς, μὴ φανερὸν τὸ συμφέρον
ποιήσαντες. χωρὶς δὲ τούτων πᾶς οἱ ἀνθρωποι καλῶς
δυνηθεῖν ἢ κρῖναι περὶ τῶν γεγενημένων ἢ βουλεύσα-
σθαι περὶ τῶν μελλόντων, εἰ μὴ τοὺς μὲν λόγους τοὺς
τῶν ἐναντιουμένων παρ’ ἀλλήλους ἔξετάζοιεν, αὐτοὶ δ’
αὐτοὺς κοινοὺς ἀμφοτέρους ἀκροατὰς παράσχοιεν;
(δ’) Θαυμάζω δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων, εἰ μηκέτι μνημονεύ- 12
ουσι, καὶ τῶν νεωτέρων, εἰ μηδενὸς ἀκηκόασιν, ὅτι διὰ μὲν
τοὺς παραινοῦντας ἀντέχεσθαι τῆς εἰρήνης οὐδὲν πώποτε
κακὸν ἐπάθομεν, διὰ δὲ τοὺς ὁρδίως τὸν πόλεμον αἰρου-
μένους πολλαῖς ἥδη καὶ μεγάλαις συμφροδαῖς περιεπέσο-
μεν. ὃν ἡμεῖς οὐδεμίαν ποιούμεθα μνείαν ἀλλ’ ἐτοίμως
ἔχομεν, μηδὲν εἰς τοῦμπροσθεν ἡμῖν αὐτοῖς πράττοντες,
τριήρεις πληροῦν καὶ χρημάτων εἰσφορὰς ποιεῖσθαι καὶ
βιοθεῖν καὶ πολεμεῖν οἵς ἂν τύχωμεν, ὥσπερ ἐν ἀλλο-
τρίᾳ τῇ πόλει κινδυνεύοντες. τούτων δ’ αἴτιόν ἔστιν, ὅτι, 13
προσῆκον ὑμᾶς ὄμοιός ὑπὲρ τῶν κοινῶν ὕσπερ ὑπὲρ
τῶν ἰδίων σπουδάζειν, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχετε περὶ
αὐτῶν, ἀλλ’ ὅταν μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων βουλεύησθε, ζη-
τεῖτε συμβούλους τοὺς ἀμεινον φρονοῦντας ὑμῶν αὐ-
τῶν, ὅταν δ’ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκκλησιάζητε, τοῖς μὲν
τοιούτοις ἀπιστεῖτε καὶ φθονεῖτε, τοὺς δὲ πονηροτάτους
τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα παριόντων ἀσκεῖτε καὶ νομίζετε δημο-

τικωτέρους είναι τοὺς μεθύοντας τῶν νηφόντων καὶ τὸν
νοῦν οὐκ ἔχοντας τῶν εὗ φρονούντων καὶ τὸν τὰ τῆς
πόλεως διανεμομένους τῶν ἐκ τῆς ἴδιας οὐσίας ὑμῖν λει-
τουργούντων. ὥστ' ἄξιον θαυμάζειν, εἴ τις ἐλπίζει τὴν
πόλιν τοιούτοις συμβιόλοις χρωμένην ἐπὶ τῷ βέλτιον ἐπι-
δώσειν.

(ε') Ἐγὼ δ' οἶδα μέν, δτι πρόσαντές ἔστιν ἐναντιοῦ-
σθαι ταῖς ὑμετέραις διανοίαις, καὶ δτι δημοκρατίας οὕτης
οὐκ ἔστι παροησία, πλὴν ἐνθάδε μὲν τοῖς ἀφονεστάτοις
καὶ μηδὲν ἡμῶν φροντίζουσιν, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ τοῖς κω-
μῳδοδιδασκάλοις δ καὶ πάντων ἔστι δεινότατον, δτι τοῖς
μὲν ἐκφέρουσιν εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας τὰ τῆς πόλεως
ἄμαρτήματα τοσαύτην ἔχετε χάριν, δσην οὐδὲ τοῖς εὖ
ποιοῦσι, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιπλήττοντας καὶ νουθετοῦντας
ὑμᾶς οὕτω διατίθεσθε δυσκόλως ὥσπερ πρὸς τοὺς κακόν τι
15 τὴν πόλιν ἐργαζομένους. δμως δὲ καὶ τούτων ὑπαρχόν-
των οὐκ ἀν ἀποσταίην δν διενοήθην. παρελήλυθα γὰρ
οὐ χαριούμενος ὑμῖν οὐδὲ χειροτονίαν μνηστεύσων ἀλλ
ἀποφανούμενος, ἀ τυγχάνω γιγνώσκων πρῶτον μὲν περὶ
ῶν οἱ πρυτάνεις προτιθέασιν, ἐπειτα περὶ τῶν ἄλλων τῶν
τῆς πόλεως πραγμάτων οὐδὲν γὰρ ὅφελος ἔσται τῶν
νῦν περὶ τῆς εἰρήνης γνωσθέντων, ἢ μὴ καὶ περὶ τῶν
λοιπῶν ὁρθῶς βουλευσώμενα. (στ') Φημὶ δ' οὖν χρῆναι
16 ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην μὴ μόνον πρὸς Χίους καὶ Ῥο-
δίους καὶ Βυζαντίους ἀλλὰ πρὸς ἀπαντας ἀνθρώπους,
καὶ χρῆσθαι ταῖς συνθήκαις μὴ ταύταις, αἵς νῦν τινὲς
γεγράφασιν, ἀλλὰ ταῖς γενομέναις μὲν πρὸς βασιλέα
καὶ Λακεδαιμονίους, προσταττούσαις δὲ τοὺς Ἑλληνας
αὐτονόμους είναι καὶ τὰς φρουρὰς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων
πόλεων ἔξιέναι καὶ τὴν αὐτῶν ἔχειν ἐκάστους. ιούτων
γὰρ οὕτε δικαιοτέρας εὑρήσομεν οὕτε μᾶλλον τῇ πόλει συμ-
φερούσας.

(ξ') Ἡν μὲν οὖν ἐνταῦθα καταλίπω τὸν λόγον, οἴδ' ὅτι 17 δόξω τὴν πόλιν ἔλαττοῦν, εἰ Θηβαῖοι μὲν ἔξουσι Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς παρὰ τοὺς δροκους κατειλήφασιν, ἡμεῖς δ' ἔξιμεν μηδεμιᾶς ἀνάγκης οὐσῆς ἐξ ὧν τυγχάνομεν ἔχοντες· ἥν δὲ διὰ τέλους ἀκούσητέ μου προσέχοντες τὸν νοῦν, οἷμαι πάντας ὑμᾶς καταγνῶσεσθαι πολλὴν ἄνοιαν καὶ μανίαν τῶν τὴν ἀδικίαν πλεονεξίαν εἶναι νομιζόντων καὶ τῶν τὰς ὀλλοτοίας πόλεις βίᾳ κατεχόντων καὶ μὴ λογιζομένων τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῶν τοιούτων ἔργων γιγνομένας· ταῦτα μὲν οὖν διὰ παντὸς τοῦ λόγου πειρασόμεθα διδάσκειν ὑμᾶς. (η') Περὶ δὲ τῆς 18 εἰρήνης πρῶτον διαλεχθῶμεν καὶ σκεψώμεθα, τὶ ἀν ἐν τῷ παρόντι γενέσθαι βουληθεῖμεν ἡμῖν. ἥν γὰρ ταῦτα καλῶς δοισώμεθα καὶ νοῦν ἔχόντως, πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀποβλέποντες ἀμεινον βουλευσόμεθα καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

(θ') Ἀρ' οὖν ἀν ἔξαρκέσειεν ἡμῖν, εἰ τήν τε πόλιν 19 ἀσφαλῶς οἰκοῦμεν καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γιγνούμεθα καὶ τά τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς δμονοοῦμεν καὶ παρὰ τοῖς "Ελλησιν εὐδοκιμοῦμεν; ἐγὼ μὲν γάρ ἡγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν. δ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν καὶ γάρ πενεστέρους ἐποίησε καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἡνάγκασε καὶ πρὸς τοὺς "Ελληνας διαβέβληκε καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς. ἥν δὲ 20 τὴν εἰρήνην ποιησόμεθα καὶ τοιούτους ἡμᾶς αὐτοὺς παράσχωμεν, οἵους αἱ κοιναὶ συνυθῆκαι προστάττουσι, μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, εἰς ἥν νῦν πρὸς ἀλλήλους καθέσταμεν, καθ' ἐκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν, ἀναπεπαυμένοι μὲν τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν τριτηραρχῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὸν

πόλεμον λειτουργιῶν, ἀδεῶς δὲ γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες,
 21 αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν, ὁψόμεθα δὲ τὴν πόλιν διπλασίας μὲν ἡ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσαν,
 μεστὴν δὲ γιγνομένην ἐμπόρων καὶ ἔνων καὶ μετοίκων,
 δν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν. τὸ δὲ μέγιστον συμμάχους
 ἔξιμεν ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐ βεβιασμένους ἀλλὰ πεπεισμένους, οὐδ' ἐν μὲν ταῖς ἀσφαλείαις διὰ τὴν δύναμιν
 ἡμᾶς ὑποδεχομένους, ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις ἀποστησομένους,
 ἀλλ' οὐτῷ διακειμένους, ὥσπερ χρὴ τοὺς ὡς ἀληθῶς συμμάχους καὶ φίλους ὄντας. πρὸς δὲ τούτοις ἡ
 νῦν ἀπολαβεῖν οὐ δυνάμεθα διὰ πολέμου καὶ πολλῆς δαπάνης, ταῦτα διὰ πρεσβείας ὁρδίως κομιούμεθα· μὴ γὰρ
 οἴεσθε μήτε Κερσοβλέπτην ὑπὲρ Χεροονήσου μήτε Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιτόλεως πολεμήσειν, δταν ἵδωσιν ἡμᾶς
 μηδενὸς τῶν ἀλλοτρίων ἐφιεμένους. νῦν μὲν γὰρ εἰκότως
 φοβοῦνται γείτονα ποιήσασθαι τὴν πόλιν ταῖς αὐτῶν δυ-
 23 ναστείαις· ὅδωσι γὰρ ἡμᾶς οὐ στέργοντας ἐφ' οἷς ἀν ἔχω-
 μεν, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ πλείονος ὀρεγομένους· ἦν δὲ μεταβαλώ-
 μεθα τὸν τρόπον καὶ δόξαν βελτίω λάβωμεν, οὐ μόνον
 ἀποστήσονται τῆς ἡμετέρας ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῶν προσδόσουσι· λυσιτελήσει γὰρ αὐτοῖς θεραπεύουσι τὴν δύ-
 ναμιν τὴν τῆς πόλεως ἀσφαλῶς ἔχειν τὰς αὐτῶν βασι-
 24 λείας· καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς Θράκης ἡμῖν ἔξεσται τοσαύ-
 την ἀποτεμέσθαι χώραν, ὥστε μὴ μόνον αὐτοὺς ἀφθο-
 νον ἔχειν ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις τῶν Ἑλλήνων καὶ δι-
 ἀπορίαν πλανωμένοις ἵκανὸν δύνασθαι βίον παρασχεῖν·
 ὅπου γὰρ Ἀθηνόδωρος καὶ Καλλίστρατος, ὃ μὲν ἴδιω-
 της ὅν, ὃ δὲ φυγάς, οἰκίσαι πόλεις οἷοί τε γεγόνασιν, ἦ
 που βουληθέντες ἡμεῖς πολλοὺς ἀν τόπους τοιούτους κα-
 τασχεῖν δυνηθεῖμεν. χρὴ δὲ τοὺς πρωτεύειν ἐν τοῖς Ἑλ-
 λησιν ἀξιοῦντας τοιούτων ἔργων ἡγεμόνας γίγνεσθαι

πολὺ μᾶλλον ἢ πολέμου καὶ στρατοπέδων ἔσενικῶν, ὃν νῦν ἐπιθυμοῦντες ἡμεῖς τυγχάνομεν.

(ι') Περὶ μὲν οὖν ὃν οἱ πρόσθεις ἐπαγγέλλονται, καὶ 25 ταῦθ' ἵκανὰ καὶ πόλλον ἄν τις τις προσθείη τούτοις· ἥγοῦμαι δὲ δεῖν ἡμᾶς οὐ μόνον ψηφισαμένους τὴν εἰ-
οήνην ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπελθεῖν ἀλλὰ καὶ βουλευσαμέ-
νους, ὅπως ἀξομεν αὐτὴν καὶ μὴ ποιήσομεν, δπερ εἰώ-
θαμεν, δλίγον χρόνον διαλιπόντες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς
καταστησόμεθα ταραχάς, μηδὲ ἀναβολὴν ἀλλ' ἀπαλλαγὴν
εὑρήσομέν τινα τῶν κακῶν τῶν παρόντων. οὐδὲν δὲ 26
τούτων οἶν τὸ ἐστὶ γενέσθαι πρότερον, πρὶν ἂν πει-
σθῆτε τὴν μὲν ἥσυχίαν ὠφελιμωτέραν καὶ κερδαλεωτέ-
ραν εἴναι τῆς πολυπραγμοσύνης, τὴν δὲ δικαιοσύνην τῆς
ἀδικίας, τὴν δὲ τῶν ἴδιων ἐπιμέλειαν τῆς τῶν ἀλλοτρίων
ἐπιθυμίας. περὶ ὃν οὐδεὶς πώποτε τῶν ὁητόρων εἰπεῖν
ἔν ὑμῖν ἐτόλμησεν· ἐγὼ δὲ περὶ αὐτῶν τούτων τοὺς
πλείστους τῶν λόγων μέλλω ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς· ὅρῳ
γάρ τὴν εὐδαιμονίαν ἐν τούτοις ἔνοῦσαν, ἀλλ' οὐκ ἐν
οἷς νῦν τυγχάνομεν πράττοντες. ἀνάγκη δὲ τὸν ἔξω τῶν 27
εἰθισμένων ἐπιχειροῦντα δημηγορεῖν καὶ τὰς ὑμετέρας
γνώμας μεταστῆσαι βουλόμενον πολλῶν πραγμάτων
ἄψασθαι καὶ διὰ μακροτέρων τοὺς λόγους ποιήσασθαι,
καὶ τὰ μὲν ἀναμνῆσαι, τῶν δὲ κατηγορῆσαι, τὰ δὲ ἐπαι-
νέσαι, περὶ δὲ τῶν συμβουλεῦσαι· μόλις γὰρ ἂν τις
ὑμᾶς ἔξι ἀπάντων τούτων ἐπὶ τὸ βέλτιον φρονῆσαι δυνη-
θείη προαγαγεῖν.

(ια') "Ἐχει γὰρ οὗτως. ἐμοὶ δοκοῦσιν ἀπαντες μὲν 28
ἐπιθυμεῖν τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ πλέον ἔχειν τῶν
ἄλλων, οὐκ εἰδέναι δὲ τὰς πράξεις τὰς ἐπὶ ταῦτα φερού-
σας ἀλλὰ ταῖς δόξαις διαφέρειν ἀλλήλων· οἱ μὲν γὰρ
ἔχειν ἐπιεικεῖς καὶ στοχάζεσθαι τοῦ δέοντος δυναμένας,
οἱ δὲ ὡς οἶν τε πλεῖστον τοῦ συμφέροντος διαμαρτα-

29 νούσας. ὅπερ καὶ τῇ πόλει συμβέβηκεν. ἡμεῖς γὰρ οἰόμεθα μέν, ἦν τὴν θάλατταν πλέωμεν πολλαῖς τριήρεσι καὶ βιαζώμεθα τὰς πόλεις συντάξεις διδόναι καὶ συνέδοους ἐνθάδε πέμπειν, διαπράξασθαί τι τῶν δεόντων, πλεῖστον δὲ διεψεύσμεθα τῆς ἀληθείας. ὃν μὲν γὰρ ἡλ-
 30 πίζομεν, οὐδὲν ἀποβέβηκεν, ἔχθραι δ' ἡμῖν ἐξ αὐτῶν καὶ πόλεμοι καὶ δαπάναι μεγάλαι γεγόνασιν, εἰκότως καὶ γὰρ τὸ πρότερον ἐκ μὲν τῆς τοιαύτης πολυπραγμοσύνης εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν, ἐκ δὲ τοῦ δι-
 καίαν τὴν πόλιν παρέχειν καὶ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις καὶ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν παρ' ἐκόντων τῶν Ἑλ-
 λήνων τὴν ἡγεμονίαν ἐλάβομεν· ὃν νῦν ἀλογίστως καὶ
 31 λίαν εἰκῇ πολὺν ἥδη χρόνον καταφρονοῦμεν. (ιβ') Εἰς τοῦτο γάρ τινες ἀνοίας ἐληλύθασιν, ὃσθ' ὑπειλήφασι τὴν μὲν ἀδικίαν ἐπονείδιστον μὲν εἶναι, κερδαλέαν δὲ καὶ πρὸς τὸν βίον τὸν καθ' ἡμέραν συμφέρουσαν, τὴν δὲ δικαιοσύνην εὐδόκιμον μέν, ἀλυσιτελῆ δὲ καὶ μᾶλλον δυναμέ-
 32 νην τοὺς ἄλλους ὠφελεῖν ἢ τοὺς ἔχοντας αὐτήν, πακῶς εἰ-
 δότες, ὡς οὔτε πρὸς χοηματισμὸν οὔτε πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς ἄδει πράττειν οὔθ' δλως πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδὲν ἄν συμβάλοιτο τηλικαύτην δύναμιν, δσην περ ἀρετὴ καὶ τὰ μέρη ταύτης. τοῖς γὰρ ἀγαθοῖς οἵς ἔχομεν ἐν τῇ ψυ-
 χῇ, τούτοις κτώμεθα καὶ τὰς ἄλλας ὠφελείας ὃν δεόμε-
 νοι τυγχάνομεν· ὃσθ' οἱ τοῖς αὐτῶν διανοίας ἀμελοῦντες λελήθασι σφᾶς αὐτοὺς ἀμα τοῦ τε φρονεῖν ἀμεινον καὶ
 33 τοῦ πράττειν βέλτιον δλιγωροῦντες. θαυμάζω δ' εἴ τις οἴεται τοὺς τὴν εύσεβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦντας καρτερεῖν καὶ μένειν ἐν τούτοις, ἐλπίζοντας ἔλαττον ἔξειν τῶν πονηρῶν, ἀλλ' οὐχ ἡγουμένους καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις πλέον οἰσεσθαι τῶν ἄλλων. ἐγὼ μὲν γὰρ πέπεισμαι τούτους μόνους ὃν δεῖ πλεονεκτεῖν,
 34 τοὺς δ' ἄλλους ὃν οὐ βέλτιόν ἐστιν. δρῶ γὰρ τοὺς μὲν

τὴν ἀδικίαν προτιμῶντας καὶ τὸ λαβεῖν τι τῶν ἀλλοτρίων μέγιστον ἀγαθὸν νομίζοντας δῆμοια πάσχοντας τοῖς δελεα-
ζομένοις τῶν ξώων, καὶ κατ’ ἀρχὰς μὲν ἀπολαύοντας ὃν
ἄν λάβωσιν, ὀλίγῳ δ’ ὑστερον ἐν τοῖς μεγίστοις κακοῖς
ὄντας, τοὺς δὲ μετ’ εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ξῶντας ἔν
τε τοῖς παροῦσι χρόνοις ἀσφαλῶς διάγοντας καὶ περὶ τοῦ
σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδας ἔχοντας, καὶ ταῦτ
εὶς μὴ κατὰ πάντων οὕτως εἴδησται συμβαίνειν, ἀλλὰ τὸ 35
γ’ ὃς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτον γίγνεται τὸν τρόπον. χρὴ δὲ
τοὺς εὖ φρονοῦντας, ἐπειδὴ τὸ μέλλον ἀεὶ συνοίσειν οὐ
καθιορῶμεν, τὸ πολλάκις ὠφελοῦν, τοῦτο φαίνεσθαι προ-
αιρουμένους πάντων δ’ ἀλογώτατον πεπόνθασιν, ὅσοι
κάλλιον μὲν ἐπιτήδευμα νομίζουσιν εἶναι καὶ θεοφιλέ-
στερον τὴν δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, χεῖρον δ’ οἷονται
βιώσεσθαι τοὺς ταύτῃ χρωμένους τῶν τὴν πονηρίαν προη-
ρημένων.

(ιγ') Ἡβουλόμην δ’ ἄν, ὥσπερ προσῆκόν ἐστιν ἐπαι- 36
νεῖσθαι τὴν ἀρετήν, οὕτω πρόχειρον εἶναι πεῖσαι τοὺς
ἀκούοντας ἀσκεῖν αὐτήν· νῦν δὲ δέδοικα, μὴ μάτην τὰ
τοιαῦτα λέγωμεν· διεφθάρμεθα γὰρ πολὺν ἥδη χρόνον ὅπ’
ἀνθρώπων οὐδὲν ἀλλ’ ἦ φενακίζειν δυναμένων, οἱ τοσοῦ-
τον τοῦ πλήθους καταπεφρονήκασιν, ὥσθ’ ὅπόταν βουλη-
θῶσι πόλεμον πρός τινας ἔξενεγκεῖν, αὐτοὶ χρήματα λαμ-
βάνοντες λέγειν τολμῶσιν, ὃς χρὴ τοὺς προγόνους μιμεῖσθαι,
καὶ μὴ περιορᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελωμένους μηδὲ τὴν
θάλατταν πλέοντας τοὺς μὴ τὰς συντάξεις ἐθέλοντας ἡμῖν
ὑποτελεῖν.

(ιδ') Ἡδέως ἄν οὖν αὐτῶν πυθοίμην, τίσιν ἡμᾶς τῶν 37
προγεγενημένων κελεύουσιν δημοίους γίγνεσθαι, πότερα
τοῖς περὶ τὰ Περσικὰ γενομένοις ἢ τοῖς πρὸ τοῦ πολέμου
τοῦ δεκελεικοῦ τὴν πόλιν διοικήσασιν; εἰ μὲν γὰρ τού-
τοις, οὐδὲν ἀλλ’ ἢ συμβουλεύουσιν ἡμῖν πάλιν περὶ ἀνδρα-

38 ποδισμοῦ κινδυνεύειν εἰ δὲ τοῖς Μαραθῶνι τοὺς βαρ-
βάρους νικήσασι καὶ τοῖς πρὸ τούτων γενομένοις, πῶς
οὐ πάντων ἀναισχυντότατοι τυγχάνουσιν ὄντες, εἰ τοὺς
τότε πολιτευομένους ἐπαινοῦντες τάναντία πράττειν ἔκει-
νοις πείθουσιν ὑμᾶς καὶ τοιαῦτ' ἔξαμαρτάνειν, περὶ ὧν
ἀπορῶ, τί ποιήσω, πότερα χρήσωμαι ταῖς ἀληθείαις,
ἢ σπερ γε περὶ τῶν ἄλλων, ἢ κατασιωπήσω, δείσας τὴν πρὸς
ὑμᾶς ἀπέχθειαν. (ιε') Δοκεῖ μὲν γάρ μοι βέλτιον εἶναι
διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν, δορ δὲ ὑμᾶς χαλεπώτερον δια-
τιθεμένους πρὸς τοὺς ἐπιτιμῶντας ἢ πρὸς τοὺς αἰτίους
39 τῶν κακῶν γεγενημένους. οὐ μὴν ἀλλὰ αἰσχυνθείην ἄν,
εἰ φανείην μᾶλλον φροντίζων τῆς ἐμαυτοῦ δόξης ἢ τῆς
κοινῆς σωτηρίας. ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον ἔστι καὶ τῶν ἄλλων
τῶν κηδομένων τῆς πόλεως προαιρεῖσθαι τῶν λόγων μὴ
τοὺς ἡδίστους ἀλλὰ τοὺς ὀφελιμωτάτους· ὑμᾶς δὲ χρή-
πρῶτον μὲν τοῦτο γιγνώσκειν, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα
νοσημάτων πολλαὶ θεραπεῖαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ια-
τροῖς εὑρηνται, ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς ἀγνοούσαις καὶ γε-
μούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν οὐδέν ἔστιν ἄλλο φάρμα-
κον πλὴν λόγος δὲ τολμῶν τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιπλήτ-
40 τειν, ἔπειθ' ὅτι καταγέλαστόν ἔστι τὰς μὲν καύσεις καὶ
τὰς τομὰς τῶν ιατρῶν ὑπομένειν, ἵνα πλειόνων ἀλγηδό-
νων ἀπαλλαγῶμεν, τοὺς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν πρὸν
εἰδέναι σαφῶς, εἰ τοιαύτην ἔχουσι τὴν δύναμιν ὥστ' ὀφε-
λῆσαι τοὺς ἀκούοντας.

41 (ιστ') Τούτου δὲ ἔνεκα ταῦτα προεῖπον, ὅτι περὶ τῶν
λοιπῶν οὐδέν ὑποστειλάμενος ἀλλὰ παντάπασιν ἀνειμέ-
νως μέλλω τοὺς λόγους ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς. τίς γὰρ
ἄλλοθεν ἐπελθὼν καὶ μῆπω συνδιεφθαρμένος ἡμῖν ἀλλ'
ἔξαίφνης ἐπιστὰς τοῖς γιγνομένοις οὐκ ἄν μαίνεσθαι
καὶ παραφρονεῖν ὑμᾶς νομίσειεν; οἱ φιλοτιμούμεθα
μὲν ἐν τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις καὶ τὴν πόλιν ἐκ
τῶν τότε πραχθέντων ἐγκωμιάζειν ἀξιοῦμεν, οὐδέν

δὲ τῶν αὐτῶν ἔκείνοις πράττομεν, ἀλλὰ πᾶν τούναν- 42
 τίον. οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοῖς βαρβάροις
 πολεμοῦντες διετέλεσαν, ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας τὸν
 βίον ποριζομένους ἔκειθεν ἀναστήσαντες ἐπὶ τοὺς Ἑλλη-
 νας ἥγαγομεν· κάκεῖνοι μὲν ἐλευθεροῦντες τὰς πόλεις τὰς
 Ἑλληνίδας καὶ βοηθοῦντες αὐταῖς τῆς ἥγεμονίας ἥξιώθη-
 σαν, ἡμεῖς δὲ καταδουλούμενοι καὶ τάναντία τοῖς τότε πράτ-
 τοντες ἀγανακτοῦμεν, εἰ μὴ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἔκείνοις ἔξο- 43
 μεν, οἱ τοσοῦτον ἀπολελεύμμεθα καὶ τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς
 διανοίαις τῶν κατ' ἔκεινον τὸν χρόνον γενομένων, δσον
 οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας τήν τε πατρίδα
 τὴν αὐτῶν ἔκλιπεῖν ἐτόλμησαν καὶ μαχόμενοι καὶ ναυ-
 μαχοῦντες τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, ἡμεῖς δ' οὐδ' ὑπὲρ
 τῆς ἡμετέρας αὐτῶν πλεονεξίας κινδυνεύειν ἀξιοῦμεν, ἀλλ'
 ἀρχεῖν μὲν ἀπάντων ζητοῦμεν, στρατεύεσθαι δ' οὐκ ἐθέ- 44
 λομεν, καὶ πόλεμον μὲν μικροῦ δεῖν πρὸς ἀπαντας ἀν-
 θρώπους ἀναιρούμεθα, πρὸς δὲ τοῦτον οὐχ ἡμᾶς αὐτοὺς
 ἀσκοῦμεν, ἀλλ' ἀνθρώπους τοὺς μὲν ἀπόλιδας, τοὺς δ'
 αὐτομόλους, τοὺς δ' ἐκ τῶν ἄλλων κακουργιῶν συνερ-
 ρυηκότας, οἵς διπόταν τις διδῷ πλείω μισθόν, μετ' ἔκει-
 νων ἐφ' ἡμᾶς ἀκολουθήσουσι. Ἀλλ' ὅμως οὕτως αὐτοὺς 45
 ἀγαπῶμεν, ὥστ' ὑπὲρ μὲν τῶν παιδῶν τῶν ἡμετέρων,
 εἰ περὶ τινας ἔξαμαρτοιεν, οὐκ ἀν ἐθελήσαιμεν δίκας
 ὑποσχεῖν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἔκείνων ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ
 παρανομίας μελλόντων τῶν ἐγκλημάτων ἐφ' ἡμᾶς ἥξειν
 οὐχ διποτες ἀγανακτοῦμεν ἀλλὰ καὶ χαίρομεν, ὅταν
 ἀκούσωμεν αὐτοὺς τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένους· εἰς τοῦτο
 δὲ μωρίας ἐληλύθαμεν, ὥστ' αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς τῶν 46
 καθ' ἡμέραν ἐσμέν, ξενοτροφεῖν δ' ἐπικεχειρήκαμεν, καὶ
 τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν ἴδιοις λυμαῖνό-
 μεθα καὶ δασμολογοῦμεν, ἵνα τοῖς ἀπάντων ἀνθρώπων
 κοινοῖς ἐχθροῖς τὸν μισθὸν ἐκπορίζωμεν. τοσούτῳ δὲ
 χείρους ἐσμὲν τῶν προγόνων, οὐ μόνον τῶν εὔδοκιμη- 47

σάντων ἀλλὰ καὶ τῶν μισηθέντων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν εἰ πολεμεῖν πρός τινας ψηφίσαιντο, μεστῆς οὕσης ἀργυρίου καὶ χρυσίου τῆς ἀκροπόλεως ὅμως ὑπὲρ τῶν δοξάντων τοῖς αὐτῶν σώμασιν φοντο δεῖν κινδυνεύειν, ήμετες δ' εἰς τοιαύτην ἀπορίαν ἐληλυθότες καὶ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὄντες ὥσπερ βασιλεὺς δ' μέγας μισθωτοῖς χρώμεθα τοῖς στρατοπέδοις. καὶ τότε μὲν εἰ τριήρεις πληροῖεν, τοὺς μὲν ἔξινοις καὶ τοὺς δούλους ναύτας εἰσεβίβαζον, τοὺς δὲ πολίτας μεθ' ὅπλων ἔξεπεμπον· νῦν δὲ τοῖς μὲν ἔξινοις ὁπλίταις χρώμεθα, τοὺς δὲ πολίτας ἐλαύνειν ἀναγκάζομεν, ὥσθ' ὅπόταν ἀποβαίνωσιν εἰς τὴν τῶν πολεμίων, οἱ μὲν ἄρχειν τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦντες ὑπηρέσιον ἔχοντες ἐκβαίνουσιν, οἱ δὲ τοιοῦτοι τὰς φύσεις ὄντες, οἵους δλίγῳ πρότερον διηλθον, μεθ' ὅπλων κινδυνεύουσιν.

49 (ιζ') Ἀλλὰ γὰρ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἂν τις ἴδων καλῶς διοικούμενα περὶ τῶν ἄλλων θαρρήσειεν, ἀλλ' οὐκ ἂν ἐπ' αὐτοῖς τούτοις μάλιστ' ἀγανακτήσειεν; οἵτινες αὐτόχθονες μὲν εἶναι φαμεν καὶ τὴν πόλιν ταύτην προτέραν οἰκισθῆναι τῶν ἄλλων, προσῆκον δ' ήμας ἀπασιν εἶναι παράδειγμα τοῦ καλῶς καὶ τεταγμένως πολιτεύεσθαι, κείσον καὶ ταραχωδέστερον τὴν ήμετέραν αὐτῶν διοικοῦμεν τῶν ἄρτι τὰς πόλεις οἰκιζόντων, καὶ σεμνυνόμεθα μὲν καὶ μέγα φρονοῦμεν ἐπὶ τῷ βέλτιον γεγονέναι τῶν ἄλλων, ὃσον δὲ μεταδίδομεν τοῖς βουλομένοις ταύτης τῆς εὐγενείας ἦ Τριβαλλοί καὶ Λευκανοί τῆς αὐτῶν δυσγενείας· πλείστους δὲ τιθέμενοι νόμους οὕτως δλίγον αὐτῶν φροντίζομεν (ἐν γὰρ ἀκούσαντες γνώσεσθε καὶ περὶ τῶν ἄλλων), ὥστε θανάτου τῆς ζημίας ἐπικειμένης, ἦν τις ἀλῷ δεκάξων, τοὺς τοῦτο φανερώτατα ποιοῦντας στρατηγοὺς χειροτονοῦμεν, καὶ τὸν πλείστους διαφθεῖραι τῶν πολιτῶν δυνηθέντα, τοῦτον ἐπὶ τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων καθίσταμεν· σπουδάζοντες δὲ περὶ τὴν πολιτείαν οὐχ ἥττον ἦ περὶ τὴν σωτηρίαν ὅλης τῆς

πόλεως, καὶ τὴν δημοκρατίαν εἰδότες ἐν μὲν ταῖς ἡσυχίαις καὶ ταῖς ἀσφαλείαις αὐξανόμενην καὶ διαιμένουσαν, ἐν δὲ τοῖς πολέμοις δἰς ἥδη καταλυθεῖσαν, πρὸς μὲν τοὺς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας ὡς πρὸς ὀλιγαρχικοὺς ὅντας δυσκόλως ἔχομεν, τοὺς δὲ τὸν πόλεμον ποιοῦντας ὡς τῆς δημοκρατίας κηδομένους εὔνους εἶναι νομίζομεν· ἐμπειρότατοι δὲ λόγων καὶ πραγμάτων ὅντες οὕτως ἀλο- 52 γίστως ἔχομεν, ὥστε περὶ τῶν αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οὐ ταύτᾳ γιγνώσκομεν, ἀλλ’ ὅμην πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι κατηγοροῦμεν, ταῦτα συνελθόντες χειροτονοῦμεν, οὐ πολὺν δὲ χρόνον διαλιπόντες τοῖς ἐνθάδε ψηφισθεῖσιν, ἐπειδὰν ἀπίστων, πάλιν ἐπιτιμῶμεν· προσποιούμενοι δὲ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων εἶναι τοιούτοις χρώμεθα συμβούλοις, ὃν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἀν καταφρονήσειν, καὶ τοὺς αὐτοὺς τούτους κυρίους ἀπάντων τῶν κοινῶν καθίσταμεν, οἵς οὐδεὶς ἀν οὐδὲν τῶν Ἰδίων ἐπιτρέψειν. ὁ δὲ πάντων σχετλιώτατον· οὓς 53 γὰρ διμολογήσαμεν ἀν πονηροτάτους εἶναι τῶν πολιτῶν, τούτους πιστοτάτους φύλακας ἡγούμεθα τῆς πολιτείας εἶναι· καὶ τοὺς μὲν μετοίκους, τοιούτους εἶναι νομίζομεν, οἵους περὶ ἀν τοὺς προστάτας νέμωσιν, αὐτοὶ δ’ οὐκ οἰόμεθα τὴν αὐτὴν λήψεσθαι δόξαν τοῖς προεστῶσιν ἡμῖν· τοσοῦτον δὲ διαφέρομεν τῶν προγόνων, ὃσον 54 ἔκεινοι μὲν τοὺς αὐτοὺς προστάτας τε τῆς πόλεως ἐποιοῦντο καὶ στρατηγοὺς ἥροῦντο, νομίζοντες τὸν ἐπὶ τοῦ βῆματος τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι δυνάμενον τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄριστ’ ἀν βουλεύσασθαι καὶ καθ’ αὐτὸν γενόμενον, ἡμεῖς δὲ τούναντίον τούτων ποιοῦμεν· οἵς μὲν 55 γὰρ περὶ τῶν μεγίστων συμβούλοις χρώμεθα, τούτους μὲν οὐκ ἀξιοῦμεν στρατηγοὺς χειροτονεῖν ὡς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οἵς δ’ οὐδεὶς ἀν οὔτε περὶ τῶν Ἰδίων οὔτε περὶ τῶν κοινῶν συμβουλεύσαιτο, τούτους δ’ αὐτοκράτορας ἐκπέμπομεν ὡς ἔκει σοφωτέρους ἐσομένους καὶ ὅπον N. I. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ. Ισοκατάτους Λόγοι, Γ' Ταξ. Γρ.:ν.—Ἐκδ. Η' 1940 5

βουλευσομένους περὶ τῶν Ἐλληνικῶν πραγμάτων ἢ περὶ τῶν
 56 ἐνθάδε προτιθεμένων λέγω δὲ ταῦτ' οὐ κατὰ πάντων ἀλλὰ
 κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς λεγομένοις ὄντων. ἐπιλίποι δ'
 ἂν με τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ πάσας τὰς πλημμελείας
 τὰς ἐν τοῖς πράγμασιν ἐγγεγενημένας ἔξετάζειν ἐπιχειρούντην.
 57 (ιη') Τάχ' οὖν ἂν τις τῶν σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἐνόχων
 ὄντων ἀγανακτήσας ἐρωτήσειεν, «πῶς, εἴπερ οὕτω κακῶς
 βουλευόμεθα, σωζόμεθα καὶ δύναμιν οὐδεμιᾶς πόλεως ἐλάττῳ
 κεκτημένοι τυγχάνομεν;» ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτ' ἀποκριναίμην
 ἂν, ὅτι τοὺς ἀντιπάλους ἔχομεν οὐδὲν βέλτιον ἡμῶν φρο-
 58 νοῦντας. εἰ γὰρ μετὰ τὴν μάχην ἦν ἐνίκησαν Θηβαῖοι Λα-
 κεδαιμονίους, ἐκεῖνοι μὲνέλευθροι σαντες τὴν Πελοπόννησον
 καὶ τοὺς ἄλλους αὐτονόμους ποιήσαντες ἡσυχίαν είχον, ἡμεῖς
 δὲ τοιαῦτ' ἐξημαρτάνομεν, οὕτως ἀν οὗτος ἔσχε ταύτην ποιή-
 σασθαι τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῖς τ' ἄν ἔγνωμεν, δισφορεῖτον ἐστι
 59 τὸ σωφρονεῖν τοῦ πολυπραγμονεῖν· νῦν δ' ἐνταῦθα τὰ πρά-
 γματα περιέστηκεν, ὅστε Θηβαῖοι μὲν ἡμᾶς σώζουσιν, ἡμεῖς
 δὲ Θηβαίους, καὶ συμμάχους ἐκεῖνοι μὲν ἡμῖν ποιοῦσιν, ἡμεῖς
 δ' ἐκείνοις. ὥστ', εἰ νοῦν ἔχοιμεν, ἀλλήλοις ἀν εἰς τὰς ἐπικλη-
 σίας ἀργύριον παρέχοιμεν διπότεροι γὰρ ἀν πλεονάκις συλ-
 λεγῶσιν, οὗτοι τοὺς ἐναντίους ἀμεινον πράττειν ποιοῦσιν.
 60 χοὴ δὲ τοὺς καὶ μικρὰ λογίζεσθαι δυναμένους οὐκ ἐν τοῖς
 τῶν ἐχθρῶν ἀμαρτήμασι τὰς ἐλπίδας ἔχειν τῆς σωτηρίας,
 ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτῶν πράγμασι καὶ ταῖς αὐτῶν διανοίαις· τὸ
 μὲν γὰρ διὰ τὴν ἐκείνων ἀμαθίαν συμβαῖνον ἡμῖν ἀγαθὸν
 τυχὸν ἀν παύσαιτο καὶ λάβοι μεταβολήν, τὸ δὲ δι' ἡμᾶς
 αὐτοὺς γιγνόμενον βεβαιοτέρως ἀν ἔχοι καὶ μᾶλλον παρα-
 μείνειν ἡμῖν.

61 (ιθ') Πρὸς μὲν οὖν τοὺς εἰκῇ τὰς ἐπιλήψεις ποιοῦμένους
 οὐ καλεπὸν ἀντειπεῖν· εἰ δὲ δή τις μοι παραστὰς τῶν ἐπιει-
 κέστερον διακειμένων ἀληθῆ μὲν λέγειν με προσόμοιογή-
 σειε καὶ προσηκόντως ἐπιτιμᾶν τοῖς γιγνομένοις, δίκαιον

δ' εἶναι φαίνη τοὺς ἐπ' εύνοιά νουθετοῦντας μὴ μόνον κατηγορεῖν τῶν πεπραγμένων ἀλλὰ καὶ συμβουλεύειν, τίνων ἀπεχόμενοι καὶ ποίων ὁρεγόμενοι παυσαίμεθ' ἢν ταύτην ἔχοντες 62 τὴν γνώμην καὶ τοιαῦτ' ἔξαμαρτάνοντες, οὗτος ὁ λόγος ἀπορεῖν ἄν με ποιήσειεν ἀποκρίσεως, οὐκ ἀληθοῦς καὶ συμφερούσης ἀλλ' ἀρεσκούσης ὑμῖν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδή περ ἀποκεκαλυμμένως ὅρμηματι λέγειν, οὐκ ἀποκνητέον ἀποφήνασθαι καὶ περὶ τούτων.

(κ') "Α μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τοῖς μέλλουσιν εὔδαιμονή- 63 σειν, τὴν τε εὐσέβειαν καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν, ὅλιγῳ πρότερον εἰρήκαμεν. ὡς δ' ἢν τάχιστα πρὸς τὸ τοιοῦτοι γενέσθαι παιδευθεῖμεν ἀληθὲς μέν ἔστι τὸ ὅρθησόμενον, ἵσως δ' ἢν ἀκούσασιν ὑμῖν δεινὸν εἶναι δόξειε καὶ παρὰ πολὺ τῆς τῶν ἄλλων ἔξηλλαγμένον διανοίας. 64

(κα') Ἐγὼ γὰρ ἥγοῦμαι καὶ τὴν πόλιν ἡμᾶς ἀμεινον οἰκήσειν καὶ βελτίους αὐτοὺς ἔσεσθαι καὶ πρὸς ἀπάσας τὰς πράξεις ἐπιδώσειν, ἦν παυσώμεθα τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν ἐπιθυμοῦντες· αὕτη γάρ ἔστιν ἡ καὶ νῦν εἰς ταραχὴν ἡμᾶς καθιστῶσα καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην καταλύσασα, μεθ' ἣς οἱ πρόγονοι ζῶντες εὐδαιμονέστατοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν, καὶ σχεδὸν ἀπάντων αἰτίᾳ τῶν κακῶν ὃν αὐτοί τ' ἔχομεν καὶ τοῖς ἄλλοις παρέχομεν. οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χαλεπόν 65 ἔστι δυναστείας ὑπὸ πάντων ἐρωμένης καὶ περιμαχήτου γεγενημένης κατηγοροῦντα δοκεῖν ἀνεκτόν τι λέγειν· ὅμως δ' ἐπειδή περ ὑπεμείνατε καὶ τοὺς ἄλλους λόγους ἀληθεῖς μὲν ὄντας, φιλαπεχθήμονας δέ, καὶ τοῦτον ὑμῶν ἀνασχέσθαι δέομαι, καὶ μὴ καταγγῶναι μου τοιαύτην μανίαν, ὡς 66 ἄρο ἐγὼ προειλόμην ἢν διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς περὶ πραγμάτων οὕτω παραδόξων, εἰ μή τι λέγειν ἀληθὲς εἶχον περὶ αὐτῶν. νῦν δ' οἷμαι πᾶσι φανερὸν ποιήσειν, ὡς οὔτε δικαίας ἀρχῆς ἐπιθυμοῦμεν οὔτε γενέσθαι δυνατῆς οὔτε συμφερούσης ἡμῖν.

67 (κβ') "Οτι μὲν οὖν οὐ δίκαιας, παρ' ὑμῶν μαθὼν ὑμᾶς
ἔχω διδάσκειν. δτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ταύτην εἶχον τὴν
δύναμιν, ποίους λόγους οὐκ ἀνηλώσαμεν, κατηγοροῦντες μὲν
τῆς ἐκείνων ἀρχῆς, διεξιόντες δ' ως δίκαιον ἔστιν αὐτονό-
μους εἶναι τοὺς Ἑλληνας; τίνας δὲ τῶν πόλεων τῶν ἐλλο-
68 γίμων οὐ παρεκαλέσαμεν ἐπὶ τὴν συμμαχίαν τὴν ὑπὲρ
τούτων συστᾶσαν; πόσας δὲ πρεσβείας ως βασιλέα τὸν
μέγαν ἀπεστείλαμεν, διδαξούσας αὐτόν, ως οὔτε δίκαιον
ἔστιν οὔτε συμφέρον μίαν πόλιν κυρίαν εἶναι τῶν Ἑλλή-
νων; οὐ πρότερον δ' ἐπαυσάμεθα πολεμοῦντες καὶ κινδυ-
νεύοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, πρὶν ἡμέλη-
σαν Λακεδαιμόνιοι ποιήσασθαι τὰς συνθήκας τὰς περὶ
69 τῆς αὐτονομίας. δτι μὲν οὖν οὐ δίκαιον ἔστι τοὺς κρείττους
τῶν ήττονων ἀρχεῖν, ἐν ἐκείνοις τε τοῖς χρόνοις τυγχάνο-
μεν ἐγνωκότες καὶ νῦν ἐπὶ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ἡμῖν
καθεστηκυίας.

(κγ') 'Ως δ' οὐδ' ἀν δυνηθεῖμεν τὴν ἀρχὴν ταύτην κα-
ταστρέψασθαι, ταχέως οἷμαι δηλώσειν. ἦν γὰρ μετὰ μυρίων
ταλάντων οὐχ οἷοί τ' ἦμεν διαφυλάξαι, πῶς ἀν ταύτην ἐκ
τῆς παρούσης ἀπορίας κτήσασθαι δυνηθεῖμεν, ἄλλως τε καὶ
70 χρώμενοι τοῖς ἥθεσιν οὐχ οἰς ἐλάβομεν ἀλλ' οἰς ἀπωλέσα-
μεν αὐτήν; (κδ') 'Ως τοίνυν οὐδὲ δέξασθαι διδομένην τῇ
πόλει συμφέρει, δοκεῖτέ μοι τάχιστ' ἀν ἐκεῖθεν καταμαθεῖν
μᾶλλον δὲ καὶ περὶ τούτων βούλομαι μικρὰ προειπεῖν δέ-
δοικα γάρ, μὴ διὰ τὸ πολλοῖς ἐπιτιμᾶν δόξω τισὶ προηρῆ-
σθαι τῆς πόλεως κατηγορεῖν.

71 (κε') 'Εγὼ δ' εἰ μὲν πρὸς ἄλλους τινὰς ἐπεχείρουν
οὗτῳ διεξιέναι περὶ τῶν πραγμάτων, εἰκότως ἀν καὶ εἰ-
χον τὴν αἵτιαν ταύτην νῦν δὲ πρὸς ὑμᾶς ποιοῦμαι τοὺς
λόγους, οὐ διαβάλλειν ἐτέροις ἐπιθυμῶν ἀλλ' αὐτοὺς βου-
λόμενος παῦσαι τῶν τοιούτων ἔργων, καὶ τὴν εἰρήνην,
περὶ ἣς ἅπας ὁ λόγος ἔστι, βεβαίως καὶ τὴν πόλιν καὶ

τοὺς ἄλλους Ἐλληνας ἀγαγεῖν. ἀνάγκη δὲ τοὺς νουθετοῦντας καὶ τοὺς κατηγοροῦντας τοῖς μὲν λόγοις χρῆσθαι παραπλησίοις, τὰς δὲ διανοίας ἔχειν ἄλληλαις ὡς οἶόν τ' ἐναντιωτάτας· ὥστε περὶ τῶν ταύτας λεγόντων οὐκ ἀεὶ προσήκει τὴν αὐτὴν ὑμᾶς γνώμην ἔχειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπὶ βλάβῃ λοιδοροῦντας μισεῖν ὡς κακόνους ὅντας τῇ πόλει, τοὺς δ' ἐπὶ ὠφελείᾳ νουθετοῦντας ἐπαινεῖν καὶ βελτίστους τῶν πολιτῶν νομίζειν καὶ τούτων αὐτῶν μάλιστα τὸν ἐναργέστατα δυνάμενον δηλῶσαι τάς τε πονηρίας τῶν πράξεων καὶ τὰς συμφορὰς τὰς ἐπ' αὐτῶν γιγνομένας· οὗτος γὰρ ἀν τάχιστα ποιήσειεν ὑμᾶς, μισήσαντας ἢ δεῖ, βελτιόνων ἐπιθυμῆσαι πραγμάτων· ὑπὲρ μὲν οὖν τῆς τῶν λόγων τραχύτητος καὶ τῶν εἰρημένων καὶ τῶν ὁγθήσεσθαι μελλόντων ταῦτ' ἔχω λέγειν πρὸς ὑμᾶς· δύσει δ' ἀπέλιπον, πάλιν ποιήσομαι τὴν ἀρχήν.

(αστ') Ἔφασκον γὰρ ἐκεῖθεν κάλλιστ' ἀν ὑμᾶς καταμαθεῖν, ὡς οὐ συμφέρει λαβεῖν τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχήν, εἰ σκέψαισθε, τίνα τρόπον ἡ πόλις διέκειτο πρὸν τὴν δύναμιν ταύτην κτήσασθαι, καὶ πῶς ἐπειδὴ κατέσχεν αὐτὴν· ἦν γὰρ ταῦτα παρ' ἄλληλα τῇ διανοίᾳ θεωρήσητε, γνώσεσθ' ὅσων κακῶν αἰτία τῇ πόλει γέγονεν.

(αξ') Ἡ μὲν τοίνυν πολιτεία τοσούτῳ βελτίων ἦν καὶ κρείτων ἡ τότε τῆς ὕστερον καταστάσης, ὅσῳ περ Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς καὶ Μιλτιάδης ἀνδρες ἀμείνους ἦσαν· Ὑπερβόλου καὶ Κλεοφῶντος καὶ τῶν νῦν δημηγορούντων· τὸν δὲ δῆμον εὑρίσκετε τὸν τότε πολιτευόμενον οὐκ ἀργίας οὐδὲ ἀπορίας οὐδὲ ἐλπίδων κενῶν ὅντα μεστόν, ἀλλὰ νικᾶν μὲν δυνάμενον ἐν ταῖς μάχαις ἀπαντας τοὺς εἰς τὴν χώραν εἰσβάλλοντας, ἀριστείων δὲ ἀξιούμενον ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς Ἐλλάδος κινδύνοις, οὕτω δὲ πιστευόμενον, ὥστε τὰς πλείστας αὐτῷ τῶν πόλεων ἔκούσας ἔγχειρίσαι σφᾶς αὐτάς. τούτων δὲ ὑπαρχόντων ἀντὶ

77 μὲν τῆς πολιτείας τῆς παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμούσης ἐπὶ τοι-
αύτην ἀκολασίαν ἡ δύναμις ἡμᾶς αὕτη προήγαγεν, ἣν
οὐδεὶς ἀν ἀνθρώπων ἐπαινέσειεν· ἀντὶ δὲ τοῦ νικᾶν τοὺς
ἐπιστρατεύοντας οὗτω τοὺς πολίτας ἐπαίδευσεν ὥστε μη-
δὲ πρὸ τῶν τειχῶν τολμᾶν ἐπεξιέναι τοῖς πολεμίοις· ἀν-
78 τὶ δὲ τῆς εὔνοίας τῆς παρὰ τῶν συμμάχων αὐτοῖς ὑπαρ-
χούσης καὶ τῆς δόξης τῆς παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰς
τοσοῦτον μῆσος κατέστησεν, ὥστε παρὰ μικρὸν ἐλθεῖν
ἔξανδρα ποδισθῆναι τὴν πόλιν, εἰ μὴ Λακεδαιμονίων τῶν
ἔξ ἀρχῆς πολεμούντων εὐνουστέρων ἐτύχομεν ἢ τῶν πρό-
79 τερον ἡμῖν συμμάχων ὅντων· οἵσ οὐκ ἀν δικαίως ἐγκα-
λοῦμεν, ὅτι χαλεπῶς πρὸς ὑμᾶς διετέθησαν· οὐ γὰρ ὑπάρ-
χοντες ἄλλοι ἀμυνόμενοι καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ παθόντες
τοιαύτην γνώμην ἔσχον περὶ ἡμᾶς. (κη') Τίς γὰρ ἀν ὑπέ-
μεινε τὴν ἀσέλγειαν τῶν πατέρων τῶν ἡμετέρων, οἱ συν-
αγαγόντες ἔξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἀργοτάτους
καὶ τοὺς ἀπασῶν τῶν πονηρῶν μετέχοντας, πληροῦντες
τούτων τὰς τριήρεις, ἀπηχθάνοντο τοῖς Ἑλλησι, καὶ
τοὺς μὲν βελτίστους τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἔξέβαλ-
λον, τοῖς δὲ πονηροτάτοις τῶν Ἑλλήνων τάκείνων διέ-
80 νεμον; ἄλλὰ γὰρ εἰ τολμήσαιμι περὶ τῶν ἐν ἐκείνοις
τοῖς πράγμασι ἐγγενομένων ἀκριβῶς διελθεῖν, ὑμᾶς μὲν
ἴσως ἀν ποιήσαιμι βέλτιον βουλεύσασθαι περὶ τῶν πα-
ρόντων, αὐτὸς δ' ἀν διαβληθείην· εἰώθατε γὰρ μισεῖν
οὐχ οὗτω τοὺς αἰτίους τῶν ἀμαρτημάτων ὃς τοὺς κατη-
81 γοροῦντας αὐτῶν. τοιαύτην οὖν ἡμῶν γνώμην ἔχόντων
δέδοικα, μὴ πειρώμενος ὑμᾶς εὐεργετεῖν αὐτὸς ἀπολαύσω
τι φλαῦρον. οὐ μὴν ἀποστήσομαι παντόπασιν ὃν διενοή-
θην, ἄλλὰ τὰ μὲν πικρότατα καὶ μάλιστ' ἀν ὑμᾶς λυπή-
σαντα παραλείψω, μνησθῆσομαι δὲ τούτων μόνον, ἔξ ὃν
γνώσεσθαι τὴν ἄνοιαν τῶν τότε πολιτευομένων. (κθ') Οὕ-
82 τῷ γὰρ ἀκριβῶς εὑρισκον, ἔξ ὃν ἀνθρώποι μάλιστ'

ἄν μισθεῖεν, ὥστ' ἐψηφίσαντο τὸ περιγιγνόμενον τῶν πόρων ἀργύριον διελόντες κατὰ τάλαντον εἰς τὴν ὁρχήστραν τοῖς Διονυσίοις εἰσφέρειν, ἐπειδὴν πλῆρες ἦ τὸ θέατρον· καὶ τοῦτ' ἐποίουν καὶ παρεισῆγον τοὺς παῖδας τοὺς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότων, ἀμφοτέροις ἐπιδεικνύοντες τοῖς μὲν συμμάχοις τὰς τιμὰς τῆς οὐσίας αὐτῶν ὑπὸ μισθωτῶν εἰσφερομένας, τοῖς δὲ ἄλλοις Ἐλλησι τὸ πλῆθος τῶν ὁρφανῶν καὶ τὰς συμφορὰς τὰς διὰ τὴν πλεονεξίαν ταύτην γιγνομένας. καὶ ταῦτα δρῶντες αὐτοὶ 83 τε τὴν πόλιν εὑδαιμόνιζον καὶ πολλοὶ τῶν νοῦν οὐκ ἔχόντων ἐμακάριζον αὐτήν, τῶν μὲν συμβήσεσθαι διὰ ταῦτα μελλόντων οὐδεμίαν ποιούμενοι πρόνοιαν, τὸν δὲ πλοῦτον θαυμάζοντες καὶ ζηλοῦντες, διὸ ἀδίκως εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντες καὶ τὸν δικαίως ὑπάρχειντα διὰ ταχέων ἡμελλε προσαπολεῖν· εἰς τοῦτο γὰρ κατέστησαν τῶν μὲν οἰκείων 84 ἀμελείας, τῶν δὲ ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας, ὥστε Λακεδαιμονίων εἰσβεβήκότων εἰς τὴν χώραν καὶ τοῦ τείχους ἥδη τοῦ Δεκελειᾶσιν ἐστηκότος εἰς Σικελίαν τριήρεις ἐπλήρουν, καὶ οὐκ ἥσχύνοντο τὴν μὲν πατρίδα τεμνομένην καὶ πορθουμένην περιορῶντες, ἐπὶ δὲ τοὺς οὐδὲν πώποτ' εἰς ἡμᾶς ἔξαμαρτόντας στρατιὰν ἐκπέμποντες, ἀλλ' εἰς 85 τοῦτ' ἀφροσύνης ἥλθον, ὥστε τῶν προαστείων τῶν οἰκείων οὐ κρατοῦντες Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ Καρχηδόνος ἄρξειν προσεδόκησαν. τοσοῦτον δὲ διήνεγκαν ἀνοίᾳ πάντων ἀνθρώπων, ὥστε τοὺς μὲν ἄλλους αἱ συμφοραὶ συστέλλουσι καὶ ποιοῦσιν ἐμφρονεστέρους, ἐκεῖνοι δὲ οὐδὲν πότερον ἐπαιδεύθησαν. καίτοι πλείσι οὐδὲν πε- 86 φιέπεσσον ἐπὶ τῆς ὁρχῆς ταύτης τῶν ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τῇ πόλει γεγενημένων. εἰς Αἴγυπτον μέν γε διακόσιαι πλεύσασαι τριήρεις αὐτοῖς τοῖς πληρῶμασι διεφθάρησαν, περὶ δὲ Κύπρον πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· ἐν Δάτῳ δὲ μυρίους διπλίτας αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων ἀπώλεσαν, ἐν

Σικελίᾳ δὲ τέτταρας μυριάδας καὶ τριήρεις τετταράκοντα καὶ διακοσίας, τὸ δὲ τελευταῖον ἐν Ἑλλησπόντῳ διακο-
 87 σίας. τὰς δὲ κατὰ δέκα καὶ πέντε καὶ πλείους τούτων ἀπολλυμένας καὶ τοὺς κατὰ χιλίους καὶ δισχιλίους ἀπο-
 θνήσκοντας τίς ἀν ἔξαιριθμήσειν; πλὴν ἐν ἦν τοῦτο τῶν ἐγκυκλίων, ταφὰς ποιεῖν καθ' ἔκαστον τὸν ἐνιαυτόν, εἰς
 ἀς πολλοὶ καὶ τῶν ἀστυγειτόνων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλή-
 νων ἐφοίτων, οὐ συμπενθήσοντες τοὺς τεθνεῶτας ἄλλὰ
 88 συνηδόμενοι ταῖς ἡμετέραις συμφοραῖς. τελευτῶντες δ' ἔ-
 λαθον σφᾶς αὐτοὺς τοὺς μὲν τάφους τοὺς δημοσίους τῶν
 πολιτῶν ἐμπλήσαντες, τὰς δὲ φατρίας καὶ τὰ γραμμα-
 τεῖα τὰ ληξιαρχικὰ τῶν οὐδὲν τῇ πόλει προσηκόντων.
 γνοίη δ' ἀν τις ἐκεῖθεν μάλιστα τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυ-
 μένων τὰ γὰρ γένη τῶν ἀνδρῶν τῶν ὄνομαστοτάτων καὶ
 τοὺς οἴκους τοὺς μεγίστους, οἵ καὶ τὰς τυραννικὰς στά-
 σεις καὶ τὸν Περσικὸν πόλεμον διέφυγον, εύρησομεν ἐπὶ
 τῆς ἀρχῆς, ἣς ἐπιθυμοῦμεν, ἀναστάτους γεγενημένους,
 89 ὥστ' εἴ τις σκοπεῖσθαι βούλοιτο περὶ τῶν ἄλλων ὕσπερ
 πρὸς δεῖγμα τοῦτ' ἀναφέρων, φανεῖμεν ἀν μικροῦ δεῖν
 ἀντηλλαγμένοι. (λ') Καίτοι χοὴ πόλιν μὲν εὔδαιμονίζειν
 μὴ τὴν ἔξ ἀπάντων ἀνθρώπων εἰκῇ πολλοὺς πολίτας
 ἀθροίζουσαν, ἀλλὰ τὴν τὸ γένος τῶν ἔξ ἀρχῆς τὴν πόλιν
 οἰκισάντων μᾶλλον τῶν ἄλλων διασώζουσαν, ἀνδρας δὲ
 ξηλοῦν μὴ τοὺς τὰς τυραννίδας κατέχοντας μηδὲ τοὺς
 μείζω δυναστείαν τοῦ δικαίου κεκτημένους, ἀλλὰ τοὺς
 ἀξίους μὲν δύντας τῆς μεγίστης τιμῆς, στέργοντας δ' ἐπὶ
 90 ταῖς ὑπὸ τοῦ πλήθους διδομέναις. ταύτης γὰρ ἔξιν οὕτ-
 ἀνήρ οὗτε πόλις λαβεῖν ἀν δύναιτο σπουδαιοτέραν οὐδὲ
 ἀσφαλεστέραν οὐδὲ πλείονος ἀξίαν· ἥνπερ οἱ περὶ τὰ
 Περσικὰ γενόμενοι σχόντες οὐχ δύοις τοῖς λησταῖς ἐβίω-
 σάν, τοτὲ μὲν πλείω τῶν ἴκανῶν ἔχοντες, τοτὲ δ' ἐν σι-
 τοδείαις καὶ πολιορκίαις καὶ τοῖς μεγίστοις κακοῖς καθε-

στῶτες, ἀλλὰ περὶ μὲν τὴν τροφὴν τὴν καθ' ήμέραν οὕτ' ἐν ἐνδείαις, οὕτ' ἐν ὑπερβολαῖς ὅντες, ἐπὶ δὲ τῇ τῆς πολιτείας δικαιοσύνῃ καὶ ταῖς ἀρεταῖς ταῖς αὐτῶν φιλοτιμούμενοι καὶ τὸν βίον ἥδιον τῶν ἄλλων διάγοντες. ὃν ἀμελή- 91 σαντες οἱ γενόμενοι μετ' ἐκείνους οὐκ ἄρχειν ἀλλὰ τυραννεῖν ἐπεθύμησαν, ἢ δοκεῖ μὲν τὴν αὐτὴν ἔχειν δύναμιν, πλεῖστον δ' ἄλλήλων κεχώρισται· τῶν μὲν γὰρ ἀρχόντων ἔργον ἔστι τοὺς ἀρχομένους ταῖς αὐτῶν ἐπιμελείαις ποιεῖν εὐδαιμονεστέρους, τοῖς δὲ τυράννοις ἔθος καθέστηκε τοῖς τῶν ἄλλων πόνοις καὶ κακοῖς αὐτοῖς ἥδονάς παρασκευάζειν, ἀνάγκη δὲ τοὺς τοιούτοις ἔργοις ἐπιχειροῦντας τυραννικαῖς καὶ ταῖς συμφοραῖς περιπίπτειν, καὶ τοιαῦτα πάσχειν, οἴάπερ ἂν καὶ τοὺς ἄλλους δράσωσιν. ἢ καὶ τῇ πόλει συνέπεσεν ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ φρουρεῖν τὰς τῶν ἄλλων ἀκροπόλεις τῆς αὐτῶν ἐπεῖδον τοὺς πολεμίους κυρίους γενομένους· ἀντὶ δὲ τοῦ παῖδας ὅμηρους λαμβάνειν ἀποσπῶντες ἀπὸ πατέρων καὶ μητέρων, πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἡναγκάσθησαν τοὺς αὐτῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ χεῖρον παιδεύειν καὶ τρέφειν ἢ προσῆκεν αὐτοῖς· ἀντὶ δὲ τοὺς γεωργεῖν τὰς γύρως τὰς ἀλλοτρίας πολλῶν ἐτῶν οὐδ' ἴδειν αὐτοῖς ἐξεγένετο τὴν αὐτῶν.

(λα') "Ωστ' εἴ τις ἡμᾶς ἐρωτήσειεν, εἰ δεξαίμεθ' ἂν το- 93 σοῦτον χρόνον ἄξειντες τοιαῦτα παθοῦσαν τὴν πόλιν ἐπιδεῖν, τίς ἂν ὁμολογήσειεν, πλὴν εἴ τις παντάπασιν ἀπονενοημένος ἔστι καὶ μήθ' ἵερῶν μήτε γονέων μήτε παίδων μήτ' ἄλλου μηδενὸς φροντίζει πλὴν τοῦ χρόνου μόνον τοῦ καθ' αὐτόν; ὃν οὐκ ἄξιον τὴν διάνοιαν ζηλοῦν ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῶν πολλὴν πρόνοιαν ποιουμένων καὶ μηδὲν ἡττον ὑπὲρ τῆς κοινῆς δόξης ἢ τῆς ἴδιας φιλοτιμουμένων καὶ προαιρουμένων μέτριον βίον μετὰ δικαιοσύνης μᾶλλον ἢ μέγαν πλοῦτον μετ' ἀδικίας· καὶ γὰρ οἱ πρόγονοι τοιούτους 94 αὐτοὺς παρασχόντες τίν τε πόλιν εὐδαιμονεστάτην τοῖς

έπιγιγνομένοις παρέδοσαν καὶ τῆς αὐτῶν ἀρετῆς ἀθάνατον τὴν μνήμην κατέλιπον. ἐξ ὧν ἀμφότερα διάδιον ἐστι καταμαθεῖν, καὶ τὴν χώραν ἡμῶν, διτὶ δύναται τρέφειν ἄνδρας ἀμείνους τῶν ἄλλων, καὶ τὴν καλουμένην μὲν ἀρχήν, οὕσαν δὲ συμφοράν, διτὶ πέφυκε χείρους ἀπαντας ποιεῖν τοὺς χωμένους αὐτῇ.

95 (λβ') Μέγιστον δὲ τεκμήριον οὐ γὰρ μόνον ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ τὴν Λακεδαιμονίων πόλιν διέφθειρεν· ὥστε τοῖς εἰθισμένοις ἐπαινεῖν τὰς ἐκείνων ἀρετὰς οὐχ οἶν τ' ἐστὶν εἰπεῖν τοῦτον τὸν λόγον, ὡς ἡμεῖς μὲν διὰ τὸ δημοκρατεῖσθαι κακῶς ἔχοντας ἀμέθητα τοῖς πράγμασιν, εἰ δὲ Λακεδαιμόνιοι ταύτην τὴν δύναμιν παρέλαβον, εὑδαίμονας ἀν καὶ τοὺς ἄλλους καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐποίησαν. πολὺ γὰρ θᾶττον ἐν ἐκείνοις ἐπεδείξατο τὴν φύσιν τὴν αὐτῆς τὴν γὰρ πολιτείαν, ἦν ἐν ἐπτακοσίοις ἔτεσιν οὐδεὶς εἶδεν οὕθ' ὑπὸ κινδύνων οὐθ' ὑπὸ συμφορῶν κινηθεῖσαν, ταύτην ἐν δλίγῳ χρόνῳ σαλεῦσαι καὶ λυθῆναι παρὰ μικρὸν ἐποίησεν. ἀντὶ γὰρ τῶν καθεστώτων παρ' αὐτοῖς ἐπιτη-
96 δευμάτων τοὺς μὲν ἴδιωτας ἐνέπλησεν ἀδικίας, διφθυμίας, ἀνομίας, φιλαργυρίας, τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως ὑπεροψίας μὲν τῶν συμμάχων, ἐπιθυμίας δὲ τῶν ἀλλοτρίων, δλιγωρίας δὲ τῶν δρκων καὶ τῶν συνθηκῶν. τοσοῦτον γὰρ ὑπερεβάλοντο τοὺς ἡμετέρους τοῖς εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀμαρτήμασιν, δσον πρὸς τοῖς πρότερον ὑπάρχουσι σφαγὰς καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ἐποίησαν, ἐξ ὧν ἀει-
97 μνήστους τὰς ἔχθρας πρὸς ἀλλήλους ἔξουσιν. οὗτοι δὲ φιλοπολέμως καὶ φιλοκινδύνως διετέθησαν, τὸν ἄλλον χρόνον πρὸς τὰ τοιαῦτα πεφυλαγμένως μᾶλλον τῶν ἄλλων ἔχοντες, ὥστε οὐδὲ τῶν συμμάχων οὐδὲ τῶν εὐεργετῶν ἀπέσχοντο τῶν σφετέρων αὐτῶν, ἀλλὰ βασιλέως μὲν αὐτοῖς εἰς τὸν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον πλέον ἦ πεντακισχίλια τάλαντα παρασχόντος, Χίων δὲ προθυμότατα πάντων

τῶν συμμάχων τῷ ναυτικῷ συγκινδυνευσάντων, Θηβαίων 98 δὲ μεγίστην δύναμιν εἰς τὸ πεζὸν συμβαλομένων, οὐκ ἔφθασαν τὴν ἀρχὴν κατασχόντες, καὶ Θηβαῖοις μὲν εὔθυνς ἐπιβούλευσαν, ἐπὶ δὲ τὸν βασιλέα Κλέαρχον καὶ στρατιὰν ἀνέπεμψαν, Χίων δὲ τοὺς μὲν πρώτους τῶν πολιτῶν ἐφυγάδευσαν, τὰς δὲ τριήρεις ἐκ τῶν νεωρίων ἔξελκύσαντες ἀπάσας ὤχοντο λαβόντες. (λγ') Οὐκ ἔξήρ- 99 κεσε δ' αὐτοῖς ταῦτ' ἔξαμαρτεῖν, ἀλλὰ περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐπόρθουν μὲν τὴν ἥπειρον, ὕβριζον δὲ τὰς νῆσους, ἀνήρουν δὲ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ πολιτείας καὶ τυραννους καθίστασαν, ἐλυμαίνοντο δὲ τὴν Πελοπόννησον καὶ μεστὴν στάσεων καὶ πολέμων ἐπούησαν. ἐπὶ ποίαν γὰρ τῶν πόλεων οὐκ ἐστράτευσαν; ἦ περὶ τίνας αὐτῶν οὐκ ἔξημαρτον; οὐκ Ἡλείων μὲν μέρος τι¹⁰⁰ τῆς χώρας ἀφείλοντο, τὴν δὲ γῆν τῶν Κορινθίων ἔτειμον, Μαντινέας δὲ διώκισαν, Φλειασίους δ' ἔξεπολιόρκησαν, εἰς δὲ τὴν Ἀργείων εἰσέβαλον, οὐδὲν δ' ἐπαύσαντο τοὺς μὲν ἄλλους κακῶς ποιοῦντες, αὐτοῖς δὲ τὴν ἡτταν τὴν ἐν Λεύκτροις παρασκευάζοντες; ἦν φασί τινες αἰτίαν γεγενῆσθαι τῇ Σπάρτῃ τῶν κακῶν, οὐκ ἀληθῆ λέγοντες· οὐ γὰρ διὰ ταύτην ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐμισήθησαν, ἀλλὰ διὰ τὰς ὕβρεις τὰς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις καὶ ταύτην ἡττήθησαν καὶ περὶ τοῖς αὐτῶν ἐκινδύνευσαν. χρὴ δὲ τὰς αἰτίας ἐπιφέρειν οὐ τοῖς κακοῖς τοῖς¹⁰¹ ἐπιγιγνομένοις ἀλλὰ τοῖς πρώτοις τῶν ἀμαρτημάτων, ἐξ ὧν ἐπὶ τὴν τελετὴν ταύτην κατηνέχθησαν. ὥστε πολὺ ἀν τις ἀληθέστερα τυγχάνοι λέγων, εἰ φαίη τότε τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς γεγενῆσθαι τῶν συμφορῶν, δτε τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης παρελάμβανον· ἐκτῶντο γὰρ δύναμιν οὐδὲν διμοίαν τῇ πρότερον ὑπαρχούσῃ· διὰ μὲν γὰρ¹⁰² τὴν κατὰ γῆν ἥγεμονίαν καὶ τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν καρτερίαν τὴν ἐν αὐτῇ μελετωμένην ὁδίως τῆς κατὰ θάλατ-

ταν δυνάμεως ἐπεκράτησαν, διὰ δὲ τὴν ἀκολασίαν τὴν ὑπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς ἐγγενομένην ταχέως κάκείνης τῆς ἡγεμονίας ἀπεστερήθησαν. οὐ γάρ ἔτι τοὺς νόμους ἐφύλαττον, οὓς παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβον, οὐδὲ ἐν τοῖς 103 ἥθεσιν ἔμενον οἵς πρότερον εἶχον, οὐδὲ ὑπολαβόντες ἔξειναι ποιεῖν αὐτοῖς, διὰ τὸ βουληθῶσιν, εἰς πολλὴν ταραχὴν κατέστησαν. οὐ γάρ ἥδεσαν τὴν ἔξουσίαν ἡς πάντες εὔχονται τυχεῖν, ὡς δύσχρηστός ἐστιν, ἀλλ᾽ ὡς παραφρονεῖν ποιεῖ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτήν. (**λδ'**) Καίτοι φα- 104 νερῶς ἐπιδέδεικται ταύτην ἔχουσα τὴν δύναμιν· τοὺς γὰρ ἐν πλείσταις ἔξουσίαις γεγενημένους ἵδοι τις ἂν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεπτωκότας, ἀρξαμένους ἀφ' ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων· αὗται γὰρ αἱ πόλεις καὶ πολιτευόμεναι πρότερον σωφρονέστατα καὶ δόξαν ἔχουσαι καλλίστην, ἐπειδὴ ταύτης ἔτυχον καὶ τὴν ἀρχὴν ἔλαβον, οὐδὲν ἀλλήλων διήνεγκαν, ἀλλ᾽ ὥσπερ προσήκει τοὺς ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς αὐτῆς νόσου διεφθαρμένους καὶ ταῖς πράξεις ταῖς αὐταῖς ἐπεχείρησαν καὶ τοῖς ἀμαρτήμασι παραπλησίοις ἔχρησαντο καὶ τὸ τελευταῖον δμοίαις ταῖς συμφοραῖς περιέπεσον· ἡμεῖς τε γὰρ 105 μισημέντες ὑπὸ τῶν συμμάχων καὶ περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐσώθημεν, ἐκεῖνοί τε πάντων αὐτοὺς ἀπολέσαι βουληθέντων ἐφ' ἡμᾶς καταφυγόντες δι' ἡμῶν τῆς σωτηρίας ἔτυχον. καίτοι πῶς χρὴ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐπαινεῖν τὴν τὰς τελευτὰς οὕτω πονηρὰς ἔχουσαν; ἢ πῶς οὐ μισεῖν καὶ φεύγειν τὴν πολλὰ καὶ δεινὰ ποιεῖν ἀμφοτέρας τὰς πόλεις ἐπάρασαν καὶ παθεῖν ἀναγκάσασαν;

106 (**λε'**) Οὐκ ἄξιον δὲ θαυμάζειν, εἰ τὸν ἄλλον χρόνον ἐλάνθανε ἅπαντας τοσούτων οὖσα κακῶν αἰτία τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, οὐδὲ εἰ περιμάχητος ἦν ὑφ' ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων· εὑρήσετε γὰρ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων

περὶ τὰς αἰρέσεις τῶν πραγμάτων ἀμαρτάνοντας, καὶ πλείους μὲν ἐπιθυμίας ἔχοντας τῶν κακῶν ἢ τῶν ἀγαθῶν, ἅμεινον δὲ βουλευομένους ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἢ σφῶν αὐτῶν. καὶ ταῦτ' ἔδοι τις ἀν ἐπὶ τῶν μεγίστων τί γὰρ¹⁰⁷ οὐχ οὕτω γέγονεν; οὐχὶ ἡμεῖς μὲν τοιαῦτα προηρούμεθα πράττειν, ἐξ ὃν Λακεδαιμόνιοι δεσπόται τῶν Ἑλλήνων κατέστησαν, ἐκεῖνοι δ' οὕτω κακῶς προύστησαν τῶν πραγμάτων ὥσθ' ἡμᾶς οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον πάλιν ἐπιπολάσαι καὶ κυρίους γενέσθαι τῆς ἐκείνων σωτηρίας; οὐχὶ ἡ μὲν τῶν ἀττικιζόντων πολυπραγμοσύνη λακωνί-¹⁰⁸ ξειν τὰς πόλεις ἐποίησεν, ἡ δὲ τῶν λακωνιζόντων ὕβρις ἀττικίζειν τὰς αὐτὰς ταύτας ἡγάγασεν; οὐ διὰ μὲν τὴν τῶν δημηγορούντων πονηρίαν αὐτὸς ὁ δῆμος ἐπεθύμησε τῆς ὀλιγαρχίας τῆς ἐπὶ τῶν τετρακοσίων καταστάσης, διὰ δὲ τὴν τῶν τριάκοντα μανίαν ἀπαντες δημοτικώτεροι γεγόναμεν τῶν Φυλὴν καταλαβόντων; ἀλλὰ γὰρ¹⁰⁹ τῶν ἐλαττόνων καὶ τοῦ βίου τοῦ καθ' ἡμέραν ἐπιδείξειν ἄν τις τοὺς πολλοὺς χαίροντας μὲν καὶ τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν βλάπτουσιν, ἐπίπονα δὲ καὶ χαλεπὰ νομίζοντας, ἀφ' ὧν ἀμφότερα καὶ ταῦτ' ἄν ὠφελοῖτο, καὶ καρτερικοὺς εἶναι δοκοῦντας τοὺς ἐν τούτοις ἐμμένοντας. οἵτινες οὖν¹¹⁰ ἐν οἷς ἀεὶ ζῶσι καὶ περὶ ὃν αὐτοῖς μᾶλλον μέλει, τὰ χείρω φαίνονται προαιρούμενοι, τί θαυμαστόν, εἰ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν ἀγνοοῦσι καὶ μάχονται πρὸς ἄλλήλους, περὶ τῆς μηδεὶς πώποτ' αὐτοῖς λογισμὸς εἰσηλθεν;

(λστ) Ὁρᾶτε δὲ καὶ τὰς μοναρχίας τὰς ἐν ταῖς πό-¹¹¹ λεσι καθισταμένας, δσους ἔχουσι τοὺς ἐπιθυμητὰς καὶ τοὺς ἐτοίμους ὅντας ὅτιον πάσχειν ὥστε κατασχεῖν αὐτάς· αἷς τί τῶν δεινῶν ἢ τῶν χαλεπῶν οὐ πρόσεστιν; οὐκ εὐθὺς ἐπειδὰν λάβωσι τὰς δυναστείας, ἐν τοσούτοις¹¹²

ἐμπεπλεγμένοι κακοῖς εἰσίν, ὥστ' ἀναγκάζεσθαι πολεμεῖν μὲν ἄπασι τοῖς πολίταις, μισεῖν δὲ ὑφ' ὅν οὐδὲν κακὸν πεπόνθασιν, ἀπιστεῖν δὲ τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἔταιροις τοῖς αὐτῶν, παρακατατίθεσθαι δὲ τὴν τῶν σωμάτων σωτηρίαν μισθοφόροις ἀνθρώποις, οὓς οὐδὲ πώποτε εἶδον, μηδὲν δὲ ἡττον φοβεῖσθαι τοὺς φυλάττοντας ἢ τοὺς ἐπιβουλεύοντας, οὕτω δὲ ὑπόπτως πρὸς ἄπαντας ἔχειν ὅστε μηδὲ τοῖς οἰκειοτάτοις θαρρεῖν πλησιάζοντας ;

113εἰκότως συνίσασι γὰρ τοὺς πρὸ αὐτῶν τετυραννευότας τοὺς μὲν ὑπὸ τῶν γονέων ἀνηρημένους, τοὺς δὲ ὑπὸ τῶν παίδων, τοὺς δὲ ὑπὸ ἀδελφῶν, τοὺς δὲ ὑπὸ γυναικῶν, ἔτι δὲ τὸ γένος αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων ἡφανισμένον. ἀλλ᾽ ὅμως ὑπὸ τοσαύτας τὸ πλῆθος συμφορὰς ἐκόντες σφᾶς αὐτοὺς ὑποβάλλουσιν. ὅπου δὲ οἱ πρωτεύοντες καὶ δόξας μεγίστας ἔχοντες τοσούτων κακῶν ἐρῶσι, τί δεῖ θαυμάζειν τοὺς ἄλλους, εἰ τοιούτων ἐτέρων ἐπιθυμοῦντας ; (λξ') Οὐκ ἀγνοῶ δὲ ὅτι τὸν μὲν περὶ τῶν τυράννων λόγον ἀποδέχεσθε, τὸν δὲ περὶ τῆς ἀρχῆς δυσκόλως ἀκούετε. πεπόνθατε γὰρ πάντων αἰσχιστὸν καὶ ορθυμότατον. ἂν γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων δρᾶτε, ταῦτ' ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀγνοεῖτε· καίτοι τῶν φρονίμως διακειμένων οὐκ ἐλάχιστον τοῦτο σημεῖόν ἐστιν, ἢν τὰς αὐτὰς πράξεις ἐπὶ 115πάντων τῶν ὅμοίων φαίνωνται γνωρίζοντες. ὃν ὑμῖν οὐδὲν πώποτε ἐμέλησεν, ἀλλὰ τὰς μὲν τυραννίδας ἡγεῖσθε χαλεπὰς εἶναι καὶ βλαβερὰς οὐ μόνον τοῖς ἄλλοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔχουσιν αὐτάς, τὴν δὲ ἀρχὴν τὴν κατὰ θάλατταν μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, τὴν οὐδὲν οὔτε τοῖς πάθεσιν οὔτε ταῖς πράξεσιν τῶν μοναρχιῶν διαφέρουσαν. καὶ τὰ μὲν Θηβαίων πράγματα νομίζετε πονηρῶς ἔχειν, δτι τοὺς περιοίκους ἀδικοῦσιν, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν βέλτιον τοὺς συμμάχους διοικοῦντες ἢ κεῖνοι τὴν Βοιωτίαν, ἡγεῖσθε πάντα τὰ δέοντα πράττειν.

(λη') Ἡν οὖν ἐμοὶ πεισθῆτε, παυσάμενοι τοῦ παντά-116 πασιν εἰκῇ βουλεύεσθαι προσέξετε τὸν νοῦν ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τῇ πόλει καὶ φιλοσοφήσετε καὶ σκέψεσθε, τί τὸ ποιῆσάν ἔστι τῷ πόλες τούτῳ, λέγω δὲ τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λα-κεδαιμονίων, ἐκ ταπεινῶν μὲν πραγμάτων ἐκατέραν δομη-θεῖσαν ἄρξαι τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ δ' ἀνυπέρβλητον τὴν δύναμιν ἔλαβον, περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεῦσαι· καὶ διὰ117 τίνας αἰτίας Θετταλοὶ μὲν μεγίστους πλούτους παραλα-βόντες καὶ χώραν ἀρίστην καὶ πλείστην ἔχοντες εἰς ἀπο-ρίαν καθεστήκασι, Μεγαρεῖς δὲ μικρῶν αὐτοῖς καὶ φαύ-λων τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρξάντων, καὶ γῆν μὲν οὐκ ἔχοντες οὐδὲ λιμένας οὐδὲ ἀργυρεῖα, πέτρας δὲ γεωργοῦντες, με-γίστους οἰκους τῶν Ἑλλήνων κέκτηνται· κάκείνων μὲν τὰς ἀκροπόλεις ἄλλοι τινὲς ἀσὶ κατέχουσιν, ὅντων αὐτοῖς118 πλέον τρισχιλίων ἵππεων καὶ πελταστῶν ἀναριθμήτων, οὗτοι δὲ μικρὰν δύναμιν ἔχοντες τὴν αὐτῶν ὅπως βού-λονται διοικοῦσιν. καὶ πρὸς τούτοις οἱ μὲν σφίσιν αὐτοῖς πολεμοῦσιν, οὗτοι δὲ μεταξὺ Πελοποννησίων καὶ Θη-βαίων καὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως οἰκοῦντες εἰρήνην ἔγον-τες διατελοῦσιν. ἦν γὰρ ταῦτα καὶ τοιαῦτα διεξίητε119 πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, εὑρήσετε τὴν μὲν ἀκολασίαν καὶ τὴν ὕβριν τῶν κακῶν αἰτίαν γιγνομένην, τὴν δὲ σωφροσύνην τῶν ἀγαθῶν· ἦν ὑμεῖς ἐπὶ μὲν τῶν ἴδιωτῶν ἐπαινεῖτε, καὶ νομίζετε τοὺς ταύτης χρωμένους ἀσφαλέστατα ζῆν καὶ βελτίστους εἶναι τῶν πολιτῶν, τὸ δὲ κοινὸν ὑμῶν οὐκ οἴεσθε δεῖν τοιοῦτον παρασκευάζειν. καίτοι προσήκει τὰς120 ἀρετὰς ἀσκεῖν καὶ τὰς κακίας φεύγειν πολὺ μᾶλλον ταῖς πόλεσιν ἢ τοῖς ἴδιώταις. ἀνήρ μὲν γὰρ ἀσεβῆς καὶ πο-νηρὸς τυχὸν ἀν φθάσειε τελευτήσας πρὶν δοῦναι δίκην τῶν ἡμαρτημένων· αἱ δὲ πόλεις διὰ τὴν ἀθανασίαν ὑπο-μένουσι καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας.

121 (λθ') Ὡν ἐνθυμουμένους χρὴ μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς ἐν τῷ παρόντι μὲν χαριζομένοις, τοῦ δὲ μέλλοντος χρόνου μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιουμένοις, μηδὲ τοῖς φιλεῖν μὲν τὸν δῆμον φάσκουσιν, δῆλην δὲ τὴν πόλιν λυμαινομένοις· ώς καὶ πρότερον ἐπειδὴ παρέλαβον οἱ τοιοῦτοι τὴν ἐπὶ τοῦ βῆματος δυναστείαν, εἰς τοσαύτην ἄνοιαν προήγαγον τὴν πόλιν ὥστε παθεῖν αὐτήν, οἷά περ δλίγῳ πρότερον ὑμῖν διηγησάμην. ὃ καὶ πάντων μάλιστ' ἀν τις θαυμάσειεν, ὅτι προχειρίζεσθε δημαγωγοὺς οὐ τοὺς τὴν αὐτήν γνώμην ἔχοντας τοῖς μεγάλην τὴν πόλιν ποιήσασιν, ἀλλὰ τοὺς ὅμοια καὶ λέγοντας καὶ πράττοντας τοῖς ἀπολέσασιν αὐτήν, καὶ ταῦτ' εἰδότες οὐ μόνον ἐν τῷ ποιῆσαι τὴν πόλιν εὑδαίμονα τοὺς χρηστοὺς τῶν πονηρῶν διαφέροντας, 122 ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐπὶ μὲν ἔκείνων ἐν πολλοῖς ἔτεσιν οὕτε κινηθεῖσαν οὕτε μεταστᾶσαν, ἐπὶ δὲ τούτων ἐν δλίγῳ χρόνῳ δἰς ἥδη καταλυθεῖσαν, καὶ τὰς φυγὰς καὶ τὰς ὑπὸ τῶν τυράννων καὶ τὰς ἐπὶ τῶν τριάκοντα γενομένας οὐ διὰ τοὺς συκοφάντας κατελθούσας ἀλλὰ διὰ τοὺς μισοῦντας τοὺς τοιούτους καὶ μεγίστην ἐπ' ἀρετῇ δόξαν ἔχοντας.

124 (μ') Ἀλλ' ὅμως τηλικούτων ὑμῖν ὑπομνημάτων καταλελειμμένων, ώς ἐφ' ἔκατέρων αὐτῶν ἡ πόλις ἔπραττεν, οὕτω χαίρομεν ταῖς τῶν δητόρων πονηρίαις, ὕσθ' ὁρῶντες διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὰς ταραχάς, ἃς οὗτοι πεποιήκασι, τῶν μὲν ἀλλων πολιτῶν πολλοὺς ἐκ τῶν πατρόφων ἐκπεπτωκότας, τούτους δ' ἐκ πενήτων πλουσίους γεγενημένους, οὐκ ἀγανακτοῦμεν οὐδὲ φθονοῦμεν ταῖς εὐπραγίαις αὐτῶν, ἀλλ' 125 ὑπομένομεν τὴν μὲν πόλιν διαβολὰς ἔχουσαν, ώς λυμαίνεται καὶ δασμολογεῖ τοὺς Ἐλληνας, τούτους δε τὰς ἐπικαρπίας λαμβάνοντας, καὶ τὸν μὲν δῆμον, ὃν φασιν οὗτοι δεῖν τῶν ἀλλων ἀρχειν, χεῖρον πράττοντα τῶν ταῖς ὀλιγαρχίαις δουλευόντων, οἵς δ' οὐδὲν ὑπῆρχεν

ἀγαθόν, τούτους δὲ διὰ τὴν ἄνοιαν τὴν ἡμετέραν ἐκ τα-
πεινῶν εὐδαίμονας γεγενημένους. καίτοι Περικλῆς δ πρὸ 126
τῶν τοιούτων δημαγωγὸς καταστάς, παραλαβὼν τὴν πόλιν
χεῖρον μὲν φρονοῦσαν ἢ πρὸν κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, ἔτι
δ' ἀνεκτῶς πολιτευομένην, οὐκ ἐπὶ τὸν ἴδιον χρηματισμὸν
ῶρμησεν, ἀλλὰ τὸν μὲν οἶκον ἐλάττῳ τὸν αὐτοῦ κατέλι-
πεν ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβεν, εἰς δὲ τὴν ἀκρόπολιν
ἀνήνεγκεν ὀκτακισχύλια τάλαντα χωρὶς τῶν ἵερῶν. οὕτοι 127
δὲ τοσοῦτον ἐκείνου διενηγόχασιν, ὥστε λέγειν μὲν τολ-
μῶσιν, ὡς διὰ τὴν τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν οὐδὲν δύνανται τοῖς
αὐτῶν ἴδιοις προσέχειν τὸν νοῦν, φαίνεται δὲ τὰ μὲν ἀμε-
λούμενα τοσαύτην εἰληφότα τὴν ἐπίδοσιν, δσην οὐδὲ ἀν
εὔξασθαι τοῖς θεοῖς πρότερον ἡξίωσαν, τὸ δὲ πλῆθος
ἡμῶν, οὗ κήδεσθαι φασιν, οὕτω διακείμενον ὥστε μηδένα
τῶν πολιτῶν ἡδέως ζῆν μηδὲ ὁρθύμως, ἀλλ' ὁδυρμῶν με- 128
στὴν εἶναι τὴν πόλιν. οἱ μὲν γὰρ τὰς πενίας καὶ τὰς ἐν-
δείας ἀναγκάζονται διεξιέναι καὶ θρηνεῖν πρὸς σφᾶς αὐ-
τούς, οἱ δὲ τὸ πλῆθος τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν λειτουρ-
γιῶν καὶ τὰ κακὰ τὰ περὶ τὰς συμμορίας καὶ τὰς ἀντιδό-
σεις· ἂ τοιαύτας ἐμποιεῖ λύπας ὥστ' ἄλγιον ζῆν τοὺς τὰς οὐ-
σίας κεκτημένους ἢ τοὺς συνεχῶς πενομένους. (μα') Θαυ- 129
μάζω δ' εἰ μὴ δύνασθε συνιδεῖν, δτι γένος οὐδέν ἔστι κα-
κονούστερον τῷ πλήθει πονηρῶν ὅητόρων καὶ δημαγω-
γῶν· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέ-
ραν ἑκάστην ἀναγκαίων οὕτοι μάλιστα βούλονται σπα-
νίζειν ὑμᾶς, δρῶντες τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἴδιων δυναμένους
τὰ σφέτερον αὐτῶν διοικεῖν τῆς πόλεως ὅντας καὶ τῶν τὰ
βέλτιστα λεγόντων, τοὺς δ' ἀπὸ τῶν δικαστηρίων ζῶντας 130
καὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐντεῦθεν λημμάτων ὑφ' αὐ-
τοῖς διὰ τὴν ἔνδειαν ἡναγκασμένους εἶναι, καὶ πολλὴν
χάριν ἔχοντας ταῖς εἰσαγγελίαις καὶ ταῖς γραφαῖς καὶ ταῖς
ἄλλαις συκοφαντίαις ταῖς δι' αὐτῶν γιγνομέναις. ἐν οὖν 131
Ν. Ι. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Τσοχάτους Λόγοι, Γ' Τάξ. Γυμν.—Ἐκδ. Η' 1940 6

ταῖς ἀπορίαις, ἐν αἷς δυναστεύουσιν, ἐν ταύτης ἥδιστ⁷ ἂν
ἴδοιεν ἄπαντας ὅντας τοὺς πολίτας. τεκμήριον δὲ μέ-
γιστον· οὐ γὰρ τοῦτο σκοποῦσιν, ἐξ οὗ τρόπου τοῖς δεο-
μένοις βίον ἐκποριοῦσιν, ἀλλ⁸ ὅπως τοὺς ἔχειν τι δοκοῦντας
132 τοῖς ἀπόροις ἔξισώσουσιν. (μβ⁹) Τίς οὖν ἀπαλλαγὴ γένοιτ¹⁰
ἄν τῶν κακῶν τῶν παρόντων; διείλεγμαι μὲν τὰ πλεῖ-
στα περὶ αὐτῶν τούτων, οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλ¹¹ ώς ἔκαστον τῷ
καιρῷ συνέπιπτεν μᾶλλον δ' ἀν ἡμῖν ἐγγένειο μνημο-
νεύειν, εἰ συναγαγόν τὰ μάλιστα κατεπείγοντα πάλιν ἐπα-
νελθεῖν αὐτὰ πειραθείην.

133 (μγ¹²) "Εστι δ' ἔξ δν ἀν ἐπανορθώσαιμεν τὰ τῆς πό-
λεως καὶ βελτίω ποιήσαιμεν, πρῶτον μὲν ἦν συμβούλους
ποιώμεθα τοιούτους περὶ τῶν κοινῶν, οἵους περὶ ἀν περὶ
τῶν ἴδίων ἡμῖν εἶναι βουληθεῖμεν, καὶ παυσώμεθα δημο-
τικοὺς μὲν νομίζοντες τοὺς συκοφάντας, δλιγαρχικοὺς δὲ
τοὺς καλούς τε κάγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, γνόντες, ὅτι φύσει
μὲν οὐδεὶς οὐδέτερον τούτων ἐστίν, ἐν ᾧ δ' ἀν ἔκαστοι τι-
μῶνται, ταύτην βούλονται καθεστάναι τὴν πολιτείαν. (μδ¹³)

134 Δεύτερον δι' ἦν ἐθελήσωμεν χρῆσθαι τοῖς συμμάχοις δμοί-
ως ὕσπερ τοῖς φίλοις, καὶ μὴ λόγῳ μὲν αὐτονόμους ἀφι-
ῶμεν, ἐργῳ δὲ τοῖς στρατηγοῖς αὐτοὺς δ τι ἀν βούλων-
ται ποιεῖν ἐκδιδῶμεν, μηδὲ δεσποτικῶς ἀλλὰ συμμαχικῶς
αὐτῶν ἐπιστατῶμεν, ἐκεῖνο καταμαθόντες, ὅτι μιᾶς μὲν
ἐκάστης τῶν πόλεων κρείττους ἐσμέν, ἀπασῶν δ' ἡττους.
135 (με¹⁴) Τρίτον ἦν μηδὲν περὶ πλείονος ἡγῆσθε μετά γε τὴν
περὶ θεοὺς εὐσέβειαν τοῦ παρὰ τοῖς Ἐλλησιν εύδοκιμεῖν.
τοῖς γὰρ οὕτω διακειμένοις ἐκόντες καὶ τὰς δυναστείας καὶ
τὰς ἡγεμονίας διδόασιν.

136 (μστ¹⁵) "Ην οὖν ἐμμείνητε τοῖς εἰρημένοις, καὶ πρὸς
τούτοις ὑμᾶς αὐτοὺς παράσχητε πολεμικοὺς μὲν ὅντας ταῖς
μελέταις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικοὺς δὲ τῷ μηδὲν
παρὰ τὸ δίκαιον πράττειν, οὐ μόνον εύδαιμονα ποιήσετε

ταύτην τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἐλληνας ἀπαντας.
 οὐδὲ γὰρ ἄλλη τῶν πόλεων οὐδεμία τολμήσει περὶ αὐτοὺς 137
 ἔξαμαρτάνειν, ἀλλ᾽ ὅκνήσουσι καὶ πολλὴν ἡσυχίαν ἔξου-
 σιν, δταν εἰδῶσιν ἐφεδρεύουσαν τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέ-
 ρον καὶ παρασκευασμένην τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν· οὐ
 μὴν ἀλλ᾽ διπότερον ἄν ποιήσωσιν, τὸ γ' ἡμέτερον καλῶς
 ἔξει καὶ συμφερόντως· ἦν τε γὰρ δόξῃ τῶν πόλεων ταῖς 138
 προεχούσαις ἀπέχεσθαι τῶν ἀδικημάτων, ἡμεῖς τούτων
 τῶν ἀγαθῶν τὴν αἰτίαν ἔξομεν· ἦν τ' ἐπιχειρῶσιν ἀδι-
 κεῖν, ἐφ' ἡμᾶς ἄπαντες οἱ δεδιότες καὶ κακῶς πάσχον-
 τες καταφεύξονται, πολλὰς ἴκετείας καὶ δεήσεις ποιούμε-
 νοι, καὶ διδόντες οὐ μόνον τὴν ἡγεμονίαν ἀλλὰ σφᾶς
 αὐτούς. ὅστε ὡρὶς ἀπορήσομεν, μεθ' ὧν κωλύσομεν τοὺς 139
 ἔξαμαρτάνοντας, ἀλλὰ πολλοὺς ἔξομεν τοὺς ἑτοίμως καὶ
 προθύμως συναγωνιζομένους ἡμῖν. ποίᾳ γὰρ πόλις ἥ τίς
 ἀνθρώπων οὐκ ἐπιθυμήσει μετασχεῖν τῆς φιλίας καὶ τῆς
 σύμμαχίας τῆς ἡμετέρας, δταν δρῶσι τοὺς αὐτοὺς ἀμ-
 φότερα, καὶ δικαιοτάτους ὄντας καὶ μεγίστην δύναμιν κε-
 κτημένους, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σώζειν καὶ βουλομένους
 καὶ δυναμένους, αὐτοὺς δὲ μηδεμιᾶς βοηθείας δεομέ- 140
 νους; πόσην δὲ Ἱχρὴ προσδοκῶν ἐπίδοσιν τὰ τῆς πόλεως
 λήψεσθαι, τοιαύτης εὔνοίας ἡμῖν παρὰ τῶν ἄλλων ὑπαρ-
 ξάσης; πόσον δὲ πλοῦτον εἰς τὴν πόλιν εἰσρυήσεσθαι, δι'
 ἡμῶν ἀπάσης τῆς Ἐλλάδος σωζομένης; τίνας δ' οὐκ
 ἐπαινέσεσθαι τοὺς τοσούτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν αἰ-
 τίους γεγενημένους; ἀλλὰ γὰρ οὐ δύναμαι διὰ τὴν ἡλικίαν 141
 ἀπαντα τῷ λόγῳ περιλαβεῖν, ἢ τυγχάνω τῇ διανοίᾳ κα-
 θορῶν, πλὴν δτι καλόν ἐστιν ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ἀδικίαις
 καὶ μανίαις πρώτους εῦ φρονήσαντας προστῆναι τῆς τῶν
 Ἐλλήνων ἐλευθερίας, καὶ σωτῆρας ἀλλὰ μὴ λυμεῶνας αὐ-
 τῶν κληθῆναι, καὶ περιβλέπτους ἐπ' ἀρετῇ γενομένους
 τὴν δόξαν τῶν προγόνων ἀναλαβεῖν.

142 (**μξ'**) Κεφάλαιον δὲ τούτων ἐκεῖν^ο ἔχω λέγειν, εἰς δὲ πάντα τὰ προειρημένα συντείνει καὶ πρὸς δὲ χρὴ βλέποντας τὰς πράξεις τὰς τῆς πόλεως δοκιμάζειν. δεῖ γὰρ ἡμᾶς, εἴπερ βουλόμεθα διαλύσασθαι μὲν τὰς διαβολάς, ἀς ἔχομεν ἐν τῷ παρόντι, παύσασθαι δὲ τῶν πολέμων τῶν μάτην γιγνομένων, κτήσασθαι δὲ τῇ πόλει τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὸν ἄπαντα χρόνον, μισῆσαι μὲν ἀπάσας τὰς τυραννικὰς ἀρχὰς καὶ τὰς δυναστείας, ἀναλογισαμένους τὰς συμφορὰς τὰς ἐξ αὐτῶν γεγενημένας, ζηλῶσαι δὲ καὶ μιμήσασθαι τὰς ἐν Λακεδαιμονίᾳ βασιλείας. ἐκείνοις γὰρ ἀδικεῖν μὲν ἥττον ἔξεστιν ἢ τοῖς ἴδιώταις, τοσούτῳ δὲ μακαριστότεροι τυγχάνουσιν ὅντες τῶν βίᾳ τὰς τυραννίδας κατεχόντων, ὅσον οἱ μὲν τοὺς τοιούτους ἀποκτείναντες τὰς μεγίστας δωρεὰς παρὰ τῶν συμπολιτευομένων λαμβάνουσιν, ὑπὲρ ἐκείνων δ' οἱ μὴ τολμῶντες ἐν ταῖς μάχαις 143 ἀποθνήσκειν ἀτιμότεροι γίγνονται τῶν τὰς τάξεις λειπόντων καὶ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλλόντων ἄξιον οὖν ὁρέγεσθαι τῆς τοιαύτης ἡγεμονίας· ἔνεστι δ' ἐν τοῖς πράγμασιν ἡμῶν τυχεῖν παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς τιμῆς ταύτης, ἥνπερ ἐκεῖνοι παρὰ τῶν πολιτῶν ἔχουσιν, ἦν ὑπολάβωσι τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν μὴ δουλείας ἀλλὰ σωτηρίας αἰτίαν αὐτοῖς ἔσεσθαι.

145 (**μη'**) Πολλῶν δὲ καὶ καλῶν λόγων ἐνόντων περὶ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἐμοὶ μὲν ἀμφότερα συμβουλεύει παύσασθαι λέγοντι, καὶ τὸ μῆκος τοῦ λόγου καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐτῶν τῶν ἐμῶν τοῖς δὲ νεωτέροις καὶ μᾶλλον ἀκμάζουσιν ἥγιδο παραινῶ καὶ παρακελεύομαι τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὃν τὰς μεγίστας τῶν πόλεων καὶ τὰς εἰδιμσένας ταῖς ἄλλαις κακὰ παρέχειν πρότοτέρουσιν ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην, ὡς ἐν ταῖς τῆς Ἑλλάδος εὐπραγίαις συμβαίνει καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων πράγματα πολὺ βελτίω γίγνεσθαι.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

I. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ

Α'. Ὁ Ἰσοκράτης ἐκθέτει τοὺς λόγους διὰ τοὺς δποίους ἔγοαψε πρὸς Δημόνικον, δμιλεῖ περὶ ἀρετῆς καὶ ἀναφέρει τὰ προτερήματα τοῦ Ἰππονίκου, δ ὅποιος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον εἰς τὸν υἱόν του Δημόνικον, § 1—12.

§ 1—3. ἐν πολλοῖς, ἐνν. πράγμασι. — διεστώσας, κατηγορ. μτχ. ἐκ τοῦ: εὐρήσομεν.—εὐρήσομεν, ἐνν. ἐξετάσωμεν.—διεσταμαι=διαφέρω. — σπουδαῖος=ζειος λόγου, εὐγένης.—φαῦλος=ταπεινός, χυδαῖος.—γνώμη=πεποίθησις, ἰδέα. —διάνοια = σκέψις. — συνήθεια = συναγαστροφή. — οἱ μὲν δηλ. φαῦλοι.—οἱ δέ, δηλ. σπουδαῖοι.=διέλυσε, γνωμικὸς ἀόρ. (=συνήθως διαλύει).—ἀν..ἐξαλειψειν, δυγητκ. εὐκτική.—πρεπειν, ἐκ τοῦ ἥγονύμενος, τὸ δὲ εἶναι ἐκ τοῦ: πρέπειν.—ἀντιποιοῦμαί τινος=οἰκειοποιοῦμαί τι.—ἀντιποιοῦμαί παιδείας =λέγω δτι εἰμι μορφωμένος.—δῶρον, κατηγρ.—τεκμήριον... σημεῖον, παράθεσις εἰς τό: δῶρον.—πρὸς ἡμᾶς, ἂν καὶ προηγεῖται: σοι.—εὔνοια=ἀγάπη.—συνήθεια=φιλία.—συλλαμβάνω τινὶ=βοηθῶ τινα.—συναγωνίζομαί τινι=συμπράττω, διοστηθοῖς τινά. καιρὸς=περίστασις.—παιδεία=χωτέρα μόρφωσις.—ἀκμὴ=κατάληγος περίστασις.—φιλοσοφεῖν, ἐκ τοῦ: ἀκμή (ἐστι).—φιλοσοφῶ=σπουδάζω, ἐπιδιώκω ἀνωτέραν μόρφωσιν.—ἔπανορθῶ τινα=διορθώνω τινά φέρω τινὰ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, διδάσκω τινά.

§ 4—5. προτρεπτικοὶ λόγοι= αἱ πρὸς μάθησιν ἀπαραίτητοι δōηγίαι. Ὁ Ἰσοκράτης ἐνταῦθα ἔχει διποι του τοὺς συστάσις, οἱ ὅποιοι δὲν ἀπέδιλεπον εἰς τὴν πραγματικὴν μόρφωσιν τῶν μα-

Θητῶν των, ἀλλὰ ἡ προσπάθειά των ἔτεινε πρὸς τὴν ἐπίδειξιν· ἡ διδασκαλία των δηλ. ἔχει μοναδικὸν σκοπὸν τὴν ἐν τοῖς λόγοις δεινότητα, δπως ἀμέσως κατωτέρω λέγει ὁ Ἰσοκρ.—οὐ μὴν=διμως δέν.—τὸ ιράτιστον (=τὸ ἀριστον) τῆς φιλοσοφίας· τοῦτο εἶγαι ἡ ἥθική ἐξύψωσις καὶ ἐξευγένισις.—διατρίβω περὶ τι=ἀσχολούμεναι, καταγίγματι εἰς τι.—εἰσηγοῦματι τινι=διηγῷ τινα, διδάσκω τινά.—δι’ ὅν =ἐμείνοις δι’ ὅν.—ἡ ἐν τοῖς λόγοις δεινότης=ἡ ῥητορικὴ δεινότης. ἀσκῷ τι=ἐπιτυγχάνω τι.—τὰ ἥδη=κατὰ τὰς συνηθείας.—τρόπος =χαρακτήρ.—πέφυκα=ἐκ φύσεώς εἰμι.—ἔκείνων, δηλ. τῶν συγγραφόντων τοὺς προτρεπτικούς λόγους.—παρακαλῶ τινα=προσκαλῶ, παρακινῶ προτρέπω τινά.—παράπλησις=προτροπή τις.—εὐδοσκω τι = μὲ κόπον ἐξερήσκω τι.—παραλίνεσις = συμβουλή.—γράφω = γράφω χωρὶς γὰ προσέχω γὰ πρατήσω τὸν λόγον τεχνικόν, ἀφορούτιστας γράφω, φιλικῶς γράφω.—εὐδόντες.. γράφαντες εἰς τὰς λεξιες ταύτας εὑρίσκεται ἡ ἐνταῦθα παρατηρουμένη ἀντίθεσις· ὁ Ἰσοκράτης δηλ. δὲν προσεπαύῃσε γὰ γραψῃ ῥητορικὸν λόγον ἀλλὰ ἀπλὴν φιλικήν παραίνεσιν.—τοὺς νεωτέρους, ἀντὶ τοὺς νέους.—διμιλῶ τινι = συγαναστρέψομαι μὲ τινα.—οἰκονομῶ τὸν βίον=κυνέρνω τὸν βίον.—ἔφικνοῦματι τινος=ἐπιτυγχάνω τι.—γνησίως = προχρηματικῶς.—ἥς, δηλ. ἀρετῆς.—βέβαιος=ἀσφαλής, μόνιμος.

§ 7—8. ἀνήλιωσε.. ἐμάρανε, πρβλ. § 1 διέλυσε.—ἐξουσία =δικαιωμα.—δαθυμία=δκνηρία,—παρασκευάζω=παρέχω.—παρασκευάζων . . . παρακαλῶν, μετ. αιτιολ.—ῳφέλησε.. ἔβλαψε κ. τ. λ. πρβλ. § 1 διέλυσε.—τῶν ἀσκούντων, ἔνν. τὸ σῶμα=τῶν ἀσκούμενων.—ἐπισκοτέω· τινι = ἐπιρρίπτω σκότος εἰς τι.—ἐπισκοτῶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἐπιμελεῖαις=γίγομαι ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀσκησιν τῆς ψυχῆς (τὸν πγεύματος).—οἶς, παρ’ οἶς, δηλ. ἀνθρώποις.—ἀκιβδήλως=γγησίως.—διάνοια = γοῦς.—συναυξηθῆ=αὐξηθῆ σὺν ταῖς διανοίαις.—δυνατὰ καθιστᾶσα, ἔνν. τοῖς ἀρετὴν κεκτημένοις.—δκνος=δκνηρία.—ώδγον. . . ἔπαινον, κατηγρ. —καθιστᾶσσα.. ὑπομένουσα.. ἥγουμενη.. μτχ. αιτιολ.—ἔργον=κατόρθωμα.—οἶς... τοῖς ἔργοις (σχῆμα καθ’ 8λογ καὶ μέρος) ἀντὶ ὅν τοῖς... ἔργοις.—τρόποι = ἥθη.—χαρακτήρ = εὐδοξίας=

σφραγίς, τύπος, γνώρισμα καλῆς φήμης.—ἐπιβάλλω τινί τι = ἐπιχύνω, ἐπιχειράττω εἰς τινά τι. Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἀπὸ τὰ νομίσματα.—τὸν... χρόνον, ὑποκυ. εἰς τὸ δύνασθαι.—ἐκείνοις, ποιητ. αἰτιον.

§ 9—10. οὐ μὴν ἀλλὰ (=οὐ μὴν ἐκ τῶν Ἡρακλέους καὶ Θησέως ἔργων ἔστι σοι καταμαθεῖν, ἀλλὰ καὶ) : κάλυπται ἵσχυρὰν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα καὶ προσθέτει γέον τι.—προσαίρεσις=ἐπιθυμία, φρόνημα, ἀρχή.—δλιγωρῶ τινος=παραμελῶ τι.—τοῖς πόνοις... τῇ ψυχῇ, δοτ. δργαν.—ὑπέμενε: περιτροπῶν τοὺς κιγδύνους διὰ τῆς ψυχῆς συγχρόνως ἐξήσκει αὐτήν.—παρακαλεῖται=ὑπερμέτρως.—τὰ ὑπάρχοντα=ἡ περιουσία.—ταπεινῶς=πτωχικά.—κοινὸς τοῖς φίλοις=ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς φίλους, ὁ μὴ διακρίνων τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τοὺς φίλους.—θαυμάζω τινὰ=ἐκτιμῶ τινα.—σπουδάζω περὶ τινα=ἐπιζητῶ τὴν φιλίαν τινός.—οἱ γένει προσήκοντες =οἱ συγγενεῖς. — ἐταιρεία= φιλία.— προσαίρεσις = αὐθόρυμητος καλίσις.

§ 11—12. ἐπιλείπει με δ χρόνος=μοῦ λείπει δ καιρός, δὲν μοῦ ἀρκεῖ δ καιρός.—ἐκείνου, δηλ. τοῦ Ἰππονίκου.—τὸ ἀκριβὲς=ἡ ἀκριβής ἐξιστόρησις.—φύσις=φυσικὰ προτερήματα.—ἐνφέρω τι=παρέχω τι, ἀναφέρω τι.—ἡμᾶς... δηλώσομεν... ἐξενηνόχαμεν δ Ἰσοκρ. μετεχειρίσθη πληθ. ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον.—πρὸς δν (δηλ. Ἰππόνικον)=συμφώνως πρὸς τὸν βέργη τοῦ δποίου.— παράδειγμα=πρότυπον.— ἡγησάμενον... γιγνόμενον, χρν. μτχ.—ξηλωτής=θυμικοστής.—αἰσχρόδν=ἐγτροπή.— γραφεὺς=ζωγράφος.— ἀπεικάζω = ζωγραφίζω.— ἥγονούματι=ἔχω ὅπερ ὅψιν μου.—ἀσκεῖν, πρᾶλ. § 6 τῶν ἀσκούντων.—σκοπῶ δπως γενήσομαι=ἐξετάζω, κοιταζω πῶς θέ...—ἐπιτήδευμα=κατόρθωμα.—τὴν γνώμην, αἰτ. τοῦ κατά τι.—διατίθεμαι τὴν γνώμην=σκέπτομαι οὕτω: δηλ. δτι πρέπει τις νὰ ἀμιλλάσται πρὸς τοὺς ἀρίστους.—ἀκούσματα=μαθήματα.—πληροῦματι τινος (μτφ.)=διδάσκομαι τι.—σπουδαῖος λόγος=ἡθικὸς λόγος.=πέφυκα (μετ' ἀπαρμφ.)=ἔχω φυσικὸν ἰδίωμα (νά...).—ὑποτίθεμαι τινι=συμβουλεύω τινός.—ἐπιδίδωμι πρός τι=προκόπτω εἰς τι.—εὐδοκιμῶ=ἐπιτυγχάνω, ἀποκτῶ ὑπόληψιν.

Β'. Αἱ ἐπὶ μέρους διδασκαλίαι (παρατινέσεις) τὰς ὁποίας ὁ Ἰσοκράτης ἥθελε νὰ ἔμβάλῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Δημονίου,
§ 13—43.

§ 13—18. τὰ πρὸς τὸν θεόν, αἵτινες τῆς ἀναφορᾶς.—εὐσεβῶ τὰ πρὸς...=εἰμιτι εὐσεβής πρὸς τὸν θεόν.—ἔμμενω τινί=μένω πιστὸς εἰς τι, τηρῶ τι.—ἐκεῖνο, δηλ. τὸ θύειν.—καλοκαγαθία τῶν τρόπων = χρηστότης τῶν ἥθων.—δαιμόνιον=θεός.—πόλις=πολιτεία.—περὶ τινα=πρός τινα.—τὸν γονεῖς : μετεχειρίσθη πληθ. ἀριθμόν, ἢν καὶ ὁ Ἰππόνικος εἶχεν ἀποθήνει, διότι τὰ πρὸς τὸν γονεῖς καθήκοντα δὲν ἔπαινον καὶ μετὰ θάνατον —ἀσκῶ τι=καταγίνομαι εἰς τι.—τὰ πρὸς τὸ σῶμα γυμνάσια=σί σωματικοί ἀσκήσεις.—τὰ πρὸς τὴν φύσιν=τὰ συντείνοντα, τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν φύσιν.—λήγω τινὸς=παύω ἀπό τι.—πονῶ=κοπιάζω.—δυνάμενος, ἔναγεντι μτχ.—προπετῆς=ἐκράτησος. ἀναδής=στέργω τι=ἀγαπῶ τι.—ἀποδέχομαι τι = παραδέχομαι τι, εὐχάριστοῦμαι εἰς τι.—μανικός, γίνεται ἐκ τοῦ μανία (μανίομαι).—σύννοους=σκεπτικός.—τούτοις, δοτ. δργαν.—τῶν νεωτέρων, πρбл. § 5 τὸν νεωτέρους.—κρατοῦμαι=περιορίζομαι. — μηδέποτε μηδέν : ἡ διπλῇ ἀρνήσις φανερώνει ἔιψασιν.—ποιήσας, ὑποθ. μτχ.—συνειδήσεις, ἐπικὸς καὶ ἴωνικὸς τύπος ὁ ἀττικὸς μέλλων τοῦ οἴδα εἶναι εἴσομαι.—ἡ μετὰ δόξης ἡδονὴ=ἡ τιμία ἡδονὴ.—θηρεύω=ἐπιδιώκω.—εὐλαβοῦμαι τι—φοβοῦμαι τι.—δόξα=φήμη, ἡ (κοινὴ) γνώμη.—δόκει=ἡγοοῦ, πρбл. § 12.—λήσων, μελλ. τοῦ ὁ. λανθάνω τινὰ=διαφεύγω τὴν προσοχήν τινος.—παραντίκα=πρὸς στιγμήν.—κρύψης, ἐνν. τὸ ποιεῖν, τὴν πρᾶξιν σου.—δρμήσει, παθ. μέλλ. τοῦ δρῶματος=γίνομαι φανερός.—ἐπιτιμῶ τινί τι=ἐπιπλήττω, κατηγορῶ τινα διά τι.—πράττοντι, ὑποθ. μτχ. μελέτη=ἐπιμελής ἀσκήσις.—ἐπιστήμη=σπουδή, ἐπιστημονικὴ ἐργασία.—μελέταις...ἐπιστήμαις: ὁ πληθ. φανερώνει τὰ διάφορα εἰδῶν τῆς μελέτης, ἐπιστήμης.—ἀκούσαντα (ἐνν. τινά): χρν. μτχ. καταναλίσκω τι—ἐξοδεύω. ἀφιερώνω τι.—φιλημοῖα=ἐπιμελής ἀκρόστις. Ὁ Ἰσοκράτης ἐνταῦθα συγιστᾷ νὰ φοιτοῦν οἱ νέοι εἰς διαφόρους διαλέξεις πρὸς μάρφωσίν των, δταν δὲν ἔχουν ἄλλην ἐργασίαν.—τοῖς ἄλλοις.

ποιητ. αἴτιον.—τὰ εὐδημένα=δσα εὑρέθησαν. — μανθάνειν (ἐνν. σέ), ὑποκρ. εἰς τὸ ἀπρόσωπον συμβήσεται.

§ 19—23. τῶν ἀκουσμάτων, πρᾶλ. § 12.—πολλά, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀκουσμάτων.—πολλὰ πολλῶν, παρήχησις.—ἀπολείπει=ἀπολείποντι (ἀμτᾶ)=μᾶς ἀφήνουν.—κατοκνῶ=δυσκολεύσματι, παραμελῶ.—ἔπαγγέλλομαι (ποιεῖν τι)=ὑπισχγοῦμαι, εἰμι τι ἐκανός νά...—πλεῖστος, κατγρ. εἰς τὸ οὐσιαν.—οὐσία =περιουσία.—τοὺς νεωτέρους, πρᾶλ. § 5.—ἡ κατὰ γῆν πορεία=τὸ κατὰ ἔγραν ταῦτα.—ἔπι τῷ... καταστήσαι, σηματίνει τὸν σκοπόν.—τρόπος=συμπεριφορά.—φιλοπροσήγορος=εὐγενής.—εὐπροσήγορος=καταδεκτικός.—προσφωνῶ τινα=χαιρετίζω τινά.—ἐντυγχάνω τινὶ τοῖς λόγοις=συγδιαλέγομαι μετά τινος =ἡδέως ἔχω πρός τινα=εἴμαι εὔγονος, τὰ ἔχω καλὰ μὲν ἔνα.—χρῶματι τινι=συναναστρέψομαι τινα.—ἀπεχθῆς=μισητός.—ἔντευξις=συγένετευξις, ἐπίσκεψις.—τοῖς αὐτοῖς, δῆλος. ἀνθρώποις.—πλησμονὴ=κόρος, χορτασία.—δπως ἀν... τελική πρότασις.—κρατοῦματι ὅπο τινος=χροματι, κυριεύομαι ὅπο τινος.—κέρδους... λύπης, ἐπεξήγησις τοῦ τούτων..., πάντων.—τοιοῦτος (δῆλος. ἐγκρατῆς), ἐνν. ἐν τῷ μέρει.—δ' ὁν=ἔκεινα δι' ὧν.—εύδοκιμῶ, πρᾶλ. § 12.—εὐπροσῶ=γίνομαι εὔπορος, πλούσιος.—τῇ δ' δργῇ... ἔχης=ἐν δὲ τῇ δργῇ... ἐάν ἔχης.—παραπλησίως ἔχω πρός τινα ὥσπερ... =διατίθεμαι, φέρομαι πρός τινα παρομοίως, δπως...—ἀμαρτάνοντα, χρ. μτχ.—τὰ τερπνὰ (οὐσιαστικῶς)=αἱ διασκεδάσεις.—αἰσχρόν, ἐνν. εἶναι· ὑποκρ. δὲ αὐτοῦ τὰ ἀπαρφύ. ἀρχειν... δουλεύειν.—ὑπολαμβάνω=νομίζω.—τὰ πονηρὰ (οὐσιαστικῶς)=αἱ δυστυχίαι, αἱ λῦπαι.—ἐπιβλέπω τι=παρατηρῶ τι.—ἄν, κατηγρ. μτχ. ἐκ τοῦ ὑπομιμήσοντος ὄμαλώτερον θὰ ὑπομιμήσοντος σεαυτόν ἀνθρώπον δντα, ἀλλ' ἐγταῦθα ἡ μτχ. συνεφώνησε πρὸς τὸ ὑποκείμενον σὺ καὶ δχι πρὸς τὸ ἀντικρ. σεαυτόν.—τηρῶ τι=φυλάττω τι.—παρακαταθήη=πᾶν δ, τι ἐμπιστεύεται τις εἰς ἄλλον πρὸς φύλαξιν.—παρακαταθήη λόγων=τὸ ἐμπιστευθέν μυστικόν.—παρέχομαι τι=παρουσίαζω, ἐπιδεικνύω, ἔχω τι.—ἀγαθὸς ἀνὴρ=ἰνάρετος, δπως πρέπει ἀγθρωπος.—τὰ ἀπόρρητα=τὰ μυστικά.—σιωπᾶσθαι, ἐκ τοῦ ἀπροσώπου συμφέρῃ, εἰς τὸ ἀπόιον ἀγιρέρονται καὶ αἱ προσωπ. δοτ. σοι... κακείνοις.—ἐπαντὸς δρκος=δ ὑπὸ τοῦ

ἀντιδίκου (ἐπαγόμενος) ἐπιθαλλόμενος.—πρόφασις=λόγος, αἰτία.—αἴτια=κατηγορία.—ἀπολύων... διασώζων, μτχ. ὑποθ.—ἔνεσα κεημάτων, τελικὸν αἴτιον (=γιὰ χρήματα).—εὐδοκῶ=έρκιζόμενος λέγω τὴν ἀλήθειαν.—ἐπισορκῶ=έρκιζόμενος λέγω φεύδη.—φιλοκεημάτως ἔχω=εἰμαι φιλοκρήματος.

§ 24-28. **χρῶματι τινι**=μεταχειρίζομαι τινα, φέρωμαι πρός τιγα. —**ἔκεινους** δηλ. τοὺς πρότερον φίλους.—**διαμένειν**, ἐνν. φίλοις.—**ἔχειν...** μεταλλάττειν, ἐνν. τινά. (ὑποκι.).—**πειρῶματι τινος**=δοκιμάζω τινά.—**ἔταῖρος**=σύντροφος, γνωστός, φίλος ἀδοκίμαστος, —**τοῦτο**, δηλ. τὸ πειρᾶσθαι τῶν φίλων. —**δεόμενος**, ἐγαγτιώμ. μτχ.—**τὸ δεῖσθαι**=τὸ ἔχειν ἀνάγκην.—**ὅγιτα**=δσα δύγανται νὰ λεχθοῦν.—**δσα ἀπορρήτων**=δσα περὶ ἀπορρήτων.—**μηδέν**, σύστοιχον ἀντικιμ.=**ἐπιστήσει**, μέλλ. τοῦ ῥ. **ἐπισταματι τι**=γνωρίζω, μανθάνω τι.—**περὶ τὸν βίον**=κατὰ τὸν βίον.—**κοινωνία**=συμμετοχή.—**βασανίζω τι**=δοκιμάζω τι.—**οὕτω**=τότε.—**χρῶματι τινι**=ξέπηρετω τινα.—τὰς δεήσεις, ἵγα δηλ. βιογθήσῃς αὐτούς.—**αὐτεπάγγελτος**=αὐτόκλητος, μὲ ίδικήν σου πρωτοθουλίαν.—**καιρός**=καὶ περίστασις. δυστυχία.—**νικᾶματι τινος**=ὑπολείπομαι τινος· εἰμαι κατώτερός τινος. συγώνυμον τὸ **ἡττῶματι τινος** τὰ ὄρματα ταῦτα συντάσσονται μετὰ γεν. ὡς ἔχοντα ἔγγονα παραθετικήν.—**ταῖς κανοποιίαις**: ἡ συμβουλὴ αὐτῇ δὲν εἶναι καὶ χριστιανική.—**ἀποδέκομαι τινα**=ἔγκριγω τινά, εὐχαριστοῦμαι μὲ τινα.—**δυσκεραίνω ἐπὶ τινι**=λυποῦμαι διά τι.—**ἀτυχοῦσι**, πρότιτον, ἐνν. τισὶ (αἱ μτχ. χρν.).—**ἀτυχῶ**, ἀντίθετον **καλῶς**. . πράττω.—**πρὸς τὸν**...—**ἐγώπιον τῶν παρόγτων** (φίλων).—**ἀπόντων**, χρν. μτχ.—**τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα**, πρόβλ. § 13 τὰ πρὸς τοὺς θεούς.—**καλλωπιστής**=ὁ ἀγαπῶν τὸν περιττὸν στολισμόν.—**ἔστι**, ἐνν. ίδιον.—**τὸ περιεργον**=ό περιττὸς στολισμός, ἡ ἐπίδειξις.—**τὴν ὑπερβάλλονταν** (ἐνν. τὸ μέτρον)=τὴν ὑπερβολικήν.—**ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων...** **ἀπόλαυσιν** τὸ νόημα: γὰ μὴ θεωρῆς εὐτυχίαν σου τὴν ἀπόκτησιν πολλῶν ἀλλὰ τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν ὑπαρχόντων.—**σπουδάζω περὶ τι**=δεικνύω προθυμίαν εἰς τι, θέλω γὰ ἀποκτήσω τι.—**ῶσπερ...** ἀν κτήσαιτο=ῶσπερ πάσκοι ἄν τις εἰ κτήσαιτο ὕπτον καλόν.—**ἐπιστάμενος**, ἐγαγτιώμ. μτχ.

—πλοῦτος=περιουσία.—κατασκευάζω τι=ποιῶ, κάμινω τι.—έστι, ἐνν. ὁ πλοῦτος.—ἀπολαύω τινδς=μεταχειρίζομαι τι μὲ ἔλευθεριότητα.—κτῶμαι τι=ἀποκτῶ προσδοcioφόρο κτήματα. Ὁ Ισοκράτης ἐν ταῦθα συμβουλεύει νὰ φροντίζωμεν ὥστε ἡ περιουσία μας νὰ είναι χρηματική καὶ κτηματική.—δυοῖν ἔνεκεν=διὰ δύο λόγους.—ξημία=πρόστιμον (ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου). —ἔκτενω τι=πληρώνω τι. Τὸ πρόστιμον ἐπρεπε γὰ πληρωθῆ, ἀλλως συνεπήγετο ἀτιματ. —πρὸς τὸν ἄλλον, ὁ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς σημαίνει ἀγαφοράν.—μηδέν, ἐπιτείνει τὸ ὑπερβαλλόντως.—στέρω τι=εὐχαριστοῦμαι μὲ κάτι, ἀρκοῦμαι εἰς τι.

§ 26—33. παρ^ο ἀνδρί, πρέπει νὰ συνδεθῇ μὲ τό: δρειλομένη—σιτίζω τινὰ=τρέφω τινά.—τοὺς διδόντας, ἐνν. τροφήν.—τοὺς ὀφελοῦντας... βλάπτοντας, ἐνν. αὐτούς.—πιστευθέντες, ὑποθ. μτχ.—τῶν φίλων, γεν. διαιρετ.—χαρίζομαι τινι=εὐχαριστῶ τινα, γίγομαι εὐάρεστος εἰς τινα.—πρὸς τὸ φανλότατον=πρὸς μεγίστην βλάβην σου.—πρὸς τὸ βέλτιστον=πρὸς μεγίστην ὠφέλειάν σου.—ἀπεχθάνομαι τινι=γίνομαι μισητὸς εἰς τινα.—οὐχ ἔξεις...=δὲν θὰ ἔχῃς ἐκείνους οἱ δόποι, χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπὸ ὅψιν δὲν θὰ τοὺς μισήσῃς θὰ [σὲ συμβουλεύσουν πρὸς τὸ καλὸν σου.—σεμνὸς=ὑπερήφανος, ἀκατάδεκτος: ἀντίθετον: δυιλητικός.—δύκος=ὑπερηφάνεια.—καρτερῶ τι=ὑπομένω τι.—δύσερις-ιδος=ἐριστικός, γκρινιάρης, δύστρωπος.—ἄντροι... ἀπαντῶν... εἴκων... ἐπιπλήττων... κτλ., μτχ. ὑποθ.—τραχέως=μὲ ἀπότομον τρόπον.—θυμουμένοις..., σπεπανμένοις, χρον. μτχ.—σπουδάζω=σπουδαιολογῶ.—παρὰ τὰ σπουδαῖα=εἰς τὰς σπουδαῖας περιστάσεις.—χαρίζομαι χάριτάς τινι = κάμινω εὐεργεσίαν εἰς τινα.—ἀχαρίστως=χωρὶς καλὸν τρόπον.—ποιοῦντες, ἐνν. χάριν.—ἀηδῶς = δυσαρέστως.—ὑπουργῶ τινι=προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τινα.—φιλαλίτιος=φιλοκατήγορος.—φιλεπιτιμητῆς = ὁ ἀγατῶν γὰ κάμινη παρατηρήσεις.—παροξυντικός=ἐξερεθιστικός.—συνουσία=συναναστροφή.—ἔξανταμαι=σηκώνομαι καὶ φεύγω.—ἀποβάλλω τι = χάνω τι.—διαμαρτάνω τινδς = χάνω τι, στεροῦμαι τινος.—εὐθύνω τι = κυβεργῶ τι, διευθύνω τι.—πολλά, σύστοιχον ἀγτικμ.—τῷ... εἶναι...

τῷ... ἀπολαύειν, δοτ. τοῦ τρόπου.—φρονῶ ἀθάνατα=σκέπτομαι ὡς ἀθάνατος.—μοχθηρὸς=κακός, ἐλαττωματικός.—κερδαίνοντες, τρόπ. μτχ. προσεζημίωσε, πρᾶλ. § 1 διέλυσε—πολλάκις γαρ ὅν... ἔδοσαν=πολλάκις γὰρ τοῖς ἔργοις (δργαν.) ἔδοσαν τὴν τιμωρίαν τούτων, ὅν ἐλύπησαν (τοὺς ἀλλούς) τοῖς λόγοις.—ὅν, καθ' ἔλξιν, ἀντὶ Δ=δι^ο σα.—οὖς, ἀναφέρεται εἰς τό: περὶ αὐτῶν.—τοὺς ἀπαγγελοῦντας, ἐνν. τοῦτο αὐτοῖς^ο ή κατὰ μέλλοντα μτχ. μετὰ τοῦ ἀρθροῦ σημαίνει τὸν μέλλοντα ἀσφαλῶς νὰ πράξῃ τι.

§ 34—39 παραδείγματα, κτηγρ.—τὸ ἀφανές, δηλ. τὸ μέλλον.—ἔχει τὴν διάγνωσιν=διαγνωσκεται.—εὔτυχιαν... εὐβουλίαν, ὑποκέιμ. τοῦ εἶναι.—ὅν (ἄν), γένους οὐδ.—ἀνακοινώσασθαι, ἐνν. ταῦτα δηλ. περὶ ὅν ἀλσκύνη... παρεργιάζομαι = ἐλεύθερα διμιλῶ. — καταφανῆ ποιῶ ἐμαυτὸν (=καθιστῶ τὸν ἔαυτόν μου φανερὸν)=φανερώγω τὰς πραγματικάς μου διαθέσεις (καὶ ἐποιένως ἐκπίθεμαι εἰς τοὺς φίλους μου).—τῶν σεαυτοῦ, ἐνν. πραγμάτων. — συμβούλῳ, κατηγρ. εἰς τὸ τινά. — ἐπιτήδευμα = πρᾶξις. — ἀποδέχομαι τινα = ἀγαπῶ τινα.—ξηλόω-ῶ τινα = μιμοῦμαι τινα. — τρόπος=βίος, διαγωγή.—θαυμάζω τινὰ = ἐκτιμῶ, περιποιοῦμαι τινα. — ἀρχὴ = δημιοσία θέσις, ἀρχή.—ὅν=δι^ο σα. — ἀνατίθημι τὰς αἰτίας τινὶ=ἐπιφρίπτω εἰς τινα τὰς κατηγορίας (εὐθύνας).—αἱ κοινai ἐπιμέλειαι = αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι.—παρεσταμai τινὶ = ὑποστηρίζω τι. — πράττουσι, μτχ. χρυ. — ἔχων, κατηγρ. μτχ. ἐκ τοῦ ἀνέχουν.—ἐπιείκεια=μαλακότης, εὐγένεια.—μᾶλλον ἀποδέχομαι τι=προτιμῶ τι.—τελευτῆσαι δόξαν, ἀντκμ. εἰς τὸ παρασκευάζει.—μετέστη τινὶ τινος = μετέχει τίς τινος.—τοῖς μοχθηροῖς, ἀγαφέρεται εἰς τό: ἀδύνατον (ἐνν. ἐστι).—μεταλαμβάνω τινὸς=λαμβάνω μέρος ἐκ τινος.—τῶν κερδαίνοντων, γεν. διαιρ.—μηδὲν ἄλλο αἰτκ. τοῦ κατά τι.—οὖν=τούλαχιστον.—ἔλπισι δοτ. τοῦ κατά τι.

§ 40—43. τὰ περὶ τὸν βίον=τὰ ἀφορῶντα τὸν βίον (σου).—μέγιστον... σώματι τοῦς ἀγαθὸς ἐν σώματι ἀνθρώπου (ἐστι) μέγιστον (πρᾶγμα) ἐν ἐλαχίστῳ.—τῷ σώματι... τῇ ψυχῇ, δοτ. τοῦ κατά τι. — τὰ δόξαντα=τὰ ἀποφασισθέντα.—ἐπισκοπῶ τι=έξετάζω τι.—προτρέχει πολλοὶ διμιλοῦν πρὶν

σκεψθοῦν· εἰναι οἱ λεγόμενοι ἐπιπόλαιοι, οἱ ὅποιοι πολλάκις ἐκτίθενται εἰς κινδύνους. Τὸ «μὴ προτρέχετω ἡ γλῶσσα τοῦ νοῦ» εἰναι ἀπόφθεγμα τοῦ Λακεδαιμονίου Χείλωνος, ἐνδὲ τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος. — δύο... καιροὺς = δύο (καιρούς) ποιοῦν καιρούς τοῦ λέγειν=δύο περιστάσεις γὰ τιθερῆς ὡς καταλλήλους περιστάσεις τοῦ γὰ σμλῆς.—ἢ περὶ ὅν...ἢ..., ἐπεξήγησις τοῦ δύο (καιρούς). — περὶ ὅν = περὶ τούτων δ. — ἐν τούτοις, δηλ. τοῖς καιροῖς. — σιγᾶν, ἔνν. τινά. — οὕτω, δηλ. ἂν νομίζῃς. — εὐτυχῶν... δυστυχῶν, μτχ. χρν.—ἐπὶ τινὶ = διά τι.—ἀποκρύπτειν... περιπατεῖν, ὑποκρ. τινα.—ἀδοξία = ἔλλειψις δόξης, ἀφάνεια. — κατὰ τὴν ἀσφάλειαν=ἔγ ασφαλειᾳ ἀσφαλῶς. — κινδυνεύειν, ὑποκρ. σε (ἐννοούμενον ἐκ τῆς δοτ. προσωπικῆς σοι).—αἰσχρός=ό προξενῶν αἰσχος. — κατακόντω τινός τι=καταδικάζω τινα εἰς τι.—τὸ τελευτῆσαι=ἢ τελευτή, δ θάνατος.—ἀπονέμω τινὲ τι θδιον=δίδω εἰς τιγά τι ὡς ἰδιαίτερον προγόμιον.

Ε'. Ἐπίλογος. ‘Ο Ἰσοκράτης ἔξηγεῖ διατὶ ἔδωκε πολλὰς συμβουλὰς μὴ ἀρμοζούσας εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ Δημονίκου, ἐπαινεῖ τὰς διαθέσεις αὐτοῦ καὶ τὸν προτρέπει νὰ μεταχειρίζεται πρὸς ἡθικὴν ἔξυψωσιν καὶ ἔξευγένισίν του καὶ ταύτας καὶ τὰς συμβουλὰς παντὸς ἄλλου, § 44—52.

§ 44—45. εἰ πρέπει, πλαχ. ἐρώτ. — τὸ εἰ=ὅτι (αἰτιολ.), διότι προηγεῖται τὸ δ. θυμράζω. — πολλά, ὑποκρ. εἰς τὸ πρέπει. — πρὸς τὴν...ἡλικίαν=ώς πρὸς τὴν ἡλικίαν, εἰς τὴν (σημερινὴν) ἡλικίαν.—πραγματεία = ἐργασία, σύγχραμμα.—ἐνφέρω τι = ἐκφράζω, διατυπώνω, δίδω τι. — τούτων, δηλ. τῶν συμβουλῶν. — ἐντεῦθεν, δηλ. ἐκ ταύτης τῆς πραγματείας. — ταμεῖον=ἐποθήκη.—προσφέρω τι = ἐξάγω τι εἰς τὸ μέσον. — δεῖν... ὅν = δεῖν παραλιπεῖν μηδὲν φν (γεν. διαιρ.).—χάριν ἔχω τινὶ = χρεωστῷ εὐγνωμοσύνην εἰς τινα.—διαμαρτάνω τινὸς=ἀποτυγχάνω εἰς τι. — ἢς, καθ' ἔλξιν ἐκ τοῦ δόξης, ἀντὶ ἥν. — τῶν ἄλλων, ἔνν. ἀνθρώπων. — τῶν ἄλλων... τῶν σιτιών... τῶν φίλων, γεν. διαιρ.—χαίροντας... πλησιάζοντας, κατηγρ. μτχ. ἐκ τοῦ εὐρήσομεν.—χαίρω τινὶ—εὐχαριστοῦμαι εἰς τι.—γιγνώσκω τὸνναντίον = σχηματίζω ἐναντίαν γγώμην. — τούτων, δηλ. τῶν πλείστων ἄλλων ἀνθρώπων. — τὸν ἐπιτάτ-

τοντα, τοῦτον ἡ δεικτικὴ ἀγτωνυμία μετὰ τὴν μετοχὴν ἐπαναλαμβάνει καὶ ἔξαίρει τὸ ὑπὸ τῆς μετοχῆς δηλούμενον. — τῶν ἀλλων, γεν. διαιρ.

§ 46—49. παροξύνομαι ποιεῖν τι=παρακινοῦμαι γά . . . — ἐκ τούτων, δηλ. τῶν παλῶν ἔργων.—καὶ τὰς πλησμονὰς ἀγαπᾶν = καὶ ἐν τῷ ἀγαπᾶν τὰς πλησμονάς. — πλησμονὴ = ἡ πατὰ κόρου ἀπόλαυσις.—παραπέπηγά τινι = (ἐνεργ. πρκ. β'. ώς μέσ. τοῦ φ. παραπήγνυμι)=(μτφρ.) παρακόλουθῶ τινα.—τὸ φιλοπονεῖν—ἡ φιλοπονία (πρβλ. τὸ δραμυμεῖν = ἡ ῥαθυμία). ἡ περὶ τὴν ἀμετήν φιλοπονία = ἡ μετὰ ζήλου ἐνασχόλησις εἰς τὴν ἀρετήν. — βεβαιοτέρας, ἐνν. τῶν ἐκ τῶν ἡδονῶν τέρψεων.—κἀνετ, δηλ. ἐν τῇ ἔργῳ μέση. — ἐνταῦθα, δηλ. ἐν τῇ φιλοπονίᾳ.—ἡ σθέντες, χρν. μτχ.—ἔλυπηνθησαν, πρβλ. § 1 διέλυσε.—οὕτω...ῶς = τόσον... δυσον.—τὰ ἀποβαίνοντα=τὰ ἀποτελέσματα.—διαπονοῦμεν: ἡ πρόθ. διὰ = διαρκῶς, ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἐνταῦθα δὲ Ἰσοκράτης διδάσκει δι τι δὲ ἀνθρωπος μόγον εἰς τὸ ἀποτέλεσμα ἀποβλέπει. — ἐνδέχεται = ἔξεστι = εἶγαι ἐπιτετραμένον. — τὰ τυχόντα = δ. τι τύχη. — εὐθὺς = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. — ὑπόθεσις = βάσις. — οὐχ οἶδόν τε, ἐνν. ἐστί.—ἡ ἔχειν = εἰ δὲ μή (ἐνν. ἀνάγκη ἐστί) ἔχειν.—οὕτω...ῶς, πρβλ. § 47.—ἐπιεικής = κόσμιος, καθὼς πρέπει ἀνθρωπος.—εἰκότως, ἐνν. ποιοῦντες ταῦτα.—δύπου, ἐπίρρ. χρν. ἡ πού γε... φήσομεν = βεβαίως, ἀληθῶς, κατὰ μείζονα λόγον θὰ εἰπωμένη. — ἐλαττοῦμαι = εἰμαι κατώτερος, μειογενετῶ. — ἀν... ὑπολάβοιμεν, δυνητικὴ εὐκτ.—τοὺς τοιούτους, δηλ. τοὺς φαύλους.—ὑπολαμβάνω τινὰ=θεωρῶ, νομίζω τινά. — ἡ μέν, δηλ. τύχη οἱ δέ, δηλ. φαῦλοι.

§ 50—52. ὄντα, ἐνν. τινά (μτχ. ἐναντιωματική). — στοχάζομαι τινος = ἔξετάξω τι. — κἀνείνους, δηλ. τοὺς θεούς. = ἐπὶ τοῖς=ἐν τοῖς.—πῶς ἔχουσι, πλαγ. ἔρωτ. ἐκ τοῦ δηλῶσαι.—πῶς ἔχω πρός τινα = πῶς διάκειμαι πρός τινα.—γὰρ διασαφητικός. — Τάνταλος, βασιλεὺς τῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ Φρυγίας, υἱὸς τοῦ Διός καὶ τῆς Πλουτοῦς, πατήρ τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς Νιόδης. Ἐπειδὴ ἐτεμάχισε τὸν υἱόν του Πέλοπα καὶ παρέθεσεν εἰς τοὺς θεούς ώς φαγητόγ, ἐρρίφθη εἰς τὸν Τάρταρον καὶ κατεύκασθη εἰς αἰωνίαν δίφαν καὶ πειναγ. ὑπῆρχον μὲν πρὸ αὐτοῦ

ἀφθονον ὅδωρ καὶ διπλοφόρον δένδρα, ἀλλὰ μόλις ἐπλησίαζεν ἀπεμακούγοντο αὔτοῦ.—**κολάξω** τινὰ=τιμωρῶ τινα.—**οἶς**=τούτοις· ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως ἵσοδυναιεῖ μὲ δειπτικὴν (διὰ τοῦ οἴς ἐννοεῖ τὰς εἰς τὸν παρόντα λόγον ἀναφερομένας συμβουλάς). — **οἶς**, ἀντικρ. — **παραδείγμασι**. κατηγρ. εἰς τὸ κρωμένοις.—**ἔμμενω** τινὶ=μένω σταθερὸς εἰς τι. — **τῶν ποιητῶν...** τῶν σοφιστῶν, γεν. κτητικαὶ—**σοφιστῆς**=σοφός. — **καθιζάνω** ἐπὶ τινὶ=ἐπικάθημαι εἰς τι—**μηδενὸς ἀπειρῶς** ἔχω=τίποτε δὲν ἀφήνω ἁδοκίμαστον, τὰ πάντα δοκιμάζω. — **ἐκ ταύτης**=διὰ ταύτης. — **μόλις**=μὲ δυσκολίαν. — **ἐπικρατῶ** τι (σπανίως μὲ αἰτ. ἀντὶ **ἐπικρατῶ τινος**)=ὑπερτερῶ, κατανικῶ τι. — **αἱ ἀμαρτίαι τῆς φύσεως**=τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα.

II. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ

Α'. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου δώρου σοῦ στέλλω τὸν λόγον τοῦτον περιέχοντα τὰ καθήκοντα τοῦ ἀρχοντος, ἵνα μή, ὅπως οἱ λοιποὶ ἀρχοντες, μείνῃς ἀνουθέτητος, § 1—6.

• **§ 1—6. Νικοκλεῖς**: δ Νικοκλῆς ἦτο υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνος Εὐαγόρου· πρὸς τὸν Ἰδιον δὲ ἀπέστειλε καὶ δύο ς λόγους λόγους (Νικοκλῆς, Εὐαγόρας).—**εἰωθότες**, μτχ. παρακειμένου μὲ σημ. ἐνεστ. — **εἴωθα**=συγηθίζω. — **εἰργασμένος**=δουλευμένος. — **κτῆμα**=πολύτιμον πρᾶγμα. — **δόσις**=δῶρον. — **ποιούμενοι**, κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ καταφανεῖς εἶναι. — **καπηλεύω**=είμαι μεταπράτης. — **ἄν γενέσθαι**=διὶ γένοιτο· ἀν. — **δρέγοματι τινος**=ἐπιθυμῶ τι. — **δρεγόμενος**... ἀπεχόμενοι, ὑποθ. μτχ. — **ἐπιτήδευμα**=ἐνασχόλησις, ἔργον. — **τοὺς μὲν...** **Ιδιώτας**, ἡ ἀπόδοσις εἰς τό: τοῖς δὲ **τυράννοις**. — **τρυφάω**=ζῶ δίον μαλθακὸν καὶ πλήρη ἀπολαύσεων. — **καθ' οὓς**: ἡ κατὰ σημαίνει συμφωνίαν. — **πολιτεύομαι**=δοικοῦμαι. — **παρρησία**=τὸ νὰ δμιλῇ τις μὲ θάρρος ἐγώπιόν τινος· τοῦτο σαφηνίζεται διὰ τοῦ κατωτέρω: **καὶ τὸ φα-**

N. I. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, *Ισοκράτους Λόγοι*, Γ' Τάξ. Γυμν.—Ἐκδ. Η' 1940 7

νερῶς ἔξεῖναι... ὀμαρτίαις. — ἐπιπλῆξαι, ἐνν. αὐτοῖς. — ἔξε-
στι τινι ποιεῖν τι=ἐπιτρέπεται εἰς τινα νὰ πράττῃ τι. — ἐπι-
τίθεμαι ταῖς ὀμαρτίαις τινὸς=ψέγω (ἐπικρίνω) τὰ σφάλματά
τινος. — ὑποθῆκαι=συμβουλαῖ, παραγγέλματα. — τύραννος=βα-
σιλεύς, μονάρχης. — ὑπάρχει μοι τι.=ἔχω τι. — οὖς=ἔκεινοι
οὓς. — διατελοῦσι, ἐνν. δύντες. — οἱ συνδόντες (σὺν-εἰμι)=οἱ
συναναστρεφόμενοι αὐτούς. — πρὸς χάριν διμιλῶ τινι=συγαν-
στρεφόμενός τινα ὄμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησίν του (κολακευτικῶς).
τὰ πράγματα =ή πολιτικὴ δύναμις. — ἀφορμαῖ=τὰ μέσα.
ποιῶ ὥστε...=συντελῶ ὥστε... — ἰδιωτεύοντες=οἱ μὴ ἔχον-
τες δημόσιον ὑπούργημα (ἀρχήν). — ὁ ἐπιεικῶς πράττων=
ὁ μήτε πολὺ πλούσιος μήτε πάλιν πολὺ πτωχός. — δυναστεῖα=
δύναμις ἔξουσία. — ἐνθυμοῦμαί τι=φέρω εἰς τὸν νοῦν μου,
συλλογίζομαι. — διέξειμι τι (διεξέρχομαι τι)=ἔξετάζω τι.
διεφθαρμένους... ἡναγκασμένους... συμβεβηκότα, κτυρη.
μτχ. ἐκ τοῦ δρῶσι. — ἔξαμαρτάνω εἰς τινα (=διαπράττω
σφάλμα τι πρός τινα)=κάρινω εἰς τιγα κακόν. — πάλιν... μᾶλ-
λον ή=πάλιν ήγοῦνται λυσιτελεῖν μᾶλλον ζῆν δπωσοῦν ή.
— δπωσοῦν=καθ' οἰογδήποτε τρόπον. — τῆς ἀνωμαλίας καὶ
τῆς ταραχῆς, τῆς συμβαινούσης δηλ. εἰς τὰ ἀγάπτορα τῶν δι-
σιλέων.—παντὸς ἀνδρὸς (γεν. κτυρη.)=ἰδίουν παντὸς ἀνδρός.
νομίζουσιν, ἐνν. οἱ βασιλεῖς.—δ, ἀντὶ ή, δηλ. βασιλεῖα ἐτέθη
κατ' οὐδέτ. γένος, διότι συνεφώνησε πρὸς τὸ μέριστον.—δεόμε-
νον, ἐνν. ἔστι (=δεῖται)=ἔχει ἀνάγκην. Πᾶς ἀγθρωπὸς δὲν δύ-
ναται νὰ γίνῃ δισιλεύς, δπως γίνεται καὶ ιερεύς, διότι ή δισιλεία
ἔχει ἀνάγκην πολὺ περισσοτέρων γνώσεων καὶ πείρας.

B'. 'Ο νουθετῶν τοὺς ἄρχοντας ὠφελεῖ καὶ ἄρχοντας καὶ ἀρ-
χομένους, § 6—8.

§ 6—8. καθ' ἐκάστην, εἰς τοῦτο ἀντιτίθεται τὸ καθ' δλων
δέ. — ἔξ ὀν, ἀναφέρεται εἰς τὸ συμβουλεύειν. — ἔξ ὀν (μετὰ
τὰ ἕγιμ. συμβουλεύειν, σκοπεῖν καὶ τὰ τοιαῦτα)=δπως. — κατὰ
τρόπον (=κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον)=καθὼς πρέπει.—ἀεὶ=
ἐκάστοτε. — καθ' δλων=περὶ δλων. — ὀν, ἀναφέρεται εἰς τὸ
στοχάζεσθαι. — στοχάζοματ τινος=μετ' ἐπιτυχίας ἀποβλέπω

εἰς τι—**ἔξεργάζομαι** τι (=ἔπεξεργάζομαι τι)= καλῶς ἀποπε-
ρατώνω τι.—**ὑπόθεσις**= πρόθεσις, προσίρεσις.— εἰ... ἔσται,
πλαγ. ἐρώτησις.— **συνιδεῖν**, ἐγγ. τοῦτο.— **συνορῶ** τι=καταγοῦ
τι, προβλέπω τι.— **τὰ καταλογάδην**= τὰ πεζά.— **παρέσχε...**
ξέλαβε= παρέχει... λαμβάνει, γνωμ. ἀρ.—**δόξα**= φήμη, ἐπαι-
νος.—**ἐπιχείρημα** (τὸ) =ή ἐπιχείρησις.— δηνήσεις, τοῦ ρ. δην-
ημί τινα=ώφελῷ τινα.— **ἀρχάς**, συνων. δυναστείας (πρόλ. §
5).— **ἀσφαλεστέρας...** πραστέρας: πράγματι δ ἀρχων εἶναι
ἀσφαλέστερος εἰς τὴν ἀρχήν, δταν οἱ πολῖται ζῶσιν ἡσύχως χωρὶς
γὰ πιέζωνται ὑπὸ σκληρᾶς δουλείας.

Γ'. "Εργον τοῦ ἀρχοντος εἶναι ή διὰ συνεχοῦς ἐπιμελείας
καὶ ἐργασίας αὔξησις καὶ εὐημερία τοῦ κράτους του, § 9—14.

§ 9—14. **ἐν κεφαλαιοῖς**=ἐν γένει, ἐν περιλήψει.— **περι-**
λαμβάνω τι = ὅρίζω τι.— **ἐν δμολογῆσαι** = δτι **ἐν δμολο-**
γῆσαιτε.— **τὰ συμπλητοντα** = τὰ συμβαίνοντα.— **δαθυμῶ** =
παραμελῶ ἀπὸ δκνηρίαν.— **ἀμελῶ** = παραμελῶ ἔγενα ἔλλων
ἀσχολιῶν.—**ἀμελεῖν**, κεῖται ἀπολύτως ἄγεν πτώσεως.— **δπως**
= πῶς, τῶν ἀλλων, γεν. συγκριτική.— **γνώμη** = πγεῦμα,
διάνοια.— **ἀσκητής**= ὁ ἔξ ἐπαγγέλματος ἀθλητής.— αἱ πανη-
γύρεις, νοοῦνται οἱ πανελήνιοι ἀγῶνες (Ὀλύμπια, Ἰσθμια, Νέ-
μεα, καὶ Πύθια).— **οὐδὲ** ἐν μέρος: διότι βραβεῖται τοῦ βασιλέως
διὰ τὴν παλὴν διεκησιγ. δὲν εἶναι στέφανος η δῶρα, ἀλλὰ η εὐ-
τυχία τῶν πολιτῶν καὶ η δόξα τοῦ κράτους του.— **ἄν** = τού-
των δέ. — **ἐνθυμοῦμαί τινος** = ἔχω τι ὑπὸ δψιγ μου.— προ-
σέχω τὸν νοῦν, δπως = φροντίζω πῶς. — **δπως**, ἀναφέρεται
εἰς τὸ διοισεις. — **διαφέρω τινός τινι** = εἴμαι ἀνώτερός τινος
κατά τι.— **δύναμις**=σημασία, σπουδαιότης. — **καταγιγνώσκω**
τινδς δυστυχίαν, ὡς = καταλογίζω εἰς τινα δυστυχίαν, διότι.
— αἷς, δοτ. δργαν.— **οὐδέν**, ἐπίρρ.— **ώς...** δυναμένης... οὗτο
διάκεισο τὴν γνώμην = οὕτω γὰ σκέπτεσαι μὲ τὴν ἰδέαν, δτι
δύναται η πιλίδευσις... γὰ εὐεργετῇ τὴν ἡμ. φύσιν.— οὓς **ἀν δύνη**
(=έάν τινας δύνασαι) = δποιους δύγασαι.— **μήτε** τῶν σοφι-
στῶν... **ἔχειν** = μήτε οἶου δεῖν ἀπειρως ἔχειν μηδενὸς τῶν

σοφιστῶν. — ἀπειρως ἔχω τινδός (=εἰμαι ἀπειρός τιγος)=ἀγνοῶ τι.— τῶν μέν, δηλ. σοφιστῶν.— τῶν δέ, δηλ. ποιητῶν· νοοῦνται δὲ οἱ καλούμενοι γνωμικοὶ ποιηται (Ἑσίοδος, Θέογνις, Φωκυλίδης), ἀπὸ τοὺς δόποίους θὰ ἐλάμβανε τὰ χρήσιμα μόνον ἡγαγινώσκων αὐτούς, καθόσον ἡσαν προγενέστεροι· ἐνῷ ἀπὸ τοὺς σοφιστὰς θὰ ἐλάμβανε τὰ χρήσιμα δχι μόνον μελετῶν τοὺς προγενεστέρους ἀλλὰ καὶ ἀκριώμενος τοὺς συγχρόνους του.— γυμνάσιον (τὸ) = ἀσκησις.— ὑποτίθεμαι = παραδέχομαι θέτω, ὡς βίσιν.— δεῖν, εἰδ. ἀπριμφ. ἐκ τοῦ ὑπεθέμεθα.— καὶ τὴν πόλιν... = καὶ (τὸν) διοικήσοντα τὴν πόλιν ὡς χοὴ (ἐνν. διοικεῖν).— μάλιστα δ' ἄν... παρακληθείσης=πρὸ πάντων (ἐξαιρέτως) δὲ ὁ ἴδιος ἥψελες προτρέπει τὸν ἑαυτόν σου εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὴν παιδείαν καὶ καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος).— ἐργωμένως (ἐπίρρ. τῆς μετοχῆς ἐργωμένος τοῦ ἡ. ὁρώννυμαι)= μὲ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα.— ἀτιμάζω τι = περιφρονῶ τι, δὲν τιμῶ τι.

Δ' Καθήκοντα τοῦ ἀρχοντος πρὸς τοὺς θεούς, πρὸς ἑαυτόν, πρὸς τοὺς φίλους καὶ ἐν γένει πρὸς τοὺς ἀρχομένους, § 15—39.

§ 15—39. ἐντεῦθεν, δηλ. ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς διανοίας, ἡ δόποία πρέπει γὰ εἰναι ὅδηγὸς εἰς πᾶν ἔργον.— φιλόπολις = φιλόπτωτος.— χαίρω τινὶ = εὐχαριστοῦμαι εἰς τι.— ποιοῦμαι τὴν ἐπιμέλειάν τινος = καταδάλλω φροντίδα διά τι.— μέλει μοι τινος=φροντίζω περὶ τινος — περὶ παντὸς ποιοῦμαι ἀρχειν = ὑπὲρ πᾶν ἀλλο (ἐκτιμῶ) θέλω γὰ ἀρχω.— κεχαρισμένως τινὶ=χρεστῶς, προσφιλῶς πρὸς τινα.— αὐτοῖς, κατὰ πληθ. ἀριθμόν, διότι ἡ προηγουμένη λέξις πλήθους εἰναι περιληπτική.— τῶν διλγαρχιῶν καὶ τῶν ἀλλων πολιτειῶν, γεν. διαιρ. — πολιτεία = πολίτευμα.— θεραπεύω τινὰ = περιποιοῦμαι τινα.— δημαγωγέω-ῶ (ἐνταῦθα) = γίγομαι δημοφιλής.— ὑβρέζω = γίγομαι, εἰμαι αὐθάδης, ἀλαζών.— ὑβρέζομαι = πάσχω ὑδριστικὴν μεταχειρίσιγ.— σκοπῆς δπως πρᾶλ. § 11 προσέχειν τὸν νοῦν δπως.— πολιτεία = δ.οίκησις τῆς πολιτείας.— πρόσταγμα=κατὰ νόμον προσταγή.— ἐπιτήδευμα = θειμον.— κινῶ τι=μεταδάλλω τι.— μετατίθημι τι = καθιστῶ τι ἀκυρον

(καταλύω). — τὸ σύμπαν (ἐπίρρ.) = καθόλου, ἐν γένει. — σφῆσιν αὐτοῖς δμολογούμενοι = σύμφωνοι πρὸς αὐτούς. — πρὸς δὲ τούτοις, ἐνν. ξήτει νόμους. — ἀμφισβήτησις = ἀμφιβολία, φλογικία, διαφορά, τὰς διαλύσεις, δηλ. τῶν διαφορῶν. — ὡς οἶδόν τε τάχιστος = τάχιστος δσον εἶναι δυνατὸν (κατὰ τὸ δυνατόν) — ταῦτα, συγκεφαλαιώνει τὰ προηγούμενα. — προσεῖναι... τοῖς καλῶς κειμένοις = πρὸς τοῖς καλῶς κειμένοις εἶναι. — τὰ καλῶς κείμενα = τὰ καλῶς ἔχοντα. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς πολίταις. ἐργασία = ἡ ἀσχολία εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν γεωργίαν καὶ τὰς τέχνας ἀντιθετον τούτου εἶναι ἡ πραγματεία = ἡ εἰς τὴν ρητορίαν ἀσχολία πατεῖ ἡ ἀνάμειξις εἰς ξένας ὑποθέσεις. — τὰς μὲν... πρὸς δὲ τὰς = ταύτας μὲν... πρὸς ταύτας δέ. — προθύμως ἔχω πρός τι = δεικνύω προθυμίαν πρὸς τι. — ποιοῦμαι τὰς κρίσεις = κρίνω τι. — ἀμφισβητῶ πρὸς τινα περὶ τινος = φιλονικῶ πρὸς τινα περὶ τινος. — πρὸς χάριν, πρόλ. § 4. — ταῦτα γινώσκω (= ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην) = κρίνω ὅμοιως. — οἰκῶ τὴν πόλιν = διοικῶ τὴν πόλιν. — ταῖς μὲν κατασκευαῖς (δοτ. τοῦ κατά τι) κατασκευαί: ἐνταῦθα δὲν εἶναι μόνον αἱ δημόσιαι οἰκοδομαῖ, ἀλλὰ ἐν γένει πᾶν δ. τι ἔχει γὰρ παρουσιάσῃ μία πόλις καλῶς διοικουμένη. — πράξεις = εἰς πράξεις τῶν δημοσίων πρωτόδων. — ἀκριβῶς = ἐπιμελῶς, αὔστηρῶς. — διαρκῶ (χιτρ.). = ἔξαρκῶ (δηλ.). ἵνα μὴ ἔξαντλωνται οἱ πόροι). — τοῖς προειρημένοις δηλ. ταῖς κατασκευαῖς. — τῷ κάλλει = ἐν τῷ κάλλει. — τῶν δεδαπανημένων, γεν. συγχριτική.

§ 20—23. τὰ πρὸς τὸν θεοὺς ποιῶ = λατρεύω τοὺς θεούς. — θῦμα = θυσία. — θεοπατεία = σεΐσσομός, λατρεία. — ὡς, ἐπ. τείνει τὸ βέλτιστον. — ἔλπις, ἐνν. ἐστί. — ἰερεῖον = τὸ πρὸς τιμὴν θεῶν θυσιαζόμενον ζῷον. — καταβάλλω ἰερεῖον = κάμινω θυσίαν. — πράττω τι παρά τινος = λαμβάνω τι παρὰ τινος. — ταῖς ἀρχαῖς (= μὲ τὰς τιμὰς αἱ δοποῖαι ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν αὐτὴν) = μὲ τὰς αὐλικὰς περιποιήσεις — ταῖς δὲ ἀληθεῖαις αὐταῖς = μὲ τὰς πραγματικὰς δὲ τιμὰς (λ.χ. προσκλήσεις εἰς συμβούλια, δῶρα διὰ καλας πράξεις κ.τ.λ.) σφέω τι = διασφέω, διατηρῶ τι. — τυραννίς = ἀρχή. — κήδομαι τινος = ἐπιμελοῦμαι τινος. — τῶν πολιτικῶν = τῶν πολιτῶν. — τοὺς ἐργαζομένους, κεῖται ἀπολύτως — ἀναλίσκειν... ποιεῖν, ἐκ τοῦ νόμιζε. — ποιῶ τινα

πλειω=αὐξάνω τινά.—τὴν ἀλήθειαν προτιμῶν=οὕτω φαίνουν προτιμῶν τὴν ἀλήθειαν.—ἀσφαλῆ, κατγρμ. εἰς τὸ τὴν πόλιν.—συμβόλαια=δισοληψίαι.—νόμιμος=δίκαιος.—περὶ πλειστού ποιοῦματι τινα=τὰ μέγιστα τιμῶ τινα — τῶν ἀφικνουμένων, γεν. διαιρ.—τὸν σοὶ δωρεὰς ἀγοντας, ἐννοεῖ τὰς συνηθισμένας δωρεάς, περὶ τῶν ὁποίων ἀναφέρει εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου § 1.—ἀλλα... ἀξιοῦντας: πράγματι βασιλικὸν εἶναι τὸ διδόναι δῶρα ἢ τὸ λαμβάνειν. Ισως διπλαίσσεται ἐνταῦθα ὁ Ἰσοχράτης τὸν ἔσυντόν του καὶ ἐγ γένει τοὺς διανοούμενους καὶ λοιποὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι κατέφευγον εἰς τὸν βασιλεῖς καὶ τυράννους.—ἔξαιρῶ τινός τινι=ἀπομακρύνω τι ἀπό τινα.—τὸν πολλοὺς φόροις=τὸν παρὰ σοῦ μεγάλους φόρους.—περιδεής=λίσαν φοβισμένος.—δεινός=φοβερός.—τῷ... τῷ, δοτ. δργ.—ποιοῦματι τὰς τιμώριας ἐλάττους τῶν ἀμαρτανούμενων=ἐπιβάλλω ποινάς μικροτέρας τῶν σφαλμάτων (δχι δηλ. ἀναλόγους πρὸς τὰ σφάλματα).

§ 24—26. ἀρχικὸς=ἐπιτήδειος, ἵκανὸς εἰς τὸ ἀρχεῖν.—χαλεπότητι=μὲν ἀγριότητα καὶ δυστροπίαν.—ἡττῶματι τινος=ἡττῶν εἰμί τινος. αὐτῶν, γεν. συγκριτική.—ταῖς ἐπιστήμαις, δοτ. τροπ.—μηδέν, ἐπίρρο. οὕτως διμιλῶ πρός τινα=οὕτω συμπεριφέρομαι πρός τινα. φιλονικῶ=ἀμιλλῶμαι, διαρμφισθῆτω τὰ πρωτεῖα.—περὶ ὅν=περὶ τούτων ἀ.—κρατήσαντι διποθ. μτχ.—μέλλοι συνοίσειν=συνοίσει.—φαῦλος=ταπεινός, χυδαῖος.—συμφερόντως, ἀντίθετον μετὰ βλάβης.—περιβάλλοματι τι (ἐνταῦθα)=διανοοῦμαι τι.—κατέχω τι=ἐπιτυγχάνω τι, κατορθώνω τι—ἔξεργάζομαι τι=τελειώνω τι.—οἶς=ταῦτα, οἶς.—τῇ παρούσῃ, δηλ. ἀρχῇ.—τελέως=παντελῶς.—ἀρχω τινὸς=ἔξουσιάς τινά.—ἀν, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπιθυμῆς.—οἶον χρή, ἔνν. εἶναι σε.—πράττων=εὖ πράττων.—ἐν τῷ παρόντι, ἔνν. εὖ πράττεις.

§ 27—29. ἀκριβεῖς, πρᾶλ. § 19 ἀκριβῶς.—οἱ συνόντες, συγών. οἱ χρώμενοι=οἱ συγαναστρεφόμενοι, οἱ σχετικοί, οἱ φίλοι.—ἐφίστημι τινά τινι =διορίζω τινὰ εἰς τι.—ἄδει.. ἔξων=μὲ τὴν ἰδέαν δτι θά ἔχεις.—αἰτίαν ᔾχω τινὸς=κατηγοροῦμαι διά τι —ὅν=τούτων ἀ.—ἡγοῦ πιστούς, ἔνν. εἶναι.—τὰ ἀμαρτανόμενα=τὰ ἀμαρτήματα, σφαλματα.—ἐπιτιμῶ τινι=

ἐπικρίνω τι.—**παραδοσίαν**, πρᾶλ. § 3.—**ἀμφιγνοέω-ῶ περὶ τινος** = ἀμφιβάλλω περὶ τινος.—**διορῶ τινα** = διακρίγω τινά.—**τέχνη . . . μετ' εὐνοίας**, τροπ. διορισμοί.—**πλέον ἔχω τινὸς** = εἰμαι ὑπέρτερός τινος.—**ταῖς αὐταῖς ζημίαις . . . αἷς**, δοτ. δργαν.

§ 29—32. **Δὲν . . . δουλεύης . . . ἀλλὰ κρατῆς**, ἐπεξηγεῖ τὸ τοῦθον.
—δουλεύω τινι = εἰμαι δοῦλος εἰς τινα.—**συνονοσία** = συγαναστροφή.—**εἰκῇ** = ἀπερισκέπτως, ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε.—**Ἐπ' ἐκείναις . . . χαίρειν** = ἔδιξε σαντὸν χαίρειν ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς—**χαίρω ἐπὶ τινὶ** = εὐχαριστοῦμαι, ἀρκοῦμαι εἰς τι.—**διατριβὴ** = **συνονοσία**.—**Ἐπιδίδωμι** (ἀπολύτως) = προάγομαι, προκόπτω, προσδεύω.—**φιλοτιμοῦμαι** ἐπὶ τινὶ = καυχῶμαι διά τι.—**διαπράττομαι τι** = κατορθώω τι.—**τοῖς κακοῖς** ἀναφέρεται εἰς τὸ δυνατόν ἐστι.—**μέγα φρονῶ** ἐπὶ τινὶ = μεγαλοφρονῶ διά τι.—**μέγα φρονῶν**, ἐκ τοῦ φαίνου.—**οὐδὲν μέρος** = **οὐδέλως**.—**μέτεστι τινὶ τινος** = μετέχει τίς τινος.—**τῶν τιμῶν**, γεν. διαιρ.—**ἀληθεστάτας**, κατηγρ. εἰς τὸ ὑποκριτός..
γιγνομένας.—**αὐτὸι παρ'** αὐτοῖς = μόνοι τῶν οἱ πολιτεῖται (ἀπόντος σού).—**γνώμη** = σκέψις, ἰδέα—**ἢν . . . χαίρειν**—**ἢν συμβῇ σοι χαίρειν** ἐπὶ τῷ τῶν φαύλων.—**ἐνδείκνυμαι** (μετὰ μηχ.) = δεικνύω (δτι)—**σπουδάζω περὶ τι** = ἀσχολοῦμαι περὶ τι.
—τὸ ἥδος = δ χαρακτήρ. —**περὶ πλείονος ποιοῦμαι** (μετ' ἀπαριφ.) = προτιμῶ (γά). —**δόξῃ**, δοτ. ποιητ. αἰτίου εἰς τὸ κτητά.—**κτητὸς** = δυνάμενος γ' ἀποκτηθῆ.—**χρημάτων** (γεν. τοῦ τιμῆματος) = ἀντὶ χρημάτων. —**ῳητὸς** = δυνάμενος γ' ἀγορασθῆ. —**τὰ μέν. δηλ. χρήματα**. —**παραγίγνεται τινὶ τι** = ἐρχεται εἰς τινά τι, ἀποκτᾷ τίς τι. —**τὴν δὲ (δηλ. δόξαν)** οὐχ οἶλον τ' (ἔνν. ἐστὶ κτήσασθαι) ἀλλ' ή. Μετὰ πρότασιν ἀποφατικὴν τὸ **ἀλλ'** ή = εἰμή.—**οἱ διενεγκόντες** = οἱ πρωτεύσαντες, οἱ ἔξοχοι.—**τρυφάω-ῶ ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς . . . κόσμοις** = ζῶ μεγαλοπρεπῶς (πωλυτελῶς) κατὰ τὰς ἐγδυμασίας καὶ τὰ... κοσμήματα (πρᾶλ. καὶ § 1).—**καρτερῶ ἐν τινὶ** = μένω σταθερὸς εἰς τι—**ῶς χρὴ**, ἔνν. **καρτερεῖν**.—**ἐπιτήδευμα** = τρόπος ζωῆς (πρᾶλ. καὶ § 17). —**ἐκείνοις, δηλ. τοῖς δρῶσι** (ἐκ τοῦ οἱ μὲν δρῶντες, εἰς τὸ δροῦν ἀντιτίθεται τὸ οἱ δὲ συνόντες). —**τὴν αὐτὴν ἐκείνοις** = δρούσιαν μὲν εἰκείγους.

§ 33—35. **ως**, ἐπιτείγει τὸ ἐλαχίστοις.—**ἐπιτυγχάνω τῆς**

ἀκμῆς τῶν καιρῶν=ενδίσκω κατάλληλον στιγμήν. — ἐπιτυγχάνειν, ἐκ τοῦ κράτιστόν (ἐστι). — δυσματαμαθήτως ἔχω=δυσκόλως μανθάνομαι, γιγνώσκομαι.—πλεονάξω=είμαι ὑπερβολικός, ὑπερβολήν τὰ δριτα.—μετριότης=συμμετρία.—ἀστεῖος=εὐγενὴς τούς τρόπους. — τὸ μέν, ἀναφέρεται εἰς τὸ σεμνός, τὸ δέ, εἰς τὸ ἀστεῖος.—σεμνός=σεβαστός, ἀξιοπρεπής, ὑπερήφανος — ἰδέα=τρόπος, εἶδος. — ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις, δηλ. τῇ τε ἀστειότητι καὶ τῇ σεμνότητι.—ἀκριβός··· τι=ἔρευνω, ἔξετάξω τι.—ἄν, πρβλ. § 27 ὁν ἄν. — μέτιθι, τοῦ δ. μετέρχομαι τινι ἡ τι=ἀκολουθῶ, (ἐπι)διώκω, ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.—αἱ δδοὶ (μτφρ.)=τὰ μέσα. — τὸ δ' ἐπ' αὐτῶν . . . ποιήσει = τὸ δὲ γυμνάζεσθαι ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ποιήσει σε δύνασθαι χρῆσθαι τοῖς πράγμασι.—τὸ γυμνάζεσθαι = ἡ ἔσκησις.—ποιῶ τινα δύνασθαι = κάμψω τινὰ ἵκανόν. — χρῶμαι τοῖς πράγμασι=μεταχειρίζομαι ὠφελειμώτερον τὰ πράγματα.—τὰ συμπίπτοντα, πρβλ. § 9.

§ 36—39 ἐπιτήδευμα, πρβλ. § 16 —εἰκὼν τῆς ἀρετῆς=εἰκὼν ἐμφανίζουσα τὸ ἥθος καὶ τὸν χαρακτῆρα.—εἰκὼν τοῦ σώματος = εἰκὼν ἐμφανίζουσα τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον.—ὑπόμνημα=μνημεῖον.—καταλιπεῖν, ἐκ τοῦ βούλου. — διαφυλάττειν, ἐκ τοῦ πειρῶ. — καλῶς = ἐντιμως, ἐγδόξως. — φρόντιζε' δπως, πρβλ. § 11 προσέχειν τὸν νοῦν δπως. — τῆς τιμῆς, δηλ. τῆς ἐκ τῆς βασιλείας. — περιορῶ τι διαλυθὲν = ἀφήνω τι νὰ διαλυθῇ.—μελετῶ λέγειν = φροντίζω νὰ λέγω.—ζηλώ··· τινός τι=ζηλεύω, ἐπαιγῶ τινός τι.=ἀκριβῶς, πρβλ. § 19.

Ε'. Ἐξηγῶν διατὶ ἔγραψε καὶ πολλὰ γνωστὰ εἰς τὸν Νικοκλέα συνιστῷ εἰς αὐτὸν νὰ ἔχῃ συμβούλους φρονίμους, οἱ δοῦοι μόνοι θ' αὐξήσουν τὴν βασιλείαν του, § 40—53.

§ 40—44. εἰ=δτι (οἰτιολ.), διότι πρωηγεῖται τὸ δ. θαυμάζω.—παρέλαθε=διέλαθε.—δει τοσούτων δντων . . . ἐπιτηδεύοντες=δτι καὶ τῶν ἀλλων (δηλ. τῶν ἰδιωτῶν) καὶ τῶν ἀρχότων οἱ μὲν εἰρήκασιν, οἱ δ' ἀκηκόασιν, οἱ δ' ἐτέρους ποιοῦντας ἀωράκασιν, οἱ δ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτηδεύον-

τέσ τι τούτων (δηλ. τῶν ὑπὸ ἐμοῦ εἰρημένων) τοσούτων δητῶν τὸ πλῆθος.—γάρ, βεβιωτ. —τῶν ἐπιτηδευμάτων· ἀναρρέεται εἰς τὸ τὰς κοινότητας — ἀπιστον=ἀπίθανον — τὰ νομιζόμενα=τὰ συνηγίσμενα. — ἥγετοσθαι, ἐνν. χρή.—χαρεῖς=εὐφύής, ἀγαπητός, μορφωμένος σοφός. — ἀθροῖσαι.... καὶ φράσαι κάλλιστα: ἐνταῦθα δὲ Ἰσοκρ. ὑπαινίσσεται τὸν ἔσωτόν του, δὲ ὅποιος δχι μόνον πλείστας συμβουλάς συγέλεξε καὶ εὑμεθόδως κατέταξε ἀλλὰ καὶ λογοτεχνικῶς συνέγραψε τὸν παρόντα λόγον. — ὅπερ, ἐνν. πάσχουσι. — Ἡσιοδος: δὲ ἰδρυτὴς καὶ διαμορφωτὴς τοῦ διδικτικοῦ ἔπους, γεννηθεὶς τὸ 750 π. Χ. εἰς Ἀσκρην τῆς Βοιωτίας· ἔργα αὐτοῦ εἰναι ή Θεογονία, "Ἐργα καὶ Ἡμέραι καὶ Ἄσπις τοῦ Ἡρακλέους. — Θέογνις: ἐκ Μεγάρων ἐλεγειακὸς ποιητὴς (570—500 π. Χ.). — Φωκυλίδης: σύγχρονος τοῦ Θεόγνιδος, ἐκ Μιλήτου, γράψας καὶ αὐτὸς γνωμικάς καὶ ἡθικάς ἐλεγείας. — λέγοντες, δηλ. οἱ ἀγθρωποι. — συνδιατρίβω τινὶ (ἐνταῦθα)=χοινῷ τι. — ἀνοια=ἀνοησία. — αἰροῦνται... μᾶλλον ἢ: τὸ μᾶλλον κείται πλεοναστικῶς, διότι εἰς τὸ αἰροῦνται περιέχεται συγκριτικὴ ἔννοια. ἐτέθη δικιας ἵνα ἐπιτείνῃ τὴν εἰς τὸ ῥῆμα ὑπάρχουσαν σύγκρισιν. — ὑποθῆκαι, πρᾶλ. § 3. — σπουδάξω ἐπὶ τινὶ=σοδαρῶς ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

§. 45—49. τί δεῖ; =οὐ δεῖ. — διατρίβω λέγων=μακρηγορῶ. — χαίρω τινὶ, πρᾶλ. § 15. — χαίροντας... ἔχοντας... δοκοῦντας (=νοοῦσοντας), κατγρ. μετχ. ἐκ τοῦ εὐδήσομεν. — τὰ δέοντα=τὰ ἀναγκαῖα. — τοῖς τοιούτοις, ἀντκι. εἰς τὸ ἀρέσειεν. — οἱ εὖ φρονοῦντες = οἱ πεπαιδευμένοι. — ἀπλοῦς=χρηστός. — λοιδοροῦντας, ἐνν. ἀλλοῦς. — λοιδοροῦμαι (παθητ.) = κακολογοῦμαι. — ἐρημία = ἐλλειψίς βοηθείας. — καθ' ἀπάντων, πρᾶλ. § 6. — τοῖς εἰρημένοις, δοτ. συντκ. εἰς τὸ τῶν ἔχοντων. — δὲ οὗν=βεβίως, — κεχαρισμένον (τοῦ ῥ̄ χαρίζομαι)=εὐχάριστον. — δτι, αἰτιολ. καταχρῶματι τινὶ πρός τι=κάμνω μεγάλην χρήσιν τινος εἰς τι. — ταῖς ἰδέαις ταύταις: ἰδέας ἐννοεῖ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς μύθους. — μυθολογῶ τι=μὲ τρόπον μυθώδη διηγοῦμαι τι. — καθιστημι εἰς τι=φέρω, παρουσιάζω τι εἰς τι. = ἀκουστούς, ἐνν. τοὺς ἀγῶνας. — ἀφε-

πτέον τινὸς=δεῖ ἀπέχεσθαι τινος.—οἶς, ή δεῖτ. ἀναφέρεται εἰς τὸ χαίροντας.

§ 50—53. διέρχομαί τι = διέρχομαι, διηγοῦμαι τι.—ἡγούμενος σέ.. τοῖς ἄλλοις=ἡγούμενος σέ, τόν... διντα τύραννον δεῖν μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις.—ταῖς ἡδοναῖς καὶνω τι=καίνω τι ἀπὸ τὰς ἡδονάς, τὰς ὁποίας μοῦ παρέχει.—ἐπὶ τῶν χρησίμων (ἐπάνω εἰς τὰ χρήσιμα) = ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τὴν ἐποίαν παρέχουν.—ἄλλως τε=πλὴν τούτου.—οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν δύντες=οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν φιλοσοφίαν, οἱ φιλόσοφοι.—ἀμφισβητοῦσι, βλ. Εὐδαγόραν § 8.—ἔριστικῶν λόγων : ἐνταῦθα ὁ Ἰσακρ. ὑπαινίσσεται τοὺς φιλοσόφους τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς (καὶ διαλεκτικῆς ἢ ἔριστικῆς καλουμένης), οἱ διοίτοι κατεγίγοντο πολὺ μὲ τὴν διαλεκτικὴν καὶ ἀπέδιδον μεγίστην δύναμιν εἰς αὐτήν.—ἔξ ἐκάστου τούτων, δηλ. τῶν ἐριστικῶν, πολιτικῶν.—δτι δεῖ... δυνάμενον=δτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον φάνεσθαι δυνάμενον βουλεύεσθαι (=αἰρεῖσθαι τὰ χρῆσιμα) ἐξ ἐκάστου τούτων.—(χεὶ) τούνυν, δηλ. ἀφοῦ πάντες οὖτω διμολογοῦσι:—ἀφέμενον ὑπκι. τὸν καλῶς πεπαιδευμένον καὶ δυνάμενον βουλεύεσθαι.—τῶν ἀμφισβητουμένων, δηλ. ἐκείνων περὶ τῶν διοίτων δὲν διμογοῦν οἱ φιλόσοφοι.—τὸν συνομολογούμενον=ἐκείνος περὶ τοῦ διοίτου συμφωνοῦν.—αὐτῶν, δηλ. τῶν φιλοσόφων.—λαμβάνω τὸν ἔλεγχόν τινος=ἔλεγχω, δοκιμάζω τινά.—ἐπὶ τῶν καιρῶν=εἰς τὰς καταλλήλους περιστάσεις.—καθ' σλων, πρβλ. § 6 καὶ 47.—δ μηδὲν γιγνώσκων τῶν δεόντων, συνώνυμ. δ μηδὲν ὡν χρῆσιμος.—χρῆσιμος=ίκανός, ὠφέλιμος, ὁ γνωρίζων τι ὠφελεῖ.—περὶ πολλοῦ ποιοῦμαί τινα=πολὺ ἐκτιμῶ τινα.—τυράννικδν=ἀριμόζον εἰς τύραννον, διασιλέα.—πλεῖστα=πλείστην ὠφέλειαν.

ΣΤ'. Ἐπίλογος. Ἐγὼ διποτις ἡδυνάμην σὲ συνεβούλευσα· νὰ θέλῃς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τοιαῦτα δῶρα νὰ σου κάμνουν, τῶν διοίτων ἡ χρῆσις θὰ καθιστᾷ αὐτὰ περισσότερον πολύτιμα, § 54.

§ 54. ἀρχόμενος=εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου μου τούτου).—πολλοὶ πλειονος, γεν. τοῦ τιμήματος.—ἄλλα τοιαῦτας, ἐνν. ἀγείν σοι δωρεάς.—αῖς, χαίρικμ. εἰς τὸ χεῖ.

III. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΟΡΑΝ

Α'. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες προτιμοῦν τὴν διὰ πανηγυρικοῦ λόγου ἔξιμηνησιν· οὐδεὶς διμως σύγχρονον ἄνδρα ἔξιμηνησε, διότι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι διατεθειμένοι γ' ἀναγνωρίσουν τὰς ὑπηρεσίας τῶν συγχρόνων των. Ἔγὼ θὰ ἐπιχειρήσω νὰ ἔξιμηνησω τὸν Εὔαγόραν, καίτοι ὡς δῆταρ δὲν διαθέτω τὰ μέσα τῶν ποιητῶν, § 1—11.

§ 1—5. τιμῶντα, λείποντ', κατγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ δρῶν — τὰ ἐπιφερόμενα (=τὰ νομιζόμενα)=τὰ προσφερόμενα (εἰς τὸν τάφον). ἀμιλλα=ἀγών.—λείποντ'... ὑπερβολὴν=δτι οὐδεμίαν ὑπερβολὴν παραλείπεις τῶν τοιούτων (δηλ. τιμῶν)· αἱ τιμαὶ τὰς ὁποῖας προσφέρεις εἶναι τόσον μεγαλοπρεπεῖς, ὥστε οὐδεὶς δύναται γὰ σὲ ὑπερτερήσῃ.—εἴ τις... τοῖς τετελευτηκόσι=εὶς οἱ τετελευτηκότες αἰσθάνονται.—ἀποδέχεσθαι... χαλεψιν... ἔχειν, ἔξαρτῶνται ἐκ τοῦ ἥγησάμην. — πολὺ δ' ἀν.. χάριν ἔχειν=δτι... ἔχοι ἀν, ἀπόδοσις εἰς τὸ εἴ τις δυνηθείη.—τοῖς ἀλλοις ἀπασι=δι^ος ὅλα τὰ ἄλλα (δηλ. τὰς προσφερομένας τιμάς).—ἐπιτήδευμα=πρᾶξις, ἔργον.—κίνδυνος=πόλεμος, μάχη. — διέρχομαι τι=διεξέρχομαι, διηγοῦμαι, ἔξιστορῶ τι.—ἔνεινφ, ποιητ. αἰτιον.—βουλομένους... αἰρουμένους... σπουδάζοντας... ποιοῦντας κατγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ εὐδρήσομεν ἀντὶ τῶν τοιούτων, δηλ. τιμῶν.—ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποδυνήσειν=ἀντὶ τῆς ζωῆς τὸν θάνατον. — σπουδάζω περὶ τινος = ἐνδιαφέρομαι περὶ τινος. — ή τοῦ βίου = ή περὶ τοῦ βίου (=ζωῆς). — δπως καταλείψουσι = διὰ γά... (τὸ δπως μετὰ μέλλ. δριστ. σημαίνει ἐνταῦθα τὸν σκοπόν). — τῶν τοιούτων, δηλ. ἀποτελεσμάτων. — ἔξεργάζομαι τι = κατορθώνω τι. — εἰμί περὶ τι=χασχολοῦμαι περὶ τι. — οἱ περὶ τὴν μουσικὴν δύντες=οἱ μουσικοί.—οἱ περὶ τὰς ἀλλας ἀγωνίας δύντες=οἱ ἄλλοι ἀθληταί. — ἔντιμος=γνωστός, ἐπίσημος. — κατέστησαν, γνωμικός ἀδρ.—δ λόγος, δηλ. δ ῥήτορικός.

§ 5—7. τοὺς ἀλλους, δηλ. δῆταρας (σοφιστάς). — οἱ ἐφ' αὐτῶν=οἱ καθ' αὐτοὺς=οἱ σύγχρονοί των. — κοσμεῖν, ἔγγ. λόγῳ — ἐν εἰδόσι=ἐγώπιογ γνωριζόντων. — φιλοτιμοτέρως

διάκειμαι πρός τι=μὲ μεγαλύτερον ζῆλον κλίνω (τρέπομαι) πρός τι. — εὐλογοῦμαι=ἐπαινοῦμαι. — εὐλογήσομαι=εὐλογηθήσονται. — παρέχω τινὰ ἀμείνω=χναδεικνύω τιγά ἀνώτερον. — οἱ ἐπέκεινα γενόμενοι ἐγγονοῦνται οἱ ἐπίγονοι (οἱ υἱοὶ τῶν ἑπτα ἐπὶ Θήβας στρατευτάντων, οἱ δόποιοι κατέστρεψαν τὰς Θήβας) καὶ ἐν γένει οἱ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ ἥιων Θητεύς. Ἀργοναῦται κτλ. — ὑμνοῦμαι=ἐπαινοῦμαι, ἐγκωμιάζομαι εἰς ὕμνους (ποιήματα ἐπικά). — τραγῳδοῦμαι=ἐπαινοῦμαι εἰς τὰς τραγῳδίας (δράματα). — ἀξιωθήσομενον, κατηρμ. μτχ. ἐκ τοῦ: (δταν) προειδῇ. — ἀρετὴ=προτέρημα. — πρόσεστή τινή τι=ὑπάρχει εἰς τιγά τι. — δτι μέγιστον... ἔστι, ἐκ τοῦ τοῦτο. — δυσκόλως πτέφυναι=φύτει εἰλικρινὰ δύστροπος. — εὐλογούμενων, ἐγγ. ἐκεῖνων. — τοὺς νοῦν ἔχοντας, κατ' αἰτιατ. ἀντὶ δοτ., ὑποκι. τοῦ δουλευτέον=δεῖ δουλεύειν. — καὶ λέγειν: ὁ καὶ ἐπιδοτικός. — ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ=καὶ μάλιστα ἐπειδή. — τοὺς ἐπανορθοῦντας, δηλ. τα καθεστῶτα (τὰ κείμενα, τὰ συγχθισμένα). — κινδ τι=ιεταβάλλω τι.

§ 8—11. λόγος=πεζὸς λόγος. — σημεῖον δὲ μέγιστον, προεξαγγελτικὴ παράθεσις. — γάρ, διασαφητικός. — φιλοσοφία κατὰ τὸν Ἰσοκράτην σημαίνει πᾶσαν ἐλευθέριον παιδείαν. — οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες=οἱ πεπαιδευμένοι, οἱ διαγοούμενοι. — πολλὴν συγγράμμην ἔχω τινή=πολὺ συγχωρῷ τινα. — δέδοται τινή τι=εἶναι: ἐπιτετραχμένον εἰς τιγά τι. — κόσμοι=τὰ πρὸς καλλωπισμὸν μέσα. — πλησιάζω τινή=συγαναστρέψομαι πρός τινα. — πλησιάζοντας=δτι πλησιάζουσι. — δηλῶσαι, ἐκ τοῦ οἴδν τ' (ἔστι). — τὰ τεταγμένα δύνματα=αἱ εἰς μεγάλην χρῆσιν λέξεις καὶ ἐκφράσεις, αἱ συγχθισμέναι. — ξένα=ἄλλης διαλέκτου. — καινὰ=νέαι, ὑπὸ τῶν λογοτεχνῶν πλαττόμεναι. — μεταφορὰ=ὁ λεκτικὸς τρόπος, κατὰ τὸν ὄποιον αἱ ἔννοιαι παρίστανται εἰκονικῶς. — τοῖς εἰδεσι, ἐγγ. τῶν κόσμων —οἱ περὶ τοὺς λόγους=οἱ λογογράφοι, οἱ πεζογράφοι. — οὐδὲν ἔξεστι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀνωτέρω πολλοὶ λέγονται. — ἀποτόμως=ἰπολύτως, αὐστηρῶς. — τοῖς πολιτικοῖς, πρβλ. § 9 τοῖς τεταγμένοις. — ἐνθύμημα=συλλογισμός, διανόημα. — οὐδενὸς τούτων, δηλ. μέτρων καὶ ρύθμων. Τοῦτο δὲν εἶναι καθ' ὄλοκληρῶν ἀληθές, διότι καὶ οἱ ὁγήτορες ἐπιδιώκουν

τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν εύρυθμίαν.— ἡ λέξις = τὸ λεκτικόν.— ἐκεῖθεν = ἀπὸ τὰ κατωτέρω.— διάνοια = νόημα.— δόξα = ὑπόληψις.— ἡς, ἀντὶ ἥν, καθ' ἔλξιν.— πλεονεκτῶ = εἰμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω.— ἀποπειρῶματι τινος = δοκιμάζω τι.— εὐλογεῖν, ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο — ἐν ταῖς φράσεις καὶ τοῖς μέτροις = τοῖς μέτροις τῶν φράσην = μὲν ἐμμέτρους φράσεις. (σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν).

Δ'. Ο Εὐαγόρας δὲν ὑπῆρξε κατώτερος τῶν μεγάλων προγόνων του, § 12—20.

§ 12—18. φύσις = γενεά, καταγωγή.— τῆς φύσεως σαφηνίζεται διὰ τοῦ καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος.— τῶν ἄλλων ἔνεκα, δηλ. τῶν μὴ ἐπισταμένων.— οὐδὲν = κατ' οὐδὲν.— ἐκείνων, δηλ. τῶν προγόνων.— τοὺς ἀπὸ Διός, ὑποκρι. εἰς τὸ εἶναι.— ἡμίθεος, δι γεννηθεὶς ἐκ θεοῦ καὶ θυητῆς ἢ ἐκ θυητοῦ καὶ θεᾶς.— τούτων δ' αὐτῶν, δηλ. τῶν ἀπὸ Διός ἡμιθέων.— οὐκ ἔστιν δοτις οὐ = πάντες.— ὑπερβάλλω (χπολύτως) = ὑπερέχω, γίνομαι ὑπέρμετρος, λίαν ἐξέχω.— οἱ καθ' αὐτούς, πρᾶλ. § 5 οἱ ἐφ' αὐτῶν.— τοῦτο μὲν = ἀφ' ἐνὸς μέν· λείπει ἡ ἀπόδοσις αὐτοῦ. τοῦτο δέ.— γάρ, αἰτιολ.— Αἰανός, υἱὸς τοῦ Διός καὶ τῆς Αἰγίνης, δι δικαιοιος βασιλεὺς τῆς νήσου Αἰγίνης, δι μετὰ τὸν θάνατὸν του κριτῆς καὶ κλειδοῦχος τοῦ "Ἄδου.— αὐχμὸς = ἀγορθρία.— ἐν τοῖς "Ελλησι = ἐν τῇ Ελλάδι.— ὑπερέβαλε (χπολύτως) πρᾶλ. § 13 ὑπερβάλλοντας.— ἵκετεύοντες αὐτὸν = δεησόμενοι αὐτοῦ.— εὐδοκοματι τι = ἐπιτυγχάνω τι.— ὅν = τούτων δι.— ἴερόν, τὸ Αἰάκειον καλούμενον.— οὗπερ, ἐπίρρο. τοπικόν.— μετὰ καλλίστης ὅν δόξης διατελῶ = περγῷ τὴν ζωὴν μου ἀπολαύων ἀρίστην ὑπόληψιν.— μεταλλάττω τὸν βίον = ἀποθνήσκω.— Πλούτων-ωνος, θεὸς καὶ βασιλεὺς τοῦ "Άδου, υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας καὶ ἀδελφὸς τοῦ Διός.— Κόρη κατ' ἔξοχὴν Κόρη διοιμάζεται ἡ Περσεφόνη (ἢ Περσέφασσα), ἡ κόρη τοῦ Διός καὶ τῆς Δήμητρος καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος.— παρεδρεύω τινὶ = κάθημαι πλησίον τινός.— μεγίστας τιμάς: ἐδίκαζε τοὺς νεκροὺς καὶ ἐφύλαττε τὰς κλειδας τοῦ "Άδου.— Λαομέδων-οντος, βασιλεὺς τῆς Τροίας κατὰ

παράκλησίν του ὁ Ἡρακλῆς ἐφόγευσε θαλάσσιον τέρας, τὸ ὄποιον ἔβλαπτε τὴν Τροίαν ἐπειδὴ δὲν ἀντήμειψε κατὰ τὴν συμφωνίαν τὸν ἥρωα. ἦλθε κατ’ αὐτοῦ μετὰ τοῦ Τελαμῶνος, ἐκυρίευσε τὴν Τροίαν καὶ λαβὼν τὴν κόρην του Ἡσιόνην, ἐνύμφευσε μὲ τὸν φίλον του Τελαμῶνα.— ἀριστεῖα εἰνε ἡ Ἡσιόνη.— **Κενταύρους:** οἱ Κέγταυροι ὡς καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν Λαπίθαι εἶναι μυθικαὶ ἄγριαι φυλαὶ κατοικοῦσαι πλησίον ἀλλήλων εἰς τὴν Θεσσαλίαν παρὰ τὸ Πήλιον· οἱ γάρμοι τοῦ βασιλέως τῶν Λαπίθων Πειρίθου ἔγιναν ἀφοριμῆ νὰ ἐκραγῇ φοβερὸς πόλεμος μεταξὺ αὐτῶν, εἰς τὸν δόποιον ἔλαθε μέρος καὶ ὁ Πηλεὺς συντελέσας εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Κενταύρων.— ἀλλούς κινδύνους: εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἱωλκοῦ, κατὰ τῶν Αμαζόνων, εἰς τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν κτλ.— **κινδύνος** = ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις.— **συνοικῶ τινι** = υμφεύγομαι τινα.— μόνου τούτου, πρέπει νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ ἐν τοῖς γάμοις.— **ὑμέναιος** (δ): ἂσμα, τὸ ἄποιον ἔψυχλον οἱ συνοδεύοντες τὴν γύμφην ἀπὸ τὸ πατρικὸ σπίτι εἰς τὸ τοῦ γαμβροῦ.— **ἐκατέρουν**, γεν. τῆς καταγωγῆς.— **ἔλεγχος** = ἀπόδειξις.— **ἀρετὴ** = ἀνδρεία.— **τόπους** ὁ Τελαμῶν εἶχε τὴν Σχλαυίνα, εἰς δὲ Πηλεὺς τὴν Φθίαν.— **τοὺς βαρβάρους**, δηλ., τοὺς Τρῷας.— **ἐκατέρων**, δηλ. τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρῷων.— **διαφέρω τινὸς** = ὑπερβάλλω τινά.— **κατοικέω τὴν πόλιν** = ἔδρυω πόλιν.— τὸ νῦν βασιλεῦον, δηλ. τὴν Νικοκλέα καὶ τοὺς ἀδελφούς.

§ 19—20 **τὰ Εὐαγόρα...** ὑπάρξαντα = δτα ὁ Εὐαγόρας ἐκληρογόμησε.— **οἱ γεγονότες** = οἱ καταγόμενοι.— **χρόνῳ** **ὕστερον** = μετά τινα χρόνου.— **ἀνήρ**: τὸ ὄνομά του δὲν γνωρίζομεν.— **πιστεύομαι** **ὑπὸ τινὸς** = ἀποκτῶ τὴν ἐμπιστοσύνην τινός.— **δυναστεῖα** = σπουδαῖον ἀξίωμα.— **τούτων**, γεν. τῆς αἰτίας.— **κακὸς** = ἀχάριστος.— **δεινὸς** = ἐπιτήδειος.— **πλεονεκτῶ** = ἀπαιτῶ, ἀδικῶν ὀφελοῦμαι.— **ἔξερβαλε**, δηλ. τῆς δισιλείας.— **κατασμενάξομαί τις** **δισφαλῶς** = διευθετῶ τι πρὸς δισφάλειάν μου.— **ἔξεβαρβάρωσε**: κατέκισε τόσους πολλοὺς βαρβάρους εἰς τὴν πόλιν, ὥστε αὐτη ἔχασε τὴν ἐλληγικότητά της.

Γ'. ‘Ο Εὐαγόρας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του μέχοι τῆς καταλύσεως τῆς ἀρχῆς, § 21—29.

§ 21—29. γέγνεται (ιστορ. ἐνεστ.) — ἐγεννήθη.—φῆμη = προφητικὴ ἀδέσποτας φωνῇ. προφητικὴ λέξις τὴν ὁποίαν ἀκουσίως προφέρει τις.—μαντεῖα = χρησιμός, ἀπόκρισις ἑρέων.—μειζόνως.. γεγονώς ή κατ' ἀνθρωπον = διτὶ ἐγεννήθη μὲ τρόπον λαμπρότερον (περισσότερον μεγαλειώδη) ή ἐπως γεννᾶται συγήθως ὁ ἄνθρωπος.—ἀπιστῶν, μτχ. αἰτιολ. = τοσούτου δέω (μετ' ἀπαρμφ.). = τόσον ἀπέχω τοῦ νὰ... — τὰ ὑπάρχοντα = τὰ πραγματικῶς ἀληθῆ.—τὰ δμολογούμενα = τὰ γενικῶς γγωστὰ καὶ ἀναντίρρητα.—τῶν ἀγαθῶν, γεν. διαιρ. ἐκ τοῦ δπερ (= ἀπερ ἀγαθὰ = προτερήματα).—πρεπώδης = ἀρμόζων.—τοῖς τηλικούτοις, δηλ. τοῖς παισί. — κρατιστεύω τινδς = ὑπερβάλλω τινά. — ταῦτα, ἀγακεφαλαιώνει τὰ προλεχθέντα.—μέσως = μετρίως. — εἰς ὑπερβολὴν = εἰς μέγιστον βαθμόν. — δπότε.. δρῶν.. δπότε.. ἀποβλέψειαν : ή εὐκτ. φανερώνει ἐπανάληψιν.—οἱ τότε βασιλεῖς. θεσε πληθυντικόν, διότι γοοῦνται οἱ περὶ τὸν θαυμέα. — ἐν ἰδιώτου μέρει διάγω, ἐνν. τὸν βίον = ζῶ ως ἀπλοῦς πολίτης. — τρόποι = χαρακτήρ. — πιστεύειν, ἐνν. αὐτῷ. — ἔξαμαρτάνω περὶ τινα = πρόσβαλλω τινά.—παραλλάττει ή δόξα = διαφέρει, εἶγαι ποικίλη καὶ διάφορος ή κρίσις (τινὸς περὶ τινος). — ψεύδομαι τινος = ἀπατῶμαι, ἀποτυγχάνω εἰς τι. — δπως... λήψεται, ἔξαρτάται ἐκ τοῦ ἔσχε.. πρόνοιαν. πρβλ. § 3 δπως καταλειψουσι.—καλῶς = ἐντίμως. — δι' ἀσεβείας. ἐνγοεῖ τὸν φόνον τοῦ τότε βασιλεύοντος.—δσιως = εύσεβως. — εἰς τῶν δυναστευόντων : ὁ ἐκ Τύρου Ἀρδήμιαν. — ἐκποδὼν ποιοῦμαι τινα = δγάζω ἀπὸ τὸ μέσον, φονεύω τινά. — Σόλοι (οἱ). πόλις τῆς Κιλικίας ἐδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σόλωνος· οἱ δλίγοι δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς δποίους κατέψικεν εἰς αὐτοὺς ἐλησμόνησαν σὺν τῷ χρόνῳ τὴν μητρικὴν των γλώσσαν, τὸ δποῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ἐπινοηθῇ ή λέξις σολοικισμός, φανερώνουσσα καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ περὶ τὴν γλώσσαν σφάλματα.—γνώμη = φρόνημα. — ταπεινοτέρας, ἐνν. ή πρότερον (ώς β' δρος τῆς συγκρίσεως). — πλάνος (δ) = ή περιπλάνησις.—φυγαδικὸς = ὁ ἀρμόζων εἰς ἐξόριστον, δ συμβαίνων ἐξ ἀνάγκης εἰς τὸν ἔξοριστον. — ὑπεροδοῦτινα = καταφρογῶ τινα. — ἀφορμὴν = τὴν ἀφορμὴν (δ Ἰσοκράτης παραλείπει τὸ ἀρθρον). — ἀφορμὴ = ἀρχὴ—κρή, ἐνν.

λαβεῖν.—ἀμύνεσθαι καὶ... ὑπάρχειν, ἐπεξήγησις.—**προτέρους** ἐτέθη κατὰ πλεονασμόν, διότι τὸ ὑπάρχω = πρῶτος κάμνω ἀδικίαν.—τυραννῶ = ὅπατλεύω.—**παρακαλῶ τινα** = προτρέπω τινά.—**—**—**δές οἱ τοὺς πλειστους λέγοντες**, ἐνν. λέγουσι — φύσις καὶ δόξα = χαρακτήρ καὶ ὑπόληψις.—**τοσοῦτοι** = τόσοι δλίγοι. — τὰ δεινὰ = οἱ κίνδυνοι.—**ἔμμενω τοῖς δμοιλογημένοις** = μένω πιστὸς εἰς τὰ συμφωνημένα.—**ἄσπερ ..οὔτω** = οὔτω διέκειτο τὴν γνώμην, ἄσπερ... εἰ εἶχε.. Η προοήδει.—**διάκειμαι τὴν γνώμην** = εἴμαι διατεθειμένος κατὰ τὸ φρόνημα. — τὸ συμβησόμενον = ή ἔκδοσις τῆς ἐπιχειρήσεως

Δ'. Ο Εὐαγόρας καταλαμβάνει τὸν θρόνον· τὸ κατόρθωμα τοῦτο, ὥφ' αἱ συνθήκας κατωρθώθη, καταντῷ τὸ σπουδαιότατον τῶν διμοίων του· ἀξίζει λοιπὸν τοῦ μεγίστου ἐπαίνου, § 30—50.

§ 30—34. **γάρ**, διασανητικός.—**καταβαλῶν..καταστήσας**, αἱ μτχ. κατ' ὀνομαστικὴν καθ' ἔλξιν ἐκ τοῦ ἡγήσατο.—τὸ σῶμα = ή ζωή.—**περιορῶ** = περιβλέπω, παρατηρῶ, περιμένω.—**εὐθὺς ὡς εἶχε** = χρέσως ὅπως ἦτο (μὲ τοὺς ἔνδρας ποὺ εἶχε). — **ταύτης τῆς νυκτὸς** = τὴν ἴδιαν νύκτα κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπεβίβασθη εἰς τὴν νῆσον. — **διαιρῶ πυλίδα** = σπάζω μικρὸν πύλην.—**ταύτῃ, δηλ. τῇ πυλίδι**. — **διάγω τινὰ** = διαβιβάζω τινά.—**προσβάλλω πρός τι** = ἤριψα κατά τινος. — **καὶ ρός** = περίστασις — **τῶν ἀλλων, δηλ. τῶν σὺν αὐτῷ.** — **τι** = διατί.—**λέγοντα : κατηρμ. μετοχὴ** ἐκ τοῦ διατριβεῖν. — **τι δεῖ λέγοντα διατρίβειν ;** = οὐ δεῖ λέγοντα διατρίβειν. — **διατρίβω** = χρονοτριβῶ. — **ἀνταγωνιστῶν, κατηγορούμενον** εἰς τὸ : **τῶν περὶ τὸν τύραννον.** — **τοῦ μέν, δηλ. τοῦ τυράννου.** — **τοῦ δέ, δηλ. τοῦ Εὐαγόρου.** — **τοῖς φίλοις, τοῖς ἐν τῇ πόλει.** — **κομιζοματι τι** = ἀγαπῶ τι.—**τύραννος** = ὅπατλεύς.—**καταλείπω τὸν λόγον** = διακόπτω τὸν λόγον. — **ὅδιον.. εἶναι, ἔξαρταται** ἐκ τοῦ ἡγοῦμαι.—**τὰ ἔχομενα** = τὰ ἐπόμενα. — **δηλώσειν** (ἀμτβ.) = **δῆλον** ἔσεσθαι. — **τῷ χρόνῳ** = ἐτέθη τὸ ἀρθρον, διότι νοεῖται δτι δλος ἔκεινος δ χρόνος είγαι γγωστός.—**ἔκαστον αὐτῶν, δηλ. τῶν τυράννων.** — **τοῖς καιροῖς καιροὶ** είγαι ή περίστασις, διὰ τὴν ὁποίαν είγαι οὗτος δ λόγος ὠρισμέ-

νος.—ἀρκῶ τινι=ἐπαρκῶ εἰς τι.—ἢν δέ... ἐπὶ τούτων σημεῖαν = ἔὰν δὲ ἐξετάζωμεν θέτουτες ὡς βάσιν (μὲ βάσιν) τούτους (τοὺς εὑδοκιμωτάτους). — ἐξετῶμεν μέλλ. β' τοῦ ἐξετάζω.

§ 35—39. τῶν μέν.. προκρίνειν. = τις μὲν οὖν τῶν παραλαβόντων τὰς πατρικὰς βασιλείας οὐκ ἀν προκρίνειε τὸν κινδύνους Εὐαγόρου;—οὔτω.. δστις=οὕτως ὥστε.—δάθυμος = ἀδιάφορος, δικηρός.— καὶ μήν = ἀλλὰ πρὸς τούτοις.—καθόδων ἔνγοει τοὺς νόστους, τοὺς δόποίους πολλοὶ ποιηταὶ ἐποίησαν.—ἀπαγγέλλω τινὶ τι=διηγοῦμαι τι εἰς τιγα.— παρ' αὐτῶν=ἔξι λόγων των, μὲ τὴν φαντασίαν των.— μεμυθολόγηκεν, δστις = μεμυθολόγηκεν περὶ τινος, δστις.— ποιοῦμαι τὸν κινδύνους=δοκιμάζω τοὺς κινδύνους.— τὴν αὐτοῦ, ἐνν. κώραν ἢ πατρίδα.— πεποιήνται, δηλ. ὑπὸ τῶν ποιητῶν.— ποιοῦμαι ὑπὸ τινος=παριστάνομαι ὑπὸ τιγος.— τέχνη=πανουργία. Ἐνταῦθα νοοῦνται ὁ ἰδρυτὴς τῆς Σαλαμίνος Τεῦχος, ὁ τῆς Πάφου Ἀγαπήνωρ κτλ.— ἀλλὰ μήν, πρᾶλ. § 36 καὶ μήν.— οἱ ἐπὶ τάδε γεγενημένοι = οἱ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ὑπάρχαντες.—Κῦρον.. τὴν ἀρχὴν = Κῦρον τὸν ἀφελόμενον μὲν τὴν ἀρχὴν Μῆδων (ἀπὸ τοὺς Μῆδους).— καὶ πλεῖστοι καὶ μάλιστα· συνδέεται ἐπίθετον μὲ ἐπίρρημα.— δ δέ, δηλ. Εὐαγόρας.— ψυχὴ=θάρρος.— σῶμα = σωματικὴ δύναμις.— διαπράττομαι τι=κατορθώγω τι.— τοῖς ἔργοις, ἀντικρ. εἰς τὸ ἐπεκείρησεν.—ἀπέκτεινεν: διμιεῖ περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων Ἀστυάγους· κατ' ἄλλους δμως δὲν ἐφόγευσεν ἀλλ᾽ εἰχε πληγίον του μέχρις δτου ἐτελεύτησε.— καὶ τούτου, δηλ. τοῦ Κύρου, δ καὶ ἐπιδοτικός.— ὑποστέλλομαι = ἀπὸ φόδου συστέλλομαι, ἔχω ἐπιφυλάξεις· τὸ ῥῆμα κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν γαυτῶν οἱ δόποίοι φοβούμενοι κακοκαιρίαν μαζεύουν τὰ πανιά.— εἰπεῖν, ὑποκρι. ἐμέ.— παρρησίᾳ χρῶμαι = διμιῶ ἐλευθέρως, χωρὶς γὰρ κρύπτω τι.— καλλιον = ἐγδοξότερον.— λαβών, κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ εὐρεθῆσεται.— ἐκείνου, β' δρος τῆς συγκρίσεως.—ἐκείνως=κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον· ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα.— ἐκ παντὸς τρόπου = κατὰ πάντα τρόπον.— οὐκ.. προθυμούμενος.. ἀλλὰ εἰρηνικός, ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ φανήσομαι.—οὔτω, ἐπιτείνει τὸ θρασέως.

N. I. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Ισοκράτους Λόγοι, Γ' Τάξ. Γυμν.—"Εκδ. Η' 1940 8

§ 40—46. ἐπὶ μικροῖς=εἰς μικρὰ (ἔργα).— τοιούτων, δηλ. μικρῶν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξιούσθαι, — τυραννὺς=βασιλεία.— περιμάχητος=περιζήτητος.— τὸ κάλλιστον... κάλλιστα, πρᾶλ. § 39 κάλλιον.— λόγων εὑρετῆς=λογογράφος (κατ' ἀγτίθεσιν πρὸς τὸν πόιητήν).— δῆταρ = ὁ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἀγορεύων.— ὑπερβαλλόμενος, τὸ μέσον ἀντὶ τοῦ ἐνεργ. ὑπερβάλλων, πρᾶλ. § 13 τοὺς μὲν ὑπερβάλλοντας, τοὺς δὲ καταδεεστέρους δύντας.— γνώμη=γοῦς, σκέψις.— αὐτοσχεδιάζω=ἀγεύ προπαρασκευῆς λέγω ἢ πράττω τι.— φρόνησις= φρόνητα, πρᾶλ. § 27 γνώμη.— τῶν μὲν ἄλλων, ἀναφέρεται εἰς τὸ ποιοῦντα τὴν ἐπιμέλειαν.— αὐτῆς δὲ ταύτης, δηλ. τῆς ψυχῆς ψυχὴ ἐντυχίᾳ εἶναι ὁ νοῦς, ἡ φρόνησις, πρᾶλ. ἀγωτέρω καλῶς τὴν... φρόνησιν παρασκευάσειε.— ἔπειτα, εἶναι ἡ ἀπόδοσις τοῦ πρῶτον μὲν § 41.— τὰ δύντα, πρᾶλ. § 21 τὰ ὑπάρχοντα.— φαθυμία=ἡ ἀπὸ δκνηρίαν προερχομένη ἀγάπαυσις.— εὐπραγία = προκοπή εἰς τὸ πράττειν, ἐπιτυχῆς ἐνέργεια.— ὅστε μήτε... φθάνειν. ἐνν. αὐτὸν=ὅστε μήτε ἐπρολάμβανον αὐτόν.— ἐπιεικῆς=κόσμιος, ἐνάρετος.— ἐξ ὧν ἐτέρων = ἐκ τούτων ἂ παρ' ἐτέρων.— τὰ προσπίπτοντα = τὰ γιγνόμενα.— οὐδὲ περὶ ὃν=περὶ οὐδέν.— πεπλανημένως ἔχω περὶ τι= ἀπατῶμαι ὡς πρός τι.— Εὔαγόραν, ἀντικμ. εἰς τὸ ζηλοῦν.— τῆς ἀρκῆς, γέν. τῆς αἰτίας.— τοὺς ἄλλους = τοὺς ἀρχομένους.— τῆς ὑπὸ ἐκείνου βασιλείας (γέν. αἰτίας) = διότι ἐβασιλεύετο ὑπὸ ἐκείνου τὸ οὖσαστ. βασιλεία ἔχει ἔννοιαν παθητικήν.— σφόδρα=ἰσχυρῶς.— πολλὰ... ἀπαντα, αἰτιατ. τοῦ κατά τι.— οἱ χρώμενοι=οἱ φίλοι.— ήτταμαί τινος = ήττων εἰμί τινος= διποχιαρῶ εἰς τινα.— σεμνὸς = σοβχρός, σεβαστός.— συναγωγὴ τοῦ προσώπου = κατήφεια, σκυθρωπότης.— κατασκευὴ τοῦ βίου=ἡ διευθέτησις τοῦ βίου, ο τακαικὸς βίος.— δμολογία= συμφωνία. — τὰ διὰ τύχην γιγνόμενα (ἀγαθά), εἶναι τὰ πλούτη, τὸ κάλλος, τὰ ἀξιώματα κτλ.— τὰ δὲ δι' αὐτόν, εἶναι ἡ παιδεία, ἡ φρόνησις, ἡ ἀρετή.— ἥγονυμαι τῶν ἥδονῶν= ἔξουσιαζω τὰς ἥδονάς. — ὀραστῶνη = ἀναψυχή, ἀγάπαυσις ἀπὸ τοὺς κόπους.— δλως= ἐν συντόμῳ.— ὅν = τούτων ἄ.— πολιτεία= πολιτευμα.— δημοτικὸς = ἀγαπητὸς εἰς τὸν λαόν.— πολιτικὸς=ἰκανὸς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας (τοῦ κοι-

νοῦ. — **τυραννικὸς** = βασιλικός, — **τῷ...** διαφέρειν = διότι εἶχεν καθ' ὅλα ταῦτα (δηλ. θεραπείᾳ, διοικήσει, εὐδουλίᾳ).

§ 47—50. **ἔμποδοιον** = ἀγορά, τόπος ὅπου οἱ ἔμποροι πωλοῦν τὰ ἐμπορεύματα. — **ἔμποροι** χρῶμαι = ἔχω ἀγοράν. — **κατασκευαλ** = δημόσιαι οἰκοδομαί. — **ἀπολελπομαλ** τυνος = εἰμαι κατώτερός τυνος. — **ἐνεποίησεν**, ἐνν. αὐτῇ. — **τῶν...** καταφρονούντων ἀναφέρεται εἰς τὸ πολλούς. — μελέτω λέγω τῶν προσόντων τυνὶ (=εἰμαι ὑπερβολικὸς εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν ἐν τιγινήπαρχότων προτερημάτων) = παραμεγαλών τὰ προτερήματά τυνος. — **ἔφοικοιτο**, ἐνν. τῷ λόγῳ. — **ἔφικνοῦμαλ** τυνος τῷ λόγῳ = ἐπιτυχῶς (παριστάνω) περιγράφω τι διὰ τοῦ λόγου. — **φύσις** = μεγαλοφυῖα. — **δ** τόπος δλος δ περιέχων τὴν νῆσον = δλη ἡ περιοχὴ τῆς νῆσου. — **ἀπροσοίστως** = ἀγρίως. — **ἀπροσοίστως** καὶ **χαλεπῶς** ἔχω = δὲν δύναται κανεὶς νὰ μὲ πλησιάσῃ ἀντιτίθενται δὲ ταῦτα εἰς τὰ ἀνωτέρω πραστήτα καὶ μετριότητα. — **χαλεπῶς** εἰχον, ἐνν. οἱ πολῖται καὶ οἱ περιοικοῦντες, ἐκ τῶν ἀνωτέρω πόλιν καὶ τόπον. Ἡ ἀρχὴ τοῦ Εὐαγόρου εἶχεπολίτισε καὶ εἶχημένισε τοὺς κατοίκους τῆς Σαλαμίνως, διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν δποίων εἶχεπολίτισθη καὶ δλη ἡ νῆσος, ἀν καὶ δὲν ὑπῆρετο εἰς τὸ κράτος τοῦ Εὐαγόρου. — **μεταπίπτω** = μεταδόξλομαι. — **οἴτινες** αὐτῶν = τίνες αὐτῶν. — **κτήματα** καὶ **ἐπιτηδεύματα** = πράγματα (ἐπιπλα, σκεύη) καὶ συνήθειαι. — οἱ περὶ τὴν μουσικὴν = οἱ μουσικοί. — **εἰωθότες** ησαν = εἰώθεσαν. — **οὐδεὶς** δστις οὐ = πᾶς τις (πρόλ. § 13 οὐκ εἶστιν δστις οὐ).

Ε'. Τὰ προτερήματα τοῦ Εὐαγόρου προσείλκυσαν εἰς τὴν Σαλαμῖνα πολλοὺς καὶ ἴδιως τὸν Κόνωνα, § 51—57.

§. 51—57. **μέγιστον** δὲ **τεκμήριον**, προεξαγγελτικὴ παράθεσις. — **τρόπος** καὶ **δσιότης** = χαρακτήρ καὶ δικαιοσύνη. — **κουφτέρος** = δλιγάτερον πειστικός. — **νόμιμος** = δ σεβόμενος τοὺς νόμους — **ἔργον** = δύσκολον. — **δυστυχήσας** ἐνγοεῖται ἐνταῦθα ἡ ηττα τῶν Ἀθηναίων εἰς Αἰγάδες ποταμοὺς (405 π.Χ.), κατὰ τὴν δποίαν δ Κόνων περισώσας δκτὼ πλοῖα κατέψυγε μὲ αὐτὰ πρὸς τὸν Εὐαγόραν. — **σῶμα** = ζωή. — **ἐκείνῳ...** αὐτόν· καὶ αἱ δύο

ἀντωνυμίαι εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀναφέρονται (τὸν Εὐαγόραν).—πάσχω ἀγαθὸν=ἀπολαύω καλόν, εὐεργετοῦμαι.—οὐκ ἔφθασαν... πλησιάσαντες (=μόλις ἐπλησίασαν ἀλλήλους)=μόλις συναγεστράφησαν.—περὶ πλείονος ποιοῦμαλ τινα ή...=περισσότερον ἐκτιμῶ τινα παρά...—δμονοοῦντες, ἀναφέρεται εἰς τὸ διετέλεσαν.—μεγάλη μεταβολὴ κεχρημένην ὅντως μεγάλην μεταβολὴν ὑπέστη, διότι, ἐνῷ πρότερον ἦτο ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, τότε ἦτο ὑπήκοος εἰς τοὺς Δακεδαιμονίους, οἱ δόποιοι ἐπέβαλον εἰς αὐτὴν τοὺς τριάκοντα τυράννους καὶ κατηδάφισαν τὰ τείχη τῆς.—ἐπεποίηντο, ἐνν. οἱ ^{τέλεσαν} Ἀθηναῖοι, ἐκ τοῦ ἀγωτέρω τῆς ἡμετέρας πόλεως.—ταχύν, κατηγοροῦ. εἰς τὸ τὸν καιρόν.—ἐπεχείρησαν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγησιλάου.—ἐκεῖνοι, δηλ. ὁ Κόγων καὶ ὁ Εὐαγόρας.—τῶν στρατηγῶν, δηλ. τοῦ Φαργαθάζου καὶ τοῦ Τισσαφέροντος.—νομίζοντες, αἰτιολ. μιτχ.=πεζὸν στρατόπεδον καθίσταμαι=συγκροτῶ στρατόπεδον πεζοῖκοῦ στρατοῦ.—τούτῳ, δοτ. δργαν. τὴν ἥπειρον^{τόπον} ὁνομάζει οὕτω ὁ Ἰσοκράτης τὴν ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῶν Περσῶν χώραν.—μόνον, ἐπιρρ. ἀντὶ μόνην.—ταῦτα= εἰς ταῦτα. ναυτικοῦ συλλεγέντος^{τόπον} ὁ Κόγων διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν γκύαρχος κατὰ τῶν Δακεδαιμονίων συγέλεξε πλοῖα εἰς Κύπρον, Φοινίκην κτλ. βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Φαργαθάζου. Μὲ τὸν στόλον τοῦτον ὁ Κόγων συγαντήσας παρὰ τὴν Κγίδον τὸν στόλον τῶν Δακεδαιμονίων ὑπὸ τὸν Πείσανδρον κατεναυμάχησεν αὐτὸν (394 π. Χ.), μετὰ τὴν γίνην δὲ πλείστας πόλεις ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν συμμαχίαν τῆς Σπάρτης.—πάλιν ἀνέλαβε^{τόπον} πλεονασμός.—τοῦτο τε... παρασκευάσαντος^{τόπον} ὁ Εὐαγόρας ὅχι μόνον αὐτοπροσώπως ἔδοιθήσεγ^{τόπον} ἀλλὰ καὶ συγετέλεσε νὰ τεθῇ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κόγωνος μέγα μέρος τοῦ Περσικοῦ στόλου—ὑπὲρ^{τόπον} δν=διὰ τὰ δόποια (κατορθώματα. εὐεργεσίας).—οὗ περ^{τόπον} εἰς τὸν Κεραμεικόν, παρὰ τὴν βασιλείου στοάν καὶ πλησίον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διός.—σφῶν αὐτῶν=ἀλλήλων.

Στ'. ‘Ο πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν πόλεμος τοῦ Εὐαγόρου καὶ τὰ ἀποτελέσματά του ἀνυψώνουν αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐνδοξοτάτους ἄνδρας. § 57—65.

§ 57—65. **βασιλεύς**: βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦτο δὲ Ἀρταξέρξης δὲ Μγήμων (404—361 π.Χ.). ἔδεισεν, δόρ. τοῦ ποιητ. ὁ δεῖδω = φοβοῦμαι.—**Κόνωνος**: πρόδλ. Πανηγ. § 154: **Κόνωνα** ἐπὶ θανάτῳ συλλαβεῖν ἐτόλμησαν (*οἱ Πέρσαι*).—οὕτως ἔχω πρός τινα = οὕτω διατίθεμαι πρός τινα.—λαθεῖν, κεῖται ἀπολύτως (= γὰρ αρυφθῆ).—σπουδάσας... νομίσας, ἐκ τοῦ φαίνεται.—μέγιστον δὲ τεκμήριον, πρόδλ. § 52.—τοῦ μέν, δηλ. Κύρου—διὰ τὸ μὴ φροντίζειν = διὰ τὴν δλιγωθεῖαν.—μηδοῦ δεῖν = σχεδόν.—ἔλαθεν αὐτὸν ἐπιστάς (= χωρὶς γὰ τὸν ἐννοήσῃ) = ἀπροσπτωτὸς ἐπέστη.—ἐφίσταμαι ἐπὶ τι = πλησιάζω εἰς τι.—**βασίλειον** (*τὸ*) = ἡγάκτορον, καθέδρα τοῦ βασιλέως, πρωτεύουσα.—πρὸς δὲ τοῦτον, δηλ. τὸν Εὐαγόραν.—ἐκ πολλοῦ. δηλ. κρόνου.—μεταξὺ πάσχων εὗ. τὸ ἐπίρρ. μεταξὺ προτάσσεται τῆς χρν. μτχ. πρὸς δήλωσιν τοῦ συγχρόνου (μεταξὺ... ἐπεχειρησεῖς = συγχρόνως ἐνῷ εὐηργετεῖτο ὑπὸ τοῦ Εὐαγόρου ἐπεχειρησεῖς...).—φαῦλος = μηδαμινός, ἀσήμαντος—αὐτῷ, ἀναφέρεται εἰς τὸ γιγνομένας.—κατὰ μικρὸν = δλίγον κατὰ δλίγον, σιγὰ σιγά.—φυσις = μεγαλοφυῖα.—πολὺ περὶ μελζόνων = περὶ πολὺ μειζόνων. Ἐνταῦθα δὲ Ἰσοκράτης ὑπαιγίσσεται τὴν ἀποστασίαν τῆς Κιλικίας καὶ τὴν ἀλωσιν τῆς Τύρου καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Φοινίκης (πρόδλ. § 62).—δρμάω· (ἀπολύτως κεῖται) = δεικνύω ζῆλον, σπουδήν.—ταῖς δυνάμεσι, δοτ. τοῦ κατά τι.—ἀπολελειμμένος, πρόδλ. § 48 λίαν ἀπολειφθῶ.—ἢ τοῖς ἀλλοις = ἢ ἐν τοῖς ἀλλοις. **Πινυταγόραν** οὗτος, δτε δὲ ὁ Εὐαγόρας εἰς γαυμαχίαν τινὰ ἐνικήθη καὶ ἐπλευσεν εἰς Αἴγυπτον ἵνα λάθη βοήθειαν, μόνος ἐπὶ τινα χρόνον ὑπερήσπισε τὴν Σαλαμίνα.—μικροῦ ἐδέησε... κατασκεῖν = δλίγον ἔλειψε γὰ...—**Κύπρον**: τὰς πλείστας πόλεις τῆς γῆς ήσου ἐκυρίευσε.—πολλούς, ὅποιμ. εἰς τὸ μεμνῆσθαι—τελευτῶν, χρν. μτχ. Ἰσοδυναμοῦσα μὲ ἐπίρρ. (= τελευταῖον τέλος).—ἐμπίπλημι τινά τινος (= γεμίζω τινὰ ἀπὸ κάτι) = κάμψω τιγὰ γὰ βραχτῆ κάτι.—γίγνομαι κύριος τοῦ σώματος = συλλαμβάνω τιγὰ ζωντανόν.—ἐποιήσαντο, δηλ. οἱ Πέρσαι, διὰ τοῦ Ὁρόντου, γαμβροῦ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν—λύω νόμον = καταργῶ τὴν συγήθειαν.—κινῶ τι, πρόδλ. § 7. Ο Εὐαγόρας συγῆψε εἰρήνην μὲ τὸν δροῦ νὰ βασιλεύῃ τῆς Σαλαμίνος, γὰ διδη ὥρισμένον ἐνιαύσιον φόρον

εἰς τοὺς Πέρσας καὶ «ὑπακούειν ὡς βασιλεὺς βασιλεῖ προστάτης». — ἀφείλετο, δηλ. ὁ βασιλεὺς. — ἔτη δέκα 385—376 π.Χ. — τῶν αὐτῶν, δηλ. πόλεων ἡ χωρίων. — τὴν . . . πόλιν, ἢν ταύτην μὲ ἔμφασιν ἐπιτάσσεται ἡ δεικτική ἀντωνυμία, δταν προτάσσεται τὸ σημότα καὶ ἡ ἀναφορική. — γάρ διασαφητικόν. — καίτοι (ἀγτὶ τοῦ τοῦ) = πράγματι, τῷ σητι. — ἀρετὴ = εὐσέβεια καὶ δικαιοσύνη. — φανεῖται . . . ὑπερβαλόμενος = θά παρουσιασθῇ δτι ὑπερέδαλε. — τὸν τῶν ἥρων, ἐγγ. πόλεμον. — οἱ μὲν γάρ δηλ. ἥρωες. — αὐτῶν, ἀναφέρεται εἰς τὸ μείζω.

Z'. Συγκρινόμενος μὲ τοὺς μεγαλυτέρους ἥρωας παρουσιάζεται ἀνώτερος αὐτῶν, διότι καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔξησεν εὐτυχῆς καὶ μετὰ θάνατον μνήμην ἀθάνατον κατέλιπε, § 66—72.

§ 66—69. τῶν τότε, δηλ. τῶν κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον (ἀκμασάντων). — δς, πρᾶλ. § 40 δς. — πολιτεία = διοίκησις τῆς πόλεως. — ἀμικτος = ἀνοινώνητος, ἀξενος (πρᾶλ. § 47 οὕτε. τοὺς "Ελληνας προσδεχομένων καὶ § 49 ἀποστοτως εἶχον) — παντάπασι = παντελῶς — κρησιμώτερον . . . τῶν ἀλλων γνοῦνται οἱ λοιποὶ σύμμαχοι τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἥτοι οἱ ἀρχοντες τῶν παρασλίων πόλεων, οἱ ἕποιοι κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως ἔδωσαν πλοῖα εἰς τὸν Κόνωνα πρὸς καταπολέμησιν τῶν Δακεδαιμονίων. — τῆς "Αστας κύριος" τοῦτο ἔγινε διὰ τῆς "Ανταλκιδείου εἰρήνης" (387 π. Χ.). — οἱ δ' "Ελληνες αὐτονομίας ἔτυχον, πρᾶλ. § 56 οἱ δ' "Ελληνες ἥλευθερώθησαν. — ἐπέδοσαν (κετταὶ ἀπολύτως) = προώδευσαν. — τὴν δερχὴν δώσαντες, δηλ. τὴν κατὰ θέλασσαν ἥγεμονίαν, τοῦτο δὲ ἔγινε μετὰ τὴν γνωμαχίαν παρὰ τὴν Κγίδον καὶ τὸν θρίαμβον τοῦ Κόνωνος. — Εὐαγόρα, ποιητ. αἴτιον. — πότερον ἐνταῦθα δὲν ἀκολουθεῖ, ὡς συνήθως, εἰς μόνον ἦ ἀλλὰ τρεῖς. — καθ' δτι αὐτῶν = εἰς δ, τι ἐξ αὐτῶν.

§ 70—72. οἱ προγεγενημένοι = οἱ πρόγονοι. — ἀξιοῦματι τινας = κρίνομαι ἀξιός τινος. — δωρεά = τὸ χάρισμα. — ταύτης τῆς δωρεᾶς, δηλ. τὴς ἀθανασίας, δπως δ Ἡρακλῆς κτλ. — σημεῖον = ἀπόδειξις. — ἐνθάδε = ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς. — θεοφιλῆς = θεάρεστος. — ταῖς μεγίσταις . . . περιπεσόντας λέγων ταῦτα ὁ

^οΙσοκρ. ἔχει ὑπὸ ὅψιγ του ἰδίως τὸν Ἡρακλέα—θαυμαστὸς—
ἀξιος θαυμασμοῦ.—μακαριστὸς = δογματίζουσις εὐδαιμονία, — τὸ
ἀπέλιπεν (ἐνν. Εὐαγόρας) εὐδαιμονίας; (τὸ τι εἶναι ἀντκμ.).
= ποιῶν εἰδός εὐδαιμονίας τοῦ ἔλειψε; = ποία εὐτυχία τοῦ ἔλει-
ψεν; — δε, πρᾶλ. § 66 καὶ 49 δε — ἐκείνῳ, ἀναφέρεται εἰς τὸ
αὐτῶν.—τῷ σώματι = τῷ κάλλει καὶ τῇ ρώμῃ τοῦ σώματος
(πρᾶλ. § 22 καὶ 23). — γνώμη, πρᾶλ. § 41.—ἄμοιρος = ἀμέ-
τοχος.—τὴν ἡλικίαν, δηλ. τὴν γεροντικήν.—μήτε τῶν νόσων,
καὶ αὐτὸς ὁ θαυματός του δὲν προσῆλθεν ἀπὸ ἀσθένειαν.—τυ-
χεῖν, συγάπτεται μὲ τὴν ἀναφορικὴν πρότασιν δ..εῖναι.=
εὐπαιδίας.. καὶ πολυπαιδίας=εὐτεκνίας καὶ πολυτεκνίας—
διαμαρτάνω τινὸς=ἀποτυγχάνω τινός.—καὶ τοῦτο, μὲ ἔμφα-
σιν ἐπανελήφθη ἡ ἀντωνυμία.—συμπλίπει τινί τι=συμβαίγει
εἰς τινά τι.—ἰδιωτικὸς=ὁ ἀριστῶν εἰς ἴδιωτας (ἀπλοῦς πολί-
τας).—τῶν μέν, δηλ. Νικοκλέα.—ἀνακτες, ἐκαλούντο οἱ νεῖοι
καὶ ἀδελφοὶ τοῦ βραστέως ἀνασσαι δὲ αἱ ἀδελφαι καὶ γυναῖ-
κες (πρίγκηπες καὶ πριγκήπισσαι).—τῶν ποιητῶν ὑπονοεῖ
τὸν Ὁμηρον, δὲ ποιὸς (Ιλ. Ω., 258) λέγει περὶ τοῦ Ἐκτορος δτι
ἡτο θεὸς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν ὠμοίαζε μὲ υἱὸν θηγ-
τοῦ ἀλλὰ θεοῦ.—περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν=περὶ τῆς φύσεως
ἐκείνου (δηλ. τοῦ Εὐαγόρου).

Η. Ἐπίλογος. Ζητεῖ συγγνώμην ἀπὸ τὸν Νικοκλέα, διότι
διὰ τὴν γεροντικήν του ἡλικίαν δὲν ἥδυνήθη νὰ ἔξυμνήσῃ τὸν
Εὐαγόραν ὅπως ἔπρεπε· λέγει δτι σκοπιμωτέρα εἶναι ἡ ἐν τῷ
παρόντι λόγω εἰκὼν τοῦ Εὐαγόρου παρὰ οἱ ἰδουσόμενοι ἀνδριάν-
τες αὐτοῦ καὶ τέλος προτρέπει αὐτὸν· ὅπως ἀκολουθῶν τὸ παρά-
δειγμα τῶν προγόνων γίνῃ ἀντάξιος αὐτῶν, § 73—81.

§ 73—77. τῶν μὲν οὖν. πολλὰ μέν: ὁ πρῶτος μὲν ἔχει
τὴν ἀπόδοσι εἰς τὸ ἔγω δ'. ὡς Νικόνεις, ὁ δὲ δεύτερος μὲν
εἰς τὸ οὖ μὴν ἀλλά.—τῶν μὲν οὖν, ἐνν. ἀνηκόντων ἡ ἀνα-
φερομένων.—νστεροῖς τῆς ἐμαντοῦ ἀκμῆς = δὲν ἔχω τὴν
ἀκμαῖαν ἡλικίαν μου.—φιλόπονος = ἐπιμελής.—δσον...δύνα-
μιν = δσον ἔγω ἐγκωμιάζειν ἥδυνάμην.—τὰς τῶν πράξεων,
ἐνν. εἰκόνας.—οἱ τεχνικῶς ἔχοντες λόγοι = οἱ τεχνικῶς συγ-

τεθειμένοι λόγοι.—ταύτας, δηλ. τὰς εἰκόνας.—οὕτως... ὡς=τόσον.. δσον.—φιλοτιμοῦμαι ἐπι τίνι = καυχῶμαι διά τι.—γνώμη, πρβλ. § 27, 41 καὶ 61.—τύποι = εἰκόνες καὶ ἀνδριάντες.—ἔξενεχθῆναι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς ἀνδριάντας, οἱ ὅποιοι μένουν δπου τοὺς στήσουν.—διατριβαί = συγαγαστροφαί, συγδιαλέξεις, — ἀγαπᾶμαι = ἐπιδοκιμάζομαι, ἐπαινεῦμαι, θυμάζομαι. — εὐδοκιμῶ = ἔχω ὑπόληψιν. — πρὸς δὲ τούτοις, ἐνν. προνοέντω τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας εἰκόνας.—δτι = διότι.—πεπλασμένος = ὁ καριμάνενος μὲ πηλόν.—γεγραμμένος=ζωγραφημένος. δμοιδῶ - ὥ τι τινι = ἔξομοιώνω, κάμνω δμοιόν (ἴσον) τι πρὸς Ἑν ζλλο.—αἱ ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνοῦσαι (=αἱ ἐνυπάρχουσαι εἰς τὰ λεγόμενα) = αἱ διὰ τῶν λεγομένων φανεραὶ γινόμεναι. «Οὐδεὶς ἔχων ἀσθενικὸν σῶμα δύναται, παρατηρῶν προσεκτικὰ τὸν ἀνδριάντα λ. χ. τοῦ Ἡρακλέους, νὰ ἀποκτήσῃ σωματικὴν δύναμιν· καθεὶς δμως ὁ δποιὸς θέλει νὰ γίνη χρηστὸς ἀνθρωπος ἀκούων τοὺς ἐπαίνους τούτους εὔκόλως δύναται νὰ μιμηθῇ τὰ ηθη καὶ τὰ φρογήματα, τὰ δποῖα γίνονται φανερὰ ἀπὸ τὰ λεγόμενα».—χρηστοῖς, κατηγρμ. εἰς τὸ βουλομένοις.—γράφω, ἐνν. συγγράφω.—τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου ἐνοεῖ τὸν Πυνταγόραν καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς τοῦ Νικονιλέους.—παράκλησις=προτροπὴ (πρὸς μίμησιν τοῦ Εὐαγόρου).—θεωρεῖν, δηλ. ὡς εἰκόνα.—συνδιατριβώ τινι=κσχολοῦμαι μὲ κάτι, μελετῶ τι.—φιλοσοφία = παιδεία.— ἐτέροις = οὐκ οἰκείους, ἀλλοτρίους.—ξηλῶ τινα=μιμοῦμαι τιγα. — καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὁ σκοπὸς τῆς παιδείας κατὰ τὸν Ἰσοκράτη. — δυνήσει, κατὰ ἐγκὼν ἀριθμόν, διότι ἔχει ὑπὸ ὅψιν τοὺς μόνον τὸν Νικονιλέα.

§ 79—81. καταγιγνώσκειν. ἐνν. σου, ὡς νῦν ἀμελεῖς, τὸ καταγιγνώσκειν ἐγταῦθα συνετάχθη μὲ γενικὴν καὶ εἰδικὴν πρότασιν ἀντὶ μὲ γεν. καὶ αἰτ. τοῦ πράγματος.—δτι, αἰτιολ.—διακελεύομαι τινι περὶ τινος=διδω συμβουλὰς εἰς τινα διὰ κάτι τι.—καὶ πρῶτος καὶ μόνος· ταῦτα εἶναι ὑπερβολικά, διότι καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ ἡγεμόνες ἤσαν πεποιθευμένοι (Ἀγησίλαος, Διογύσιος).—εἰμιν ἐν τινι=ἔχω τι.—ἐπιμυθεῖν, ἐκ τοῦ ποιήσεις. — διατριβὴ = ἐνασχόλησις εἰς τι, σπουδή.—ἀφε-

μένουσ, ἐνν. τούτων.—εἰδώς, ἔγαντιωμ. μτχ.—καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταῦτα, δπερ... ταῦτα λέγει ὁ Ἱσοκράτης διὰ νὰ μὴ φαγοῦν αἱ συμβούλαι του αὐστηραί. —ἀπολείπομαι = μένω δπίσω.—ἔξ ὅν=δι' ὅν.—παροξύνω τινὰ ποιεῖν τι=παρακινῶ τινα νά... ἐπιμελεῖσθαι... ἀσκεῖν, ἐκ τοῦ προσήκει.—δις ἄπασι.. . αἰτιολ. πρότασις.—περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τι (=θεωρῶ τι ἀξιον πολλῆς τιμῆς)=ἐκτιμῶ τι πολὺ.—ἀγαπᾶν, ἐνν. σε (ἐκ τοῦ κατωτέρω τυγχάνεις). —ἀγαπῶ = ἀρκοῦμαι. —οἱ παρόντες = οἱ σύγχρονοι—γλυνομαι ἐκ τινος = κατάγομαι ἀπό τιγα.—τὸ παλαιόν... τὸ ὑπογυιότατον, ἐπίρρ.—τὸ ὑπογυιότατον = ἐπ' ἐσχάτων, πρὸ δλίγου.—αἱ ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς δύντες (=οἱ ἔχοντες τὸ αὐτὸ μὲ σὲ ἀξιωμα) = οἱ λοιποὶ βασιλεῖς ἔστιν ἐπὶ σοὶ = εἰς τὸ χέρι σου εἶναι,—προσήκει, ἐνν. γενέσθαι.

VI. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ

Α'. Ἐξαίρων δ ὡήτωρ τὴν σπουδαιότητα τοῦ θέματος προτρέπει τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴ ἀκούουν μόνον τοὺς κολακεύοντας αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς λέγοντας τὴν ἀλήθειαν, ἔστω καὶ ἀν δὲν τοὺς εὐχαριστοῦν· διότι οἱ μὲν ὀφελοῦν, οἱ δὲ κόλακες βλάπτουν αὐτούς, § 1—13.

§ 1—2. εἰωθα (πρκμ. β'. μὲ σημ. ἐνεστ.) μετὰ ἀπαχεμφ.= συνηθίζω, ἔχω τὴν συνήθειαν νά... = οἱ παριόντες = οἱ παρουσιαζόμενοι, οἱ λέγοντες, οἱ δήτορες.—ἐνθάδε = ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ τοῦ βῆματος.—ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν = ἀρξασθαι.—ἐκκλησιάσοντες, τελικὴ μτχ. ἐκκλησιάζω = συσκέπτομαι—περὶ ὅν, ἀγαφέρεται εἰς τὸ βουλευομένους.—ἄμεινον πράττω τινὸς = εἰμι τι εὐδαιμονέστερος ἀπὸ ἐνα ἄλλον.—μέγεθος, ἐνν. τούτων τῶν πραγμάτων.

§ 3—11. ποιοῦμαι τὴν ἀκρόασίν τινος = ἀκροῦμαι τινα.—ποιούμενος... προσέχοντας... ἀνεχομένους, κτγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ δρῶ—ἐκβάλλω τινὰ (ἐνταῦθα) = ἐκδιώκω ἀπὸ τὸ βῆμα, ἀποδοκιμάζω τιγά.—συναγορεύω τινὶ = ἀγορεύω συμφώνως πρὸς

τι.—έπιτιμω τινί τι=έπιπλήττω τινά διά τι —δτι, αλτ.ολ.—μέγας οἶκος=οἰκογένεια πλουσία.—ἀνάστατος γίγνομαι=καταστρέφομαι.—ἐπὶ τῶν ἰδίων, ἐνν. πραγμάτων.—τέχνη=έπάγγελμα.—οἱ προσιέμενοι=οἱ πλησιάζοντες.—μελετῶ τι=σκέπτομαι τι.—φιλοσοφῶ τι=μεθοδικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς σπουδάζω τι.—ἔφ' οὓς, δηλ. λόγους ἀρέσκοντας.—αὐτῶν, δηλ. τῶν ἡγητών.—δέω ἐπὶ τι=χύνομαι εἰς τι, πέφτω μὲ τὰ μοῦτρα (ἀπὸ εὐχαρίστησιν) εἰς τι.—παρακαλῶ τινα ἐπὶ τι=προτρέπω τινά εἰς τι—τὰς κτήσεις, ἐνοεῖ τὰ εἰς ἔλλας πόλεις κτήματα τὰ δποῖσα οἱ Ἀθηναῖοι είχον διὰ κληρουχίων.—κομίζομαι τι=λαμβάνω, ἀποκτῶ τι.—τὴν δύναμιν: ἐνγοεῖ τὴν δύναμιν τὴν ὅποιαν είχον οἱ Ἀθηναῖοι ὡς προϊστάμενοι καὶ ἀρχηγοὶ τῆς τόσον μεγάλης συμμαχίας των.—ἀναληψόμεθα πάλιν, πλεογασμός.=ὑποτείνω τι=προτείνω, ὑποστηρίζω τι.—ώδε=δτι.—πάντων, ἀναφέρεται εἰς τὸ χαλεπώτατον.—στέρω τινὶ =εἰμι καὶ εὐχαριστημένος μὲ κάτι.—έξηρτήμεθα... τὰς δοκούσας εἶναι: εἰμιθα τόσην ἐκηρτημένοι ἀπὸ τὰς ἐλπίδας. Ὡστε καταφρονοῦμεν τὸ παρὸν καὶ ἐπιδιώκομεν πρᾶγμα (ἀδεβάν), τὸ δποῖον δὲν ἔχομεν —μένω ἐπὶ τι=περιορίζομαι εἰς τι.—γίγνομαι ἔνοχός τινι=περιπίπτω εἰς τι.—δροῦμαι πρός τι =ἔχω προθυμίαν πρός τι.—ώσπερ... κατορθώσομεν=ώσπερ ἀκηκοότες οὐ τῶν τυχόντων ἀλλὰ τῶν θεῶν συμβεβουλευκότων, δτι κατορθώσομεν.—περὶ μὲν ὕν=περὶ μὲν τούτων ἀ.—περίεργον=περιττόν, μάταιον.—μὴ νομίζειν=χρή μὴ νομίζειν.—δόξα=γνώμη.—ἀλλ' ὡς δόξη... περὶ αὐτῶν —ἀλλ' οὕτω (χρή) διανοεῖσθαι περὶ αὐτῶν κεωμένους μὲν δόξη, (ώς) γενησόμενον δὲ δ., τι ἀν τύχη.—κεωμαι δόξη=ἔχω σχηματισμένη γνώμην.—ὕν=ἐκ τούτων δὲ.—ώς οἶσν τε, ἐπιτείνει τὸ ταραχωδέστατα.—ταραχωδέστατα διάκειμαι=εὑρίσκομαι εἰς μεγίστην σύγχυσιν.—ώς δέον=ώς ἔλα ἔπρεπε.—πρός ηδονὴν =πρὸς χάριν.—καταχαριζομένοις, ή πρόθ. κατὰ σημαίνει ἐπίτασιν.—ἐπισκοτέω-ῶ τινι=ἐπιρίπτω σκότος εἰς τι.—ἐπισκοτῶ τὸ καθοδῶν ἡμᾶς τὸ βέλτιστον=γίγνομαι ἐμπόδιον εἰς τὸ γὰ βλέπετε τὸ βέλτιστον.—οὐκ ἔστιν δπως=οὐδαμῶς—ποιήσαντες, ὑποθ. μτχ.—κοινὸς=ἀμερόληπτος.

§ 12—13. ΘΑΥΜΑΖΩ ΤΙΝΟΣ=πΑΡΑΞΕΝΕΝΟΙΜΑΙ Μέ ΤΙΝΑ. ΑΝΤΕΧΟΜΑΙ ΤΙΝΟΣ=ΧΡΩΤΩ ΣΤΕΡΕΔΑ ΚÁΤΙ, ΑΝΓÉΧΟΜΑΙ: ΤΙ ΔΑΔΙΩΣ=ΜÈ ΕΛΑΦΡÀΝ ΤΗΝ ΣΥΝΕΙΔΗΓΣΙΝ.—ΕΤΟΙΜΩΣ ΞΧΩ=ΕΙΜΑΙ ΕΤΟΙΜΟΣ, ΠΡΟΘΥΜΟΣ.—ΜΗΔÈΝ ΕΙΣ ΤΟΥΜΠΡΟΟΣΘΕΝ ΗΜÎΝ ΑΝΤΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΣ=ΔΗΝ ΚΑΙ ΔΙÀ ΤΟΥΤΑΝ ΟÙΔΩΛΩΣ ΠΡΟΑΓΙΟΜΕΝ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΜΑΣ (ΧΛΛÀ ΜΑΛΛΟΝ ΤΑ ΧΕΙΡΟΤΕΡΕΥΩΜΕΝ).—ΟΙΣ ΔÀΝ ΤΥΧΩΜΕΝ: ΑΝΑΦÉΡΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΟΝΘΕΤΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΟΛΕΜΕΤΝ.—ΕΝ ΔΛΛΟΤΡΙΑ ΤΗ ΠόΛΕΙ=ΠΕΡΙ ΣΥΝΗΓΡΑΦΩΝ ΠΟΛΕΩΣ.—ΠΡΟΟΣΗΜΟΝ, αλτ. ἀπόδυτος, ἐναντ. μτχ.—ΣΠΟΥΔΑΖΩ ΖΠΈΡΩ ΤΙΝΟΣ=ΣΟΙΝΑΡÃΩΣ ΆΣΧΟΛΟΣΥΜΑΙ ΜÈ ΚÁΤΙ.=ΟΙ ΛΑΜΕΙΝΟΝ ΦΡΟΝΟΟΥΝΤΕΣ=ΟΙ ΦΡΟΝΙΜΑΤΕΡΟΙ.—ΔΣΗΩ ΤΙΝΑ=ΠΕΡΙΠΟΙΟΥΜΑΙ, ΤΙΜΩ ΤΙΝΑ.—ΔΗΜΟΤΙΚΔ=Ο ΑΓΓΡΩΝ ΤΔΝ ΔΗΜΟΝ, Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ.—ΝΗΦΩ=ΕΙΜΑΙ ΝΗΦΑΛΙΟΣ (ἌΝΤΙΘ. ΜΕΘύω).—ΜΕΘΥΟΝΤΑΣ: ΈΝΝΟΕΙ ΤΟÙΣ ΔΗΜΙΑΓΛΑΓΟÙΣ ΕÙΔΟΣΥΛΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ—ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΟΥΣ: ΈΝΝΟΕΙ ΤΑ ΖΠΩΔΗΜΟΝ ΕÙΔΟΛΟΥ ΘΕΣΠΙΣΘΕΝΤΑ ΘΕΩΔΩΡΑ. — ΤΔΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑΝ, γεν. ΣΥΓΧΡΙΤΙΚΗ. — ΕΠΙΔΙΔΩΜΙ (ΔΙΙΤΘ.)=ΠΡΟΚÓΠΤΩ.

Β'. Θέμα τοῦ λόγου μου θὰ εἶναι ἡ πρὸς τοὺς συμμάχους εἰρήνη καὶ γενικώτερον αἱ λοιπαὶ οὐποθέσεις τῆς πόλεως § 14—15.

§ 14—15. ΠΡΟΣΑΝΤΕΣ = ΔΥΣΚΟΛΟΝ. — ΟΪΣΗΣ, ΕΝΑΝΤΙΩΜ. μτχ.—ΠΑΡΩΗΣΤΑ=ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΛÓΓΟΥ.=ΕΝΘÁΔΕ, ΚΑΤ=ΆΝΤΙΘΕΣΙΝ ΠΡÒΣ Τὸ έν τῷ ΘΕÁΤΡῳ. (ΠΡΔΛ. § 1 ένθάδε). ΚΑΩΜΦΔΟΔΙΔÁΣΚΑΛΟΣ, εἶναι δι κωμικὸς ποιητής, δι ποιῶν καὶ διδάσκων κωμῳδίας: ΤΟΙΟΥΤΟΣ ήτο δι Αριστοφάνης. — ΕΝΦEΔΩ ΤΙ ΕΙΣ ΤΙΝΑ=κάμινο τι εἰς τινα γνωστόν. — ΔΥΣΗΔΩΛΩΣ=ΔΥΣΜΕΝΩΣ. — ΖΠΑΡΧΩΝΤΑΝ ΕΝΑΝΤΙΩΜ. μτχ.—ΔÑ=ΤΟΥΤΑΝ Δ.—ΠΑΡΕΩΧΟΜΑΙ=ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΜΑΙ, — ΜΝΗΣΤΕΥΩ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ=ΕΠΙΔΙΩΚΩ ΤΗΝ ΔΙÀ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΣ ΠΑΡΑΔΟΧὴν τῶν λόγων μου. ΠΕΩΠΔ ΖΝ, ΔΗΛ. ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΜΟΥ καὶ ΕΙΡΗΝΗΣ. — ΠΡΟΤΑΝΕΙΣ, ΕΝΑΛΟΩΝΤΟ ΟΙ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ, ΟΙ ΔΠΟΙΟΙ ΔΙÀ ΚΛΗΡΟΥ ΕΚΛΕΓΟΜΕΝΟΙ ΔΙΕΨÚΘΥΝΟΝ ΤΑΣ ΕΟΓΑΣΤΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ καὶ τῆς ΕΝΚΛΗΠΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ἐπὶ 35 η 36 ημέρας: είχον έπομένως καὶ τὸ δικαίωμα νὰ προτείνουν συζήτησιν ἢ ψηφοφορίαν ἐπὶ τινος ζητήματος (ΠΡΟΤΙΘΕΑΣΙΝ). — ΤΔΝ ΔΛΛΩΝ. ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΔΗΛ. τῆς ΘΑΛΑΣΣΟΚΡΑΤΙΑΣ. — ΤΑ ΓΝΩΣΘΕΝΤΑ=ΤΑ ΑΠΟΦΑΣΙΣΘΕΥΤΑ.

Γ'. Οι σύμμαχοι καὶ ἐν γένει πάντες οἱ Ἑλληνες πρέπει νὰ εἰναι ἑλεύθεροι, διότι θὰ ἐπικρατήσῃ εἰδήνη, ἀπὸ τὴν ὅποιαν θὰ ὠφεληθῶμεν περισσότερον παρὰ ἐὰν πολεμῶμεν,

§ 16—24.

10—18. αῖς, καθ' ἔλξιν ἀντί ἀς.—γεγράφασι, ἐννοεῖ τὴν περὶ εἰρήνης συνθήκην τοῦ Εύδούλου (355).—πρὸς βασιλέα... ἐννοεῖ τὴν Ἀνταλκίδιον εἰρήνην.—ἔξιεναι=ἔξελθεῖν.—ἔλαττω-ῶ τὴν πόλιν=ζημιών τὴν πόλιν.—Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς: αἱ μὲν Πλαταιαὶ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων τὸ 347 π.Χ., αἱ δὲ Θεσπιαὶ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην.—τὰς ἄλλας πόλλεις, ἐννοεῖ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὸν Ὄρωπὸν (364).—παρὰ τοὺς δρόκους: ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην.—ἔξιμεν, μέλλ. τοῦ ἔξερχομαι.—διὰ τέλους=μέχρι τέλους.—καταγιγνώσκω τινὸς δύνοιαν καὶ μανίαν=θεωρῶ τινα ἀγόντον καὶ μανιακόν.—πλεονεξία (ἐπὶ καλοῦ ἐνταῦθα)=κέρδος, συμφέρον.—τὶ δν... ἡμῖν=τὶ ἀν βουληθῆμεν γενέσθαι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι.—νοῦν ἔχοντας=μετὰ περισκέψεως.—ἀπόθεσις=βάσεις.—τῶν ἀλλων, δηλ. τῆς κατὰ θάλασσαν ἥγεμονίας.

§ 19—24. τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς=μεταξύ μας.—ὑπαρξάντων τούτων=ἐν ταῦτα τεθοῦν ὡς βάσεις.—τελέως=παντελῶς —δ μὲν... πόλεμος (δηλ. πρὸς τοὺς συμμάχους), ἡ ἀπόδοσις εἰς τὸ ήν δὲ τὴν εἰρήνην.—πενεστέροις ἐποίησε, διότι ἐδαπάνησαν οἱ Ἀθηναῖοι ματαίως 1500 τάλαντα.—πάντας τούπους=μὲ διάφορα μέσα.—παρέχω ἐμαυτὸν τοιοῦτον=φάίνομαι τοιοῦτος.—ταραχή=δ χόνια.—πρὸς ἀλλήλους καθέσταμεν=ἔχομεν περιέλθει μεταξύ μας.—ἀναπαύομαί τινος=ἀπαλλατόμαι τινος.—εἰσφορὰ=ἔκτακτος φορολογία διὰ πολεμικὰς ἀνάγκας (ἥτο μία τῶν λειτουργιῶν ἐν Ἀθήναις).—καὶ τῶν ἀλλων... λειτουργιῶν: τοιαῦται ἦσαν ἐπιδόσεις (=ἔκονταςι δωρεαὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως) καὶ προσφοραὶ (=προκαταβολαὶ εἰσφορᾶς).—ταῖς ἀλλαις ἐργασίαις: γνοῦνται πᾶσαι αἱ ἀλλαι πλὴν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου.—διπλασίαις: πράγματι μετὰ τὴν εἰρήνην τὰ ἔσοδα τῆς πόλεως ἀπὸ 130 τάλαντα ἀνηλθον εἰς 400.—λαμβάνω τι=εἰσπράττω τι.—καὶ ἔξινων καὶ μετοικων, ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἐμπόρων.—μέτοικοι,

ἔλεγοντο οἱ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔγκατεστημένοι ξένοι, οἱ ὅποιοι ἐπλήρωνον 22 δραχμὰς κατ' ἕτος ὡς φόρου, μετοίκιον καλούμενον, καὶ ἦσαν ἐστερημένοι πολιτικῶν δικαιωμάτων· οὓτοι συνήθως ἡσχολοῦντο μὲ τὸ ἐμπόριον.—*ἄδν,* ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐρήμην. — τὸ δὲ μέγιστον, προεξαγγελτικὴ παράθεσις.—βεβιασμένους=διὰ τῆς βίας.—ἐν ταῖς ἀσφαλείαις, γρν.—ἀπολαμβάνω τι=λαμβάνω, ἀποκτῶ τι· συγών, κομίζομαι τι.—Κερσοβλέπτης-ον, γεώτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Κότυος.—Χεροδόνησος, ἡ Θρακικὴ (ν. χερσ. Καλλιπόλεως).—Ἀμφίπολις, πόλις τῆς Μακεδονίας εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον.—τὴν πόλιν=τὴν ἡμετέραν πόλιν.—στέργοντας, προβλ. § 6.—δόξα=ὑπόληγψις. — τῆς ἁυτῶν (γεν. διαιρ.), ἐνν. μέρος ἀσφαλῶς ἔχειν, ἐκ τοῦ ἀπροσώπου λυσιτελήσει.—θεραπεύουσι, μτχ. τροπ. — καὶ μὲν δὴ=καὶ τῷ ὄντι, καὶ προσέτι.—τῆς Θράκης: πράγματι πολλοὺς αἰληρούχους οἱ Ἀθηναῖοι ἔπειμψαν εἰς τὰς πόλεις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἐκ τῶν διοίων τὰς πλείστας μὲν παρέδωκεν εἰς αὐτούς ὁ Κερσοβλέπτης, τὴν δὲ Σηστὸν ἐκυρίευσεν ὁ στρατηγὸς Χάρης (353 π. Χ.).—ἀποτέμνομαι τι=ἀποκόπω, ἀφαιρῶ τι.—αὐτούς=ἡμᾶς αὐτούς.—βίον=τὰ πρὸς τὸ ζῆν (χρήσιμα).—Ἀθηνόδωρος, στρατηγὸς Ἀθηναῖος, ὁ ἐποίος ἂν καὶ ὡς Ιδιωτῆς ἐνήργει ἡτο πολὺ ἴσχυρὸς καὶ ἀντέπραττε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Θράκης Κερσοβλέπτην.—Καλλιστρατος, ὁνομαστὸς δημαρχὸς καὶ ὥρτωρ, ὁ διοίων πρῶτος διήγειρε τὸν πρὸς τὴν ὥρτορικὴν ζῆλον τοῦ Δημοσθένους· διετέλεσε στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῆς Σπάρτης μετὰ τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην καὶ ἐξωρίσθη τῷ 364 ἢ 363· διὰ τοῦτο ἐνταῦθα λέγεται φυγάς.—οἵοι τε γεγόνασι, πρκμ. τοῦ οἴστος τὸ εἰμι.—ἢ πον=πολλῷ μᾶλλον.

Δ'. 'Η πολυπραγμοσύνη καὶ ἡ ἀδικία δὲν ἔχουν δι' ἡμᾶς καλὰ ἀποτελέσματα· τούναντίον ἡ ἡσυχία καὶ ἡ δικαιοσύνη θὰ μᾶς ὠφελήσουν καὶ θὰ μᾶς δώσουν τὴν ἡγεμονίαν, § 25—35.

§ 25—27. οἱ πρέσβεις, δηλ. τῶν συμμάχων, οἱ διοίων εἰχον ἔλθει εἰς τὰς Ἀθήνας τότε.—δπως=πῶς.—ἄγω τὴν εἰρήνην=διατηρῶ τὴν εἰρήνην.—δλίγον κρόνον διαλιπόντες=μετὰ μι-

κρόδη διάλειμμα.—τῶν κακῶν, ἀγαφέρεται εἰς τὸ ἀπαλλαγήν.—εἶναι, ἐκ τοῦ πεισθῆτε.—πολυπραγμοσύνης: ἡ λέξις χαρακτηρίζει τὴν πολιτικὴν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὄποιοι ἥθελον παγτοῦντὸν ἀναρμιγνύωνται.—ἐν ὑμῖν = ἐγώπιόν σας.—ἔξι τῶν εἰδισμένων: δὲν θὰ ὅμιλήσῃ περὶ κατακτήσεων καὶ πολέμων ἀλλὰ περὶ εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης.—μεθίστημι τι=μεταβάλλω τι.—ἀπομαί τινος=θίγω τι.—διὰ μακροτέρων τοὺς λόγους ποιοῦμαι=ὅμιλῷ ἐκτενέστερον.—περὶ δὲ τῶν=περὶ ἄλλων δέ.—προάγω τινὰ ἐπὶ τὸ βέλτιον φρονῆσαι = προτρέπω, καμψω τινὰ νὰ σκεψῇ ὅρθότερον.

§ 28—35. γάρ, διασαφητικός.—ταῦτα, δηλ. τὸ συμφέρον καὶ τὸ πλέον ἔχειν.—δόξα=φρόνημα.—οἱ μέν, ἐγγ. δοκοῦσι.—ἔχειν, ἐγγ. δόξας.—ἔπιεικής=χρούντως ἀληθής.—στοχάζομαι τινος=ἐπιτυγχάνω τι.—οἱ δέ, ἐγγ. δοκοῦσιν ἔχειν δόξας.—διαμαρτάνω τινὸς=ἀποτυγχάνω τινός.—πολλαῖς τοιήροσι: δτε ἔξεφωνήθη ὁ παρὼν λόγος, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον 200 τριήρεις.—σύνταξις (κατ' εὐφημισμὸν)=φόρος: ἡ λέξις εἰσήχθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ δημαρχῶν Καλλιστράτου (377) πρὸς ἡπιωτέραν ἔκφρασιν ἀντὶ τῆς λέξεως φόρος, ἡ ὅποια δὲν ἤκουετο εὐχαρίστως.—συνέδροσις οὕτωις ἡσαν ἀγτιπρόσωποι τῶν συμμαχικῶν πόλεων, οἱ ὄποιοι ἀπεστέλλοντο εἰς τὰς Ἀθήνας, ἵνα μετέχωσι τῶν συνελεύσεων καὶ συζητήσεων τῶν συμμάχων, πράγματι ὅμιλως ἵνα ἐκτελοῦν τὰς παραγγελίας τῶν Ἀθηναίων καὶ γὰρ ἀγαφέρουν ταύτας εἰς τὰς πόλεις των.—διαπράξασθαι, ἐκ τοῦ οἰόμεθα.—διαψεύδομαι τινος = ἀποτυγχάνω, ἀπατῶμαι ὡς πρός τι.—ῶν=ἔξι δσων.—τὸ πρότερον, δηλ. ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.—παρέχω ἔμαυτὸν δίκαιον = εἷμαι δικαιος.—τὴν ἡγεμονίαν, ἀγαφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀριστείδου.—ῶν, δηλ. περιστάσεων καὶ παραδειγμάτων.—εἰκῇ=ἄσκοπως.—εἰς τοῦτο... ἀνοίας (γεν. διαιρ.) = εἰς τοῦτο τὸν βαθὺδὸν τῆς ἀφροσύνης, εἰς τόσην ἀφροσύνην.—εὐδόκιμος = ἄξιος ἐπαίγουν.—κακῶς οἴδα = ἀγνοῶ.—κρηματισμὸς (ἐπὶ καλοῦ ἐνταῦθα)= φροντὶς πρὸς ἀπόκτησιν χρημάτων, κέρδος.—δλως=ἔν γένει.—συμβάλλομαι τι=προσθέτω τι, προσδίδω τι.—καὶ μέρη αὐτῆς: ὁ Ἰσοκράτης μέρη τῆς ἀρετῆς θεωρεῖ τὴν σωφροσύνην, τὴν εὐσέθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην.—οἵσ, ἀντὶ

δ, καθ' ἔλξιν.—λελήθασι... δλιγωδοῦντες = λελήθασι σφᾶς αὐτοὺς δλιγωδοῦντες ἀμα τοῦ τε... καὶ τοῦ πράττειν = δὲ γέ ἔχουν ἐνοήσει ὅτι παραμελοῦν συγχρόνως...—εὖ, καλῶς πράττω (χιτό). = εὔτυχῶ.—ἐν τούτοις, δῆλο. ἐμμένουσιν εἰς τὴν εὐσέθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην.—ἔλαττον ἔχω τινδεῖ = εἰμι κατώτερός τινος.—πλέον φέρομαί τινος = ἐκτιμῶμι περισσότερόγ τινος.—πλεονεκτῶ τινος = πλέον ἔχω τινός, ὑπερτερῶ τινα.—τοὺς δ' ἄλλους, δῆλο. τοὺς πονηρούς.—ῶν οὐ βέλτιόν ἔστι, ἐνν. πλεονεκτεῖν.—ἀπολαύοντας ὅν... = ἀπολαύοντας τούτων, ἢ ἀν λάβωσι.—διάγοντας. ἐνν. τὸν βίον.—πάσχοντας... ἀπολαύοντας... δητας... διάγοντας... ἔχοντας κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ δρῶ.—κατὰ πάντων (= περὶ πάντων τῶν πραγμάτων) = εἰς πᾶσαν περίστασιν.=ἄλλα τὸ γ' ὃς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀντιθέται εἰς τὸ κατὰ πάντων.—ἔπειδή... καθοδῶμεν = ἔπειδή οὐ καθοδῶμεν ἀεὶ τὸ μέλλον συνοίσειν.—καθοδῶ τι = διακρίγω τι.—προαιροῦμαί τι = προτιμῶ τι.—τῶν... προηρημένων, γεγ. συγκριτικὴ εἰς τὸ χεῖρον βιώσεσθαι.

Ε'. "Οτι εἶναι προτιμητέα ἡ δικαιοσύνη τῆς ἀδικίας διδάσκει ἥ ἴστορία ταύτης τῆς πόλεως, διδάσκουν οἱ πρόγονοί σας καὶ οἱ πατέρες σας τοῦτο—καὶ μὴ δργισθῆτε διὰ τὴν ἐλευθεροστομίαν μου (§ 36—40)—δεικνύουν α') αἱ ἔξωτερικαὶ τῆς πόλεως ὑποθέσεις (§ 41—48) καὶ β') αἱ ἐσωτερικαὶ (§ 49—56), § 36—56.

§ 36—40. διεφθάρμεθα, ἐνν. τὸν νοῦν τὴν ἡ φρόνησιν.—οὐδὲν ἄλλο, ἐνν. δυναμένων,—φενακίζω τινὰ = ἔξαπατῶ τινα.—ἔκφέρω πόλεμον πρός τινα = ἔγείρω πόλεμον κατὰ τινος.—αὐτοὶ χρήματα λαμβάνοντες = ἐνῷ αὐτοὶ δωροκοῦνται.—περοιοῶ (μετὰ μτχ. κατηγρμ.) = ἐπιτρέπω, συγχωρῶ γὰ γίνη τι.—ὑποτελῶ τὰς συντάξεις = πληρώνω τοὺς φόρους.—πυνθάνομαί τινος = μανθάνω παρά τινος.—Δεκελεικὸς πόλεμος, καλεῖται τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (413—405 π. Χ.) ἐκ τῆς Δεκελείας (v. Τατό), 120 στάδια ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, τὴν δόποιαν κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ἀλκιδιάδου κατέλαβον καὶ ἐτέλχισαν οἱ Δακεδαιμόνιοι διὰ γὰ ἐνοχλοῦν τοὺς Ἀθηναίους: — ἀνδραποδισμὸς = ὑποδούλωσις,

σκλαδιά, δρήτωρ ἐνταῦθα ἔχει ὑπὸ ὄψιν του τὴν ἀλωσιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τοὺς τριάκοντα τυράννους.—**Μαραθῶνι**=ἐν Μαραθῶνι.—τοὺς τότε πολιτευομένους, δηλ. τὸν τότε πολιτευόμενον δῆμον.—**κατασιωπῶ**=παγετελῶς σιωπῶ.—**πρὸς ὑμᾶς**=ἐκ μέρους σας.—**ἀπέκθεια**=μῖσος, ἀποστροφή.—**γάρ**, βεβαιωτικόν.—**χαλεπῶς**=δυσμεγῶς.—**δόξα**, πρᾶλ. § 23.—**καὶ τῶν ἀλλῶν**, ἐνν. ἔργον ἔστι.—**κήδοματινος**=φροντίζω διὰ τι.—**τὰ περὶ τὸ σῶμα**=τὰ σωματικά.—**ἰατροῖς**, ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ εὑρηται.—**ἄγνοῶ**=πλανῶμαι ἀπὸ ἀγνοιαν.—**ἐπιπλήττω τινι**=κατακρίω τι.—**τὰ ἀμαρτανόμενα**=βλ. πρὸς Νικοκλέα § 28.—**καῦσις**=καυτηρίσασις.—**τομὴ**=ἔγχειρησις.

§ 41—48. **διτι.**, αἰτιολ.—**ὑποστέλλομαι**=ἀπὸ φόδου συστέλλομαι, ἔχω ἐπιφυλάξεις τὸ δ. κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν ναυτῶν, οἱ ὄποιοι φοιτούμενοι κακοκαιρίαν μαζεύουν τὰ πανιά.—**ἀνευμένως**=ἔλευθέρως. —**ἔφισταματινοι** (= ἴσταμαι πλησίον τινὸς) = γνωρίζω τι.—**φιλοτιμοῦμαι** ἐπὶ τινι = καυχῶμαι διὰ τι.—**ἔγκωμιάζειν**, ἐνν. τινά.—**τῶν αὐτῶν**, γεν. διαιρ.—**ἐκενοις**, δοτ. συντακτ. εἰς τὸ αὐτῶν.—**τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας τὸν βίον πορέουμένους . . . ἥγανομεν**: τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸν μετὰ τὴν μάχην τῆς Κορωνείας (394) Κορινθίακὸν αληθέντα πόλεμον, κατὰ τὸν ὄποιον δ' Ἀθηναῖος στρατηγὸς Ἰφικράτης κατήρτισε κατὰ τῆς Σπάρτης μισθοφορικὸν στράτευμα ἐκ πολλῶν στρατιωτῶν, ζένων καὶ Ἑλλήνων, οἱ ὄποιοι τὰ δπλα ἔχοντες ὡς ἐπάγγελμα ὑπηρέτουν εἰς τὴν Ἀσίαν τοὺς Πέρσας ἀποζῶντες ἐκ τοῦ μισθοῦ τὸν ὄποιον ἐλάμβανον.—**κάκεῖνοι**, δηλ. οἱ πρόγονοι.—**τοῖς τότε**, δηλ. Ἀθηναῖοις.—**ἀγανακτοῦμεν εἰς**: δε εἰ αἰτιολ. διότι προηγεῖται τὸ δ. ἀγανακτῶ.—**τιμήν**, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν.—**τοῖς ἔργοις . . . ταῖς διανοίαις**, δοτ. τοῦ κατὰ τι.—**τῶν . . . γενομένων**, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀπολελειμμεθα.—**ἀπολεποματινος**=εἰμαι κατώτερος, ὑπεδεέστερός τινος.—**ἐκλιπεῖν**: τοῦτο ἔγινε κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Ξέρξου, δτε οἱ Ἀθηναῖοι ἥλθον εἰς τὴν Σαλαμῖνα.—**μαχόμενοι**=πεζομαχοῦντες.—**πλεονεξία**. πρᾶλ. § 17.—**μικροῦ δεῖν** (ἀπολύτως) —**σχεδόν**.—**ἀναιροῦμαι πόλεμον**=χαλαρώνω πόλεμον.—**πρὸς ἀπαντας**: πρὸς τὸν Κότυν τῆς Θράκης, πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον τῶν Φερρῶν, πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν, Ερβοιαν, Χίον, Βυζάντιον,

Ποτείδαιαν (362—355 π.Χ.).—ἐκ τῶν ἀλλων κακουργιῶν—
ἔνεκα ἀλλων κακουργίας. (ἀφοῦ διέπρεξαν ἄλλας κακουργίας). τὸ
στράτευμα παριστᾶ ἐνταῦθα ὁ ἥρητωρ ὡς τέλιμα, ὡς βόθρον, εἰς
τὸν ὅποιον συρρέουν τὰ ἀκάθαρτα ὕδατα.—μετ' ἐκείνων,
κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμόν, διότι ἡ λέξις τις εἶναι περιληπτική.—
Ἐγκλημα = ἐνοχοποίησις, κατηγορία.—ἔξαμαστοιεν, ἐνν. οἱ
πάτερες.—ὑπὲρ τῶν = ἀντὶ τῶν.—ἔξαμαστάνω περὶ τινα =
κάμινω ἀμάρτημα (κακὸν) πρός τινα.—ὑπέχω δίκαιος = ὑφί-
σταμαι δίκαιος.—μελλόντων = ἐνῷ μέλλουν.—ἥκω ἐπὶ τινα =
ἐπιδικρύω τινά.—οὐδὲ δπως δγανακτοῦμεν ἀλλὰ καὶ χαίρο-
μεν.=οὐ μόνον οὐκ δγανακτοῦμεν ἀλλὰ καὶ χαίρομεν.—δια-
πεπραγμένους, κτυρμ. μτχ. ἐκ τοῦ ἀκούσωμεν.—εἰς τοῦτο
δὲ μωρίας, (πρόλ. § 31 εἰς τοῦτο ἀνοίας).—ἐνδεής είμι τῶν
καθ' ἡμέραν = στεροῦμαι τὰ καθ' ἡμέραν ἔναγκαιοῦντα· τοῦτο
συγένη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου (357).—ξενοτρο-
φέω-ῶ = τρέφω μισθιστόρους. —δασμολογῶ τινα = φορολογῶ
τινα (εἴτε φίλον εἴτε ἔχθρον).—κοινοῖς ἔχθροῖς: γοοῦνται οἱ ἐν
§ 44 ἀναφερόμενοι ἀγθρωποι.—τῶν εὐδοκιμησάντων... τῶν
μισηθέντων, δηλ. τῶν ἀκμασάντων ἐπὶ τῶν Περσικῶν καὶ τῶν
ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ.—οὖσης, ἔναντιωμ. μτχ., γεγ. ἀπόλυ-
τος.—τὰ δόξαντα = τὰ ἀποφασισθέντα. —ἀπορία = ἀνέχεισ,
φτώχεισ.—δντες, ἔναντιωμ. μτχ.—μεθ' δπλων = ἐνόπλους· ἐπὶ
τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου δπλίται ἦσαν 13.000, πλὴν τῶν
16.000 διὰ τὴν ἀμυναν τῆς πόλεως καὶ διὰ τὰ φρούρια· εἰς τοὺς
τελευταίους κατελέγοντο καὶ οἱ μέτοικοι.—δπλίταις, κατγρ.
εἰς τὸ τοῖς ξένοις.—ἔλαύνειν, ἐνν. τὰς ναῦς = κωπηλατεῖν.—
ὑπηρόσιον = δέρμα ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἐκάθηντο οἱ κωπηλάται (προσ-
κεφάλαιον).—οἱ τοιοῦτοι τὰς φύσεις δντες, οἴους = οἱ τοιού-
των προελεύσεων ἀγθρωποι, δπως... διηῆθον, δηλ. ἀπόλιδας,
αὐτομόλους... συνερρυηκότας (§ 44). Ὁ ἥρητωρ ἐνταῦθα μετὰ λύ-
πης του λέγει δτι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἔξέρχονται εἰς τὴν ἔχθρικὴν
χώραν ἀσπλοι, οἱ δὲ ξένοι ὠπλισμένοι.

§ 49—56. τὰ κατὰ τὴν πόλιν... θαρρήσειεν = ἰδών
(=εἴ τις ἔδοι) τὰ κατὰ τὴν πόλιν καλῶς διοικούμενα θαρ-
ρήσειεν ἀν περὶ τῶν ἀλλων.—οἵτινες (=καθ' δσον ἡμεῖς),
ἀγαφορ. αἰτιολ. πρότασις.—αὐτόδυνοις = ἐντόπιοι· οἱ Ἀθηναῖοι
Ν. Ι. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, "Ισοκράτους Λόγοι, Γ' Τάξ. Γυμν.—"Εκδ. Η' 1940 9

ἐκαυχῶντο πολὺ δι τὴν κατήγορο ἀπὸ προπάτορας ἐντοπίους, καὶ πάντες, ποιηταί, ῥήτορες καὶ φιλόσοφοι. Οὐνησαν τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν διατοῦτο.—**προσῆκον, αἰτιατ.** ἀπόλυτος, ἐναγτιωμ. μτχ.—**τεταγμένως**—μὲ τάξιν, κανονικῶς. — ἐπὶ τὸ βέλτιον γεγονέναι τῶν ἀλλων κατὰ τὴν καταγωγήν.—**μεταδίδωμι τινὶ τινος**—καθιστᾶ τινα μέτοχόν τινος. Τοὺς Ἀθηναίους πολλάκις ἔψεξαν διότι εὐχερῶς ἐποιοῦντο πολέτας· ἰδίας μετὰ τὴν ἐν Ἀργινούσαις γαυμαχίαν καὶ μέτοικοι καὶ ξένοι πολλοὶ ἔγιναν πολέταις Ἀθηναῖοι.—**Τριβαλλοί**, Θρακικὸν ἔθνος εἰς τὴν σημερινὴν Βουλγαρίαν.—**Λευκανοί**, ἔθνος τῆς κάτω Ἰταλίας. ἐκ τῶν διποίων καὶ ἡ πρὸς τὸν κόλπον τοῦ Τάραντος χώρα Λευκανία ἐκλήθη. Τὰ δύο ταῦτα ἔηνη ἀναφέρει, διότι θεωρεῖ αὐτὰ ὡς τὰ ἀσημάτερα ἐκ τῶν γνωστῶν εἰς τὸν ῥήτορα ἔθνῶν.—**τιθέμενοι**, ἐναγτιωμ. μτχ.—**ουστως δλίγον**, ἡ ἀπόδοσις εἰς τὸ ὄστε θανάτου—**ἀλιφ**, τοῦ ῥ. ἀλισκομαι.—**δεκάζων** (κτγρ. μτχ.)—διαφθείρων χρήμασι.—**μέγας**—σπουδαῖος.—**σπουδάζω περὶ τι**—σοθερῶς ἀσχολοῦμαι περὶ τι.—**πολιτεία**—πολίτευμα.—**δις καταλυθεῖσαν**: διὰ τῶν τετρακοσίων τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ διὰ τῶν τριάκοντα κατὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ πολέμου. — **δυσκόλως**—δυσμενῶς. — ὡς . . . δητας . . . ὡς . . . **ηδομένους**, αἰτιατ. ἀπόλυτοι, αἰτιολ. μτχ., τὸ δὲ ὡς ἐκφράζει ὑποκειμενικὴν αἰτιολογίαν.—**εὔνους**, κτγρ.—**περὶ τῶν αὐτῶν . . . οὐ ταῦτα**: σκύπτει τὸ εὑμετάθολον τῶν Ἀθηναίων.—εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι: λέγει οὕτω, διότι ἡ Ηγεῖ ἔνθα συνήρχετο ὁ λαός εἰς ἐκκλησίαν ἢτο ὑψηλά.—**κατηγορῶ τινος**—μέμφομαι τινα.—**χειροτονῶ τι**—ἀποφασίζω τι.—**ἐπιτιμῶ τινα**—κατακρίγω τι.—**οὐκ ἔστιν δστις οὐ**—πᾶς τις, πάντες. —**οἶς . . . ἐπιτρέψειεν**—οὐδεὶς ἀν ἐπιτρέψειεν οἶς οὐδὲν τῶν ἰδίων. — δ δὲ . . . **σχετλιώτατον** (προεξαγγελτικὴ παράθεσις) ἔνν. ἔστιν τοῦτο οὖς γάρ . . . — **σχέτλιος**—ἀνόγτος — πονηροτάτους, ἐγγοεὶ τοὺς δημαγωγούς. — **νέμω προστάτην**—έχω προστάτην. Οἱ μέτοικοι, ἐπειδὴ δὲν ἔσαν πολέται Ἀθηναῖοι, ὥριζον ἔνα ἐκ τῶν πολιτῶν ὡς ἀντιπρόσωπόν των εἰς πάσας τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις των.—**τοῖς προετῶσι**, ἐγγοεὶ τοὺς διευθύγοντας τὰ κοινά, οἱ διποίοι καὶ ἀντετῶσι,

προσώπευσον τὸν δῆμον.—καθ' αὐτὸν γενόμενον, δταν δηλ. ἐκλεγεῖς στρατηγὸς αὐτοκράτωρ μόγος του διοικῆ εἰς τὸ στρατόπεδον τὰ τοῦ πολέμου.—κρῶματινι συμβούλῳ=μεταχειρίζομαι τινα ὡς σύμβουλον.—ῶς... οὐκ ἔχοντας καὶ κατωτέρω ὡς... ἐσομένους... βουλευσομένους, πρᾶλ. § 51 ὡς ηδομένους.—αὐτοκράτορας, δηλ. στρατηγοὺς ἢ πρεσβευτάς.—σοφωτέρους, κεῖται εἰρωνικῶς.—περὶ τῶν Ἑλληνικῶν, δηλ. τῶν συμφερόντων εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς Ἑλληνας.—τὰ προτιθέμενα=τὰ προτειγόμενα εἰς συζήτησιν (πρᾶλ. § 15).—ἐπιλείπει μέ τι=μοῦ λείπει κάτι, δὲν ἀρκεῖ κάτι.—πλημμέλεια=σφάλμα, ἀμάρτημα.

Στ'. Τὰ θεμέλια τῆς δυνάμεως μας εἶναι σαθρά, διότι στηρίζονται εἰς τὰ σφάλματα τῶν ἀντιπάλων μας, § 57-60.

§ 57-60. τάχ' = ἵσως. — εἰ, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἡσυχίαν εἰχον... ἐξημαρτάνομεν.—τὴν μάχην, δηλ. τὴν ἐν Λεύκτροις (371 π. Χ.).—τοὺς ἄλλους, δηλ. τοὺς Βοιωτούς. —ἔχω (μετ' ἀπαρεμφ.)=δύναμαι.—πολυπραγμονεῖν, πρᾶλ. § 25 πολυπραγμοσύνη—περιέστηκα(χιτῶ).—κατήγντησα.—συμμάχους ποιῶ τινι=παρασκευάζω εἰς τινα συμμάχους.—ἔκεινοι μὲν ἡμῖν... ἡμεῖς δ' ἐκείνοις: ἡ ακκομεταχείρισις τῶν διαφόρων πόλεων ἐκ μέρους τῶν Θηραίων ἡγάγκαζεν αὐτὰς γὰ τραποῦν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ γὰ ζητήσουν τὴν συμμαχίαν των καὶ τὰνάπαλιν ἡ ἐκ μέρους τῶν Αθηναίων καταπίεσις τῶν ἄλλων πόλεων ἔφερεν αὐτὰς πρὸς τοὺς Θηραίους.—πλεονάκις=συγχότερογ. —μηρά (ἐπίρρ.).=δλίγον.—τυχὸν (ἐπίρρ.) = ἵσως, τυχαίως: συγών, εἰκῇ (πρᾶλ. § 61).

Ζ'. Τί πρέπει νὰ γίνῃ, τοῦτο θὰ εἴπω ἀπροκαλύπτως: πρέπει νὰ παραιτηθῶμεν τῆς κατὰ θάλασσαν κυριαρχίας, διότι οὔτε δικαία εἶναι οὔτε δυνατὴ οὔτε ἐπωφελής, § 61-66.

§ 61-66. Τὰς ἐπιλήψεις ποιοῦματι=ἀντιλέγω, ἐλέγχω.—κατηγορῶ τινος=ἐπικρίνω τι.—ἀπορῶ ἀποκρίσεως=δὲν εὑρίσκω ἀπόκρισιν.—ἀποκεκαλυμμένως =ἀπροκαλύπτως, φανερός. (πρᾶλ. § 40 μηδὲν ὑποστειλάμενος).—ἀποκνέω -ῶ (μετ' ἀπαρμ.) = διστάζω (γὰ). — τὴν εὐσέβειαν... ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἄ. — τὴν ἄλλην ἀρετὴν, δηλ. τὴν δικαιοσύνην. — δλίγωφ, δωτ. τοῦ μέτρου. — δεινὸν εἶναι δόξειε καὶ... ἐξηλαγμένον

=δόξειεν εἶναι δεινὸν καὶ ἔξηλλαγμένον (=διάφορον).—ἡ-μᾶς, ὑποκρ. —οἰκεῖν =διοικεῖν. —τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην* δῆλ. τὴν ἐπὶ Ἀριστείδου μέχρι Περικλέους.—ῶν, καθ' ἔλξιν ἀντὶ ἁ.—δυναστείας, ἐγγοεῖ τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχήν.—ἔρωμένης, μτχ. τοῦ ἔρωμαι=ἀγαπῶμαι.—περιμάχητος=περιζήτητος.—δοκεῖν, ἐκ τοῦ χαλεπόν ἐστι.—φιλαπεχθῆμων (λόγος)=διεγείρων τὴν ἔχθραν τῶν ἀκουόντων πρὸς τὸν λέγοντα. —ἀνασκέσθαι, πρβλ. § 65 ὑπεμείνατε.—καταγιγνώσκω τινὸς μανίαν πρβλ. § 17.

Η'. "Οτι δὲν εἶναι δικαία εἴξαγεται εἴς δσων ἐλέγομεν καὶ ἐπράττομεν δτε είχε ταύτην ἡ Σπάρτη· ὅτι δὲ δὲν εἶναι δυνατὴ διδάσκει ἡ ἴστοσία, § 67 - 70.

§ 67-70. δικαίας, ἐνν. ἀρχῆς.—ἀναλίσκω καὶ ἀναλόω τι =ἐξοδεύω ματάίως τι.—ἔλλογυμος πόλις=μεγάλη, σημαντικὴ πόλις.—παρακαλῶ ἐπὶ τι=προσκαλῶ εἰς τι. —ὑπὲρ τούτων δῆλ. τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτονομίας τῶν Ἑλληνῶν πόλεων. —κατὰ γῆν, ὁ Ἱφικράτης· κατὰ θάλασσαν, ὁ Κόρων. —τὰς συνδήκας τὰς περὶ αὐτονομίας, δῆλ. τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνηγεν· —ἡ τινῶν =ἀδυνατώτερος. —ἡ νῦν καθεστηκυῖα πολιτεία=τὸ γῦν ὑπάρχον πολίτευμα, κατὰ τὸ δρόποιον πάντες ἡσαν ἵσοι πρὸς ἀλλήλους (πλούσιοι καὶ πτωχοί). —τὴν ἀρχὴν καταστρέψομαι=καταλαμβάνω τὴν ἀρχήν. —μυριῶν ταλάντων, δτε ἥρχισεν δ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, εἰς τὴν ἀκρόπολιν ὑπῆρχον ὑπὲρ τὰ 1000 τάλαντα, κατ' ἄλλους δῆμως 6000-7000. —οἶς=τούτοις, οἷς (δοτ. ὀργαν.). —ἐκεῖθεν: διακόπτει ἐνταῦθα τὸν λόγον δ ἥγτωρ διὰ γὰ εἰπη τινὰ χρήσιμα δπως προλάβουν τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ διὰ τὴν πρότασιν τὴν ἐποίησαν μέλλει γὰ κάμηγε ἐπαναλαμβάνει δὲ αὐτὸν εἰς τὴν § 47. ἔφασκον γὰρ ἐκεῖθεν.—προαιροῦμαι (μετ' ἀπαρεμφ.)=προπτεῖθεμαι, ἐπιχειρῶ (γά).

Θ'. 'Ο ἥγτωρ δητεῖ συγγνώμην δι' δσα μέλλει γὰ εἴπῃ,
§ 71-73.

§ 71-73. αἰτία=μοιφή, κατηγορία. — οὐ διαβάλλειν... βουλόμενος=οὐκ ἐπιθυμῶν διαβάλλειν (δμᾶς) ἐτέροις, ἀλλ' δμᾶς αὐτοὺς βουλόμενος...—διαβάλλω τινά τινι=δυσφημῶ. κατηγορῶ τιγα εἰς τιγα. — περὶ ἡς ἄπαξ δ λόγος ἐστὶ = ἡ

δποία εἶναι ἀγτικείμενον δλοκλήρου τοῦ λόγου μου.— ὁς οἴστι,
ἐπιτείνει τὸ ἐναντιωτάτας. Οἱ λόγοι εἶναι παραπλήσιοι, διότι
καὶ οἱ γουθετοῦντες σύμβολοι καὶ οἱ κατηγοροῦντες συκοφάνται
κατ' ἀγάκην περὶ σφαλμάτων ὄμιλοιν· αἱ διάγοιαι δμως εἶναι
ἐναντιώταται, διότι σκοπὸς τῶν μὲν γουθετοῦντων εἶναι γὰ
ῷφελήσουν, τῶν δὲ κατηγοροῦντων γὰ διειδίσουν μᾶλλον παρὸ γὰ
διορθώσουν.—**ἐναργῆς**=ζωηρὸς καὶ σαφῆς.—*al πονηροῖς*
τῶν πράξεων=τα κατακριτέα σημεῖα τῶν πράξεων.—**ὅδεν**=
ἔκειθεν δποι.

I'. Η κατὰ θάλασσαν κυριαρχία δὲν εἶναι ἐπωφελής· τοῦτο
ἀποδεικνύεται, ἔαν συγκρίνωμεν τὴν κατάστασιν τῆς πόλεως
ἡμῶν πρὸ τοῦ ἐπιτύχη καὶ ἀφοῦ ἐπέτυχε τὴν κυριαρχίαν ταύ-
την, § 74-94.

§ 74—81. γάρ, διασαρητικός.—**ἔκειθεν**=ἐκ τούτων.—*τῇ διανοίᾳ*=διὰ τῆς διανοίας, ἐν τῇ διαγοίᾳ.—**Υπέρθιολος**, ἦτο
δημαργῶγδες εἰς τὰς Ἀθήνας, πρότερον λυχνοπώλης, ἀνθρωπος πο-
νηρὸς καὶ φαύλος· οὗτος μετὰ τὸν θύγατρον τοῦ Κλέωνος σφετε-
ρούσθεις τὴν ἀνωτάτην ἔξουσίαν ἐκυβέρνησε τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ
τέλος ἐξεστρακίσθη καὶ ἀπέθανεν εἰς μεγάλην δυστυχίαν.—
Κλεοφῶν, δημαργῶγδες καὶ στρατηγὸς Ἀθηναῖος περὶ τὰ τέλη
τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου πάντοτε παρακινῶν τὸν λαὸν
πρὸς πόλεμον· ἡ ἐπιδρασίς του εἰς τὸν λαὸν ἦτο μεγάλη, διὰ
τοῦτο δύο φορὲς ἡμιπόδισε τὴν εἰρήνην μέχρις δτου ἐφορεύθη εἰς
ταραχήν τινα. Ἀμφοτέρους διακαμψδεῖ ὁ Ἀριστοφάνης.—**ἀρ-
γίας**: κατά τινα νόμιν τοῦ Σόλωνος ἡ τοῦ Δράκοντος ἡ ἀργία
ῶς μέγιστον κακὸν ἐδιώκετο (**δίκη ἀργίας**).—**ἔλπιδων κενῶν**:
δτι δηλ. θά καταλάβουν ἕνεκας χώρας καὶ θά στείλουν εἰς αὐτὰς
κληρούχους ἐκ τοῦ λαοῦ.—**αὐτῷ**, δηλ. τῷ δήμῳ.—**ἔκονύσας**
ἔγχειρισαί: τοῦτο ἔγινε ἐπὶ Ἀριστείδου.—**τούτων ὑπαρχόν-
των**=ἐνῷ ὑπῆρχον ταῦτα, δηλ. ἡ νίκη, ἡ ἀνδρεῖα, ἡ πίστις
καὶ ἀλλα ἀγαθά.—**τοὺς ἐπιστρατεύοντας**, δηλ. ἐπ' αὐτούς.—
ῶστε παραμικρὸν **ἔλθειν**=ῶστε δλίγον ἔλειψε.—**τῶν πρό-
τεον...** **συμμάχων**: ὑπαινίσσεται τοὺς Θηβαίους, οἱ ὅποιοι
προέτεινον γὰ κατασκαφῇ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν —οἵς=**τού-
τοις**.—**ὑπάρχω**= πρῶτος κάμινος ἀδικίαν.—**ἀσέλγεια**=χλα-
ζονεία, ἔπαρσις.—**τούτων**=μὲ τούτους.—**βέλτιστοι**=οἱ δλιγαρ-

χικοί· πονηρότατοι=οἱ δημοκρατικοὶ: τοῦτο πράγματι συνέδη εἰς τὴν Σάμον, δπου ὁ λαὸς τῇ βοηθείᾳ τῶν Ἀθηναίων ἐξεδίωξε τοὺς πλουσίους (γνεωμόρους) καὶ κατέλαβε τὰ κτήματά των.—ἀλλὰ γὰρ=δμως.—τὰ πράγματα=ἡ πολιτικὴ κατάστασις.—φλαῦρος=κακός.

§ 82—88. ἀνριβῶς=ἐπιμελῶς.—ἔξ ὁν=ταῦτα, ἔξ ὅν.—τὸ περιγγυνόμενον: τὰ περισσεύοντα χρήματα ἀπὸ τὰ ἔξοδα τοῦ δημοσίου τὰ ἐμοιράζετο ὁ λαὸς καὶ ἔτος εἰς τὰς Διονυσιακὰς ἑορτάς, ὅπότε ἡσαν εἰς τὰς Ἀθήνας πολλοὶ ξένοι καὶ σύμμαχοι ἦναν δὲ ἡ ἐντύπωσις τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως εἶναι μεγαλυτέρα, ἐνῷ ἡτο πλῆρες τὸ θέατρον εἰσήρχοντο δούλοι φέροντες ἀνὰ ἔη τάλαντον ἔκαστος καὶ ἐτοποθέτουν αὐτὰ εἰς τὴν ὁρχήστραν πρὸς διανομήν.—παρεισῆγον τοὺς παῖδας: εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχε συγήθεια νὰ εἰσάγουν εἰς τὸ θέατρον κατ᾽ ἔτος κατὰ τὰς Διονυσιακὰς ἑορτὰς τοὺς ἐφύδους δρφανοὺς τῶν ἐγ πολέμῳ πεσόντων, τοὺς δοποίους εἰχεν ἀναθέψει ἡ πόλις κατὰ τὸν νόμον. Πάντες οὗτοι οἱ ἔφηβοι ἔφερον πανοπλίαν δεικνύοντες διὰ ταύτης διὰ εἶναι ἐποιμοι διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ τὸν ὑπὲρ πατρίδος.—ἀμφοτέροις, δηλ. τοῖς μέν... τοῖς δ' ἄλλοις.—αἱ τιμαὶ (τῆς οὐσίας)=τὰ ποσὰ τῆς ἀξίας (τῆς περιουσίας).—τῶν μέν... πρόνοιαν=ποιούμενοι οὐδεμίαν πρόνοιαν τῶν μελλόντων συμβίησθαι διὰ ταῦτα.—διὰ ταχέων=ταχέως.—ὑπάρξαντα, δηλ. πλοῦτον.—εἰς τοῦτο... ἀμελεῖας... ἐπιθυμίας (πρᾶλ. § 31 εἰς τοῦτο ἀνοίας).—Δεκελειάσιν, πρᾶλ. § 37.—εἰς Σικελίαν... ἐπὶ τοὺς οὐδὲν ἔξαμαρτάνοντας: ἡ τείχισις τῆς Δεκελείας καὶ ἡ ἐκστρατεία τῆς Σικελίας χρονικῶς δὲν συμπίπτουν, διότι ἡ ἐκστρατεία ἥρχισε πρότερον ἀλλ' ὁ Ἰσοκράτης λέγων περὶ τῆς δλῆς ἐκστρατείας ἔχει ὑπὸ δψιν του τὴν τελευταίαν ἀποστολὴν τῶν 72 πλοίων ὑπὸ τὸν Δημοσθένη καὶ Εὐρυμέδοντα, ἡ δοπία ἔγινε τὸ 413, ὅπότε ὅχι μόνον τὸ τείχος ὑπῆρχεν ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀττικὴ δεινῶς ἐτέμνετο καὶ ἐπορθεῖτο.—περιορδ (μετὰ μτχ. κατηγρ.)=ἀφήνω (νά).—Ιταλίας καὶ Σικελίας καὶ Καρχηδόνος: τοιαύτας ἐλπίδας παρεῖχεν δ' Ἀλκιδιάδης εἰς τοὺς Ἀθηναίους.—ἀνοία, δστ. τοῦ κατὰ τι.—συστέλλω τινὰ=κάμψω τινὰ μετριώτερον.—καίτοι=ἐν τούτοις.—μείζοις, δηλ. ἀτυχήμασι. — εἰς Αἴγυπτον: τὸ 463 π. Χ. εἰς

Αἴγυπτον πλεύσαντες πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀποστάγτων Αἴγυπτίων ἀπὸ τῶν Περσῶν μετὰ ἔξαετεῖς ἀγῶνας πλεῖστα πλοῖα ἔχασαν ἄνευ ἀποτελέσματος.—μέν γε, αἰτιολογικῶς.—περὶ **Κύπρου**: ἐννοεῖ τοὺς κατὰ καιροὺς πέριξ τῆς Κύπρου ἀγῶνας, κατὰ τοὺς ὄποιους ὁ Ἰσοκράτης λέγει δτὶ ἐχάθησαν 150 πλοῖα· ἐπέμφθησαν δὲ εἰς τὴν Κύπρον πλοῖα τὸ 470, 458, 450 καὶ 449 π.Χ.—ἐν Δάτῳ: τὸ Δάτον (καὶ ἡ Δάτος), πόλις τῆς Θράκης, λιμήν τῶν Φιλίππων (νῦν Καβάλλα). ὁ κάτοικος Δατηνός. Ἡ ἀπώλεια αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸ 465 π.Χ.—ἐν Ἐλλησπόντῳ, δηλ. ἐν Αἰγαίῳ ποταμοῖς.—διν ἔξαριθμησειν: εἰς τὸ Κυνὸς σῆμα τῆς Θρακικῆς χερσονήσου 10 εἰς τὸ Νότιον τῆς Ιωνίας 18, εἰς τὴν Μυτιλήνην 30, εἰς τὰς Ἀργινούσας 25 κτλ. ἐπίσης εἰς τὴν Κορώνειαν, Δήλιον, Ἀμφίπολιν κτλ. ἀπωλέσθησαν «κατὰ χιλίους καὶ δισιχιλίους».—τὰ ἐγκύλια=τὰ ἐγκυλίως (=συγχνά) συμβαίνοντα.—ταφὰς ποιεῖν (=θάπτειν) ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοῦτο· εἰς τὸν Κεραμεικὸν ἵσταντο τὰ σήματα τῶν πεσόντων εἰς Εὔβοιαν, Χίον κτλ.—τελευτᾶντες, ἐπιρρηματικῶς.—**ἔλαθον** σφᾶς αὐτούς... ἐμπλήσαντες τῶν πολιτῶν=χωρὶς να τὸ ἐννοήσουν (σιγὰ σιγὰ) ἐγέμισαν μὲν πολίτας τοὺς δημοσίους τάφους.—φρατρία, εἶναι ὑποδιαιρέσις τῆς φυλῆς αἱ 4 φυλαὶ ὑποδιῃροῦντο εἰς 12 φρατρίας, αὗται πάλιν εἰς 360 γένη. Ἐκάστη δὲ φρατρία ἡ φράτρα εἰχεν ἴδια θρησκευτικὰ ἔθιμα, ἕορτας καὶ συμπόσια.—**γραμματεῖον** ληξιαρχικόν, ἡτο βιδλίον εἰς τὸ διποῖον ἐγεγράφοντο οἱ ἔξερχόμενοι τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, ὅπότε καθίσταντο αὐτεξόυσιοι καὶ ἥδυναντο νὰ διαχειρίζωνται τὴν πατρικὴν περιουσίαν, **λῆξιν** καλούμενην.—τῶν οὐδέν... προσηκόντων, διότι ἐνέγραφον εἰς τοὺς πολίτας πολλοὺς ἔνοντος (πρβλ. καὶ § 50). τὰς τυραννικὰς στάσεις, ἐννοεῖ τοὺς Ηεισιστρατίδας.—ἐπὶ τῆς ἀρκῆς, δηλ. τῆς κατὰ θύλασσαν.

§ 89—94. σκοποῦμαι περὶ τινος=σκέπτομαι περὶ τινος, μὲ προσοχὴν ἔξετάζω τι.—περὶ τῶν ἀλλων, δηλ. γενῶν.—ἀναφέρω τι=συγκρίνω τι.—ώσπερ... ἀναφέρων=ἀναφέρων (τὰ ἄλλα γένη=ἀνθρώπους) πρὸς τοῦτο (τὸ γένος ήμῶν=τοὺς ὀνομαστοτάτους οἴκους ἡμῶν) ὥσπερ πρὸς δεῖγμα.—φανεῖμεν ἀντηλλαγμένοι=ἡθέλομεν φανῇ σχεδὸν ἄλλοι ἀντῷ ἄλλων (δτ: δηλ. τὸν τόπον μας κατέχουν ξένοι).—ζηλόω· ὡς τινα

(ἐπὶ καλοῦ)=μιμοῦμαι τινα.—τοῦ δικαίου =παρ' ἔτι εἶγαι δικαίου=παρ' ὅτι τοὺς ἀξίζει.—τιμὴ=ἀρχή.—στέργω ἐπὶ τινι,
πρόλ. § 7 στέργω τινι.—ξέις=ῆθος, συγήθεια.—τοτὲ μέν...
τοτὲ δέ, προσδιορίζει τὸ: δμοίως τοῖς λησταῖς.—ἐν σιτοδελ-
αις... μεγίστοις κακοῖς: ταῦτα ἔγιναν κατὰ τὸν Πελοποννη-
σιακὸν πόλεμον.—δύναμις =σημασία.—χωρίζοματινος=—
διαφέρω τινός.—ἔθος καθέστηκε τινι=ἔχει γίνει συγήθεια εἰς
τινα.—τοῖς... πόνοις καὶ κακοῖς δοτ. δργανική.—συμπλ-
πτει τινὶ τι=συμβαίνει εἰς τινα τι.—τῆς ἑαυτῶν, ἐνν. πό-
λεως. Οἱ Σπαρτιάται κατὰ παράκλησιν τῶν τριάκοντα ἔπειμψαν
τὸν Καλλίδιον μετὰ στρατοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας, δστις πιθανῶς
ἔμεγεν εἰς τὸ Πρυτανεῖον καὶ τὴν ΒΔ γωνίαν τῆς Ἀκροπό-
λεως.—δμήρους: ὁ Περικλῆς ἐξήτησε καὶ ἔλαβε παρὰ τῶν
Σαμίων 50 παῖδας καὶ 20 ἄνδρας ὡς δμήρους, τοὺς ἐποίους
ἔστειλεν εἰς Δῆμον.—πολλῶν ἑτῶν=ἐπὶ πολλὰ ἔτη διὰ τὰς
ἔκστρατεις τῶν Πελοποννησίων οἱ γεωργοὶ ἐκλεισθησαν εἰς
τὴν πόλιν (ἰδίως ἀπὸ τοῦ 413) καὶ δὲν ἤδύναντο ἐκ φόδου γὰρ ἐπι-
σκεφθοῦν τὰ μακρὰ κείμενα κτήματά των.—τοσοῦτον, δηλ.
ἀπὸ τοῦ 431-404 π.Χ. ἀρξαντες=ἐπὰν ἀρξωμεν.—παθοῦ-
σαν, ἐκ τοῦ ἐπιδεῖν.—ἀπονενοημένος=ἀνόητος.—τοῦ χρό-
νου... τοῦ καθ' αντὸν=τοῦ χρόνου κατὰ τὸν ὅποιον σύτος θά-
ζῃ, δηλ. τοῦ ἐπιλοίπου βίου του.—ῶν =τούτων— προαιρου-
μένων... μᾶλλον: τὸ μᾶλλον πλεοναστικῶς διότι τὸ προαι-
ρεῖσθαι περιέχει ἔννοιαν παραθετικήν.—οἱ πρόγονοι: οἱ ἐπὶ
τῶν Περσικῶν πολέμων ζήσαντες.—δμφότερα, ἐπεξηγεῖται διὰ
τῶν κατωτέρω καὶ τὴν... καὶ τὴν κάραν κεῖται
προληπτικῶς ἀντὶ ὅτι καὶ ἡ κάρα ημῶν δύναται τρέφειν.
προληπτικῶς κεῖται καὶ τὸ τὴν καλουμένην.—ἡ καλουμένη
ἀρχὴ=ἡ κατὰ θάλασσαν ἔξουσία.—πέφυκα (μετ' ἀπαριμφ.)=—
ἐκ φύσεως ἔχω τὴν ἰδιότητα (νά).

ΙΑ'. "Οι ἡ κατὰ θάλασσαν κυριαρχία δὲν εἶναι ἐπωφελῆς
ἀποδεικνύει καὶ ἡ τύχη τῆς Σπάρτης, τὴν δποίαν παρεσκεύα-
σεν εἰς αὐτὴν ἡ κυριαρχία αὐτῇ ἡ κατὰ θάλασσαν κυριαρχία καὶ
τὴν Σπάρτην καὶ τὰς Ἀθήνας ἔβλαιψεν, § 95^τ- 105.

95 - 98. μέγιστον δὲ τεκμήριον οὐ γάρ... προεξαγγελτικὴ
παράθεσις — διέφθειρε, ἐνν. ἡ ἀρχή. — τοῖς εἰθισμένοις,

ἀναφέρεται εἰς τὸ οἶνον τὸ ἔστι.—τοῦτον τὸν λόγον, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὃς ἡμεῖς μέν.—ταύτην τὴν δύναμιν, δηλ. τὴν κατὰ θάλασσαν.—ἐν ἐπτακοσίοις ἔτεσι: ἀπὸ τοῦ Λυκούργου μέχρι τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης (371 π.Χ.).—ἐν δλιγω χρόνῳ, δηλ. 34 ἔτη, κατὰ τὰ σποῖα ἥρξαν οἱ Σπαρτιάται.—σαλεῦσαι (ἀμετόβ.).· ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν πλοίων.—λύσιμαι=καταλύσιμαι.—παρὰ μικρόν, πρόδ. § 78 καὶ § 44 μικροῦ δεῖν.—τὰ καθεστῶτα ἐπιτηδεύματα=οἱ συγηθισμένοι τρόποι τῆς ζωῆς.—δαθυμία=χιμέλεια, δικηρία.—ὑπεροψία τῶν συμμάχων=καταφρόνησις τῶν συμμάχων.—τοῖς πρότερον ὑπάρχουσι, ἐνν. ἀμαρτήμασιν νοοῦνται δὲ αἱ ἀδικίαι αἱ σποῖαι ἔγιναν εἰς τοὺς "Ελληνας ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων.—πρὸς ἀλλήλους ἔξουσι, δηλ. οἱ πολῖται τῶν ἐκασταχῶν πόλεων.—ἔχοντες=ἐνῷ εἰχον.—πεφυλαγμένοις ἔχω=εἴμι προφυλακτικός, προσεκτικός.—πεντακισχίλια τάλαντα: ταῦτα ἔλαθον διὰ τοῦ Τισσαφέρνους καὶ τοῦ Κύρου.—παρασχόντος... συμβαλομένων, ἔγαντιαι μτχ.—**Χίων** δέ: οὗτοι συγειμάχησαν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας τὸ 412 π.Χ. οὐκ ἔφθασαν... κατασχόντες καὶ: τὸ φθάνω μετὰ κατηγρμ. μτχ. ἐπομένης ἔλληνος προτάσεως διὰ τοῦ καὶ συνδεομένης ἐκφράζει τὸ σύγχρονον τῶν δύο πράξεων (=μόλις κατέλαθον... ἐπειδούλευσαν).—**Θηβαῖοις**... ἐπεβούλευον: καταλαβόντες (382) διὰ τοῦ Φιδία τὴν Καδμείαν.—**Κλέαρχον**: τοῦτον δὲ γέντειλεν ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως ἄλλα τὸν ἀναφέρει διότι ἡγεῖτο Σπαρτιατῶν, ἔστω μισθωτῶν, καὶ ἐκλόνισε τὴν ἀρχὴν τοῦ βασιλέως ὑπέρ πάντα ἄλλον Σπαρτιάτην.—τοὺς μὲν πρώτους: ἥσαν δὲ οὗτοι 600.—ἔξελκνσαντες, διὰ τοῦ Λυσάνδρου.

§ 99—103. τὴν ἥπειρον: τὴν Ἀσίαν διὰ τοῦ Δερκυλίδα καὶ Ἀγησιλάου.—ὑβρίζω τινὰ=κακομεταχειρίζομαι τινα. Τοῦτο ἔγινεν εἰς τὰς νήσους διὰ τῆς ἐπανόδου τῶν διιγαρχικῶν καὶ τῆς ἔξορίας τῶν δημοκρατικῶν.—ἀναιρῶ τι=καταστρέψω, καταλύω τι.—**Ηλείων**: διὰ τοῦ βασιλέως Παυσανίου κατέλαθον πολλὰς πόλεις αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ἐλεγχάτησαν.—τῶν **Κορινθίων**: διὰ τοῦ Ἀγησιλάου.—διοικέω τινάς=ἀναγκάζω τινάς γὰ κατοικήσουν χωριστὰ εἰς πολλὰ μέρη. Τοῦτο δὲ ἔγινετο διὰ τοὺς κατοίκους μεγάλων πόλεων πρὸς ἐκμηδένισιν τῆς δυνάμεως

αὐτῶν.—τὴν Ἀργείων: τοῦτο ἐπράξεν δὲ Ἀγησίλαος.—οὐδὲν ἐπίρρ. — ύβρις = καταπέσεις, προσδολή.—ταύτην, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν.—ἐπιφέρω τὰς αἰτίας τινὶ = ἐπιφέρει πτω τὴν εὐθύνην εἰς τινα.—τὰ ἐπιγιγνόμενα = τὰ κατόπιν ἐπερχόμενα.—καταφέρομαι ἐπὶ τι—καταλήγω εἰς τι.—μελετῶμαι = ἐξασκοῦμαι.—ὑπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς, δηλ. τῆς κατὰ θάλασσαν.— ὁς . . . ἔστι, ἐκ τοῦ ἥδεσαν.

§ 104—105. ἐπιδέδεινται (παθτκ.), ὑποκρ. ἡ κατὰ θάλασσαν δύναμις.—ἐπειδή, χρον.—χρῶμαι παραπλησίοις τοῖς ἀμαρτήμασι=περιπίπτω εἰς παρόμιαια σφάλματα.—τὸ τελευταῖον, ἐπίρρ.—περὶ ἀνδρασιμοῦ κινδυνεύω=κινδυνεύω νὰ ἐξανδραποδισθῶ.—τῆς σωτηρίας ἔτυχον: διότι οἱ Ἀθηναῖοι συνεμάχησαν μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τῶν Θηραίων, καθ' ὃν χρόνον δὲ Ἐπαμεινάνδρας ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης ἦτο κύριος τῆς Πελοποννήσου καὶ ἡπείλησε καὶ αὐτὴν τὴν Σπάρτην.—ἡ τελευτὴ = τὸ ἀποτέλεσμα.—πονηρὸς = δλέθριος — ἐπάρασσαν, τοῦ ἡ. ἐπαλέω τινὰ=παρακινῶ, παρορμῶ τινα.

IB'. Καίτοι τοσούτων κακῶν αἰτία, ὅμως ἐλάνθανε, διότι οἱ ἄνθρωποι δέπουν πρὸς τὸ κακὸν καὶ ἐπιζητοῦν τὴν κυριαρχίαν, καίτοι εἶναι προφανεῖς οἱ ἐξ αὐτῆς κινδυνοί· τέλος δὲ κατὰ θάλασσαν κυριαρχία οὐδόλως διαφέρει τῆς τυραννίδος, τὴν δποίαν πάντες θεωροῦν βλαβεράν, § 106—115.

§ 106—110. λανθάνω τινὰ ὅν=ἀγνοοῦμαι ὑπὸ τινος δὲ τούτῳ πάρχω.—περὶ τὰς αἰρέσεις=εἰς τὴν ἐκλογήν.—τῶν μεγίστων δηλ. πραγμάτων.—προσαιροῦματι, πρόβλ. § 35.—προσταματι τινος=εἴμαι προστάτης τινός, πυθερων τινα.—ἐπιπολάζω=ὑπερισχύω. Τοῦτο ἔγινε διὰ τοῦ Κόνωνος καὶ τῆς παρὰ τὴν Κυέδον γνωμαχίας.—οἱ ἀττικοί ζοντες=οἱ μετὰ τῶν Ἀθηναίων (ἀγμοκρατικῶν).—οἱ λακωνίζοντες=οἱ μετὰ τῶν Δασκεδαμονίων (όλιγαρχικῶν).—δημηγοροῦντες, εἶναι οἱ δημιαγωγοί.—πονηροί=φαυλότητες.—ἐπὶ τῶν τετρακοσίων: τὸ 411 π.Χ.—τὴν . . . μανίαν, διότι 1500 ἐφόνευσαν, 5000 ἐξώρισαν, περιουσίας πλείστας ἐδήμευσαν κτλ.—Φυλήν, φρούριον δχυρὸν εἰς τὴν Πάρνηθα, εἰς τὰ μεθόρια Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας· ἐκεῖ ἥλθον ἐκ τῶν Θηρῶν οἱ περὶ τὸν Θρασύδουλον δημοκρατικοί, ἐκείθεν δὲ

δρμώμενοι κατῆλθον εἰς Πειραιά, ἐνίκησαν τοὺς τριάκοντα καὶ κατέλυσαν τὴν ἀργὴν αὐτῶν.—ἀλλὰ γὰρ = ἄλλα πρὸς τούτοις.—τὰ ἔλαττονα = τὰ διαγώτερον σημαντικά.—χαίροντας... νομίζοντας... δοκοῦντας, κτγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ ἐπιδείξειεν.—τοῖς βλάπτουσι, ἀναφέρεται εἰς τὸ χαίροντας.—ἀφ' ὅν = ἐκεῖνα, ἀφ' ὅν.—ἀμφότερα καὶ ταῦτα, δηλ. τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ.—δοκῶ (μετ' ἀπαρεμφ.) = θεωροῦμαι (δτι) — ἐν τούτοις, δηλ. τοῖς ὥφελοῦσι τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν.—μέλει μοι περὶ τυνος = φροντίζω περὶ τιγος.—ἀγνοῶ (ἀμτθ.) = ἐν ἀγνοίᾳ εὑρίσκομαι, ἀμαρτάνω.—εἰσέρχεται μοι λογισμός = διαλογίζομαι, σκέπτομαι.

§ 111—115. μοναρχία = τυραννία. — ἐμπεπλεγμένοι εἰσὶ (μεσ.). ἡ μεταφορὰ ἐλίθιθη ἀπὸ τὰ ἐμπλεκόμενα εἰς τὰ δίκτυα ζῷα, τὰ ὅποια δὲν δύνανται νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ αὐτά.—ὑφ' ὅν = τούτους ὑφ' ὅν.—παρακατατίθεμαι τὴν σωτηρίαν τινὶ = ἀναθέτω τὴν σωτηρίαν εἰς τινα.—ὑπόπτως ἔχω πρός τινα = ὑποπτεύω τινά. — τοῖς οἰκειοτάτοις: ὁ Διογύσιος τῶν Συρακουσῶν δὲν εἶχε πεποίθησιν οὕτε εἰς τὸν ἀδελφόν του, οὕτε εἰς τὴν θυγατέρα του οὕτε εἰς τὴν μητέρα του, τὴν ὅποιαν τέλος ἐδηλητηρίασε· δομοίως δὲ Ἀλέξανδρος τῶν Φερῶν δὲν εἶχε πεποίθησιν εἰς τὴν γυναικά του.—ἔστε... μηδὲ θαρρεῖν πλησιάζοντας = ὥστε νὰ μὴ πλησιάζουν μὲ θάρρος.—τυραννεύω = τυραννῶ = βασιλεύω. — ὑπὸ τῶν γονέων: Ἀλέξανδρος δὲ Β' τῆς Μακεδονίας ἐξηφαγίσθη ὑπὸ τῆς μητρός του (358).—ὑπ' ἀδελφῶν: ὁ Περδίκκας τῆς Μακεδονίας τὸν ἀδελφόν του Ἀλκέταν κ. τ. λ. — ἐξ ἀνθρώπων ἡφαντισμένογ: σπάνιον πρᾶγμα ἢτο νὰ μείνῃ μῆτρα τυραννικὴ οἰκογένεια ἐπὶ τέσσαρας γενεᾶς εἰς τὴν ἀρχήν.—έκροντες σφᾶς αὐτούς: κατὰ πληθ. ἀριθ. διότι ἡ λέξις πλῆθος εἶναι περιληπτική.—ἔτερα τοιαῦτα = ἄλλα παρόμοια.—περὶ τῆς ἀρχῆς, δηλ. τῆς κατὰ θάλασσαν.—δυσκόλως, πρβλ. § 51.—πεπονθατε (ἐνν. πάθος) πάντων αἴσχιστον καὶ ὁρθυμότατον = ἔχετε πάθει κάτι τὸ ὅποιον εἶναι τὸ πλέον ἐπονεῖδιστον καὶ ραθυμότατον ἀπὸ δλα (τὸ ὅποιον δηλ. δεικνύει τὴν μεγίστην σας ἐπιπολαιότητα καὶ ἀπερισκεψίαν).—ἐπὶ τῶν ἀλλων δρᾶτε... ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀγνοεῖτε: ἔκαστος τὰ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα βλέπει.—φρονίμως διά-

κειμαι=σωφρονῶ.—**ῆν...** φαίνωνται, ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοῦτο.—**οὐδέν,** ἐπιρρ. — μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, ἐνν. ήγεισθε **εἶναι=**τοὺς περιοίκους, δηλ. τὰς γειτονικὰς καὶ ἐν γένει τὰς Βιωτικὰς πόλεις, τὰς ὄποιας ἥθελον οἱ Θηβαῖοι νὰ διοικοῦν. Ἐκ τούτων εἰχον καταστρέψει τὰς Θεσπιάς, τὰς Πλαταιάς καὶ τὸν Ὁρχομενόν.—**αὐτοὶ=**ὑμεῖς αὐτοί.

§ ΙΓ'. "Αν προσέητε τὰ αἴτια τὰ προκαλοῦντα τὴν πρόσοδον καὶ τὴν καταστροφὴν μιᾶς πόλεως καὶ παύσητε νὰ παρασύρεσθε ἀπὸ τοὺς δημαγωγοὺς καὶ θὰ κάμνετε δρυπὰς παρατηρήσεις καὶ δὲν θὰ ἐπιζητῆτε τὴν κυριαρχίαν, § 116—132.

§ 116—120. **εἰκῇ=**ἀπεριτκέπτως, ἀλογίστως.—**προσέχω τὸν νοῦν τινι=**ἐψιστῶ τὴν προσοχὴν μου εἰς τινα, φροντίζω περὶ τινος.—**φιλοσοφήσετε, πρᾶλ.** § 5.—**δρμηθεῖσαν, ἐναγτιώμυτχ.**—περὶ ἀνδραποδισμοῦ: αἱ μὲν Ἀθῆναι ἐκινδύνευσαν καταπολεμηθεῖσαι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, η δὲ Σπάρτη ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινάνδρου.—**πλούτου:** οἱ Θεσπαλοί ἡσαν γνωστότατοι μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν κρατικήν.—**ὑπαρξάντων, ἐναγτιώμυτχ.**—**φαῦλος=**χρήματος. Τὰ υπάρχοντα τῶν Μεγαρέων ἡσαν πολὺ δασμάντα, ὡς δυγάλιεθν γὰ συμπεράνωμεν ἀπὸ τὴν παροιμίαν «Μεγαρέων οὐδεὶς λόγος».—**λιμένας:** βραδύτερον ἀπέκτησαν οἱ Μεγαρεῖς δύο σπουδαιοτάτους λιμένας, τὸν τῆς Νισαίας καὶ τὸν εἰς Πηγάδα, οἱ ὅποιοι συνηγγωνίζοντο καὶ αὐτὸν τὸν Πειραιᾶ.—**ἀργυρεῖα=**μεταλλεῖται ἀργύρου, δπως εἰχον οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐν Δαυρείῳ.—**μεγίστους οἰκους:** οἱ Μεγαρεῖς διὰ τοῦ ἐμπορίου ἔγιναν πλουσιώτατοι (πρᾶλ. § 4 μεγάλους οἰκους).—**ἀκείνων, δηλ.** τῶν Θεσπαλῶν.—**τὰς ἀκροπόλεις:** τὴν ἀκρόπολιν τῆς Λαρίσσης κατέλαθον οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Θηβαῖοι.—**οἱ μέν, δηλ.** Θεσπαλοί.—**προσήκει, ἀναφέρεται εἰς τὸ ταῖς πόλεσιν η τοῖς ιδιώταις.**—**τοιοῦτον, δηλ.** σῶφρον.—**ἀσκῶ τι=**καταγίνομαι εἰς τι.—**τυχόν,** πρᾶλ. § 60.—**φθάνω** (μετὰ κτγρ. μτχ.)=προφθάνω (γά).—**διὰ τὴν ἀθανασίαν:** μὲν υπερβολὴν λέγεται τοῦτο, φανερώνει δὲ τὸ πολυχρόνιον τῶν πόλεων.

§ 121—125. **ῶν=**τούτων δέ.—**τοῖς φιλεῖν...** φάσκουσι, δηλ. τοῖς δημαγωγοῖς: δέ τίτιαρ ἀποδίδει πάντα τὰ σφάλματα εἰς

τοὺς δημαρχιών.— $\omega\varsigma$ =καθώς.—έπειδή, χρν.—δυναστεία=ΐσχύς.—δλίγω πρότερον, πρβλ. § 36.—προχειρίζομαι τινα δημαρχιών=έκλεγω τινὰ δημαρχιών.—διαφέροντας... κατελθούσας, αἱ μτχ. ἐκ τοῦ εἰδότες.—ἐν τῷ ποιῆσαι=κατὰ τὸ ποιῆσαι.—ἐν πολλοῖς ἔτεσι· ἀπὸ τοῦ Κλεισθένους (510) μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.—δἰς ἥδη, πρβλ. § 51.—αἱ φυγαὶ=οἱ φυγάδες (τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου).—συνοφάντης=πονηρὸς δημαρχός.—ἕπο τῶν τυράννων, δηλ. τῶν Πεισιστρατιδῶν, μετά τὴν πτῶσιν τῶν ὁποίων ἐπανῆλθον εἰς τὰς Ἀθήνας 700 φυγάδες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ μεγάλη οἰκογένεια τῶν Αλκιμαιωνιδῶν.—δόξαν: ἡ φήμη τοῦ Θρασυδούλου καὶ τοῦ Κλεισθένους ἥτο πολὺ μεγάλη.— $\omega\varsigma$ =πᾶς.—ἔφ' ἐκατέρων, δηλ. ἐπὶ τῶν δημαρχιῶν (συκοφαντῶν) καὶ ἐπὶ τῶν ἀρίστων ρητόρων.—ἐκ τῶν πατρώφων ἐκπίπτω=χάνω τὴν πατρικὴν περιουσίαν καὶ γίνομαι πένης.—φθονοῦμεν, καταχρηστικῶς ἔγινε τοῦ νεμεσῶμεν, διότι φθονῶ=λυποῦμαι ἐπὶ τοῖς ἀξιώσι εὐτυχοῦσι, νεμεσάω· δ=λυποῦμαι ἐπὶ τοῖς ἀναξίωσι εὐτυχοῦσι.—ἔχουσαν.... λαμβάνοντας.... πράττοντα.... γεγενημένους, κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ ὑπομένομεν.—διαβολὸς ἔχω=διαβάλλομαι.— $\omega\varsigma$ = διτι.—τούτους δέ, δηλαδὴ τοὺς συκοφάντας.—ἐπικαρπίαι, εἶναι αἱ ἀπὸ τοῦ φόρου ὡφέλειαι καὶ τὰ κέρδη.—χεῖρον πράττειν τινὸς=εὑρίσκομαι εἰς χειροτέραν θέσιν παρὰ ἄλλος τις.—οἵς δ' οὐδέν... τούτους δέ, διπλοῦς σύγδεσμος δὲ ἀγτιτίθεται εἰς τὸν προγραμμένον μὲν (τὸν μὲν δῆμον) ἡ ἀπόδοσις εἰς τὸν σύνδ. μὲν εἶναι τὸ τούτου δέ, τὸ δὲ οἵς δ' οὐδὲ εἶναι περιγραφὴ τοῦ τούτοις δέ, (πρβλ. § 55, ἔνθα ὑπάρχει διπλοῦς μὲν καὶ διπλοῦς δέ).—ταπεινὸς=πένης.—εὐδαίμων=πλούσιος.—χεῖρον φρονοῦσαν... τὴν ἀρχὴν (δηλ. τὴν κατὰ θάλασσαν): ἡ κατὰ θάλασσαν ἡγεμονία συνετέλεσεν ὅστε οἱ Ἀθηναῖοι γὰρ ἀπομακρυνθίουν τῆς προτέρας σωφροσύνης καὶ τῆς αὐτηρότητος τῶν παλαιῶν ἥθων. — πολιτεύομαι= διοικοῦμαι, κυβεργῶμαι.—ἐπὶ τὸν ἔδιον χρηματισμόν, δπως (οἱ συκοφάνται) οἱ πονηροὶ δημαρχοί.—ἀνήνεγκεν δικανισθεῖσα τάλαντα: πράγματι 8000 τάλαντα ἐκομίσθησαν ἐκ τῆς Δήλου καὶ κατετέθησαν εἰς

τὸν δπισθόδομον τοῦ Παρθενῶνος· ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ ἀνῆλθον εἰς 10000 (πρᾶλ. § 69).—κωρὶς τῶν οἰερῶν: οἱ ιεροὶ θησαυροὶ συνίσταντο εἰς διάφορα ἀναθήματα, ιερὰ σκεύη καὶ τὰ ἐκ τῶν Περσῶν λάφυρα· ἡ ἀξία τούτων ὑπερέβαινε τὰ πεντακόσια τάλαντα.—προσέχω τὸν νοῦν τινι, βλ. § 116.—τὰ μὲν ἀμελούμενα (εἰρωγικῶς)=τὰ δῆθεν ἀμελούμενα.—οαθύμως=ἀνέτως.—οἱ μέν .. οἱ δὲ=οἱ μὲν πένητες.. οἱ δὲ πλούσιοι.—πρὸς σφᾶς αὐτοὺς=πρὸς ἀλλήλους· ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ διεξιέναι καὶ εἰς τὸ θρησκεῖν.—τῶν λειτουργιῶν: ἔνταῦθα νοοῦνται μόνον αἱ ἐγκύλιοι, δηλαδὴ αἱ τακτικαὶ λειτουργίαι (χορηγία, τριηραρχία, γυμνασιαρχία, ἐστίασις).—τὰ κακὰ τὰ περὶ τὰς συμμορίας: συμμορίαι ὄνομάζοντο εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ 20 τάξεις, δύο ἢξ ἑκάστης φυλῆς, εἰς τὰς ὅποιας κατενέμοντο 1200 πλουσιώτατοι Ἀθηναῖοι ὑποχρεούμενοι εἰς εἰσφορὰς καὶ τὰς ἀλλας λειτουργίας· εἰς τούτους κατελέγετο καὶ αὐτὸς ὁ Ἰσοκράτης.—ἀντιδόσεις: ἣν τις εἰς τὸν δποῖον ἐπεβλήθη λειτουργία ἐνόμιζεν δτι ἥδικεῖτο, διότι ἔτερος ἦτο πλουσιώτερος αὐτοῦ καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ ἀναλάβῃ τὴν λειτουργίαν, παρουσιάζετο εἰς τὸ δικαστήριον καὶ προσέφερεν ἀνταλλαγὴν τῆς περιουσίας του πρὸς ἔκεινον τὸν δποῖον ἐνόμιζε πλουσιώτερόν του· ὁ τελευταῖς ὥφειλε ἢ γὰ δεχθῆτην ἀνταλλαγὴν τῆς περιουσίας ἢ νὰ λειτουργήσῃ· ἡ προσφορὰ αὕτη τῆς ἀνταλλαγῆς ἐκαλεῖτο ἀντίδοσις.

§ 126—132. Θαυμάζω... συνιδεῖν=ἀπορῶ δὲ πῶς δὲν δύνασθε γα ἐγνοήσετε.—πρὸς γὰρ τοῖς ἀλλοῖς κακοῖς: δτι δηλ. ἔξ αιτίας αὐτῶν μισοῦν τὴν πόλιν οἱ "Ελληνες, ἀποστατοῦν οἱ σύμμαχοι κτλ.—σπανίζω τινδο=ἔχω ἔλλειψίν τινος.—ἔκ τῶν ίδιων, δηλ. μέσων, κατ ἀγτιθεσιν πρὸς τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν δικαστηρίων.—τῆς πόλεως εἰμι καὶ τῶν λεγόντων τὰ βέλτιστα=ἀγήκω, εἴμαι ἀφωσιωμένος εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς συμβουλεύοντας τὰ συμφέροντα.—ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, δηλ. τοῦ δικαστικοῦ μισθοῦ, τῶν ἐκκλησιῶν, δηλ. τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μισθοῦ.—λῆμμα=εἰσόδημα.—εἰμι ὑπό τινι=ἔξχρτῶμαι ἐκ τινος.—ὑφ' αὐτοῖς .. εἶναι, δηλ. ὑπὸ τοῖς δημαγωγοῖς· διότι δσον περισσότερον οὗτοι ἐσυκοφάντουν, τόσον περισσότεραι δικαι ἐγίνοντο, τὰς δποῖας ὁ λαὸς ἐδίκαζε.—εἰσαγγελία=μήγυστις κατὰ

ἀρχόντων ἡ ἰδιωτῶν διὰ σπουδαῖα ἀδικήματα, ὡς λ.χ. διὰ προδοσίαν (σῆμερον λέγονται ἐγκλήματα καθοσιώσεως).—γραφὴ=ἔγγραφος κατηγορία.—τεκμήριον δὲ μέγιστον οὐ γάρ... πρᾶλ. § 95.—εἴς οὖς τρόπου=τίγι τρόπῳ.—βίος=τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα—δύναμις=πῶς.—διελεγμαῖ, τοῦ διαλέγομαῖ τι=ἀναφέρω τι.—ἔφεξῆς=κατὰ σειράν.—ῶς ἔκαστον τῷ καιρῷ συνέπιπτεν=δύναμις δι' ἔκαστον παρουσάζετο ἡ κατάλληλος εὐκαιρία (δύναμις ἔκαστον ἡ περίστασις ἔφερε).—ἔγγιγνεται τινι (μετ' ἀπαρεμφ.)=εἰναι δυνατὸν εἰς τινα (γάρ) —τὰ μάλιστα κατεπείγοντα=τὰ ἀναγκαιότατα, τὰ σπουδαιότατα.—ἔπανέρχομαι τι=ἐπαναλαμβάνω τι.

ΙΔ'. *Ἐπίλογος I.* Πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν παρόντων δεινῶν πρέπει νὰ πάσῃ δὲ λαὸς νὰ θεωρῇ φίλους τοὺς συκοφάντας (δημαγωγούς). πρέπει νὰ θεωρῶμεν τοὺς συμμάχους ὡς φίλους· πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν τὴν ἐκτίμησιν πάντων τῶν ‘Ἐλλήνων’ καὶ τέλος πρέπει νὰ προστατεύωμεν τοὺς καταπιεζομένους. § 133—144.

§ 133—135. ἔστι δηλ. τὰ μέσα.—εἴς ἄν=δι' ἄν.—ἄν. . . βουληθεῖμεν, ἐνν. ἡ ὑποθ. εἰ δεούμεθά του συμβουλεύοντος.—καλοὶ καγαθοὶ=τίμιοι, ἔσχοχοι.—οὐδέτερον, δηλ. οὕτε δημοκρατικὸς οὕτε διλιγαρχικός.—ἐν ἦ, δηλ. πολιτείᾳ (=πολιτεύματι).—τοῖς στρατηγοῖς: δρήτωρ ὑπονοεῖ τὸν Χάρητα, δστις περισσότερον πάγτων τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἐφορολόγει καὶ ἔφθειρε τοὺς συμμάχους. —ἐνδιδωμεῖ τινά τινι=πορεῖδιῶ τινὰς εἰς τινα, ἀφήνω τινὰ εἰς τὴν διάκρισιν τινος.—μηδὲν περὶ ονος ἥγοντα τοῦ εὐδοκιμεῖν (=τίποτε δὲν θεωρῶ λόγου ἀξίου ἀπὸ τὸ νὰ)=τίποτε δὲν ἔκτιμω περισσότερον ἀπὸ τὸ γὰ εὐδοκιμῶ.

§. 135—141.—ἔμμενω τινὶ=μένω πιστός, σταθερὸς εἰς τι. δύντας, ἐκ τοῦ παράσκητε.—ταῖς μελέταις... τῷ πράττειν, δοτ. τοῦ κατά τι.—μελέται=σχέδια, ἀσκήσεις.—δικνήσουσι ἐνν. πᾶσαι (ἐκ τῆς προηγουμένης ἀρνήσεως ἀλλη τῶν ἀλλων πόλεων οὐδεμία).—δικνῶ=οὐ τολμῶ.—ἔφεδρεύουσα=ἐπικειμένη, ἐπιτηροῦσα, ἐναντία ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀθλητῶν· δταν δηλ. παλαίουν δύο, ἔτερος, ἐφεδρος καλούμενος, κάθηται ἐκεῖ πλησίον, ἔτοιμος γὰ ἀγωνισθῆ πρὸς τὸν γινήσαντα.—τὸ ἥμετερον, ἐνν. πρᾶγμα=ἡ ὑπόθεσίς μας, τὰ καθ' ἥμᾶς.—τὴν αἰτίαν

ἔχω τούτου του ἀγαθοῦ=λέγουν δτι ἐγώ εἰμαι αἴτιος τούτου του ἔγαθοῦ.—ἀπορῶ τινι=ἔχω ἔλλειψίν τινος.—ἀπορήσομεν ἐνν. ἀνδρῶν.—ἀμφότερα = συγχρόνως. ὑπαρξάσης, ὑποθ. μτχ.—διὰ τὴν ἥλικιαν: ἡτο τότε δ 'Ισοκράτης 82 ἐτῶν (κατά τινας 79—80). ή δικαιολογία αὕτη τοῦ Ἰσοκράτους εἶναι δλως τυπική.—εὖ φρονήσαντας, χρν.—προσταματικοῖς=πρωτοστατῶ εἰς τι.—λυμεῶν=καταστροφεύς.—περιβλεπτος=θαυμαζόμενος, ἔξοχος.

§ 142—144. κεφάλαιον τούτων=ώς γενικὸν συμπέρασμα τούτων.—συντελεῖν τι=σπεύδω εἰς τι, καταλήγω εἰς τι.—μισῆσαι ἀπάσας τὰς τυραννιὰς ἀρχὰς καὶ δυναστείας: δ ἡγήτωρ προτρέπει νὰ ἀφήσουν κατὰ μέρος πᾶσαν τυραννικὴν ἐπὶ τῶν συμμάχων κυριαρχίαν διὰ τῆς κατὰ θάλασσαν ἀρχῆς, νὰ ἀφήσουν δηλ. ἔλευθέρους.—ἐκείνοις, δηλ. τοῖς Δακεδαιμονίων βασιλεῦσι.—οἱ συμπολιτευόμενοι=οἱ συμπολίται, ὑπὲρ ἐκείνων δηλ. τῶν Δακεδαιμονίων βασιλέων.

ΙΕ'. Ἐπίλογος ΙΙ. Ζητεῖ συγγνώμην διότι δὲν δύναται νὰ εἴπῃ περισσότερα, καίτοι τὸ θέμα δὲν ἔηντιλήθη καὶ προτρέπει τοὺς νεωτέρους νὰ λέγουν καὶ νὰ γράφουν ὅσα θὰ δόηγήσουν τὰς πόλεις πρὸς τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην § 145.

§ 145. ἀμφότερα, ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν καὶ τὸ μῆνος.... καὶ τὸ πλῆθος.—ἡγώ=ἡ ἐγώ,—εξ ὕν, πρόλ. § 134.—ώς αἰτιολγ.—τὰ τῶν φιλοσόφων πράγματα: πολὺ δρθῶς ἐκφράζεται δ ἡγήτωρ ἐνταῦθα: μόνον εἰς εὐτυχοῦσαν πατρίδα προάγονται καὶ ἀναπτύσσονται αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ καλαὶ τέχναι· ή εὐπραγία τῆς πατρίδος εἶναι καὶ εὐπραγία αὐτῶν.

ΤΕΛΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Αθήναι τῇ 12 Αύγ. 1932

Αριθ. πρωτ. 44429]15256

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

"Έχοντες υπ' ὄψιν τὸ ἀριθμὸν 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κοριτικῆς ἐπιτροπῆς, τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ υπ' ἀριθ. 480 πρακτικὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν, ὅπως ἐγκριθῇ ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν Γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ισοκράτους Λόγοι» βιβλίον τοῦ Ν. Ζαφειρίου, διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1932 - 1933, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ὁ συγγραφεὺς συμμορφωθῇ κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κοριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ο 'Υπουργός
Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Ἄρθρον 6 τοῦ Διατάγματος
Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατίμησεως τῶν ἐγκεκριμένων
διδακτικῶν βιβλίων

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρᾳ κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσῃς ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν τυχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἔξωτρούλου ἡ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.